

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
YÖNETİM VE ORGANİZASYON BİLİM DALI

**MALVARLIĞINA KARŞI SUÇLARIN TÜRK CEZA
KANUNUNDAKİ YERİ, 2005 YILINDA İSTANBUL'DA
MEYDANA GELEN BU TİP SUÇLAR VE BU SUÇLARI
ÖNLEMeye YÖNELİK ETKİN POLİS
ORGANİZASYONUNA İLİŞKİN ÇÖZÜM VE
ÖNERİLER**

(Yüksek Lisans Tezi)

Abdulahit ÜNAL

İSTANBUL,2006

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
YÖNETİM VE ORGANİZASYON BİLİM DALI

**MALVARLIĞINA KARŞI SUÇLARIN TÜRK CEZA
KANUNUNDAKİ YERİ, 2005 YILINDA İSTANBUL'DA
MEYDANA GELEN BU TİP SUÇLAR VE BU SUÇLARI
ÖNLEMeye YÖNELİK ETKİN POLİS
ORGANİZASYONUNA İLİŞKİN ÇÖZÜM VE
ÖNERİLER**

(Yüksek Lisans Tezi)

Hazırlayan ;
Abdulahit ÜNAL
EYOB2451-128

Danışman;
Prof. Dr. Ercan AKYİĞİT

İSTANBUL,2006

YEMİN METNİ

Sunduğum Yüksek Lisans Tezimi Akademik Etik İlkelerine bağlı kalarak, hiç kimseden akademik ilkelere aykırı bir yardım almaksızın bizzat kendimin hazırladığına and içerim.26.07.2006

Abdulvahit ÜNAL

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

22/09/2006

Enstitümüz *İşletme Yöntemi* Anabilim dalı *Yönetim Organizasyon* Bilim dalı yüksek lisans öğrencilerinden EYOB2451-128 numaralı Abdulvahit Ünal'a "*Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim – Öğretim ve Sınav Yönetmeliği*"nin ilgili maddesine göre hazırlayarak, Enstitümüze teslim ettiği "***MALVARLIĞINA KARŞI SUÇLARIN TÜRK CEZA KANUNDAKİ YERİ, 2005 YILINDA İSTANBUL'DA MEYDANA GELEN BU TİP SUÇLAR VE BU SUÇLARI ÖNLEMeye YÖNELİK ETKİN POLİS ORGANİZASYONUNA İLİŞKİN ÇÖZÜM VE ÖNERİLER***" tezini, Yönetim Kurulumuzun 13.09.2006 tarih ve 2006/25 sayılı toplantısında seçilen ve Fakülte binasında toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, ilgili yönetmeliğin (c) bendi gereğince (60) dakika süreyle aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi hakkında *oybirliği* ile ***Kabul*** kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 4 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

DANIŞMAN
PROF.DR.ERCAN AKYİĞİT

ÜYE
YRD.DOÇ.DR.İBRAHİM KAMİL

ÜYE
YRD.DOÇ.DR.HASAN LATİF

MALVARLIĞINA KARŞI SUÇLARIN TÜRK CEZA KANUNUNDAKİ YERİ,2005 YILINDA İSTANBUL 'DA MEYDANA GELEN BU TİP SUÇLAR VE BU SUÇLARI ÖNLEMENE YÖNELİK ETKİN POLİS ORGANİZASYONUNA İLİŞKİN ÇÖZÜM VE ÖNERİLER

Abdulvahit ÜNAL

Özet

Bu Tezde; suç ve suçluluk kavramı, hangi tip insanların daha çok suç işlediği veya işleme eğiliminde oldukları, suç ve suçluluktan korunmak için kişi veya kurumların neler yapması gerektiği, Türk Ceza Kanununda belirtilen, malvarlığına karşı işlenen suçların sanıklarına verilebilecek cezaların, onların bu suçtan vazgeçmelerine engel olup olmayacağı, Polisin Toplumla birlikte hareket ederek suçlara nasıl engel olacağı anlatılmaktadır.

Bu nedenle; suçlara engel olmak için öncelikle ilk eğitim ailede verilmelidir. Suç işleyen veya işleyebilecek çocuk veya gençler arkadaş gruplarından derhal uzaklaştırılmalı yeni bir çevre oluşturulmalı ve okul eğitiminin suç işlenmesine önemli bir etken teşkil ettiği unutulmamalıdır.

Yeni Tür Ceza Kanunu da maalesef suçların meydana gelmesine engel olamamıştır. Hatta bir yıla kadar olan hapis cezalarında suçlu cezaevine konulmamakta, başka düzenleyici tedbirler uygulanmaktadır. Cezaevleri de suç işleyen kişilere engel olamamış, suç konusunda eğitim alan kişilerin bir araya geldiği yer konumuna gelmiştir.

Polisin suçlara engel olabilmesi için mutlak surette halkı yanına alması, polisin halk, halkında polis gibi davranması gereklidir. Aksi taktirde suçun önüne geçilmesi ve engellenmesi mümkün olamayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Suç, Suçluluk, Ceza, Suçtan korunma, Toplumsal işbirliği

THE CRİMES THAT COMMİTED ABOUT ASSETS'S PLACE İN TURKİSH CRİMİNAL LAW,THE CRİMES HAPPENED AT İSTANBUL WHICH İS LIKE THIS KİND OF CRİMES İN 2005 AND FOR PREVENTİNG THIS CRİMES,CONNECTED WITH EFFECTİVE POLİCE ORGANİZATİON, SOLUTİON AND OFFERS

Abdulvahit Ünal

Abstract

Crime and criminality concept, which kind of people commit a crime more or fond of commit a crime,what do the persons and society have to do to defend themselves from crime and crimeless, punishments given to the accused for crimes that committed about assets,if this punishments can hinder to give up commit a crime.How can the police prevent the crimes by moving together with the society, is explaining in this thesis.

For this reason;first of all to prevent the crimes,first education must be given by parents.Children or teenagers who commit a crime or fond of crime must be remove from their old friends and must form new circumference and we don't have to forget that school education is very important factor for commit a crime.

New Turkish Criminal Law couldn't prevent committing crimes and also up to one year imprisonment,accused don't taken to the prison, applying other precautions,Prisons also couldn't prevent commit crimes and accused,and the prisons becomed meeting places which people practising about crime.

Police must definetely be together with the people,must behave like people and also people must behave like police to prevent crimes.If this can't turn o ut to be true it can not be possible to prevent crimes.

Key Words:Crime,Criminality,Punishment,Defence from Crime,SocialCooperation

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

Yemin Metni	
Jüri Sayfası	
Türkçe ve Özet Anahtar Kelimeler	
İngilizce Özet ve Anahtar Kelimeler(Abstract)	
Tablolar Listesi	VI
Kısaltmalar	VII
Giriş	1

I.BÖLÜM SUÇ VE SUÇLULUK KAVRAMLARI

1. SUÇ NEDİR	3
1.1.Suçun Unsurları	3
1.1.1.Fiil	4
1.1.2.Hukuka Aykırılık	4
1.1.3.Kusurluluk	4
1.2. Yaş Dilimlerine Göre Suçluluk Kavramları	4
1.2.1. Çocuk Suçluluğu	5
1.2.2. Gençlik Suçluluğu	10
1.3. Suç İşleyen Gençlerin Genel Olarak Özellikleri	14
1.3.1.Yaş	14
1.3.2. İkamet	14
1.3.3. Öğrenim	15
1.3.4. Meslek	15
1.3.5. Göç	16
1.3.6. Alkol ve Madde	17
1.3.7. Ekonomik Düzey	18
1.4. Gençlik Suçluluğu İle Mücadele	20
1.5. Gençlik Suçluluğunda Ailenin Tutum Davranışları ile Görevleri	24
2. SUÇ TASNİFLERİ	27
2.1.Eski TCK' ya Göre Suç Tasnifleri	28
2.1.1.Vatana İhanet Suçları	28
2.1.2. Hürriyete Karşı Suçlar	28
2.1.3. Devlet Yönetimine Karşı Suçlar	28
2.1.4. Adliyeye Karşı Suçlar	28
2.1.5. Kamu Düzenine Karşı Suçlar	29

	Sayfa No
2.1.6. Kamu Güvenine Karşı Suçlar	29
2.1.7. Kamu Esenliğine Karşı suçlar	29
2.1.8. Genel Ahlaka ve Aile Düzenine Karşı İşlenen Suçlar	29
2.1.9. Kişiye Karşı Suçlar	29
2.1.10.Mala Karşı Suçlar	30
2.2.Yeni TCK' ya Göre Suç Tasnifleri	30
2.2.1. Uluslar arası Suçlar	30
2.2.2. Kişilere Karşı Suçlar	30
2.2.3. Topluma Karşı Suçlar	31
2.2.4. Millete ve Devlete Karşı Suçlar Son Hükümler	32

II.BÖLÜM MALVARLIĞINA KARŞI SUÇLAR

3. MALVARLIĞINA KARŞI SUÇLARIN TCK' DAKİ YERİ

3.1. Hırsızlık suçu	33
3.1.1. Taşınır (Taşınabilir) Olma	35
3.1.2. Başkasına Ait Olma	35
3.1.3. Bulunduğu Yerden Alma	38
3.1.4. Rızası Olmaksızın Alma	39
3.1.5. Suçun Maddi Unsuru	41
3.1.6. Suçun Manevi Unsuru	42
3.1.7. Hukuka Aykırılık İlkesi	43
3.1.8. Suçtaki Özel Durumların Değerlendirilmesi	46
3.1.8.1. Teşebbüs	46
3.1.8.2. İctima	47
3.1.8.3. İştirak	47
3.1.9. Suçun Nitelikli Hâlleri	50
3.1.9.1. Yeni TCK m.142/1 de Belirtilen Nitelikli Hâller	50
3.1.9.2. Yeni TCK m.142/2 de Belirtilen Nitelikli Hâller	54
3.1.9.3. Yeni TCK m.142/3 de Belirtilen Nitelikli Hâller	58
3.1.9.4. Yeni TCK 143 de Belirtilen Nitelikli Hâl	59
3.1.10.Daha Az Ceza Verilmesini Gerektiren Durumlar	60
3.1.10.1.Yeni TCK m.144 e göre Daha Az Cezayı Gerektiren Durumlar	60
3.1.10.2.Mahın Değerinin Az Olması	61
3.1.10.3.Suçun,Malı Kullanmak Maksadıyla İşlenmesi	63
3.1.10.4.Suçun,Zorunluluk Hâlinde Dolayı İşlenmesi	64
3.2. Yağma Suçu	65
3.2.1. Suçun Maddi Unsuru	67
3.2.1.1.Cebir,Şiddet ve Tehdidin Kullanılması	67
3.2.1.2.Cebir ve Şiddet Durumu	67
3.2.1.3.Tehdit Nedir ?	68
3.2.1.4.Cebir Nedir ?	69

	Sayfa No
3.2.1.5.Cebir,Şiddet ve Tehdit Hangi Hâllerde Gerçekleşir	69
3.2.2. Suçun Manevi Unsuru	70
3.2.3. Suçtaki Özel Durumların	71
3.2.3.1. Teşebbüs	71
3.2.3.2. İçtima	71
3.2.3.3. İştirak	72
3.2.4. Suçun Nitelikli Hâlleri	72
3.2.5. Daha Az Cezayı Gerektiren Hâller	76
3.2.6. Etkin Pişmanlık Hâli	77
3.2.7. Senedin Yağması Suçu	77
3.2.7.1. Suçun Maddi Unsuru	78
3.2.7.2. Suçun Manevi Unsuru	79
3.3. Mala Zarar Verme Suçu	79
3.3.1. Suçunun Maddi Unsuru	80
3.3.2. Suçun Manevi Unsuru	81
3.3.3. Suçun Nitelikli Hâlleri	81
3.3.3.1. Yeni TCK m.152/1 de Yazılı Nitelikli Hâller	81
3.3.3.2. Yeni TCK m.152/2 de Yazılı Nitelikli Hâller	84
3.3.4. Suçun Özel Görünüş Biçimlerinin Değerlendirilmesi	85
3.3.4.1. Teşebbüs	85
3.3.4.2. İçtima	85
3.3.4.3. İştirak	85
3.4. Dolandırıcılık Suçu	85
3.4.1. Suçun Maddi Unsuru	86
3.4.1.1. Hileli Davranışta Bulunma	86
3.4.1.2. Aldatma	87
3.4.1.3. Zarar Verme ve Yarar Sağlama	87
3.4.2. Suçun Manevi Unsuru	88
3.4.3. Suçun Özel Görünüş Biçimlerinin Değerlendirilmesi	88
3.4.3.1. Teşebbüs	88
3.4.3.2. İçtima	89
3.4.3.3. İştirak	89
3.4.4. Suçun Nitelikli Hâlleri	89
3.4.5. Suçta Daha Az Cezayı Gerektiren Hâl	92
3.5. İflas	93
3.5.1. Hileli İflas	93
3.5.2. Taksirli İflas	93
3.6. Karşılıksız Yararlanma Suçu	94
3.6.1. Suçun Maddi Unsuru	94
3.6.2. Suçun Manevi Unsuru	94
3.6.3. Suçun Özel Görünüş Biçimlerinin Değerlendirilmesi	95
3.6.3.1. Teşebbüs	95
3.6.3.2. İçtima	95
3.6.3.3. İştirak	95

III.BÖLÜM

MALVARLIĞINA KARŞI YAPILAN SUÇLARLA İLGİLİ OLARAK İSTANBUL İLİ ALAN ÇALIŞMASI

	Sayfa No
4. 2005 YILINDA İSTANBUL'DA MEYDANA GELEN MALVARLIĞINA KARŞI SUÇLARIN İNCELENMESİ VE BİREYSEL KORUNMA YOLLARI	96
4.1. Hırsızlık Suçu	97
4.1.1. Oto Hırsızlığı	97
4.1.1.1. Oto Hırsızlığı Nedir	97
4.1.1.2. Oto Hırsızlığına Karşı Alınabilecek Bireysel Önlemler	100
4.1.2. Otodan Hırsızlık	101
4.1.2.1. Otodan Hırsızlık Nedir	101
4.1.2.2. Otodan Hırsızlık Olaylarına Karşı Alınması Gereken Bireysel Önlemler	101
4.1.3. Evden Hırsızlık	103
4.1.3.1. Evden Hırsızlık Nedir	103
4.1.3.2. Evden Hırsızlıkları Önlemek İçin Alınması Gereken Tedbirler	105
4.1.4. İşyerinden Hırsızlık	106
4.1.4.1. İş Yerinden Hırsızlık Nedir	106
4.1.4.2. İş Yerinden Hırsızlık Olaylarına Karşı Alınacak Tedbirler	108
4.2. Yankesicilik Suçu	108
4.2.1 Yankesicilik Nedir	108
4.2.1.1. Tırnakçılık	110
4.2.1.2. Muslukçuluk	110
4.2.1.3. Falcılık	110
4.2.1.4. Tantanacılık	111
4.2.1.5. Pislikçilik	111
4.2.1.6. Yankesicilikten Korunmak İçin Alınması Gereken Tedbirler	111
4.3. Dolandırıcılık	112
4.3.1. Dolandırıcılık Nedir	112
4.3.2. Dolandırıcılığa Karşı Alınması Gereken Önlemler	114
4.4. Kapkaç	115
4.4.1. Kapkaç Ne Demektir	115
4.4.2. Kapkaç Suçundan Korunma Yolları	118
4.5. Gasp(Yağma)	118

	Sayfa No
4.5.1. Gasp Ne Demektir	118
4.5.2. Gasp Suçundan Korunma Yolları	120
5. MALVARLIĞINA KARŞI SUÇLARI ÖNLEMeye YÖNELİK ÇÖZÜM VE ÖNERİLER	121
5.1. Polisin Etkin ve Verimli Olarak Çalıştırılması	121
5.2. Güvenlik Sistemlerinden Faydalanma	130
5.3. Toplum Destekli Polislik Modeli	131
5.3.1. Toplum Destekli Polisliğin Amacı	133
5.3.2. Toplum Destekli Polisliğin Uygulanması	134
5.4. Cezaevlerinin Olayları Önlemedeki Rolü	139
SONUÇ	142
KAYNAKÇA	145

TABLULAR LİSTESİ

		Sayfa No
Tablo 1	Oto Hırsızlığı Olaylarının İlçelere Dağılımı	99
Tablo 2	Otodan Hırsızlık Olaylarının İlçelere Dağılımı	102
Tablo 3	Evden Hırsızlık Olaylarının İlçelere Dağılımı	104
Tablo 4	İşyerinden Hırsızlık Olaylarının İlçelere Dağılımı	107
Tablo 5	Yankesicilik Olaylarının İlçelere Dağılımı	109
Tablo 6	Dolandırıcılık Olaylarının İlçelere Dağılımı	113
Tablo 7	Kapkaç Olaylarının İlçelere Dağılımı	117
Tablo 8	Gasp(Yağma)Olaylarının İlçelere Dağılımı	119

KISALTMALAR

TCK	Türk Ceza Kanunu
DİE	Devlet İstatistik Enstitüsü
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
TOBB	Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
EGM	Emniyet Genel Müdürlüğü
AB	Avrupa Birliği
MOBESE	Mobil Elektronik Sistem Entegrasyonu
POLNET	Polisin Kendi Birimleri Arası İnternet Bağlantısı
BKN	Bakınız
AGE	Adı Geçen Eser
AGM	Adı Geçen Makale

GİRİŞ

İnsanlar ilk çağlardan bu yana yaşamlarını devam ettirebilmeleri için birbirleri ile birlik ve beraberlik içerisinde olmaya gayret etmişler, gün geçtikçe de çoğalan ihtiyaçları karşısında güçlük çekmişler, imkânları ölçüsünde başka yerlerden alıp kullanmışlardır. İhtiyacı olan veya olmayan bazı kimseler ise almak istedikleri malları çalmak(hırsızlık yoluyla) gidermek istemişlerdir. Bu da toplumdaki mevcut kurallara karşı gelme durumu olarak suç olgusunu doğurmuştur. Özellikle hırsızlık suçunun, islâmın ilk doğduğu yıllarda da var olduğu “Hırsızlık yapan erkek ve kadının, yaptıklarına karşılık bir ceza ve Allah’tan(başkalarına) bir ibret olmak üzere ellerini kesin. Allah izzet ve hikmet sahibidir.”(Maide suresi ayet 38) suresinde açıkça belirtilmekte ve karşılığında da oldukça ağır bir ceza verilmiş olduğu anlaşılmaktadır. Bu ceza, ilk bakışta çok ağır gibi gözükse de, hırsızlık yapılmasının çok ahlak dışı bir davranış olduğuna, namuslu ve vicdanlı bir insanın yapacağı bir iş olmadığına, malı çalınanın ise o malı kazanmak için ne gibi bir uğraşlar verdiğine, belki hayatını bile tehlikeye attığına, bunun ise bir başkası tarafından emeksizce bir çırpıda alınmasının çok büyük bir hata olduğuna işaret etmektedir.

Suç, yazılı kurallara karşı gelme durumu olduğu gibi, toplumda geçerli olan örf ve adetlere de karşı gelme durumunda da, karşılığında bir yaptırım olmasa dahi o toplumdaki anlayış biçimine göre suç olarak değerlendirilebilmektedir.

İnsanlarda hırs, lüks hayat, mal mülk sahibi olmak gibi duygular mevcuttur. Bu duygularını bastıramayanlar suça yönelmektedirler. İnsanların hırsızlık suçunu işlemeleri, içerisinde bulunduğu toplumun özelliklerine göre değişiklik göstermekte ise de böyle bir toplumda bulunan kişilerden ancak sapkınlık gösteren kişi veya kişiler bu suçu işlemektedirler. Suç işleyen insanların işlemiş oldukları bu suçları ihtiyacı dolayısıyla işlemeleri olası değildir. Bunun tespiti de mümkün gözükmemektedir. Günümüz koşullarında çoğu insanların geçimlerini bu yolla yaptıkları bilinmektedir. Toplumda nadiren de olsa kleptomani hastalığına yakanmış insan tipleri vardır. Bu insanlara ne yapılırsa yapılsın bir alışkanlık olarak ihtiyacı olmadan girdikleri bir yerden buldukları

değerli ya da değersiz her hangi bir malı almaktadırlar. O halde bu davranış ancak alışkanlığın bir göstergesi olabilir. Alışkanlık ya da ihtiyaç dolayısıyla yapılmış olsa da kişileri bu davranışlara yönelten sebeplerin bulunup çözümü orada aramak yerinde bir karar olsa gerek.

Hırsızlık olaylarını önlemek için aileye veya devlete düşen çok büyük görevler vardır. Öncelikle suçların çocuk yaşlarda başlaması bilinen bir gerçek olduğundan ailenin ilk yaşlardan itibaren gerekli eğitimi ve yetiştirme şekilleri çocuğa aşılmalı, ondan sonra davranışları gözlemlenmelidir. Devlet te sosyal devlet olma özelliğini tam olarak topluma yansıtmalı, bir bütün olarak olayı irdemelidir. Aile ve devletin belirtilen bu görevleri nasıl uygulamaya koyabileceğinin alt yapısı tam ve anlaşılır şekilde hazırlanmalı ve uygulanmaya konulmalıdır. Yoksa sadece faillere verilecek ceza ile onları yola getirmek pek olası değildir. Cezaevleri, onları yola getirmek için hazırlanmış bir yer olarak düşünülmemeli, her şeye rağmen suç işleniyorsa, orada onları rehâbilitasyon eğitiminden geçirerek topluma kazandırma yolu tercih edilmelidir. Failleri cezaevine atmadaki amaç, onlara “aklınız başınıza gelsin” gibisinden bir anlayış olarak düşünülmemelidir. Bu şekilde ki bir düşünce onları daha da hırslandırarak, çektikleri cezanın bedelini yine dışarı çıkınca aynı şekilde daha fazlasıyla ödettireceklerdir.

Konumuzla ilgili olarak bu tezde; suç ve suçluluk kavramı, suçların yoğun olarak hangi yaş grubu kişiler tarafından işlendiği, çocuk ve gençlik suçluluğu, gençleri suç işlemekten korumak için neler yapılması gerektiği, malvarlığına karşı yapılan hırsızlık suçunun Yeni TCK’ da ki yeri ve İstanbul ilinde 2005 yılında meydana gelen ve polise intikal etmiş olan bu tip olaylara yer verilecek ve gelecekte muhtemel işlenmesi olası olan olaylar hakkında bireysel düzeyde korunma yolları ve polisin, etkin olarak bu suçları en aza indirmek için nasıl mücadele etmesi gerektiği konuları işlenecektir.

Çalışma alanı İstanbul Belediye hudutları içerisinde görev yapan polis bölgesi olacak, jandarma bölgesinde meydana gelen malvarlığına karşı suçlardan bahsedilmeyecek, alınması gereken önlemler ise öneri niteliği taşıyacaktır.

I.BÖLÜM

SUÇ VE SUÇLULUK KAVRAMLARI

1- SUÇ NEDİR

Ceza hukuku açısından suçu, hukuk kurallarına aykırı hareket eden kişinin yaptığı eylem karşılığında kendisine ceza verilmesini gerektiren tutum ve davranış olarak değerlendirebiliriz.

Dönmezer/Erman, suçu;”Sorumlu bir kimse tarafından müsbet veya menfi bir hareketle meydana getirilen, ceza tehdidini taşıyan, bir kanunda yazılmış tarife uygun ve hukuka aykırı olan bir fiil ” şeklinde tanımlamaktadır.¹ Bireylerin, içerisinde yaşadığı toplumsal koşullardan olumsuz yönde etkilenmeleri suça eğilimi doğurmaktadır. Toplum bilimcilere göre suç, toplumsal ve kültürel koşulların ve bireyin içinde yaşadığı çevrenin olumsuz etkilerinin bir sonucudur².

Hukuksal açıdan bakıldığında TCK yönünden suç, toplumsal ve kültürel koşulların, bireyin toplum içindeki yürürlükte bulunan yasalara karşı gelmek ve bu davranışın sonucu olarak o yasaların ceza müeyyidelerinin konusu olmaktadır³.Bir şahsın kuşkusuz, TCK’’da belirtilen bir ceza ile cezalandırılmış olması o kişinin işlemiş olduğu fiilin suç olduğunun kanıtıdır. Kişiyi suça iten sebebin toplumun yapısından kaynaklanmasıyla doğal olarak her suç ve suçluluk türüne ilişkin toplumsal sorunlar vardır. Suç ve suçluluğun soyut bir hukuk sorunu olmadığı, suçlunun insani ve toplumsal özelliklerinden sıyrılamayacağı, suçun soyut bir eylem değil, sosyal bir fenomen olduğu bugün yadsınamaz gerçeklerdendir.⁴

1.1.Suçun Unsurları

Suçun unsurlarının nelerden oluştuğu konusu evvelden beri tartışmalıdır.⁵ Örneğin yapılan bir ayrıma göre, suçun objektif(maddi) ve subjektif(manevi) olmak üzere iki unsuru vardır. Fakat daha yeni olarak

¹ Sulhi Dönmezer /S.Erman . Ceza hukuku,C.I, 8.Bası,İstanbul 1983,sh.350

² Muzaffer Sencer, Toplumsal Araştırmalarda Yöntembilim Todaie Yayını, Ankara 1971

³ Hasan Bıyıklı, Çocuk Suçluluğu Nedenleri, Adalet Dergisi Kasım 1972

⁴ Veli Devecioğlu, Çocuk Suçluluğunda Türkiye Toplumsal Gelişim sürecinde Çocuk Suçları Sempozyumu, Akbank Yayını, Nisan 1979 İstanbul.

⁵ Kunter N.”Suçun Maddi Unsurları Nazariyesi”İstanbul 1954,s.3.vd.Erem F./Danışman A./Artuk E.”Ceza Hukuku Genel Hükümler,14.Bası,Ankara 1997,s.48.vd.

nitelenecek bir anlayış suçu,”bir insanın kusurlu ve hukuka aykırı fiili biçiminde tanımlar” ve suçun unsurlarını da fiil, hukuka aykırılık ve kusurluluk olmak üzere üçe ayırır.⁶

1.1.1.Fiil

Failin, işlemeyi kastettiği bir fiil için gerekli olan tüm araçları temin edip harekete geçerek sonuca ulaşmasıdır. Burada, failin iradesi olarak kabul gören manevi unsur maddi unsur içerisinde işlenmiştir. Mesela; Failin* bir hırsızlık yapmak amacıyla yanında bulundurduğu, levye, tornavida, pense gibi aletler aracılığıyla harekete geçerek sonuca ulaşması, yani çalmak istediği malı almasıdır.

1.1.2.Hukuka aykırılık

Failin işlemiş olduğu suçun kanundaki tarifine uyararak ceza verilmesini gerektirecek durumun meydana gelmesidir. İşlenmiş olan suçun TCK’ da tarifi yapılmışsa failine ceza verilecektir. Aksi durumda ceza verilmesi mümkün olmayacaktır. Yeni TCK Madde-2 ”(1) Kanunun açıkça suç saymadığı bir fiil için kimseye ceza verilemez, güvenlik tedbiri uygulanamaz. Kanunda yazılı cezalardan ve güvenlik tedbirlerinden başka bir ceza ve güvenlik tedbirine hükümlenemez...” Denilerek konu açık bir dille ifade edilmiş, hâkime, taktir yetkisi verilmemiştir.

1.1.3.Kusurluluk

Failin, işlemeyi kastettiği bir fiilde kusurlu bulunması, yani işlemiş olduğu bir fiilin kanunda yazılı olması ve karşılığında da bir ceza bulunmuş olması gereklidir. Zorunluluk burada söz konusu olmayacaktır. Zorunlu olarak işlenmiş olan bir suçta da suçun unsurunun meydana gelmiş olmasından bahsedilmeyecektir.

1.2.Yaş Dilimlerine Göre Suçluluk Kavramları

Ceza kanunlarına göre tam ehliyetlilik açısından suç işleyenleri çocuk ve erişkinlerin işlediği suçlar olarak iki kategoriye ayırarak inceleyeceğiz. Erişkinlerden kastettiğimiz ise 18 yaşını bitirmiş kişilerdir. Bu kişiler arasında da

⁶ Erem F/Danışman A/Artuk E. A.g.e. s.48 vd.

*Suçu işlemeye kasteden kişi.

gençler olarak adlandırdığımız 18-25 yaş gruplarına değineceğiz çünkü; en çok suçlar, bu gruplar arasında işlenmektedir. Çok ileriki yaşlarda özellikle konumuz açısından hırsızlık suçunu işleyenlerin oranı yok denecek kadar azdır.

1.2.1.Çocuk Suçluluğu

İşlenen bir suçun faili çocuk ise, karşımıza çocuk suçluluğu adı altında başlı başına bir kavram çıkmaktadır. Çünkü; günümüzde yasalar, 18 yaşından küçükleri TCK açısından çocuk olarak kabul etmiş, cezaları da ona göre düzenlemiştir.

Çocuk suçluluğunu, yetişkin suçluluğundan ayıran en önemli özellik, ülkelerin çıkarmış oldukları yasalarına göre çocuk olarak alınmak üzere bir yaş sınırı belirlemesidir. Hukuksal açıdan çocuk suçluluğu, ergin olmayan kişilerin kanunlara karşı çıkmaları veya suç teşkil eden bir eylemi işlemiş olmaları anlamına gelmektedir.⁷

Ceza hukuku açısından çocuk suçluluğu, çocuk denilen yaş grubundaki kimselerin yasanın cezalandırdığı fiiller olarak değerlendirilmesine karşın, sosyolojik olarak toplumun kabul etmiş olduğu davranış kurallarından sapma, veya bu kurallara itaatsizlik olarak yorumlanabilmektedir.⁸ Yavuzer'e göre de çocuk suçluluğu; çocuktaki anti-sosyal eğilimlerin yasanın yaptırımı gerekli kılacak şekle dönüşmesidir⁹.

Bundan da anlaşılmaktadır ki, hukukçular çocuk suçluluğuna salt suç ve ceza kavramları çerçevesinde değinmekte, psikologlar çocuk suçluluğu kavramına daha geniş bir açıdan bakarak, davranış bozukluğunun arkasında yatan psikolojik nedenlere önem vermekte, sosyologlar ise, sosyal ve ekonomik sebepler aramakta her uzman kendi konusunda değerlendirmelerde bulunmaktadır.¹⁰

Çocuklarda görülen ve suç unsuru taşıyan davranışların kaynağını, bulunmuş olduğu çevrede, aile yapısında, sosyo-ekonomik durumunda, yakın arkadaş ilişkilerinde, bulunmuş olduğu toplumun kültüründe, kısacası en

⁷ Atilla Özsever,Türkiye'de Çocuk Suçluluğu,Adalet Dergisi,sayı:3-4 Ankara 1979,s.243. Çocuk Suçluluğu ve yaş gruplarına göre ele alınması için bkz.C.Kuyu,"Adli Psikiyatri",Ankara 1998, s.45 vd. T.Demirbaş,Kriminoloji,Ankara 2001,s.151.vd.

⁸ Havana Kuralları,md.2.2.c.

⁹ Haluk Yavuzer Psiko Sosyal Açıdan Çocuk Suçluluğu,Remzi Kitabevi,İstanbul 1981,s.5

¹⁰ Sevda Uluğtekin,Çocuk Mahkemeleri ve Sosyal İnceleme Raporları,Ankara 1996,s.6

yakınından başlayarak araştırılmasında fayda vardır. Salt çocuk suçludur diye toplumdaki soyutlamak doğru olmadığı gibi, bunların nedenini de araştırmamak o denli yanlıştır. Çocuğun tüm içerisinde bulunduğu koşullar analiz edilmelidir.

Bu analiz sonunda olumsuz bulguları ortadan kaldırmak, çocuğu tekrar topluma kazandırmak için hizmetlerde bütünlük sağlayan bir sistem meydana getirilmelidir. Bu sistem, çocuğun işlediği suçun adalete ulaşmasından itibaren psiko-sosyal değerlendirilmesi, yargılanması, hakkında uygulanacak ceza ya da güvenlik önlemine kadar tüm sistemin bir bütünlük içerisinde çocuğa özgü bir statüde devam etmesi gerekir. Çocuklar tarafından işlenen suçlar gerek tür, gerekse neden açısından yetişkin suçlarından farklıdır. Özellikle ergenlik dönemi, çocuğun hızlı bir bedensel ve ruhsal gelişim dönemidir. Bu hızlı gelişimin yarattığı dengesizliğin, bilgi ve deneyim eksikliği ile bir arada bulunması da gencin sosyal normlara uyum göstermesini büyük ölçüde zorlaştırır. Aynı zamanda çevresinden toplumsal kabul bekleyen çocuk, beğenmediği bazı toplum kurallarını yeniden düzenlemeyi düşünür. Bazı davranışların hiç kimseyi memnun etmediğini görür. Bunun, kuralların nedenini kavrayamamasından olduğunu kabul edemez. Çocuk suçluluğu genel olarak geçiş dönemi olarak kabul edilen ergenlik dönemine rastlamaktadır.¹¹

Kişi ergenlik döneminde artık çocukluktan çıkarak kendi kimliğine bürünür, yeni bir kişilik kazanır. Kendine güveni artar, özgürlük kavramı ön plana çıkarak kendi planlarını yapar. Aileye veya büyüklerine ihtiyacı olmadığını kanıksar. Yapılan araştırmalar çocukların daha çok ergenlik dönemlerinde suç işlediklerini ortaya çıkarmıştır. Bunun sebebinin ise aile denetimin giderek azalması etki edememesi, çocuğun kendi yaşlılarının davranışlarına daha çabuk uyması olarak karşımıza çıkmaktadır.

Hırsızlık yapan bir çocuk, yiyecek ya da para çalarken yalnızca fizyolojik gereksinmelerini gidermek için değil, belki de sevgi eksikliğini gidermek üzere bu yola başvurmuştur. Çocuklukta kırıklık, genellikle kendi içinde bir öfke biçiminde görülür. Bunu yaratan çoğunlukla anne-babadır. Çocuk, kendisine bakan, bir takım fizyolojik gereksinmelerini giderek annesinden sevgi

¹¹ Yavuzer, Haluk.Çocuk ve Suç,Remzi Kitabevi,İstanbul 1988,s.33

aramaktadır. Bu sevgiyi bulamayan çocuk için, doğrudan saldırganlık yasaklanmıştır. Böylece kızma, öfke gibi duygular içe itilmektedir. Bunlar bilinç dışına ait ifade edilmeyen kavramlardır. Kırıklıklar aşırı derecede artarsa birey nörotik bir yapıya bürünür ve hedefini aile dışında arar. İşte bu iç çatışmanın çeşitli ifade yolları vardır. Bunlardan biri de suçtur.¹²

Erkek çocuklarda suç oranı kız çocuklarına göre daha yüksektir. Hemen hemen çocukların işlediği suçların % 95 i erkek çocuklar tarafından işlenmektedir.

Kız çocukları ailenin denetimi altında yetiştirilirler. Her hareketleri kontrol edilir, aile içerisinde olmadığı zaman yokluğu fark edilir. Bu da dışarıya ilgisiz ve sapkınlıklardan uzak tutulmasını sağladığından suçluluk az seviyededir. Erkek çocuklarda durum böyle midir? Hayır, onlar özgür davranmak isterler. Bu sebeple dışa açılımlı, risk alabilecek şekilde, rekabetçi ve girişimci olarak yetiştirildiğinden davranışlarda ister istemez sapmalar meydana gelmekte ve suça eğilimler olmaktadır.

Genellikle çocuklar tarafından işlenen suçların, büyük bir kısmının çocuk ögesinin ağırlıklı olması ve bu nedenle suç olarak değerlendirilmesi yerine, çocuğa sabıka verilmeyecek ve suçlu şartlandırılmasını oluşturmayacak yaramazlık olarak kabulünün gerektiği anlaşılmaktadır. Daha öncede belirtildiği gibi suç; eylemin yasal tanımlaması olarak adlandırılırken, sapma ise; eylemin sosyolojik tanımlamasıdır. Sapmalar, içinde bulunduğumuz toplumlara göre değişiklikler gösterir. Suç ise toplumdaki resmi hukuk kuralları tarafından belirlenir. Bazen toplumda bir eylem suç olarak değerlendirilirken sapma olarak değerlendirilmez. Örneğin, kırmızı ışıkta geçmek, hukuk kurallarında suç olmasına rağmen, toplumda yozlaşmadan doğan bir sapma olarak değerlendirilebilir. Hız sınırını aşmak, trafik kurallarına göre suç oluşuna rağmen, toplumda iyi bir sürücü olarak düşünülebilir. Bir eylemin suç olarak tanımlanması politik bir karar ile, aynı eylemin sapma olarak değerlendirilmesi toplumsal kültürle ilgilidir. Sapma, toplumların sosyo kültürel yapısıyla ilgili olmasına rağmen suç, toplumların formel hukuk kuralları ile ilgilidir. Hukuk kuralları ihlalinde resmi sosyal kontrol

¹² Yavuzer, Haluk a.g.e s.182

kuralları harekete geçerken, sapma olarak adlandırdığımız davranışta sadece toplumsal tepkiler ortaya çıkar. Kişisel alanı aşır kamusal alana giren ve yasak olan kural ya da yasaları çiğneyen, buna bağlı olarak meşru cezaların ya da yaptırımların uygulandığı ve kamusal bir otoritenin müdahalesini gerektiren fiiller suç sayılmaktadır. Suçun suç olarak ortaya çıkması için, idari bir sistem ya da uygulayıcı kuruluş tarafından fark edilmesi ve müdahale edilip işlem yapılması gerekir.¹³

Sosyal otoritenin müdahale etmediği, edemediği, görmediği, fiiller suç sayılmayacak mıdır? Elbette ki hayır. Takibi şikâyete bağlı suçlar vardır. Sosyal otorite burada doğrudan müdahale etmez mağdurun müracaatı ile soruşturmaya başlar. Burada da bir suç oluşmuştur toplumun huzuru bozulmuştur. O halde bu eylemde bir suçtur. Yukarıda da tarifte yanlış anlaşılma söz konusudur.

Bir toplumun suç olarak tanımladığı hareketler, o toplumun kurgularına bağlıdır ve oldukça görelidir. Ahlakla ilgili düşünceler ve dinsel inancın yanı sıra, suçun kökenlerine ilişkin birbiriyle çatışan bilimsel iddialar, suçun tanımını ve genel kabul gören nedenini etkileyebilmektedir. Sapkınlığın özü konusunda belli bir görüş birliği bulunmamakla birlikte, sapkınlık fenomenini karakterize etmeye katkıda bulunan ve birbiriyle inilti iki özellikten söz edilebilmektedir. Bu özelliklerin birincisi, sapkınlığı bir norm ihlali kalıbı olarak görmekte ve daha sonra, dinsel normların suçları, sağlık normlarının hastalığa, kültürel normların eksantrikliğe ve bunun gibilere yol açması türünden bir normlar yelpazesi saptanmaktadır. Örneğin bu doğrultuda, sınıfsal davranışların normatif beklentilerinin çiğnendiği sınıfsal sapkınlıktan ya da bir grup arkadaş arasında beliren normların ihlal edildiği durumsal sapkınlıktan bahsedilebilir.¹⁴

İkinci bir özellik ise sapkınlığı, belli zamanlarda belli davranış kalıplarına yapıştırılan ve daha sonra değer kaybedecek, gözden düşmüş ve genellikle dışlanmış bir etiketle bir damga kurgusu olarak öne çıkmaktadır. Biz ise burada sapkınlığı, esas olarak damga etiketlerinin kurgulanışı, uygulaması ve etkisiyle ele alırsak, insanlar sırf çok konuştukları için arkadaşlarını sapkın ilan edebilecekleri

¹³ John J. Macionis, Sociology, New Jersey, Prentice Hall 2001, s.191

¹⁴ a.g.e, s.192

gibi, suçluları da kendi değerlerini paylaşanların gözünde birer kahraman konumunda görebilirler.¹⁵

Sapıcı hareketlerin asıl nedeni; kişiliğin oluştuğu toplumsal şartlarda, sosyalleşme sürecinde, kişiliğe ait subjektif unsurlarda, dış etkenlerde ve sapıcı tipteki davranışı fiilen yaratan şartlarda aranması gerekir¹⁶.

Genellikle çocuğun ihtiyaçlarının karşılanmaması neticesinde yarı açlık durumunun özellikle mala yönelik suçlara zemin hazırladığı görülmektedir. Gerçekte tehlikenin en büyüğü, ebeveynin sevgi ve şefkatinden yoksun olmaktadır. Hırsızlık yapan çocuk, bu yolla maddi gereksinimlerini gidermekten ailenin ve okulun denetiminden uzak kalmanın verdiği bir başıbozuklukla suça yönelmekte, sevgi ve sevecenlik eksikliğini gidermek için bu yola başvurmaktadır.

Okul, çocuğun ilk sosyal deneyimleri elde ettiği yerdir. Suç işlemiş çocuklar, ailenin eksikliğini giderecek, denetlemeyi ve toplumsallaşmalarını sağlayacak okul olanaklarından da yeterince yararlanmamışlardır. Çocuğun eğitim düzeyinin düşük olmasının yanı sıra, suç işlediği esnada genellikle okulla ilişkisinin kesik olduğu dikkat çekmektedir.

Suç işleme eğiliminde olan çocukların arkadaş çevresinin de çok önemli rolleri vardır. Çevreyle iyi iletişim kuramayan çocuklar belirli bir arkadaş grubuna katılmakta, bu grupta sosyal kabul görme ve bir statü sahibi olabilmek için grup dayanışmasına gereksinim duymaktadırlar. Bu grupta yani çocuğun katıldığı gruptaki tüm çocuklarda mutlaka suç işlemiş çocuklardır. Bu beraberlik zamanla ergenlik çağının da özelliklerinin etkisiyle bir suçluluk çetesine dönüşebilmektedir. Suç işleyen çocukların arkadaşları arasında suçlu ve alkol kullananların çoğunlukta olduğu belirlenmiştir. Ergenlik döneminin kendini arama, kurulu düzene başkaldırma, çelişkiler ve belirsizlikler içinde bulunma şeklinde özetlenebilecek bazı özellikleri, gençte onu destekleyecek, diğerlerini paylaşacak ve bu ölçüde de özdeşleşebilecek bir arkadaş grubu özlem ve ihtiyacını doğurmaktadır. Katıldığı grupta suçlu gençlerin oluşu, sonuçta onun da mutlak surette suça yönlenmesine yol açabilmektedir.¹⁷

¹⁵ a.g.e,s.206

¹⁶ Dönmezer, Sulhi.Kriminoloji,İÜHF Yayınları No:44 İstanbul 1975,s.356

¹⁷ ist.em.md.lüğü,"sevgili anne babalar"http://www.iem.gov.tr(erişim.26.6.2005)s.1

Çocuk suçluluğu ile yapılan araştırmalar özellikle malvarlığına yönelik suçlarda gruplar halinde suç işleme oranlarının % 50' nin üstüne olduğu görülmüştür. Okur-yazar olmayan çocuklarda toplu halde suç işleme oranı daha yüksektir. Okur-yazar olmayan çocukların çevreye uyum sağlamaları daha güç olduğundan sosyal dayanışmaya ve bu tip arkadaş gruplarına ihtiyaçları daha fazla olmakta ve toplu suç işleme eğilimleri diğerlerine göre artmaktadır. Yine küçük yerleşim birimlerinden büyük şehirlere göç etmiş çocuklarda da, sosyal dayanışma ihtiyacının fazla olması nedeniyle daha yüksek oranda gruplar halinde suç işleme oranı tespit edilmiştir. Adalet Bakanlığının istatistiklerine göre Türkiye'de 18 yaşından küçük tutukluların yetişkin hükümlülere oranı yüzde 8'i geçmemektedir. Örneğin 1975 yılında ıslahevlerinde ve çocuk cezaevlerinde 1186 hükümlü çocuk ve genç, işledikleri suçlara göre dağılım göstermekteydiler: Yüzde 37 oranında adam öldürme ilk sırayı almaktadır. İkinci sırada yüzde 32 ile cinsel suçlar, üçüncü sırada yüzde 27 ile hırsızlık suçu yer almaktadır.¹⁸

Ülkemizde genç nüfusun ileriki yaş nüfusa göre oranının bir hayli fazla olmasına karşın, çocuk olarak adlandırdığımız gruptaki kişilerin işlediği suçların yüksek olmadığını söylemek yerinde olsa gerek. Tabii ki tüm suçların yargıya intikal ettiğini söylemek güçtür. Suç oluştuktan sonra kendiliğinden son bulmuş, ayrılmış, büyükler tarafından uzlaşmış ve adliyeye intikal etmemiş bile olsa yine de çocuk suçlu oranının az olması sevindiricidir.

1.2.2.Gençlik Suçluluğu

Yukarıda genel olarak çocuk suçluluğuna değindik. Ülkemizde tam ehliyetlik 18 yaşını bitirmiş olmakla kazanılır. Tam ehliyetlilik; kişinin "ergin"ve "ayırt etme gücüne sahip bulunması" ile "kısıtlı olmaması"¹⁹ tüm haklarını kendi adına kullanması ve başkasını temsil etme yeteneğinin olmasıdır. 18 yaşından sonraki 25 yaşa kadar olan grubu da genç olarak adlandırıp bu şekilde incelemek yerinde olacaktır.

Ülkemizde, köyden büyük kentlere göçe paralel olarak ta suçluluk oranı giderek artış göstermiştir. Kent hayatına adapte olamama, işsizlik sorunu, refah içinde yaşama heveslerinin de etkisi büyüktür. Tabii ki tüm işlenen suçlarını bu

¹⁸ Atalay, Yörükoğlu,"Türkiye'de Suçlu Gençler"www.kriminoloji.com2000(erişim 16.12.2005)s.1.

¹⁹ Akyiğit, Ercan.İş Hukuku.Dördüncü baskı,Ankara:Seçkin Yayıncılık,2005.

sorunlara bağlanması olası değildir. Ancak göstergeler bu sorunları olanların daha çok suça yatkın olduğunu göstermektedir.

Köyden göç şeklinde Büyükşehirlere yerleşen gençlerin işlediği suç, ülkemizde hâlâ önde gitmektedir. Örneğin, 1976 istatistiklerine hükümlü olan 1186 çocuk ve gencin yüzde 66 sı daha önce köyde yaşamıştır. Kasaba kökenli olanlar yüzde 20, kentte oturanların oranı da yüzde 14 dolayındadır. Bu durumda ilginç olan kentte oturup ta poliste başı derde giren gençlerin yüzde 93 de köyden kente göçmüş ekonomik durumu iyi olmayan ailelerin, yani gecekonduda yaşamaya mecbur kalan çocuklar olmasıdır. Hükümlü gençlerin iş durumları incelendiğinde, bunlar içinde işsiz olanların yüzde 60, çalışanların yüzde 40 olduğu görülmektedir. Büyük çoğunluğu ilkokul öğreniminden öteye geçmemiştir; yüzde 20 ye yakın bir bölümü de okur-yazar değildir. Bu gençlerin yüzde 41' i parçalanmış ailelerden gelmektedir. Anası ya da babası olmayan veya hem anasız hem babasız olanların oranı yüzde 29 dur. Türkiye'de her hangi bir sebepten dolayı parçalanmış aile oranının yüzde 8 dolayında olduğu tahmin edilmektedir. Suçlu çocukların ailelerinde parçalanma oranı, genel oranın üstündedir (yüzde 22). Suçlu çocuklarının yüzde olarak yarıya yakını çeşitli nedenlerle ana babalarından belli sürelerle ayrı kalmışlardır ki bu, suça yönelmede önemli etkenlerden biridir. Başka önemli bir özellik, suçlu gençlerin yüzde 86'sının beş kişiden fazla üyesi bulunan kalabalık ailelerden gelmeleridir. Doç.Dr.Haluk Yavuzer'in(1978)Türkiye'de üç değişik çocuk ceza ve ıslahevinde, ilkokul çıkışlı toplam 214 genç üstünde yaptığı araştırmanın önemli bulguları şöyle özetlenebilir: Bu gençlerin yüzde 73 'ü köyden, yüzde 15'i kasabadan, yüzde 15'i kentten gelmiştir. Aileleri incelediğinde yüzde 80'ninde beş veya daha çok aile üyesi bulunduğu ve yüzde 40'nın tek bir yatak odasında topluca yattıkları anlaşılmaktadır. Ailelerin yüzde 67 'si çekirdek aile, yüzde 11'i geniş aile, yüzde 22'si parçalanmış ailedir.²⁰

Suç işleyen gençlerin yukarıdaki verilerden anlaşılacağı üzere gerek ailelerinden kopuk yaşayışları, eğitimsiz oluşları ve de buldukları çevrede kendilerini kabul ettirememekten doğan etkenlerle suça yöneldikleri bilinen

²⁰ Atalay, Yörükoğlu, "Türkiye'de Suçlu Gençler" www.kriminoloji.com2000(erişim 16.12.2005)s.1.

gerçektir. Suç işleyen gençlerin yakın çevreleri incelendiğinde; daha ilkokul çağlarındayken bile anneye-babaya karşı gelmeler, çevrede ve okulda kabahat işlemler, geceleri geç eve gelmeler, disiplinsiz davranışlar, çalışıyorlarsa işyerine yalan söylemeler, hatalı oldukları davranışları asla kabul etmemeleri göze çarpmaktadır. Gençleri suça iten ailelerin ortak özelliklerini de şu şekilde sıralayabiliriz: Yerinde kullanılmayan anne-baba disiplini, ilgisizlik, gayrimeşru yaşantı, anne-babanın olmaması ya da ayrı yaşamaları, alkol almaları, ekonomik güçsüzlük, sık sık çevre değiştirme. Suçlu çocuk ve gençlerin ailelerinde sıklıkla rastlanan bu özellikler kentleşme, sanayileşme, ekonomik krizler, enflasyon, göçler vb. büyük çalkantılar olduğu zaman daha çok görülür ve suçluluk oranı yüksektir. Toplumsal, ekonomik ve kültürel değişmelerin toplumda yarattığı bulanımlar ve kavram kargaşaları aile içine de yansır.²¹ Aile içerisinde meydana gelen ve değişme gösteren tüm değerler, gençleri yeni arayışlara iterek, kendilerini kanıtlamak uğruna yanlış davranışlara yönelmelerine sebep olmaktadır. Kişiliklerini bu şekilde aramaktadırlar.

Suç işleyen ya da bu davranışa eğilim gösteren gençlerin de kendilerine has özellikleri bulunmaktadır: Kendilerini hep özgür hissetmek isterler, tüm uyarılara karşı gelmek, kanun ve nizamla karşı gelmek onlara haz verir. İri yapılı ve güçlü olduklarından hep fiziksel güç kullanmak isterler, seyrettikleri filmlerden ve sevdikleri karakterlerden etkilenip o şekilde davranmak isterler. Maddi doyum peşinde koşarlar, cinsel sapıklıklar gösterirler. Başkalarının kendilerinden hep korkmalarını beklerler. Gerçekler onlar için geri plandadır. Gerçek davranışlar karşısında rahatsızlık belirtileri göstererek hemen tepki verirler. Genel olarak aynı şekilde olanlar bir araya gelip grup halinde hareket etmek isterler. Küçük bir olay karşısında hemen hareket geçerler ve suç işlemleri an meselesidir.

Büyük kentlerde sokak ve mahallelerde yetişen bu gruba giren gençler kötü arkadaş çevresiyle suça yönelirler. Önceleri daha küçük suç işlerler. Zaman geçtikçe ve kendini olgunlaşmış ve belli seviyeye gelmiş gördükçe büyük suçları işlemekten de çekinmezler. Bunda da almış oldukları madde diye adlandırdığımız

²¹ Köknel,Özcan.”Gençlik Suçları”www.kriminoloji.com 2002-2005(erişim 16.12.2005)s.1

tinler, uyuşturucu ve alkolün etkisi büyüktür. Aileye, çevreye karşı nefret, kıskançlık, saldırganlık duyguları doğar ve gelişir. Bu duygular içinde amaçsız, güvensiz, başboş bir yaşam sürdürürler²². Gelecekle ilgili kesinlikle plan yapmaz, düşünmezler, günü kurtarmaya çalışırlar. Yarın bile onlar için önemli değildir. Yarını ancak yarın geldiğinde düşünürler. Bu tip gençlerden birinin yaşamından bir kesit vererek olayı örneklemek yerinde olacaktır.²³

17 yaşında liseden ayrılmış, anne-babası ayrı yaşamakta. Onların her birine gidip gelmekten bıkmış. Annesinin takılarını ve paralarını çalıp poker oynamaya gitmiş. Bütün parasını kaybetmiş, para bulmak için annesini tehdide başlamış. Kendisine destek olan birkaç, derken daha fazla arkadaş toplamış. Para buldukları sürece çevreye pek zararı dokunmazmış. Çoğunlukla parayı aileden ve kumardan edinirlermiş. Garajda toplanıp kumar oynamak başlıca amaçları. Buldukları zaman içki kullanıyorlar veya “isteyince buluyorlar”. Grubun içerisinde bulunmuş yukarıdaki özellikleri taşıyan bir gencin vermiş olduğu cevap aynen aşağıdadır.

Gerçi annem, babam bana maddi olarak her şeyi sağladılar. Hatta babamın arabasıyla istediğim zaman çıkma hakkım bile var ama bu yeterli değil. Alabildiğine bağımsız yaşamak istiyorum. Hayatta hiçbir şey bana mutluluk vermiyor. Dünyada her şey çok maddi ve adi. Ben bu dünyadan kaçmak için bu arkadaşlara katıldım. Gerçi orada da öyle ama ara sıra rahat olduğum oluyor. Hayatta zevkim kalmadı. Araba ile hızlı gitmek bana haz veriyor. Gelecek için hiç ümitli değilim. Hayat bana ne verecek? Zaten bence hayat otuz yaşında biter. Ancak büyük maddi imkanlar bana mutluluk verebilir. Hiç kanaatkâr değilim. Şimdilik tek amacım çok lüks bir arabam olması. Arkadaşlarla değişik şekillerde vakit geçiriyoruz. Tabii içki de var. Şimdilik başka bir madde kullanmadım. Arkadaşların ısrarı oldu ama direndim. Kendimi bir boşlukta hissediyorum. Sıkıldığım zamanlar sırf kendimi aldatmak için arkadaşlarla birlikte oluyoruz. Babamdan ve annemden aldığım para yetersiz kalırsa yada para çalamazsam, hem para bulma, hem de serüven yaşamak için kalabalık mağazalarda,

²² Köknel,Özcan.a.g.m.s.l.

²³ Köknel,Özcan a.g.m.s.1

süpermarketlerde alış veriş yapanların çantasından
cüzdan yürütüyoruz....²⁴

Toplumda yozlaşan bir kesimin içerisinde bulunan bir gencin yaşamından alınan bir kesit, onun içine düştüğü ortamı açık seçik anlatıyor. Ailenin ve çevrenin duyarsızlığı gençliği son derece olumsuz etkilemekte ve yanlış yönlere sevk etmektedir. Suç işleyen gençleri daha iyi değerlendirmek, daha iyi tanımak ve gruplandırmak için onların bir takım demografik özelliklerini açıklamakta yarar vardır²⁵

1.3.Suç İşleyen Gençlerin Genel Olarak Özellikleri

1.3.1.Yaş

15-24 yaş grupları arasında bulunan gençlerin suç işleme riskleri yüksek olup, en çok suç işleyenler bu yaş dilimleri içerisinde bulunmaktadır. Yaş ilerledikçe suç işleme riski ve suç oranlarında düşme görülmektedir. Adam öldürenlerin yarısından fazlası, kırsal bölgelerde yaşayan, bu yaş dilimi arasında ilkokulu bitirmiş bu gençlerdir. İçişleri Bakanlığı DİE' nün yaptığı araştırmalara göre ortalama suç oranları arasında çocukluk ve gençlik dilimi içinde suç oranları şöyledir:

Kasten adam öldürme yüzde 12, kasten yaralama yüzde18, ırza geçme ve teşebbüs yüzde18, darp yüzde 8, hırsızlık yüzde 34, fuhşa teşvik yüzde 4, gasp ve yağma yüzde16, kasten yangın çıkarma yüzde 9, suçların yaklaşık yüzde 25'i başkalarının kışkırtması ve özendirilmesi ile yüzde 45'i birden fazla kişiyle planlı olarak, geri kalanı ise kendiliğinden tek başına gerçekleşmektedir.²⁶

Daha önce de değindiğimiz gibi suçların büyük bölümü bu yaş grubu arasında işlenmekte ileriki yaşlarda ise oldukça düşük seyretmektedir. Bu yaş grubundaki suç işleyenler en çok hırsızlık suçunu işlemekte, yaş ilerledikçe hırsızlık suçunda düşme görülmektedir.

1.3.2. İkamet

Suç işleyen gençlerin yaklaşık yüzde 90'ı kentlerde, yüzde 10'u ise kırsal bölgelerde ikamet gelmekte, darp, yaralama, hırsızlık gibi suçlar daha çok

²⁴ Köknel, Özcan.a.g.m.s.1.

²⁵ Köknel, Özcan.a.g.m.s.2

²⁶ Köknel,Özcan.a.g.m.s.2

kentlerde oturanlar tarafından işlenmektedir²⁷. Kırsal bölgelerde suç oranların çok düşük olduğunu yapılan çalışmalar göstermektedir. Kırsal olarak adlandırdığımız yer dar bir çevre olup, kişinin yapısı, eğilimi suç işleyebilecek durumda olduğunun başkaları tarafından bilinmesi anlaşılacağından kişi, kendisinin tanınmaması istemekte ve bu şekilde lanse edilmekten çekindiği için suç işlemeye pek yanaşmamaktadır. Aile olarak hep bir ara yaşama, akraba oluşları, herkesin birbirlerini tanımaları vb. gibi sebepler suç işlenmesine önemli etkenler olarak sıralanabilir.

1.3.3. Öğrenim

Suç işleyenlerin büyük çoğunluğunun öğrenim durumu ilkökul düzeyinde olup, bunu ortaokul ve meslek okulunu bitirmiş olanlar izlemektedir. Suç işleyenlerin yüzde 43'ünün babaları, yüzde 62'sinin anneleri okur-yazar değildir²⁸. Öğrenim durumu ile suç işleme arasında ters orantı vardır. Öğrenim durumu ilerledikçe suç oranlarında düşme gözlemlenmektedir. Eğitimin de suç işlemeye mani olduğu kaçınılmaz bir gerçektir. Hiç bir eğitimi olmayan, resmi bir okul bitirmeyen bir kişinin de mutlaka suç işleyeceği anlamını buradan çıkarmak abes olacaktır. Hayatında hiçbir suç işlemeyen hakkında hiçbir tahkikat açılmamış eğitimsiz milyonlarca insan vardır. Suç işleyenlerin çoğunun eğitimsiz olması bu gruptaki diğer kişilere de suç işleyebileceği endişesiyle yaklaşılması çok yanlış bir davranış olacaktır.

1.3.4. Meslek

Büyük kentlerde, özellikle hırsızlık suçunu işleyenlerin verdiği cevaplar; serbest meslek yapıyorum şeklindedir. Belli bir mesleği olmayanlar her karşılaştıkları veyahut ifadeleri alınırken hep serbest meslek yaptıklarını belirtirler. Ama serbest mesleklerin ne olduğu hangi işleri yapanlara serbest meslek sahibi dendiğine dair bir kavram yoktur. Kısacası hiçbir meslek sahibi olmayan kişilerin daha çok suç işlediği bir gerçektir. Meslek sahibi olanların ise suç işle oranı, olmayanlara karşı çok düşüktür.

²⁷ Köknel,Özcan.a.g.m.s.2

²⁸ Köknel,Özcan.a.g.m.s.2

1.3.5. Göç

Suç işleyen kişiler genel olarak ikamet ettikleri bölgelerde suç işlemektedir. Bunların dörtte üçü suç işlediklerin yerin yerlisidir. Bunların yarısı suç işlemeyen önce kırsal bölgelerde, geri kalanı kentte yaşamıştır. Hırsızlık suçu işleyenlerin yüzde 64'ü büyük kentlerde yüzde 14'ü kırsal bölgelerde ve köylerde oturmaktadırlar.²⁹En çok işlenen hırsızlık suçu büyük bir oranda kentlerde oturanlar tarafından işlendiği, bunun da ileride değineceğimiz üzere ekonomik zorluklardan kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

Suçluların yüzde 43'ü suç işlemeyen önce kırsal bölgelerde, yüzde 38'i kentte yaşamış olup, yüzde 73'ü bulunduğu yerin yerlisidir. Adam öldürenlerin yüzde 53'ü, hırsızlık yapanların yüzde 21'i kırsal bölgelerden büyük kentlere göçmüş, geçim sıkıntısı ve işsizlik nedeniyle suç işlediklerini söylemişlerdir.³⁰

Suç işleyenlerin daha evvelki yaşamları incelendiğinde; kırsal kesimde ikamet ederken göç nedeniyle özellikle büyük kentlere yerleştikleri, buralara uyum sağlayamadıklarından ve işsizlikten dolayı suç işlemeye yöneldikleri anlaşılmaktadır.

Adam öldürme suçundan hükümlü olanların yüzde 65'i, hırsızlık suçundan hükümlü olanların yüzde 55'i cezaevinden çıktıktan sonra suç işledikleri çevreye dönmek istemediklerini belirtmişlerdir³¹. Bunun sebebi ise; yaptıkları için son derece vahim olduğunun bilincinde olduklarının göstergesi olsa gerek. İkisinin de halk tarafından yüz kızartıcı suç olarak kabul edildiği, bu suçu işleyenlere iyi gözle bakılmadığı, onlarla irtibattan çekindikleri, asla ve asla yakın çevrelerinde görmek istemedikleri bilinen bir gerçektir. Bu insanlar gayri ihtiyari olarak ta olsa toplum tarafından dışlanmaktadırlar. Türk Milletinin manevi yapısı da buna müsait değildir. Bu insanlar hiçbir zaman kabul görmezler. Bu yüz kızartıcı suçu işleyenlerin her zamana aynı suçu tereddütsüz tekrar işleyebilecekleri yargısı toplumda çok yaygındır. Bu nedenle; ceza veya tutukevinden salıverilen ve bu suçu işleyen insanlar, toplum tarafından her zaman dışlanacaklarını bilmektedirler. Hiç kimsenin kendileri ile ilgilenmeyeceğini, hatta

²⁹ Könel, Özcan. a.g.m.s.3

³⁰ Köknel, Özcan.a.g.m..s.3

³¹ Köknel, Özcan.a.g.m.s.3

kendilerine iş bile verilmeyeceğini, gizleseler bile yaptıkları suçun er veya geç bilineceğini bilmektedirler. Kendilerini tanıyan bir toplumla hiçbir zaman iletişim kuramayacaklarını ve aynı yerde yaşayamayacaklarını kabul ettiklerinden suç işledikleri çevreye dönmek istemezler.

Cinayet işleyenlerin yüzde 90'ı öldürdükleri insanla arasında kan davası olmadığını, yüzde 46'sı öldürülenle akrabalık, hısımlıkları bulunmadığını söylemişlerdir³². Ülkemizde kan davası adı altındaki anlamsız ve soyut bir anlayışla insan öldürenler yok değildir. Bu anlayışta olan ailelerde, her hangi bir şekilde bir insan öldürüldüğü zaman, kanun, ceza, karşılıklı anlayış ortadan kalkar ve hemen atağa geçerek mutlaka eşdeğer şekilde davranılarak bir can alma yoluna giderler. Bu son derece yanlış ve bir davranıştır. Bu suçun sanıkları da her hangi bir şekilde cezadan kurtulduklarında evlerine dönmeleri mümkün değildir. Bu tür suçları işleyen ve bu anlayışta olan ailelerin sayısının çok az olması ülkemiz açısından sevindiricidir. Her hangi bir sebeple öldürülen insanlarla öldüren insanların yüzde olarak alırsak aralarında kan davası yoktur. Yarıya yıkını da birbirleri ile akraba ya da tanıdıklarıdır. Öldürme olayları genel olarak kırsal bölgelerde meydana gelmekte ve devam etmektedir.

1.3.6. Alkol ve Madde

Alkol aldıktan sonra suç işleyenlerin yüzde 54'ü adam öldürmüş, yüzde 10'u hırsızlık yapmış, yüzde 15'i kıymetli evrakta sahtecilik, sahte çek, sahte senet, gasp, kaçakçılık, uyuşturucu madde kaçakçılığı gibi suçlar işlemişlerdir³³. Alkol kişilik davranışını etkileyen sebeplerden biridir. Bu da kuşkusuz her alkol alanın suç işleyebileceği anlamını taşımaz. Yapılan araştırma ve yüz yüze görüşmelerde; alkol alan bazı kişilerin, kendilerini daha cesaretli hissettikleri, başkalarının kendilerine daha ılımlı yaklaştıklarını, alkollüdür ne yaptığını bilmiyor gibi söylevlerle karşılaştıklarını ve bunun da kendilerine cesaret verdiğini, korku hissetmediklerini belirtmişlerdir. Alkol bağımlısı olan olanlar ise; alkol aldıklarında genel olarak kendilerini kaybettiklerini, davranışlarını kontrol edemediklerini, yaptıklarını bilmediklerini, alkol almakta geciktikleri zaman krize girdiklerini, alkolün vücudun bir ihtiyacı haline geldiğini, olmazsa olmaz

³² Könel,Özcan.a.g.m.s.3

³³ Könel,Özcan.a.g.m.s.3

kuralını uyguladıklarını ifade etmişler, ara sıra alkol alanlar ise kendilerini hiçbir zaman kaybetmediklerini, davranış ve düşüncelerini kontrol edebildiklerini, alkole bağlı olarak suç işlemediklerini, sadece vücudun dengede kalması için zorlandıklarını belirtmişlerdir. Bu tespitlere göre alkölü devamlı kullananların suça yatkın olduğu, bazılarının ise, toplumun alkölü kişilere göre bakış açısının arkasına sığınarak suç işledikleri anlaşılmıştır.

Uyuşturucu madde kullananların da suç işleme oranı yüksektir. Uyuşturucu, vücudun tüm dengesini bozan ve sonucunda ölüme kadar götüren maddedir. Çok çeşitleri vardır. Özellikle bazıları birkaç defa alındıktan sonra bağımlılık yapmakta, kişiyi korkunç sona ulaştırmaktadır. Bazı uyuşturucuları alan kişiler kesinlikle acı hissetmezler, korku onlar için yoktur. Acımasızca belirlemiş oldukları hedeflerinin üzerine saldırırlar ki alkoliklerden çok daha tehlikelidirler. Günümüzde yaygın olan esrar maddesini kullanan ve haklarında işlem yapılan şahıslar ise; bu maddenin bağımlılık yapmadığını zevk verdiğine inandıkları ve daha olgun düşündükleri için içtiklerini, istedikleri zaman da bırakabileceklerini belirtmişler ancak; hiçbir zaman da bırakmaya yanaşmadıkları görülmüştür. Uyuşturucu madde aldıktan sonra suç işleyenlerin yüzde 47'si uyuşturucu ile ilgili suçlar işlemiş, yüzde 23,ü adam öldürmüştür³⁴.

Uyuşturucu madde kaçakçılığı yapan, uyuşturucu madde satan suçluların çoğu 15-25 yaş dilimi arasında bulunan, büyük kentlerin gecekondu bölgelerinde yaşayan, ilkokulu bitirmiş gençler ve erişkinler olup, bu suçu işsizlik ve parasızlık nedeniyle yaptıklarını söylemişlerdir³⁵.

1.3.7. Ekonomik Düzey

Ekonomik düzeyi çok önemli suç nedenleri arasında saymak mümkündür. Suçluların beşte biri ekonomik sıkıntı ve yoksulluk nedeniyle suç işlediklerini belirtmişlerdir³⁶. Ekonomik durumun yetersiz olması, Ülkemizde işsizliğin had safhada olması, bulunan işlerin ise kısa vadeli veyahut uyum gösterilememesi kişileri suç işlemeye yöneltmektedir. Bu sebeplerle; hırsızlık, kaçakçılık, gasp, kız kaçırma hatta kırsal kesimlerde adam öldürme suçu büyük

³⁴ Köknel,Özcan.a.g.m.s.3

³⁵ Köknel,Özcan.a.g.m.s.3

³⁶ Köknel,Özcan.a.g.m.s.3

oranda işlenmektedir. Kişinin ekonomik düzeyi dolaylı olarak devletin ekonomik durumu ile ilgilidir. Ekonomik durumu yüksek olan ülkelerde işsizlik sorunu hemen hemen hiç yoktur. Olan işsizler ise işsizlik parası adı altında maaş almakta geçimlerini sağlamaktadırlar. Son yıllarda da ülkemiz' de çalışan işçilerden böyle bir kesinti yapılmaktadır ancak kesinlikle yeterli değildir.

27 Aralık 2005 günlü vatan gazetesinin 8. sahifesinde bulunan ekonomi haberlerine göre; Başbakan yardımcısı Abdüllatif Şener; yüzde 9'un üzerinde olan işsizliğin son yıllardaki ekonomik büyümeye rağmen düşmemesinin, sorgulanan temel sorunların başında olduğunu, 3 yılda işsizlik oranının artmadığını, yüksek büyümenin işsizliği aşağı çekmediğini, stok işsiz sayısının olduğunu, bunun tahlil edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Yine aynı gazetenin haberine göre 2005 Ocak ayında yüzde 11.5 işsizlik oranı Eylül'de 9.7 ye inmiş ancak ekonomistler bu durumun hâlâ yüksek bir rakam olduğunu bildirmişlerdir. Aynı sahifede Türkiye İstatistik Kurumunun(TÜİK)verilerine göre Eylül 2005 sonuçlarına göre işsizlik oranının kentlerde yüzde 12.4, kırdada yüzde 5.9 olduğu Türkiye'de toplam çalışan sayısının geçen yıla göre 1.34 artarak 22 milyon 874 bine ulaştığı, 2002!'den bu yana resmi işsiz sayısının 77 bin azalarak 2 milyon 423 bine gerilediği, genç nüfustaki işsizlik oranının ise kentte yüzde 22.3 kırsal kesimde yüzde 12 olduğu belirtilmiştir. Aynı sahifede görüş bildiren TOBB Başkanı Rıfat Hisarcıklıoğlu ise; Türkiye'deki işsizlere iş yaratabilmek için 785 milyar dolarlık yatırıma ihtiyaç olduğunu, 5 milyon işsize iş bulabilmek için 250 milyar dolar, işgücüne yeni katılan 700 bin kişiye iş bulabilmek için 35 milyar dolar ve tarımdan kopacak 10 milyon kişiye iş bulabilmenin de 500 milyar dolarlık yatırım gerektiğini belirtmiştir.

Ekonominin, işsiz olan kişileri suça eğimli hale getirdiğini düşünmek yanlış bir kavram olmaz. Suç işlemede mutlak surette etkisi vardır.

Toplumsal sorun olan işsizliğe çözüm bulmak elbette ki devletin görevleri arasındadır. Devlet, sosyal devlet ilkesini atağa geçirerek bu soruna tam anlamıyla el atmalı, herkes ve her kesim, üzerine düşen görevi yapmalıdır. Yarınları bugünden düşünmek, geleceğin temellerini şimdiden atıp ekonomik istikrarı sağlamak gerekir. Bu sorun tam olarak çözülmeyen, bundan

kaynaklanan suçlarda azalma görülmesini de beklemek yersiz bir anlayış olacaktır.

1.4. Gençlik Suçluluğu ili Mücadele

Gençlik suçluluğunu tümden ortadan kaldırmak mümkün değildir³⁷. Çünkü; ailevi sebeplerle suça yönelen kişilerin bu nedenini araştırmak için tüm suç işleyen gençlerin aileleri ile bire bir görüşme yaparak sonuca ulaşmak imkansızdır. Genç, suça yöneldiği zaman birçok durumda geç kalınmış demektir. Suç işleme, birçok olumsuz etkenin birikimi sonucu ortaya çıkan, bir başkaldırma bir protesto gösterisi, bir bakıma yardım çağrısıdır. İlk işlenen suçtan sonra aile ve çevrenin takınacağı tutum çok önemlidir. İlk tepki sert olursa gencin benzer suç işleme olasılığı artar.³⁸

İlk işlenen suçta gence, bu davranışın yanlış olduğu konusunda eğitim verilerek onu bu tip davranışlara iten sebepleri de araştırmak yerinde olacaktır. Birden bire sert bir tepki ile karşılaşan genç, işin sonucunun nereye varacağını bilmeden aynı veya benzeri suçlara tekrar yönelebilir ki yapılan araştırmalar da bunu göstermiş, bu davranış gençte asilik ruhunu geliştirmiştir. Örneğin; genç ilk suçunda dayak veya benzeri bir ceza ile cezalandırılmamalıdır.

Bir bakıma gencin ilk suçu, onun kendi kendisini ve ailesini sınamasıdır. Ashında sevilmediği duygusunu taşıyan bir gençte ilk sert cezadan sonra daha da istenmediği duygusu pekişir. İkinci ve sonraki suçları daha umursamaz bir tutum takınarak işler; yediği ceza ile suçunu ödediğine inanır ve ikinci suçu öç alma niyetiyle işler.³⁹ Tersine ilk suçunda, ailenin Ona yaklaşımı ılımlı ve eğitici bir nitelik taşıması halinde, genç, kendisinde bir tedirginlik hisseder, utanır, yaptığının yanlış olduğunu anlar ve ikinci bir suç işlemekten çekinir. Önemli olan ailenin Ona sabırlı ve anlayışlı yaklaşmasını hissedebilsin.

Bunun en iyi örneğini de bir ortaokulda öğrenciler vermişlerdir: Okulda para çaldığı belirlenen bir arkadaşlarını dışlamamışlar, aşağılamamışlar, tam tersine aralarına alıp sıkıntısını sormuşlar; sonra da para toplayarak arkadaşlarına para vermişlerdi. Suçlanmayı ve aşağılanmayı bekleyen genç,

³⁷Yörükoğlu,Atalay."Gençlik Suçluluğu ile Savaş",2002-Kriminoloji.com,(24.12.2005)s.1

³⁸ Yjörükoğlu,Atalay.a.g.m.s.1

³⁹ Yörükoğlu,Atalay.a.g.m.s.1

arkadaşlarının bu tutumu karşında ağlamış ve bir daha bu davranışı göstermemiştir. Okuldan atılsa ya da arkadaşları tarafından dışlansaydı sonuç bambaşka olurdu.⁴⁰

Genç bu durumda bir daha okuluna dönemeyecek, arkadaşlarının yüzüne bakamayacak, kinle ikinci bir suç işlemekten de kendini alıkoymasını mümkün olamayacaktır.

Toplum içinde gençleri suç işlemekten alıkoymak için mutlaka bazı yollar vardır. Öncelikle başıboş gezen çocuk veya gençlerin tespit edilmesi gerekir. Bu gençler polis zoruyla değil de, devlete bağlı sosyal kurum görevlileri tarafından toplanmalı, gerekli ilk eğitimleri verildikten sonra bunların yapabilecekleri ilgi alanları yaratılmalıdır. Ülkemizde bazı büyük şehirlerimizde sokakta yaşayan ve aileleri tespit edilemeyen çocuk yuvaları vardır. Ve çocuk yuvalarında her türlü ortam vardır. Sokak çocukları için bulunmaz bir ortamdır. Öğretmeni, polisi, aşçıları vardır. Burada bulunan çocuklara biraz da olsa para dahi verilmektedir. Ancak; buraya gelen veya getirilen sokak çocukları fazla durmadan buradan kaçmakta yine sokağa dönmektedirler. Burada kalmalarında bir mecburiyet olmadığı için çocuk gideceğim dediği anda gitmekte veya hiç haber dahi vermeden gitmektedir. Bu gibi sosyal kurumlar tam olarak amaca hizmet edememektedir. Bütün bu sebeplerden dolayı, bu yerler tam bir eğitim yuvasına dönüştürülmeli, çocuk buraya geldiği zaman bunu hissedebilmelidir. Kurallar uygulanırken katılıktan kaçınılmalı hapishaneye dönüştürülmemelidir.

Bu gibi yerlerin amacının ne olduğunu anlayan ve halen bu yerlerde görevli olup ilgili kuruluşlardan maaş alan eskiden sokak çocuğu olan görevliler mevcuttur. Ne yazık ki, eğitimi olmadığından dolayı bu çocuklara kendi durumlarından gerekli örnekler vererek onları motive edememektedirler. Devlet, yetkili kurumu atağa geçirerek bu yerlerin yeniden gözden geçirilmesini tam olarak amacına uygun yapılanmalarını sağlamalı, bütün sokak çocukların burada mecburi kalmaları için düzenlemeler, gerekirse kanun, tüzük çıkarılarak yapılmalı, sosyal hizmet görevlisinin ise onay verdiği çocuklar mutlak suretle bir işle iştigal ettirilerek mesleğe yöneltilmelidir. Her çocuk zeki olmayabilir ama

⁴⁰ Yörükoğlu,Atalay.a.g.m.s.l.

mutlaka yapabileceği bir hüneri vardır. İş yapamayan genç yoktur. Genç, geri zekâlı dahi olsa Onu eğitmeli üretken yapmalıdır. Bunun örnekleri bir çok Avrupa ülkesinde mevcuttur. Ülkemizde neden yapılmasın. Diyelim ki yukarıda saydığımız yerler yeterli değil, ancak, kullanılmayan o kadar çok bina vardır ki neden kullanılıp aktif hale getirilmesin! En azından okulların boş olduğu zamanlarda neden bu tip gençlere eğitim verilmesin. Muhtarlıklar vasıtasıyla yer tespiti yapıp neden gençler spora yönlendirilmesin! Muhakkak ki, gençler suça yönelmek yerine bu tip yerleri tercih edecekler kendilerini suçtan koruyacaklardır.

Batı ülkelerinde dini kurumlar da gençler için birçok etkinlikler ve olanaklar sağlamaktadırlar. ABD’de birçok kilise, verdiği dini bilgilerden öte, gençler için dans partileri düzenleyecek kadar esnektir. Her gence kendi yaşlıları ile yaptığı iş çekici gelir. Spordan toplum kalkınmasına kadar her çeşit uğraşa gençler gönüllü katılırlar, yeter ki onların bu eğilimi iyi tasarımlarla uygulamaya geçirilsin. Örneğin İngiltere’de gençler arasında yapılan bir araştırmada gençlerin yüzde 80’i toplum için gönüllü çalışmaya hazır olduklarını bildirmişlerdir.⁴¹

Ülkemizde de böyle bir ankette yüzdenin çok fazla çıkacağı bir gerçektir. Milli duygularımıza son derece bağlı bir millet olarak topluma hizmetten her zaman onur duyulmuştur.

Ülkemizde polis de, kimsesiz çocuk çocuklarını sokaktan kurtarmak onlara gerekli yerler bularak ve spor gibi aktiviteler sağlamak için bütçe görüşmelerinde bir plan dâhilinde bunun TBMM’de görüşülmesini sağlayabilir. Veyahut toplum destekli projeler yürütebilir.

Nitekim bunun bir örneği ABD’nin Michigan eyaletinin küçük bir kentinde 1983 yılında yaşanmıştır. Grand Rapids adlı bu yörede bulunan 200 dolayındaki ailenin 156 çocuğu kısa zamanda çeşitli suçlardan dolayı tutuklanmış. Kentin, bugünkü bizim il emniyet müdürü rütbesinde olan polis komiseri bu işin nedeni araştırmış ve zengin olmayan bu yöredeki gençlerin gidecekleri bir yerlerinin olmadığını saptamış, kendi girişimi ile birçok kuruluşun desteğini sağlamış, önce bir binanın bodrum katında gençler için toplantı salonu kurmuş,

⁴¹ Yörükoğlu,Atalay.a.g.m.s.2

masa tenisi, el sanatları, müzik gibi oyalayıcı etkinlikler başlatmış, kısa sürede merkez büyümüş ve gençlerin hafta sonları ve hatta akşamları eğlendikleri bir yer durumuna gelmiş. Gençlere ürettikleri eşya ve mal karşılığında spor takımları, müzik aletleri verilmiş. Bu merkezin yararı kısa zamanda kendini göstermiş. Suç işleyen genç sayısı hızla düşmüş. Merkez yakınındaki okulları da tatil zamanlarında kullanma izni almış. Yurttaşların desteği ile gittikçe büyüyen merkez beş yıl sonra gençler için yatılı kamplar açacak duruma gelmiş.⁴²

Bir kişinin girişimiyle neler başarılacağına göstergesi olan bu durumun neden yenileri yapılmasın. Bir değil de birkaç hatta çok kişinin birlikte bir araya gelerek neler yapılabileceğini şimdiden düşünmekte fayda vardır. Toplumdaki gençleri suçluluğa iten sebeplerle uğraşmak bunlarla amansızca savaşmak gerekir. Bu kuşkusuz kolay değildir. Belli bir emek gerektirir. Ama sonu olumlu olucaksa bu emekten kaçınılmaması gerekir.

Sayıları iki milyonu bulan kimsesiz çocuklara el uzatıp onları koruyucu aileler vasıtasıyla geleceklerini kurtarmak ve suç işlemelerinin önüne geçmek alınması gerekli önlemlerin başında gelir. Öksüz yuvalarında zihin gelişmeleri duran, duyguları küntleşen, çorak toprakta büyüyen bitkiler gibi yetişen bu çocuklar gençlik çağına gelince suça yatkın olurlar. Bu nedenle suç işledikten sonra değil, suça eğimi olanlar önceden saptanıp ele alınarak suçluluk en aza indirilebilir.⁴³

Çocuk veya gençler kendiliğinden değil, toplumda buldukları olumsuz ortamdan dolayı suça itilirler. Öncelikle suça yatkınlar tespit edilerek koruyucu önlemler alınmalı, kişiliğini tam olarak kavrayamamış bu gençlerin suç işlemelerine mani olunmalıdır. Aksi takdirde kendilerinden esirgenen koruyucu tedbirler sonucunda suç olgusu yine topluma kat kat fazlasıyla döner. Hiç vakit kaybedilmeden özellikle sokakta yaşayan ve korku saçmaya devam eden gençler, yukarıda saydığımız çözüm önerileri benzeri durumlarla koruma altına alınarak suç işlemelerine ve olumsuz tavır ve davranış göstermelerine engel olunmalı, aşırı uçtakiler ile rehâbilité edilerek topluma kazandırılmalıdır.

⁴² Yörükoğlu,Atalay.a.g.m.s.2

⁴³ Yörükoğlu,Altay.a.g.m.s.2

1.5. Gençlik Suçluluğunda Ailenin Tutum Davranışları ile Görevleri

Genci suça iten sebeplerden birisi de kuşkusuz yetiştiği aile ortamı, ana-baba ilişkilerindeki kopukluktur. Ana-baba arasındaki uyumsuzluk ister istemez çocuğa sirayet etmekte, evden kaçmalar başlamakta, aile sıcaklığı kaybolmakta, bu şekilde de çocuk, sokakta başka şeylerle meşgul duruma getirilmektedir. Yapılan pek çok araştırma, suçlu gençlerin ot gibi yerden bitmediğini, onların özel koşullarda ve belli ortamlarda özellikle yetiştirilmiş gibi suça itildiklerini doğrulamaktadır. Bu ortam genellikle sevgiden yoksun, güven vermeyen, karışık, düzensiz ve çatışmalı bir aile ortamıdır.⁴⁴

Çocuğun ileriki yaşlarda suç işleyip işlemeyeceği, ailenin ona davranış şekillerinden de anlaşılabilir. Anne-babanın ilgisizliği, duyarsızlığı, sevgiden yoksunluk, disiplin, geçim zorlukları gibi etkenler çocukta suç işleyebileceği olgusunu ortaya çıkarır. Çocuğun evde ailesi tarafından fark edilmeyecek bir şekilde algılanması, kendisinde, sevilmediği, benimsenmediği sonucunu çıkarır. Bir babanın sert disiplini şiddet içermeyecek derecede ve denetlemeci ise çocukta olumlu sonuçlar doğurur.

Örneğin Robins'in 1966 yılında incelemeye aldığı ailelerden, disiplini çok gevşek olanların çocuklarının yüzde 32'sinin anti-sosyal davranış geliştirmelerine karşılık, anne-babalarının sıkı disiplini ile yetişmiş gençlerin ancak yüzde 9'u anti-sosyal davranış göstermişlerdir⁴⁵.

O halde evde ailenin, çocuklarına gerekli disiplini, onların gururlarını kırmayacak, rencide etmeyecek şekilde göstermesi her zaman olumlu sonuçlar doğurmakta, tersi durumda ise sapmalar olmaktadır. Gerekliğinde sınırlar koyabilen ilgili tutum ve davranış sergileyen anne-babalar başarılı anne-babalardır. Aşırı uçta yer alan ve tavırlarını bu şekilde sergileyen anne-babalar ise başarılı olmaktan yoksundurlar. Aile çocuklarının yanında nasıl tavır ve davranış sergiliyorsa, çocuklardan da aynı davranışı beklemek yerinde olacaktır. Çünkü; çocuk, baba-annesinden ne gördüyse onun normal bir davranış olduğu

⁴⁴Yörükoğlu,Atalay."Gençlikte Davranış Bozuklukları ve Suçluluk",2002, www.Kriminoloji.com.(erişim.27.12.2005)s.3

⁴⁵ Yörükoğlu,Atalay.a.g.m.s.3

kabul edecek ona göre davranacaktır. Daha önce hiç görmediği bir tutumdan nasıl bir sonuç çıkaracağını ancak ailesini taklit ederek öğrenebilecektir.

Babanın anti-sosyal eğilimler göstermesi çocukta aynı eğilimlerin gelişmesinde en önemli etkenlerden biridir.Örneğin,anti-sosyal davranışlı 800 çocuğun anne-babası incelenmiş,, bunların çoğunun kişilik bozukluğu gösterdiği,çocuklarını bilinçsizce anti-sosyal davranışa ittikleri sonucuna varılmıştır. (Kaufman ve Ark,1963). Bu babalar çocuklarının davranışlarını ayıplar görünmekte, ancak gizliden kışkırtır davranmaktadırlar. Örneğin, okuldan kaçan, kavgacı, karşı gelen ve disiplin kuruluna verilen bir çocuğun babası, çocuğunu doktora götürdüğünde ona,” doktor bu hergele adam olmaz değil mi?” diye soru soruyorsa, çocuğunda bundan çıkaracağı sonuç;” oğlum sen bu yola devam et ben senden memnunum”!olacaktır.⁴⁶

Kuşkusuz, düzensiz bir ailede yetişmiş gençlerin tamamının anti-sosyal davranış gösterdiği söylenemez. Aynı aileden kimi gençlerin çok zeki ve kendini kabul ettirmiş, kimisinin ise kişilik bozukluğu gösterdiği toplumdaki yaşamlardan anlaşılabilir bir örnektir. Yine aynı şekilde anti-sosyal davranışların tamamının da aileden kaynaklandığını söylemek yanlış bir kanı olacaktır. Çok düzenli bir aile yapısına sahip olan bir gençte de normal olmayan davranışlar gözlenebilir. Bunu da kendi kişilik yapısında veya yakın çevresinde aramak gereklidir. Tüm bu saydıklarımızdan daha değişim olarak bazı aileler vardır ki, çocuklarının özellikle saldırgan, kişilik bozukluğu ve toplum yapısına uymayan tutum ve davranış göstermesini isterler. Bu tip ailelere örnek olarak esmer vatandaş diye tabir edilen çingeneleri gösterebiliriz. Bu aileler, çocuklarının çaldıkları ile övünürler. Teşvik ederek daha büyük işleri yapmalarını isterler. Kavgacı olmaları, aldıkları aşırı alkolün arasına sığınarak yaralama olayına karışmaları onlar için vazgeçilmez bir gerçektir. Ne yazık ki bu ailelerle de toplum günümüzde iç içe yaşamaktadır.

Ailelerin tutum ve davranışından etkilenen sadece erkekler değildir. Genç kızlarda bunlardan etkilenmektedir. Her ne kadar erkeklere oranla genç kızların suç işleme ve davranış bozukluğu göstermesinin oranı düşükse de etkilenme her zaman vardır. Bu da kızların evden kaçmalarına, cinsel hayat

⁴⁶ Yörükoğlu,Altay.a.g.m.s.4

yönünden de istenmeyen tavır göstermelerine sebep olmaktadır. Tutucu özelliğini büyük ölçüde koruyan toplumumuzda kız-erkek arkadaşlığına iyi gözle bakılmazken evlilik dışı gebelik ve doğum, düşünülmeyecek kadar büyük bir ayıp, yüz kızartıcı bir suç ve aile trajedisi olarak yorumlanır. Bu büyük suçu işleyecek genç kızın ya geri zekâlı ya da dengesiz olması gerekir.⁴⁷

Evinde gerekli sevgi ve ilgiyi görmeyen bir genç kız, bu ilgi ve sevgiyi dışarıda aramakta, kendisine erkekler tarafından söylenen tatlı sözlere çabuk kanmakta ve bu insanlarda sevgiyi ve alakayı gördüklerini anladıklarından cinsel birleşmeye kadar giden durum sergilemektedirler. Aile içi bunalımlarda, boşanma ve ayrılıklarda genç kızın benlik gücü zayıflamakta, cinsel ilişkiyi sorunlarından kaçış olarak seçmektedir. Bu davranışıyla aynı zamanda ailesini de cezalandırmış olmaktadır. Özellikle annesiyle çatışması çok olan genç kızlar bilinçdışı bir öç alma duygusuyla kendilerini erkeklerin kucağına sorumsuzca atmaktadırlar.⁴⁸Çocukluk dönemlerinde ve daha sonra cinsel saldırıya uğrayarak, evinde ve yakın çevresinde barınma imkânı bulamayarak, evinden kaçıp film yıldızı veya şarkıcı olmak için uğraş veren bazı genç kızların, büyük şehirlerin kalabalığında kendilerini kaybettikleri ve kadın avcılarının tuzağına düşerek hiç ummadıkları bir hayatın peşine sürüklendikleri de bilinen gerçekler arasındadır.

Buraya kadar hep ailenin tavır ve davranışlarından söz ettik. Mutlaka ki ailenin yapması gereken görevleri de vardır. Bunlara da değinmekte fayda vardır.

--Aile içerisinde çocuğa bebekliğinden itibaren gerekli eğitimin verilmesi, nasıl olsa okulda alır çevresinden öğrenir gibi sözlere aldırış edilmemesi gerekir. Unutulmamalıdır ki, eğitim öncelikle evde başlar.

--Çocuğun tüm(maddi, manevi)ihtiyaçlarının tespit edilerek ona göre değerlendirme yapılması, her türlü ihtiyacının imkanlar ölçüsünde giderilmeye çalışılması.

--Yaşı geldiğinde okula gönderilmesi, gerekli takibi için okul yöneticileri ile düzenli olarak mutlak görüşmelerin yapılması ve öğretmeninden durumu hakkında sık sık bilgi alınması.

⁴⁷ Yörükoğlu,Atalay.a.g.m.s.6

⁴⁸ Yörükoğlu,Atalay.a.g.m.s.6

--Çocuk yetiştirerek üretken hale getirilmesi ancak kontrollü çocuk yetiştirmekle mümkündür. Bu sebepten ötürü ancak bakılabilecek ve tam anlamıyla yetiştirilebilecek çocuk sahibi olunması.

--Çocuğun yetiştiği sosyal çevrenin, çocuk yetiştirmeye uygun olması için ailenin mutlak surette seçici davranması ve örnek alınabilecek karakterlerin seçiminde dikkatli olunması, arkadaşlarının hangi davranış içerisinde olduğunun tespitinin yapılması, gerekirse arkadaş seçiminde önderlik yapılması.

--Ergenlik yaşlarında verilen eğitimle sosyal yaşantı arasında sapma olup olmadığının tespiti ile varsa nelerden kaynaklandığının araştırılması ve düzenleyici tedbirler alınması gibi maddeler çoğaltılabilir.

Sevgili anne ve babalar!

Çocuğunuzu her haliyle kabul ederek, Onu sevin, sevmeye ve sevmeye hepimizin ihtiyacı var. Şimdiden verdiğiniz davranışın karşılığı yıllar sonra size dönecektir bu sebeple iyi bir yatırım yapın çocuğunuzla ilgilenin. Çocuğunuzla kurduğunuz ilişki ömür boyunca kuracağınız ilişkinin temelini oluşturacaktır. Temeli iyi atın ki binanız sağlam olsun. Çocuğunuza iyi bir örnek iyi bir model olun. Ona ne verirsiniz, sizin tavırlarınızdan etkilenip aynısını geri verecektir. Doğru, dürüst olmasını istiyorsanız siz de yalan söylemeyin. İçinizdeki çocuğa seslenin, Onu oradaki uykusundan uyandırın. Kendi çocukluk yıllarınıza dönün. Neler hissettiğinizi neler yaşadığınızı düşünün. Çocuğunuzu anlamak şimdi daha da kolaylaşacaktır. Çocuğunuz henüz sizin yaşadıklarınızı yaşamadığından kendisini sizin yerine koyamaz, Ama siz kendinizi Onun yerine koyabilirsiniz.

Unutmayınız ki; çocuk yetiştirmek dünyanın en zor sanatıdır.⁴⁹

2. SUÇ TASNİFLERİ

Ceza kanunları suçları, bazı faydaları karşılamak için hukuk tekniği bakımından çeşitli kısımlara ayırmıştır. Tasnifler yapılırken suçu işleyen kişinin kişiliği ya da kişiyi suça iten sebepler ele alınmamıştır. Kriminoloji(suç bilimi) yönünden tasnifler yapılmıştır.⁵⁰

Sulhi Dönmezer'in suçların tasnifi konusunda görüşü şöyledir: Kriminoloji, suçları, kendi maksadı bakımından ayrıca teorik tasniflere tabi

⁴⁹İst.Emniyet Müdürlüğü,"Sevgili Anne ve Babalar",www.i.em.gov.tr.2004,(erişim.26.6.2005).s.3

⁵⁰ Dönmezer,Sulhi.Kriminoloji,8.baskı,Beta,İstanbul,1994,s.53

tutmalıdır. Ölçü olarak, genellikle suçların işleniş süreci, şekilleri, nedensellik mekanizması, saikler esas alınmalıdır, bu esas üzerinden yapılacak bir tasnif ile suçun önlenmesi bakımından pratik faydalar elde edilebilir.⁵¹

2.1. Eski Türk Ceza Kanununa Göre Suç Tasnifleri

İçli, Eski Türk Ceza Kanununa göre suçları aşağıdaki şekilde tasniflere tabi tutmuştur⁵².Yeni Türk Ceza Kanundaki suç tasnifleri ile yapılacak karşılaştırmada faydası olacağı kanısıyla buraya bu suç tasniflerinin de yazılmasına gerek görülmüştür.

2.1.1. Vatana İhanet Suçları

- a)-Devletin şahsiyetine karşı suçlar
- b)-Devletin güçlerine karşı suçlar
- c)-Devletin ülkesi ve egemenliğine karşı suçlar

2.1.2.Hürriyete Karşı Suçlar

- a)-Siyasi haklara karşı suçlar
- b)-Kişi hürriyetinden yoksun kılma suçları
 - 1-tehdit
 - 2-Cebir
- c)-Konut dokunmazlığına karşı suçlar

2.1.3.Devlet Yönetimine Karşı Suçlar

- a)-Zimmet ve İhtilas
- b)-İrtikap
- c)-Rüşvet

2.1.4. Adliyeye Karşı İşlenen Suçlar

- a)-Kanunen yerine getirilmesi gereken bir hizmetten kaçınmak
- b)-Suç uydurma
- c)-İftira
- d)-Yalan yere yemin etme
- e)-Kendiliğinden hak alma

⁵¹ Dönmezer ,Sulhi.Kriminoloji,11.bası,İstanbul,1994 s.54

⁵² İçli,Tülin Günşen.Kriminoloji, 11.bası,Ankara,1999,s.5

2.1.5. Kamu Düzenine Karşı Suçlar

- a)-Suç işlemeye tahrik
- b)-Suç işlemek için örgüt kurma

2.1.6. Kamu Güvenine Karşı Suçlar

- a)-Umumi sahtecilik
 - 1-Resmi evrakta sahtecilik
 - 2-Özel evrakta sahtecilik
- b)-Sahtecilik ili ilgili suçlar
 - 1-Sahte evrak kullanma
 - 2-Evrakı yok etme

2.1.7. Kamu Esenliğine Karşı Suçlar

- a)-Uyuşturucu madde elde etme suçları
 - 1-İmal, ithal ve ihraç suçları
 - 2-Satma, alma, bulundurma suçları
- b)-Uyuşturucu madde kullanma suçları

2.1.8. Genel Ahlaka ve Aile Düzenine Karşı İşlenen Suçlar

- a)-Irza geçmek, ırza tasaddi
 - 1-Irza geçme
 - 2-Namusa tasaddi
 - 3-Küçüklerle cinsel ilişki
 - 4-Evlenme vadi ile kızlık bozma
 - 5-Hayasızca hareketler
 - 6-Müstehcenlik
- b)-Kaçırarak, alkoymak
 - 1-Reşit olanın kaçırılması, alıkoyulması
 - 2-Reşit olmayanın kaçırılması alıkoyulması

2.1.9. Kişiyeye Karşı İşlenen Suçlar

- a)-Kasıtlı adam öldürme
 - 1-Meşru öldürmeler
 - 2-Rızalı öldürmeler
- b)-Kasıtı aşan adam öldürme

- c)-İntihara katılmak
- d)-Taksirli adam öldürme
- e)-Müessir fiil
 - 1-Genel müessir fiil
 - 2-Kasıtlı müessir fiil
 - 3-Taksirli müessir fiil
- f)- Hakaret-sövme
- g)-Karşılıklı tahrik
- h)-Özel tahrik
- ı)- Kişiyeye karşı şiddet kullanılması

2.1.10. Mala Karşı İşlenen Suçlar

- a)-Başkasının malına zarar verme
- b)-Dolandırıcılık
- c)- Emniyeti suistimal
- d)-Hırsızlık
 - 1-Basit hırsızlık
 - 2-Mekan, zamandan gelen şiddet nedenleri
 - 3-Kişiyeye bağlı şiddet nedenleri
- e)-Yağma
 - 1-Menkul yağması
 - 2-Senet gasbı
 - 3-Adam kaldırma⁵³

2.2. Yeni Türk Ceza Kanununa Göre Suç Tasnifleri

ETCK' da on bölümde incelenen suç tasnifleri, YTCK' da ikinci kitap, Özel Hükümler başlığı altında dört bölümde incelenmiştir.

2.2.1. Uluslararası Suçlar(YTCK, madde 76-80)

- a)-Soykırım ve insanlığa karşı suçlar
- b)-Göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti

⁵³ Tüm bu konularda bkz.F.Erem,"Türk Ceza Hukuku"(Özel Hükümler)Ankara 1985,3.Bası, 1-4.Demirbaş,Kriminoloji, s.210 vd.

2.2.2. Kişilere Karşı Suçlar(YTCK, madde 81-169)

a)-Hayata karşı suçlar

1-Kasten öldürme

2-Taksirle öldürme

b)-Vücut dokunmazlığına karşı suçlar

1-Kasten yaralama

2-Taksirle yaralama

c)-İşkence ve eziyet

d)-Koruma, gözetim, yardım ve bildirim yükümlülüğünün ihlali

e)-Çocuk düşürtme, düşürme ve kısırlaştırma

f)-Cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar

1-Cinsel saldırı

2-Cinsel taciz

g)-Hürriyete karşı suçlar

h)-Şerefe karşı suçlar

1)-Özel hayata ve hayatın gizli alanına karşı suçlar

j)-Malvarlığına karşı suçlar

1-Hırsızlık

2-Nitelikli hırsızlık

3-Yağma

4-Nitelikli yağma

5-Mala zarar verme ve nitelikli halleri

6-Dolandırıcılık

7-Nitelikli dolandırıcılık

8-Hileli iflas

9-Taksirli iflas

10-Karşılıksız yararlanma.

2.2.3. Topluma Karşı Suçlar(YTCK, madde 170-246)

a)-Genel tehlike yaratan suçlar

b)-Çevreye karşı suçlar

c)-Kamunun sağlığına karşı suçlar

- d)-Kamu güvenine karşı suçlar
- e)-Kamu barışına karşı suçlar
- f)-Ulaşım araçlarına veya sabit platformlara karşı suçlar
- g)-Genel ahlaka karşı suçlar
- h)-Aile düzenine karşı suçlar
- ı)-Ekonomi, sanayi ve ticarete ilişkin suçlar
- j)-Bilişim alanında suçlar

2.2.4. Millete ve Devlete Karşı Suçlar Son Hükümler(Yeni TCK, madde 247-345)

- a)-Kamu idaresinin güvenilirliğine ve işleyişine karşı suçlar
- b)-Adliyeye karşı suçlar
- c)-Devletin egemenlik alametlerine ve organlarının saygınlığına karşı suçlar
- d)-Devletin güvenliğine karşı suçlar
- e)-Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar
- f)-Milli savunmaya karşı suçlar
- g)-Devlet sırlarına karşı suçlar ve casusluk
- h)-Yabancı devletlerle olan ilişkilere karşı suçlar
- ı)-Son hükümler

765 Sayılı Eski TCK' nun bazı maddelerinin günümüz şartlarında geçerliliğini kaybettiğinden veyahut uygulanabilirliği bulunmadığından dolayı, 5237 sayılı Yeni TCK, 26 Eylül 2004 tarihinde TBMM'de görüşülmüş ve Genel kurulca kabul edilerek kanun haline getirilmiş,1 Haziran 2005 tarihinde de yürürlüğe girmiştir. Eski kanunda hırsızlık suçunun cezasının alt sınırı 6 ay hapis iken yeni kanuna göre bu cezanın alt sınırı 1 yıla çıkarılmış, üst sınır ise 3 yıl olarak kalmış değiştirilmemiştir. Ayrıca basit hırsızlıktaki "diğerinin" ifadesi, zilyedinin olarak,"taşınabilir malını" ifadesi ise "taşınır" mal olarak değiştirilmiş, çalınan ve hırsızlığa konu olan malın mutlaka taşınan mal olması gerektiği vurgulanmıştır.

II.BÖLÜM

MALVARLIĞINA KARŞI SUÇLAR

3. MALVARLIĞINA KARŞI SUÇLARIN TCK' DAKİ YERİ

3.1.Hırsızlık

Hırsızlık; başkasına ait taşınır bir malı yarar sağlamak amacıyla sahibinin rızası dışında yerinden almak olarak tanımlanabilir.

”(1)Zilyedinin rızası olmadan başkasına ait taşınır bir malı, kendisine veya başkasına bir yarar sağlamak maksadıyla bulunduğu yerden alan kimseye bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası verilir. (2)Ekonomik bir değer taşıyan her türlü enerji de, taşınır mal sayılır.”⁵⁴

Kanun koyucu özellikle burada, malın taşınabilir olması, başkasına ait olması, failin kendisine ya da başkasına yarar sağlama amacını taşıması ve bulunduğu yerden alınmasından bahsetmiş, karşılığında da 1 ilâ 3 yıl arası ceza tayin etmiştir. Buradaki ceza, hâkim tarafından suçun işleniş biçimi, kullanılan araç-gereçler, eşyanın önemi ve değeri, failin kastı ve amacı dikkate alınarak tespit yapılarak ceza tayinine gidilecektir.

Mal denildiğinde onun maddi bir varlığının bulunması gereklidir. Bu yüzden başkasının telefon hattına girerek konuşma yapmak ve ücretini sahibine ödettirmek veya şifreli yayın yapan televizyon kanallarını abone olmaksızın izlemek bu suç kapsamına girmez. Yeni TCK bu nitelikteki fiilleri ‘karşılıksız yararlanma’ başlığı altında özel olarak düzenlemiştir.⁵⁵

Bankamatik kartının her hangi bir sebeple ”ele geçirilmesi” ve bu kartla “para çekilmesi” fiilleri üzerinde ayrı ayrı durulması gereklidir. Kartın hırsızlık suçuna konu ”mal” sayılıp sayılmayacağı açığa kavuşturulmalıdır. Kart, ait olduğu hesaptaki paraya eş değer midir? yoksa sadece paraya ulaşmak için anahtar niteliği mi? taşımaktadır. Bu sebeple para çekilmemiş bir kart, hırsızlık

⁵⁴ Yenisey,Feridun.”Yeni Türk Ceza Kanunu”,İstanbul, Uğur yayıncılık 2004,s.63,madde 141.

⁵⁵Erdem,M.Ruhan.”Yeni Türk Ceza Kanununda Malvarlığına Karşı Suçlar,”(22.6.2005),<http://www.Ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/119.doc>.

suçuna elverişli değildir. Buradaki hak sahipliği karttan değil, onun ilişkin olduğu hesaptan kaynaklanmaktadır. Kart, müşteriye ödeme yapılması yönünde kredi kurumundan bir talepte bulunma hakkı değil, yalnızca para çekme olanağı vermektedir. Buna karşılık her hangi bir nedenle ele geçirilen bu kartla para çekilmesi, farklı bir değerlendirmeyi gerekli kılmaktadır. Şunu belirtmekte yarar vardır ki, bizzat kart sahibinin, kendisine ait bir kartla limitinin üzerinde para çekmesi durumunda da zilyedliğe yönelik bir ihlalden söz edilemez. Kredi kurumu gerçek bir kartla buna ait şifre kullanılarak zilyedlik ihlaline rıza göstermekte; kartı müşteriye vererek bankamatik'in müşterinin hizmetine hazır olduğunu peşinen ifade etmiş olmaktadır. Bir başka deyişle kredi kurumunun, ancak hesaptaki miktar kadar ödeme yapabileceği iradesini, kart, yeterince somutlaştırmamaktadır. Buna karşın başkasına ait kartla para çekilmesi durumunda hırsızlık suçunun oluşup oluşmayacağı konusunda farklı yanıtlar vardır. Yerinde olan görüşe göre, kredi kurumu, gerçek olan bir kart ve uygun şifre ile para çekilmesine rıza göstermektedir. Teknik bir anahtar niteliği taşıyan kartın mutlaka hak sahibi tarafından kullanılması gerekmemektedir. Bankamatik'in, kart sahibinin, onun gerçekten kart sahibi olup olmadığını araştırma durumu olmadığından burada zilyedliğe yönelik bir ihlalin bulunduğu söz edilemez. Gerçek kart ve şifre kullanıldığı sürece bankamatik para ödemeye hazırdır. Sonuç olarak ister fail, kendisine ait bir kartla limitinin üzerinde fazla para çekmiş olsun, isterse başka birine ait ele geçirdiği bir kartla gerçek şifre kullanarak para çekmiş olsun hırsızlık suçunun oluştuğu kanaati doğmamaktadır. Ne var ki, Yeni TCK m.245, bankamatik veya kredi kartlarının kötüye kullanılmasını özel olarak düzenlemiş, ortaya çıkabilecek sorunları giderme yolunu tutmuştur.⁵⁶

Buna göre;

“(1)Başkasına ait bir banka veya kredi kartını, her ne suretle olursa olsun ele geçiren veya elinde bulunduran kimse, kart sahibinin veya kartın kendisine verilmesi gereken kişinin rızası olmaksızın bunu kullanarak veya kullandırarak kendisine veya başkasına yarar sağlarsa, üç yıldan altı yıla kadar hapis cezası ve adli para cezası ile cezalandırılır.

⁵⁶ Erdem,M.Ruhan,a.g.m.s.3

(2)Sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine veya başkasına yarar sağlayan kişi, fiil daha ağır bir cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, dört yıldan yedi yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.⁵⁷”

Kanun koyucu da bankamatik veya kredi kartlarında ortaya çıkabilecek sorunları hırsızlıktan ayrı tutulması gerektiği görüşünde birleşerek ayrı bir kanun maddesi olarak belirlemiş, buna has ceza ve yaptırım uygulama yoluna gitmiştir.

3.1.1.Taşınır(Taşınabilir)Olma

Eski TCK'da m.491 de malın taşınabilir, Yeni TCK'da ise malın, taşınır olmasından söz edilmiş, taşınmazların bu suça konu olamayacağından bahsedilse de, binanın kapısı veya penceresi gibi taşınmazların üzerindeki parçaların da hırsızlık suçuna konu oluşturabileceği kabul edilmekteydi. Yeni TCK acaba, "taşınabilir" mal yerine "taşınır" ibaresini kullanmakla yukarıda bahsi geçen taşınmazın taşınır parçalarının bu suça konu olamayacağından mı bahsetmiştir. Kuşkusuz bu cevaba olumsuz yanıt vermek gerekir. Eskisi gibi yine taşınmazın taşınır parçalarının da bu suça konu olacağı şüphesizdir. Bununla birlikte kanun koyucunun "taşınır" sözcüğünün yerine "taşınabilir" ibaresini koyması daha isabetli olurdu.⁵⁸

3.1.2. Başkasına Ait Olma

Hırsızlık suçuna konu olan mal, başkasına ait olmalı, kendi malı olmamalıdır. Bir eşyayı başkasının malı diye almak ve daha sonra bu malın alana ait olduğunun tespit edilmesi bu suç kapsamında değerlendirilemez.

Başkasının mülkiyetinde bulunan yani faile ait olmayan mal başkasına ait maldır. Malın başkasına ait olup olmadığı konusundaki ölçü, özel hukuktur. Medeni hukuk anlamında çalınan şeyin malikinin yitirildiği anda hırsızlık söz konusudur. Örneğin bir satıcı, taksitle sattığı şeyi parasını alamadığından dolayı geri almış olsa ve bu işlemi kendi malıymış gibi tekrar satışa sunsa da hırsızlık

⁵⁷ Yenisey,Feridun."Yeni Türk Ceza Kanunu",İstanbul,Uğur Yayımcılı 2004,s.102,madde 245.

⁵⁸Erdem,M.Ruhan."Yeni Türk Ceza Kanununda Mal Varlığına Karşı Suçlar,"(22.6.2005),<http://www.Ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/119.doc.s.3>

konusu oluşmuş sayılmaktadır. Çünkü; malı sattığı ve anlaşmasını yaptığı anda mal karşı tarafa geçmiş sayılmaktadır. Bununla birlikte "Bir hukuki ilişkiye dayanan alacağı tahsil amacıyla işlenmesi halinde, şikâyet üzerine, fail hakkında iki aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezasına hükmolunur."⁵⁹Denilmekle işlenen suçun cezasının indirimli olarak verilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu bağlamda suç oluşmakta ancak hukuki meseleden dolayı indirimli ceza söz konusu olmaktadır.⁶⁰

Hırsızlığın başkasına ait olma özelliğinden yola çıkarak sahipsiz mallar üzerinde hırsızlık söz konusu olamayacağını söyleyebiliriz. Sahibi tarafından, değeri olmadığından ve artık kullanılmayacağından bahisle terkedilmiş mallar üzerinde de hırsızlık olmaz. Denizden balık, ormandan hayvan avlamak, sahibi bulunmayan bir hayvan üzerinde de hırsızlık söz konusu olamaz. Sahibi tarafından mülkiyetinden faydalanmayacak derecede terk edilen mallar üzerinde de hırsızlık söz konusu olamaz unutulmuş eşyayı almak, henüz sahibi tarafından terk edilmediğinden ve henüz maliki yine sahibine ait olduğundan fail, malın sahibini biliyor buna rağmen kullanmaya fayda almaya devam ediyorsa hırsızlık söz konusu olabilecektir; sadece buluntu olarak kullanmaya devam ediyor sahibini tanımiyorsa da usulsüz elde etme suçu ortaya çıkacaktır.

Kaybedilmiş olması nedeniyle malikinin zilyedliğinden çıkmış olan ya da hata sonucu ele geçirilen eşya üzerinde, iade etmeksizin veya yetkili mercileri durumdan haberdar etmeksizin, malik gibi tasarrufta bulunan kişi, şikâyet üzerine, bir yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.⁶¹

Yukarıda bahsi geçen Yeni TCK'nun 160. maddesinde belirtildiği üzere, kaybolmuş ya da hata ile ele geçirilmiş bir mal üzerinde mülkiyet edinme şikâyete bağlı suç haline getirilmiş, cezası da indirimli olarak verilmiştir. Burada Yetkili makamların doğrudan harekete geçmesi söz konusu olmayıp şikâyet halinde gerekli işlemlere başlanabilecektir.

El birliği ile elde edilen yani ortak malı diğerinin haberi olmadan alma da hırsızlığa konu olacaktır. Hukuki olarak bir ilişkiye dayalı malı kendiliğinden

⁵⁹ Yenisey,Feridun."Yeni Türk Ceza Kanunu",İstanbul,Uğur Yayıncılık 2004,s.64.m.144/b

⁶⁰Erdem,M.Ruhan."Yeni Türk Ceza Kanununda Mal Varlığına Karşı Suçlar,"(22.6.2005),<http://www.Ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/119.doc.s.4>

⁶¹ Yenisey,Feridun."Yeni Türk Ceza Kanunu",İstanbul,Uğur Yayıncılık 2004,s.70.m.160

alınması durumunun da bu suç kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir. “Hırsızlık suçunun; a)Paydaş ve elbirliği ile malik olunan mal üzerinde, b)Bir hukuki ilişkiye dayanan alacağı tahsil amacıyla işlenmesi halinde, şikâyet üzerine, fail hakkında iki aydan bir yıla kadar hapis ve adli para cezasına hükmolunur.”⁶² Yine burada da takibi şikâyete bağlı suç olarak kabul edilmiş ve cezası diğer hırsızlık suçlarına göre az olarak tespit edilmiştir.

Öte yandan mülkiyeti muhafaza kaydıyla satılan malı satıcının bulunduğu yerden almasının hırsızlık suçunu oluşturup oluşturmayacağı üzerinde durulmalıdır. Hemen belirtelim ki, Yargıtay mülkiyeti muhafaza kaydıyla satılan malın satıcı tarafından alınmasının hırsızlık suçunu oluşturduğunu kabul etmiştir. Kanaatimizce burada suçun oluşup oluşmadığı sorunu, bu suçla korunan hukuksal yararın ne olduğunun belirlenmesine bağlıdır. Yukarıda da işaret ettiğimiz üzere burada korunan yarar mülkiyet ve malın mülkiyeti de satıcıya ait olduğuna göre, hırsızlık suçunun oluşmayacağı kanaatine varmak gerekir. Aynı durum rehin konusu yapılmış olan mal üzerinde mülkiyet hakkı sahibi olan kişi bakımından da geçerlidir. Bu durumda Eski TCK bakımından daha çok kendiliğinden hak alma suçunun oluşması olasılığı üzerinde durmak gerekir. Buna karşılık Yeni TCK’ da kendiliğinden hak alma suçuna ayrıca yer verilmiş olmadığından, mülkiyeti muhafaza kaydı ile satılan veya rehin konusu malın sahibi tarafından geri alınması durumunda, eğer malın geri alınması için cebir ve şiddet kullanılmış değilse, her hangi bir suç oluşmaz.⁶³

Her ne kadar yukarıda bahsi geçen konu ile ilgili olarak yazar, cebir ve şiddet kullanılmamışsa hırsızlık suçunun oluşmayacağı kanaatine varmışsa da Yargıtay’ın bu gibi durumları hırsızlık olarak değerlendirmesi yerinde bir karardır. Hem mülkiyeti muhafaza olsun, hem de rehin konusu olsun, düşünülen yarar; kullanıcının bu malları zorla elde etmediği bir hukuki meseleden dolayı iki tarafında rızası dolayısıyla alıp kullandığı söz konusudur. Hal böyle iken alınan mala karşı karşılıklı anlaşma ile bir bedel ödendiği mutlaktır. İster bedelin tamamı ister bir kısmı ödensin mal karşı tarafa anlaşma ile verilmiş, zilyedlik o tarafa geçmiştir. Bu durumda da, asıl mal sahibinin malını geri alması, yukarıda

⁶² Yenisey, Feridun. a.g.e.s. 64. m. 144

⁶³ Erdem, M. Ruhan. “Yeni Türk Ceza Kanununda Mal Varlığına Karşı Suçlar,” (22.6.2005), <http://www.Ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/119.doc.s.4>

vermiş olduğumuz satıcı örneği ile aynı şekilde olup, failinin, Eski TCK' da yer alan ancak Yeni TCK' da yer almayan kendiliğinden hak alma suçunu işleyemeyeceğine göre, Yeni TCK' nın 144.maddesinin b bendine göre cezalandırılması gerekeceği, ancak cezanın diğer hırsızlık olaylarına göre az olması gerektiği kanaatindeyiz. Bu gibi durumların hırsızlık suçu olamayacağı durumu Yargıtay'ca değerlendirilmiş olsa idi, ruhsatı üzerine kayıtlı bulunan oto sahipleri sattıkları otoları tekrar alıp bir başkasına satabilirlerdi. Bu durum ülkemizde çok sık olarak yapılmakta alım satım anında alınan harçlar oldukça düşürülmesine rağmen halen eski uygulamanın devam ettiği aşikârdır.

3.1.3. Bulunduğu Yerden Alma

Hırsızlığa konu malın bir başka özelliği de bulunduğu yerden alınması ve başka birinin egemenliği altına girmesi, o malın artık orada ilk sahibinin mülkiyeti altında bulunmamasıdır. Örneğin; bir mağaza içerisinde malın önce beğenilip, sonradan vazgeçilerek bir başka reyona bırakılması hırsızlığa konu suç teşkil etmeyecektir. Çünkü; mal henüz oradan çıkarılmamış, alanın egemenliği altına girmemiştir. Hal böyle olunca da malın her hangi bir yolla ücretsiz olarak kasadan geçirilmediği müddetçe hırsızlık olayından söz etmek mümkün olmayacaktır.

Mal üzerinde fiili egemenliğin ortadan kalkmadığı cümlesinden hareketle, bir kitapçada kitabın içeriğini bir veya birkaç seferde okumak, suçun maddi ögesi bulunmadığı için bu suçu oluşturmaz. Hırsızlık suçunun oluşması için öncelikle malın bir başkasının zilyetliği altında olması gerekir. Bu anlamda zilyetlik, egemenlik iradesine dayanan fiili egemenlik ilişkisidir. Ceza Hukukuna göre zilyetlik, objektif ve subjektif olmak üzere iki koşul içerir. Objektiflik; eşya üzerinde doğrudan etki edebilmek için iradi olarak her hangi bir engelin bulunmamasıdır. Subjektiflik ise; egemenlik iradesini gerektirir. Bu yüzden sarhoşlar, uyku halinde bulunanlar ile akıl hastaları ve küçükler de zilyetliğe sahip olabilirler. Geçici olarak iradenin ortadan kalkması zilyetlik iradesinin varlığını etkilemez.⁶⁴

⁶⁴ Erdem,M.Ruhan,a.g.m.s.7

Mal üzerindeki zilyetlik egemenlik iradesinin ortadan kalkmasıyla son bulur. Bazı hallerde ise malın alınması ile zilyetlik aynı anda gerçekleşmiş olmayabilir. Failin malı alması ve o anda mala egemen olmasının mümkün olmaması ve malı kimsenin göremeyeceği şekilde bir yere bırakması ve sonradan gelip almasıyla egemenlik ve zilyetlik başlar.

Hırsızlık suçunun oluşması için fail, mal üzerinde yeni bir egemenlik kurmuş olmalıdır. Egemen görüşe göre bunun için failin mala dokunmuş olması veya malı alıp bir yere gizlemiş olmasına gerek yoktur. Failin hareket halindeki araçtan çaldığı cüzdani araçtan aşağı atması örneğinde olduğu gibi zilyetlik sonradan olabilir. Mal üzerinde yeni bir zilyetlik kurulup kurulmadığı, somut olayın koşullarına göre yanıtlanması gerekir. Mağazada alışveriş yapan kişinin bir malı içeride yiyip içmesi ve başka biri tarafından bunun gözetlenerek tespit edilmesi durumunda da zilyetlik elde edilmiş demektir. Eğer fail, malı bulunduğu yerden alarak aynı yerde asıl sahibinin göremeye bir yere saklayarak daha sonra alma niyetinde olması durumunda ise failin daha sonraki davranışına ve niyetine bakarak bir değerlendirilmede bulunulması gerekir. Fail tarafından yeri değiştirilerek, sahibi tarafından bir daha görünmesinin mümkün olmaması, ve nihayetinde failin bu mala mutlaka sahip olabileceği durumda ise zilyetlikten söz edilmesi gerekir. Atılması gereken çöplerin içerisine saklanan kıymetli bir malın fark edilememesi durumunda zilyetlikten söz edilir. Bu bağlamda söz konusu bir kitap daha sonra alınmak üzere sahibinin koyduğu raftan alınarak başka bir yere konulmasında, henüz sahibinin egemenliğinden çıkmadığı için zilyetliğe konu olmaz. Ancak bir çöpe bırakılmış mücevheratta zilyetlikten söz edilmelidir. Fail kolayca saklanabilen bir malı alıp bir yerine veya çantasına saklamışsa, bu gibi durumlarda zilyetlikten söz edilmektedir. Çünkü; malın sahibi engelsiz bir şekilde yeniden mala sahip olabilmek için failin kişisel alanına girmesi durumunda egemenlik yetkisini kaybetmiş bulunmaktadır.⁶⁵

3.1.4. Rızası Olmaksızın Alma

Eski TCK' da malın çalınmasının "sahibinin",Yeni TCK' ya göre ise;"zilyedinin" rızası dışında olması gerektiği belirtilmiştir. Önceki düzenlemeye

⁶⁵ Erdem.M,Ruhan.a.g.m.s.7

göre malın sahibinin rıza göstermesi ancak zilyedinin rıza göstermemesinde hırsızlıktan söz edilemezdi. Ancak yeni kanunda, o malın egemenliğini elinde bulunduran kişinin rıza göstermemesi hırsızlık suçu açısından yeterli sayılmıştır. Hırsızlık suçu ile dolandırıcılık suçu arasındaki ayırım, mal sahibinin rıza gösterip göstermemesine göre değerlendirilir. Bu bağlamda dolandırıcılık suçunda malın, rıza ile alınması geri verilmemesi için türlü oyunlara başvurulmuş olması ile ifade edilmektedir. Hırsızlık suçu taşınır mal üzerinde işlenmekte, dolandırıcılık suçu ise taşınır veya taşınmaz her türlü malvarlığı üzerinde işlenebilmektedir. Bundan başka hırsızlık suçunda Yeni TCK m.141/1 uyarınca "kendisine veya başkasına bir yarar sağlamak maksadı" biçiminde özel kast aranmış iken dolandırıcılık suçunda genel kast yeterli görülmüştür.⁶⁶

Bazı durumlarda mal, kendi isteği ile faile teslim edilmektedir. Örneğin konuşulmak üzere karşı tarafa verilen cep telefonu, kullanılmak üzere belli bir süreliğine verilen her türlü alet edevat gibi durumlarda hırsızlık konusundan söz edilemez ancak dolandırıcılık ve güveni kötüye kullanma durumundan söz edilebilir. Önemli olan malın karşı tarafa ne suretle verildiğidir. Burada kendi isteği ile verilmekten bahsedilmekte, ne verildiği bilinmektedir. Bilmeden verilen veya fark edilmeyerek fazladan verilme gibi durumlarda da hırsızlıktan söz etmek yersizdir. Ancak failin,o anki mağdurun durumundan istifade ederek böyle davranılmasına yol açacak hareketlerde bulunması söz konusu ise dolandırıcılıktan söz edilebilir.

Öte yandan mal, faile iradesi ile teslim edilmiş olmakla mülkiyetinde üzerine geçirilmesi gibi bir durum amaçlanmakta ise hırsızlıktan söz edilemez, buna karşılık yalnızca zilyetliğin teslimi söz konusu ise, sahibinin mal üzerinde mülkiyeti devam ettiğinden hırsızlık suçuna konu olabilmektedir. Mal, faile iradi olarak belli bir süreliğine verilmiş ve kullanma sonucu süre bitimi geri teslim edilmemişse yine hırsızlık değil, güveni kötüye kullanma suçu doğmuş bulunmaktadır.⁶⁷

⁶⁶ Erdem,M.Ruhan.a.g.m.s.8

⁶⁷ Erdem,M.Ruhan.a.g.m.s.6

3.1.5. Suçun Maddi Unsuru

Bir olayın kanunlardaki tanımına uygun olması için bazı unsurların da birlikte gerçekleşmiş olması gerekmektedir ki, aksi takdirde o suç tam anlamıyla gerçekleşmiş olamaz. Bu suçun maddi unsuru,” zilyedine ait taşınır bir malın bulunduğu yerden alınmasıdır. Suçun tamamlanması için çalınan maldan faydalanmanın şart olmadığı gibi bizzat kendi eli ile alınması da zorunlu değildir.”⁶⁸ Malın bulunduğu yerden alınarak zilyedin egemenlik alanından çıkarılması maddi unsur bakımından yeterlidir.

Şahsın başkasının olduğunu zannederek bir malı çalması ve sonradan bu malın kendi zilyetliğinde bulunan bir mal olduğunun anlaşılması durumunda maddi unsorda hataya düşüldüğünden hırsızlık suçu da oluşmayacaktır. Bu madde ile korunan değer, mülkiyet, zilyedlik, malvarlığı ve haklarıdır. Bu suçun maddi konusu taşınabilir mallardır. Madde metnine göre bulunduğu yerden alınan mal taşınabilir mal olduğundan, hırsızlık konusunun maddi unsuru her türlü taşınabilir mallardır. Buradaki taşınabilir mal her türlü eyleme konu olabilecek maldır. Taşınmazlara ait ekonomik değeri bulunan taşınabilir parçalar da hırsızlığa konu olabilmektedir. Bahçeden alınan toprak, binalardan alınan eşyalar gibi. Maddenin 2.fıkrasındaki taşınır mal tabiri de genişletilerek ekonomik değer taşıyan her türlü enerji de taşınır mal statüsüne konulmuştur. Elektrik enerjisi, sanayide kullanılan çeşitli gazlar, yapay olarak üretilen ya da doğadan elde edilen buharlar da suçun maddi konusuna girebilecektir.⁶⁹

Malın alınmasına açıkça rıza gösterildiği gibi örtülü olarak rıza dışı bir durum sergilenebilir. Buradaki rıza dışılık, suçun hukuka aykırılık ögesi ile değil tipiklik ögesi ile ilgilidir. Buna göre mal zilyedin rızası ile alınmış ise tipiklikten söz edilemez. Yani maddi unsur gerçekleşmiş olamaz. Rıza gösteren şahsın irade yeteneğine sahip olması gerekli olduğundan, küçükler ve alkol altında bulunanların malın alınmasına gösterdiği rıza geçersizdir ve suçun gerçekleşmiş olmasına engel değildir. Suçlunun yakalanması için açıkta bırakılan malın alınmasında da hırsızlığın şartları oluşmadığından tipiklikten söz edilemez.

⁶⁸ Arslan,Çetin.Azizağaoğ, Bahattin.Yeni Türk Ceza Kanunu Şerhi s.619

⁶⁹ Duran, Mustafa.”5237 Sayılı Yasadaki Hırsızlık Suçu ve 765 Sayılı Yasadaki Hırsızlık Suçu ile Karşılaştırılması”,[http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/112 doc.s.2\(Erişim 26.01.2006\).](http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/112 doc.s.2(Erişim 26.01.2006).)

Rızanın, tipikliği ortadan kaldırabilmesi için malın alındığından önce ve alınması sırasında gösterilmesi gerekir. Malın alınmasından sonra gösterilen rıza suçu ortadan kaldırmaz.⁷⁰

3.1.6. Suçun Manevi Unsuru

Hırsızlık suçunda manevi unsurun gerçekleşmesi için failin olayla ilgili kastının bulunması, gerçekleştirmiş olduğu olayı isteyerek ve anlamını bilerek, yani suç olduğunu bile bile yapması yeterlidir.

Suç için genel kastın yanında ayrıca Eski TCK' ya göre faydalanma maksadı; Yeni TCK' ya göre ise kendisine ve başkasına yarar sağlamak maksadı biçiminde özel katta aramaktadır. Genel kastın, malın bulunduğu yerden alınmasına ve sahibinin rızasının bulunmadığına yönelik olması gerekir. Yeni TCK' ya göre olası bir kast durumunda ceza indirilir.⁷¹

(1)Suçun oluşması kastın varlığına bağlıdır. Kast, suçun kanuni tanımındaki unsurların bilerek ve istenerek gerçekleşmesidir.

(2)Kişinin, suçun kanuni tanımındaki unsurların gerçekleşebileceğini öngörmesine rağmen, fiili işlemi halinde olası kast vardır. Bu halde, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektiren suçlarda müebbet hapis cezasına, müebbet hapis cezasını gerektiren suçlarda yirmi yıldan yirmibeş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur; diğer suçlarda ise temel ceza üçte birden yarısına kadar indirilir.⁷²

Malın bulunduğu yerden alındığı sırada, failin, malın kime ait olduğunu bilmesine gerek yoktur. Kendisi dışında başka birine ait olduğunu bilmesi yeterlidir. B sebeple failin hatayla malın kendisine veyahut sahihsiz olduğu ve de malın sahibinin rıza gösterdiği düşüncesiyle alınmasında kast ortadan kalkmaktadır. Buna karşılık, failin, sahibinin rızası olduğu halde, bulunmadığı düşüncesiyle malı çalmasında da tipiklik oluşmadığı için suç ta oluşmayacaktır. Gerek Eski TCK' da yer verilen "faydalanma" maksadı, gerekse de Yeni TCK' da yer verilen kendisine veya bir başkasına bir yarar sağlama maksadı, amacı tam olarak açıklamakta yetersiz kalmaktadır. Buradaki faydalanma maksadı,

⁷⁰ Erdem,M.Ruhan."Yeni Türk Ceza Kanununda Mal Varlığına Karşı Suçlar"2005,<http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/119.doc>. s.6(Erişim 26.01.2006).

⁷¹ Erdem,M.Ruhan.a.g.m.s.7

⁷² Yenisey,Feridun."Yeni Türk Ceza Kanunu",İstanbul,Uğur Yayıncılık 2004,s.9.m.21

sahiplenme maksadı olarak ortaya çıkmaktadır. Bu açıdan bakıldığında failin,kullandıktan sonra geri vermek niyetiyle malı bulunduğu yerden alması durumunda hırsızlık suçundan söz edilemez. Nitekim öğretide kullanma hırsızlığı adı verilen bu durum, hırsızlık suçunda daha az cezayı gerektiren bir nitelik olarak ayrıca düzenlenmiştir.⁷³

“(1)Hırsızlık suçunun, malın geçici bir süre kullanıp zilyedine iade edilmek üzere işlenmesi halinde, şikâyet üzerine, verilecek ceza yarı oranına kadar indirilir. Ancak malın suç işlemek için kullanılmış olması halinde bu hüküm uygulanmaz”.⁷⁴ Yeni TCK ‘nu kullanma hırsızlığını Eski TCK’ da olduğu gibi özel ulaşım araçları ile sınırlı tutmayarak, her hangi bir mal üzerinde bu suçun işlenebileceğini belirtmiş ancak takibi şikâyete bağlı suç haline getirmiştir. Müştekinin şikâyeti üzerine gerekli işlemler yapılacak, yetkili makamlarca doğrudan hareket edilmeyecektir.

Yine buradaki sahiplenme, özel hukuk anlamında failin, mal üzerinde mülkiyet elde etme anlamında yorumlanmamalıdır. Failin, o malın sahibinin dilediği gibi kullanma serbestisinden yoksun bırakma amacıyla hareket etme amacı taşıması yeterlidir. Failin bu şekilde hareket etmesi, fiilen maldan yararlanma olanağının oluşmamış olması suçun oluşması bakımından önemli değildir. Fail maldan bizzat yararlanma amacını taşımış olabilmesi gibi başka birinin yararlanması içinde hareket etmiş olabilir. Faille üçüncü kişi arasında her hangi bir bağın bulunması durumunda, o kişi iştiraktan dolayı ceza alabilir. Hırsızlık suçunda aranan özel kast, bu suçu mala zarar verme suçundan ayırır. Fail malı kullanmak maksadıyla değil de zarar vermek maksadıyla almışsa, hırsızlık değil mala zarar verme suçu oluşur.⁷⁵

3.1.7.Hukuka Aykırılık İlkesi

Hırsızlık suçlarında özel bir hukuka uygunluk nedeni kabul edilmemiştir. Malın değerinin azlığı halinde kanun, hâkime ceza indirimi ve ceza vermeme gibi yetkiler vermiştir. Bu durum da bir hukuka uygunluk nedeni değil,

⁷³ Erdem,M.Ruhan.”Yeni Türk Ceza Kanununda Mal Varlığına Karşı Suçlar”2005,<http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/119.doc>. s.7(Erişim 26.01.2006).

⁷⁴ Yenisey,Feridun.”Yeni Türk Ceza Kanunu”,İstanbul,Uğur Yayıncılık 2004,s.65.m.146

⁷⁵ Erdem,M.Ruhan.”Yeni Türk Ceza Kanununda Mal Varlığına Karşı Suçlar”2005,<http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/119.doc>. s.7(Erişim 26.01.2006).

fiile bağı bir cezasızlık ve indirim nedenidir.⁷⁶ Malın değerinin azlığı konusunda Yeni TCK'da belirtildiği üzere;”(1)Hırsızlık suçunun konusunu oluşturan malın değerinin azlığı nedeniyle, verilecek cezada indirim yapılabileceği gibi, ceza vermektten de vazgeçilebilir.”⁷⁷ Belirtildiği üzere malın değerini saptayan hâkim, faile ya cezada indirip yapacak ya da ceza vermeyebilecektir. Takdir yetkisi onundur. Madde metninden de anlaşılacağı üzere bu hal bir çeşit hukuka uygunluk nedeni sayılabilir.

Bununla ilgili olarak;

(1)Kanunun hükmünü yerine getiren kimseye ceza verilmez. (2)Yetkili bir merciden verilir, yerine getirilmesi görev gereği zorunlu olan bir emri uygulayan sorumlu olmaz. (3)Konusu suç teşkil eden emir hiçbir surette yerine getirilemez. Aksi taktirde yerine getiren ile emri veren sorumlu olur. (4)Emrin, hukuka uygunluğunun denetlenmesinin kanun tarafından engellendiği hâllerde, yerine getirilmesinden emri veren sorumlu olur.⁷⁸

1)Gerek kendisine ve gerek başkasına ait bir hakka yönelmiş, gerçekleşen, gerçekleşmesi veya tekrarı muhakkak olan haksız bir saldırıyı anda hâl ve koşullara göre saldırı ile orantılı biçimde defetmek zorunluluğu ile işlenen fiillerden dolayı faile ceza verilmez. (2)Gerek kendisine gerek başkasına ait bir hakka yönelik olup, bilerek neden olmadığı ve başka suretle korunmak olanağı bulunmayan ağır ve muhakkak bir tehlikeden kurtulmak veya başkasını kurtarmak zorunluluğu ile ve tehlikenin ağırlığı ile konu ve kullanılan vasıta arasında orantı bulunmak koşulu ile işlenen fiillerden dolayı faile ceza verilmez.⁷⁹

Her iki kanun maddesinde de kanunun hükmü ve amirin emri ile, meşru savunma ve zorunluluk hâllerinde meydana gelen olaylarla ilgili olarak hukuka aykırılık ortana kalkar.

Örneğin intihar etmek isteyen ve saldırı halindeki bir şahsın elinden suç aletini almak yasal bir savunma olarak değerlendirilir. Yolunu kaybeden veya açlıktan bitkin ve ölmek üzere olan bir şahsın başka türlü alma imkânı

⁷⁶ Duran, Mustafa. ”5237 Sayılı Yasadaki Hırsızlık Suçu ve 765 Sayılı Yasadaki Hırsızlık Suçu ile Karşılaştırılması”, <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/112 doc.s.2> (Erişim 26.01.2006).

⁷⁷ Yenisey, Feridun. ”Yeni Türk Ceza Kanunu”, İstanbul, Uğur Yayıncılık 2004, s.64.m.145.

⁷⁸ Yenisey, Feridun. a.g.3.s.10.m.24

⁷⁹ Yenisey, Feridun. a.g.e.s.11.m.25

olmamasına karşın bir barınaktan yiyecek alması ve yemesi durumunda da zorunluluk hali ve hukuka açıkça uygunluk söz konusudur. Yeni TCK' da suçun ağır ve acil bir gereksinimi karşılamak için işlenmiş olmasına yer vermiştir.⁸⁰

“(1)Hırsızlık suçunun ağır ve acil bir ihtiyacı karşılamak için işlenmesi halinde, olayın özelliğine göre, verilecek cezada indirim yapılabileceği gibi, ceza vermekten de vazgeçilebilir.”⁸¹

Bu madde ile hâkime, gerçekleşen hırsızlık suçu ile ilgili olarak takdir yetkisi verilmiştir. Burada özel nitelikli bir hukuka uygunluk nedeninin bulunduğu ileri sürülebilir ise de; gerektiğinde faile, indirilmiş olsa da ceza verme olanağının bulunması, hukuka uygunluk nedeninin bulunmadığını ortaya koymaktadır. Bu nedenle söz konusu hükmün uygulanabilmesi için, hırsızlık suçuna konu mala gereksinimin zaruret haline ulaşmamış olması gerekir. Bu nedenle zorunluluk hali yukarıda da bahsettiğimiz üzere Yeni TCK m.25/2 de belirtilen şekilde örtüşmekte ise zaten fiil hukuka aykırı olmayacağı için failin cezalandırılması yoluna gidilmez. Kanun, mala yönelik gereksinimin ağır ve acil olma zorunluluğu getirmiştir. Bununla anlatılmak istenen, karşılanmadığı takdirde kişinin hukukten korunan her hangi bir yararının tehlike ile karşı karşıya olacak olmasıdır. Bu tehlike faile yönelmiş olabileceği gibi, üçüncü bir şahsa da yönelmiş olabilir. Öğretide bu suçta hukuka aykırılığı ortadan kaldıran bir neden de fiilin toplumsal uygunluğu ve varsayılan rızadan söz edilmektedir. Yargıtay bir kararında; arkadaşlarıyla mağdurun bahçesinin yakınında oyun oynayan bir çocuğun bahçeden elma koparıp yemesinin,”törelere, örf ve adetlere göre süregelen toplumsal bir alışkanlık ve hoşgörünün genel sonuçlarıdır”,gereğesiyle hırsızlık suçunun oluşmayacağını belirtmişti. Yeni TCK' da hırsızlık suçuna konu olan malın değerinin az olmasını, gerektiğinde de ceza bile verilmeyeceğini gerektiren bir neden olarak öngörmüştür.⁸²

⁸⁰Erdem,M.Ruhan.”Yeni Türk Ceza Kanununda Mal Varlığına Karşı Suçlar”2005,<http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/119.doc>. s.8(Erişim 26.01.2006).
⁷⁷Yenisey,Feridun.”Yeni Türk Ceza Kanunu”,İstanbul,Uğur Yayıncılık 2004,s.65.m.147.

⁸²Erdem,M.Ruhan.”Yeni Türk Ceza Kanununda Mal Varlığına Karşı Suçlar”2005,<http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/119.doc>. s.8(Erişim 26.01.2006).

Gerçekten de Yargıtay, bu kararında toplumda normal karşılanan bir durumun hırsızlık suçuna konu olamayacağına hükmederek, meyve bahçelerinin herkesin görebildiği bir yerde olmasının ve sahibine haber verilmeden birkaç meyvenin o yere zarar verilmeden alınıp yenilmesinin toplumun ruhuna uygun olduğuna karar vermiştir. Toplumumuzda bu tür davranışlar da genel olarak hırsızlık olarak değerlendirilmemekte, karşılıklı insani ilişkiler, yardımlaşma ve hoşgörü niteliğinde değer kazanmaktadır. Özellikle küçük yerleşim bölgelerinde herkesin birbirini tanması veya iç içe yaşamaktan kaynaklanan bir birliktelik olduğundan herkes herkesin bahçesine rahat bir şekilde girmekte ve istediğini almakta ve hiçbir zamanda bu tür davranışlar toplumda sapma olarak görülmemektedir.

3.1.8.Suçtaki Özel Durumların Değerlendirilmesi

3.1.8.1. Teşebbüs

Suçun maddi ögesi olan alma gerçekleştiğın de, failin, elinde olmayan sebeplerden dolayı malı kendi egemenlik alanı dışına çıkaramadığı durumlarda Eski TCK' ya göre tam teşebbüsten söz edilip o şekilde cezalandırılma yoluna gidilmekteydi ki, bu görüş de öğretilde haklı olarak eleştiri ile karşı karşıya kalmıştı. Bu suçta failin tamamlanması ile sona ermesi birbirinden farklı olabilir. Malın alınmasıyla eylem tamamlanmış, güvence altına alınmasıyla da sona ermiştir. Oysa Yargıtay, suçun tamamlanması için sanki onun güvence altına alınmasına da gerekli gördüğü için, malın alınmasıyla zilyedliğinde fail tarafından kullanılmasına kadar geçen sürede, failin elinde olmayan nedenlerden dolayı malı kendi egemenliği altına alamamasında, suçun tam teşebbüs aşamasında kaldığına karar vermekteydi. Eni TKC' nu tam ve eksik teşebbüs kavramlarını kaldırmış olduğundan artık bu şekilde bir karar verme işlemi olamayacağına göre bu konudaki tartışmalarında bir anlamı kalmamıştır. Yeni kanuna göre suç sadece teşebbüs konusunda değerlendirilecek, hâkimin taktiri ile de faile ceza, malda her hangi bir zararın olup olmadığı durumuna göre indirimli verilebilecektir.⁸³

⁸³Erdem,M.Ruhan."Yeni Türk Ceza Kanununda Mal Varlığına Karşı Suçlar"2005,<http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/119.doc>. s.9(Erişim 26.01.2006).

3.1.8.2. İçtima

İçtima; kelime anlamıyla toplama bir araya getirme demektir. Buradaki anlamından çıkarılacak sonuç ise; failin, aynı anda işlemiş olduğu suçların bir arada değerlendirilip değerlendirilemeyeceğine açıklık getirmektir.

5237 Sayılı TCK' da içtima durumu 42, 43, 44 maddelerde düzenlenmiştir.”(1)İşlediği bir fiil ile birden fazla farklı suçun oluşmasına sebebiyet veren kişi, bunlardan en ağır cezayı gerektiren suçtan dolayı cezalandırılır.”⁸⁴

Suç, içtima açısından özellik göstermemektedir. Şayet bu suç, bina içerisinde işlenmiş olursa, bu durum, ileride nitelikli haller kısmında değinilecek üzere, hırsızlık suçunun nitelikli hali sayıldığı için ayrıca konut dokunulmazlığını ihlal suçundan faile ceza verilmez. Fail aynı zamanda aynı mağdura ait birden fazla mal almış ise tek bir hırsızlık suçundan söz edilmekte, değişik mağdurlara ait birden fazla mal alınma durumunda ise mağdur sayısınca suçtan söz edilecek, gerçek içtima kuralları uygulanabilecektir. Bununla birlikte değişik mağdurlara ait mallar aynı anda alınmış ise ve bu durum tek bir harekete bağlanabiliyorsa zincirleme suçtan söz edilmektedir.⁸⁵ Aynı suçun birden fazla kişiye karşı tek bir fiille işlenmesi durumunda da, birinci fıkra hükmü uygulanır.”⁸⁶

Değişik kişilere ait mallar üzerinde değişik zamanlarda işlenen hırsızlık suçlarında zincirleme suçtan söz edilemez, ayrı ayrı hırsızlık suçu olarak değerlendirilir. Failin almış olduğu malı daha sonradan tahrip etmesi, atması, bozması veya her hangi bir şekilde zarar vermesi durumunda da sadece hırsızlık suçundan ceza verilir.

3.1.8.3. İştirak

Kelime anlamıyla, ortak olma, birlikte olma ve katılım anlamına gelen iştirâk, hırsızlık konusu açısından ise, failin kimle ne şekilde birlikte hareket ettiği, fiilin nasıl gerçekleştirildiği üzerinde durmaktır.

⁸⁴ Yenisey, Feridun. "Yeni Türk Ceza Kanunu", İstanbul, Uğur Yayıncılık 2004, s.17.m.44.

⁸⁵ Erdem, M. Ruhan. "Yeni Türk Ceza Kanununda Mal Varlığına Karşı Suçlar" 2005, <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/119.doc>. s.9 (Erişim 26.01.2006).

⁸⁶ Yenisey, Feridun. "Yeni Türk Ceza Kanunu", İstanbul, Uğur Yayıncılık 2004, s.17.m.43/2.

Hırsızlık suçu iştirak açısından her hangi bir özellik arzetmez, herkes tarafından bu suça iştirak edilebilir. Eski TCK' nu bu suçu ikiden fazla kişi tarafından işlenmesi durumunda nitelikle hâl saymış, Yeni TCK' nu ise asli ve fer'i iştirak kavramına yer vermemiştir. Bu suç birden fazla kişi tarafından gerçekleştirilmiş olduğunda müşterek faillik söz konusu olmakta, her fail eyleminden dolayı cezalandırılmaktadır. Kusur yeteneği olmayan veya bir başkasını araç olarak kullanan kişi de fail gibi sorumlu olmaktadır. Önemli olan fiildeki hâkimiyettir. Ortak hâkimiyet varsa müşterek faillik, başkasını kullanma durumu varsa dolaylı faillik söz konusu olmaktadır. Azmettirme de bir çeşit iştirak suçudur, asil fail gibi cezalandırılır. Yeni Ceza Kanunu da fer'i iştirak yerine yardım etme kavramı getirmiştir. Suça iştirak için, kasten ve hukuka aykırı bir fiilin varlığı yeterlidir. Buna da bağlılık kuralı denmektedir. 5237

Sayılı Türk Ceza Kanununda iştirak anlamında faillik düzenlenmiştir.⁸⁷

(1)Suçun kanuni tanımında yer alan fiili birlikte gerçekleştiren kişilerden her biri, fail olarak sorumlu olur.

(2)Suçun işlenmesinde bir başkasını araç olarak kullanan kişi de fail olarak sorumlu tutulur. Kusur yeteneği olmayanları suçun işlenmesinde araç olarak kullanan kişilerin cezası, üçte birden yarıya kadar artırılır.⁸⁸

İştirak konusunda Yeni TCK' da azmettirme ile ilgili olarak aşağıdaki madde düzenlenmiş ve cezası da belirtilmiştir.

(1)Başkasını suç işlemeye azmettiren kişi, işlenen suçun cezası ile cezalandırılır.

(2)Üstsoy ve altsoy ilişkisinden doğan nüfus kullanılmak suretiyle suça azmettirme halinde, azmettirenin cezası üçte birden yarısına kadar artırılır. Çocukların suça azmettirilmesi halinde, bu fıkra hükmüne göre cezanın artırılabilmesi için üstsoy ve altsoy ilişkisinin varlığı aranmaz.

(3)Azmettirmenin belli olmaması halinde, kim olduğunun ortaya çıkmasını sağlayan fail veya diğer suç ortağı hakkında ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası yerine yirmi yıldan yirmi beş yıla kadar, müebbet hapis cezası yerine onbeş yıldan yirmi yıla

⁸⁷ Duran, Mustafa. "5237 Sayılı Yasadaki Hırsızlık Suçu ve 765 Sayılı Yasadaki Hırsızlık Suçu ile Karşılaştırılması", <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/112> doc.s.3(Erişim 26.01.2006).

⁸⁸ Yenisey, Feridun. "Yeni Türk Ceza Kanunu", İstanbul, Uğur Yayıncılık 2004, s.15.m.37.

kadar hapis cezasına hükmolunabilir. Diğer hallerde verilecek cezada, üçte bir oranda indirim yapılabilir.⁸⁹

Eski TCK'da yer verilip de Yeni TCK'da yer verilmeyen asli ve fer'i iştirak kavramlarına karşılık "yardım etme" kavramına değinilmiş ve aşağıda belirtildiği üzere bu madde metnine göre cezası da belirlenmiştir.

(1) Suçun işlenmesine yardım eden kişiye, işlenen suçun ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektirmesi halinde, on beş yıldan yirmi yıla; müebbet hapis cezasını gerektirmesi halinde, on yıldan on beş yıla kadar hapis cezası verilir. Diğer hallerde cezanın yarısı indirilir. Ancak, bu durumda verilecek ceza sekiz yılı geçemez.

(2) Aşağıdaki hallerde kişi, işlenen suçtan dolayı yardım eden sıfatıyla sorumlu olur.

(a) Suç işlemeye teşvik etmek veya suç işleme kararını kuvvetlendirmek veya fiilin işlenmesinden sonra yardımda bulunacağını vaat etmek.

(b) Suçun nasıl işleneceği hususunda yol göstermek veya fiilin işlenmesinde kullanılan araçları sağlamak.

(c) Suçun işlenmesinden önce veya işlenmesi sırasında yardımda bulunarak icrasını kolaylaştırmak.⁹⁰

Yine iştirak konusunda bağıllık kavramından söz edilmiş ve aşağıdaki maddede belirtildiği üzere cezası da belirtilmiştir.

(1) Suça iştirak için kasten ve hukuka aykırı olarak işlenmiş bir fiilin varlığı yeterlidir. Suçun işlenişine iştirak eden her kişi, diğerinin cezalandırılmasını önleyen kişisel nedenler göz önünde bulundurulmaksızın kendi kusurlu fiiline göre cezalandırılır.

(2) Özgü suçlarda, ancak özel faillik niteliğini taşıyan kişi fail olabilir. Bu suçların işlenişine iştirak eden diğer kişiler ise azmettiren veya yardım eden olarak sorumlu tutulur.

(3) Suça iştiraktan dolayı sorumlu tutulabilmek için ilgili suçun en azından teşebbüs aşamasına varmış olması gerekir.⁹¹

⁸⁹ Yenisey, Feridun.a.g.e.s.15.m.38

⁹⁰ Yenisey, Feridun.a.g.e.s.16.m.39

⁹¹ Yenisey, Feridun.a.g.e.s.16.m.40

3.1.9. Suçun Nitelikli Hâlleri

3.1.9.1. Yeni TCK m.142/1 de Belirtilen Nitelikli Hâller

“(1)Hırsızlık suçunun;

a)-Kime ait olursa olsun kamu kurum ve kuruluşlarında veya ibadete ayrılmış yerlerde bulunan ya da kamu yararına veya hizmetine tahsis edilen eşya hakkında”⁹²işlenmiş olması.

Metinde de belirtildiği üzere, malın kime ait olduğunun her hangi bir öneminin olmadığı, kamu kurum veya kuruluşlarında, ibadet yapmak üzere tahsis edilen yerlerde ve de kamu hizmetine adanmış eşya hakkında işlenmesi durumundan bahsedilmiştir.

Suç konusu eşyanın kamu kurum veya kuruluşlarında bulunması yeterli olup, failin içeriye girip girmemesinin önemli olmadığı, dışarıdan elini uzatıp buradaki eşyayı almasının yeterli sayıldığı, suçun eklentilerde işlenmesi durumu belirtilmediği için nitelikli hale konu olamayacağı ve nitelikli halin uygulanamayacağı belirtilmiştir. İbadete ayrılmış yer olarak ta, bu yerin illâ da cami veya mescit ve bu gibi bir yerin olmasına gerek olmadığı, ibadet edilebilecek yer olarak tahsis edilmiş olması gerektiğinin yeterli olduğu ve suçun işlendiği anda bu yerin ibadethane olarak özelliklerini koruması gerektiği anlaşılmaktadır. Suçun ise eklentilerde işlenmesinde veyahut ibadethane içerisinde her hangi bir şahsa karşı işlenmesinde amaç ön plana çıkmakta olup hedefin suçun kendisine karşı işlendiği, ibadet edilen yerin hedef olmadığı anlaşılmamasıyla nitelikli halin uygulanamayacağı gerekmektedir. Suçun kamu yararına veya hizmetine adanan bir eşya hakkında işlenmesi durumunda ise; eşyanın bulunduğu yer değil özgülendiği amacın ne olduğu önem taşımaktadır. Önemli olan kamu yararına tahsis edilmesi ve suçun işlendiği sırada bu amacın olduğu anlaşılmalı, kime ait olduğunun öneminin olmadığı, bedelli veya bedelsiz kamu yararının olması gerektiği, devlete ait olup olmadığı önemi olmadığı vurgulanmak istenmiştir.⁹³

⁹² Yenisey,Feridun.a.g.e.s.63.m.142/1-a

⁹³ Erdem,M.Ruhan.”Yeni Türk Ceza Kanununda Mal Varlığına Karşı Suçlar”2005,<http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/119.doc>. s.11(Erişim 26.01.2006).

“b)-Herkesin girebileceği bir yerde bırakılmakla birlikte kilitlenmek suretiyle ya da bina veya eklentileri içinde muhafaza altına alınmış olan eşya hakkında”⁹⁴ işlenmiş olması.

Bu metne göre malın, herkesin gördüğü ve girebildiği umuma mahsus bir yere bırakılmakla birlikte kilitlenerek veya başka bir şekilde muhafaza altına alınmış olması, bina içerisinde veya eklentilerden alınmış olmasından bahsedilmektedir. Halkın gelip geçtiği bir yere bırakılan bir malın alınması, normal bir hırsızlık olayı olarak değerlendirilecek nitelikli halin uygulanmasını gerektirmeyecektir. Mutlaka kilitlenerek korunması gerekmektedir. Bina içerisinden veya eklentilerden her hangi bir eşyanın alınmasında, içeriye girmeden söz edilmediği için yine dışarıdan el uzatılmak suretiyle muhafaza altına alınmış bir malın alınması da bu madde kapsamında değerlendirilebilecektir.

Bu düzenlemeye göre Yeni TCK’ da bina ve eklentilere girilmesinin belli bir şekli yoktur. Nasıl girilirse girilsin. İster özel bir beceri ile isterse de daha yukarı katlara tırmanarak açık olan bir pencereden girilsin alınan malın kilit altında olan bir mal olması gerekir. Ayrıca yine eklentilerden muhafaza altındaki taşınır bir malın alınmasında da durum aynıdır. Bina, başkalarının girme hakkı olmadığı, girmemesi için özel olarak inşa edilmiş, sağlam surette yapı malzemesi ile örtülmüş sabit ya da taşınır mallardır. Eklenti ise; bina ile birlikte fonksiyon icra eden ve ona bağlı yerlerdir. Eski kanunda eklenti için duvarla çevrili yerden bahsedilmekte iken yeni kanuna göre sadece ”eklenti” denilerek anlamı daha da genişletilmiştir.⁹⁵

“c) Halkın yararlanmasına sunulmuş ulaşım aracı içinde veya bunların belli varış veya kalkış yerlerinde bulunan eşya hakkında”⁹⁶ işlenmiş olması.

Her ne surette olursa olsun halkın yararlanmasına sunulmuş toplu taşıma aracında ve varış ve kalkış yerlerinde bulunan eşyanın suça konu olmasından bahsedilmiştir. Toplum taşıma aracının devlete veya özel şahıslara ait olup olmamasının önemi yoktur. Önemli olan o işe adanmış olmasıdır.

⁹⁴ Yenisey,Feridun.”Yeni Türk Ceza Kanunu”,İstanbul,Uğur Yayımcılık 2004,s.63.m.142/1-a.

⁹⁵ Duran,Mustafa.”5237 Sayılı Yasadaki Hırsızlık Suçu ve 765 Sayılı Yasadaki Hırsızlık Suçu ile Karşılaştırılması”,<http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/112> doc.s.4(Erişim 26.01.2006).

⁹⁶ Yenisey,Feridun.”Yeni Türk Ceza Kanunu”,İstanbul,Uğur Yayımcılık 2004,s.63.m.142/1-c.

Burada hırsızlık suçunun nitelikle hali, suça konu olan eşyanın bulunduğu yer nedeniyle kabul görmüştür. Suç konusunun ulaşım aracı içinde meydana gelmiş olması veya bu araçların varış veya kalkış yerlerinde iken meydana gelmiş olması gerekmektedir. Bu madde anlamında ulaşım aracı bireysel ve toplu taşımaya hizmet eden bir motorlu araçtır. Bu aracın halkın yararlanmasına sunulmuş olması önemli özelliktir. Bu sebeple özel otomobiller içinde işlenen hırsızlık suçunda bu nitelikli halin uygulanmayacağı açıktır. Suçun ulaşım aracı içerisinde işlenmesi yeterli olup yolculara ve araca veya kullanana ait olup olmamasının önemi yoktur. Varış ve kalkış yerlerinde de suç işlendiğinde nitelikli hal uygulanır. Ara duraklardan bahsedilmediği için buralarda işlenen suç bu kapsamda değerlendirilmez.⁹⁷

Kargo araçları da halkın hizmetine sunulmuş toplu bir taşıma aracı olduğu için, eşyalar boşaltılırken veya yüklenirken meydana gelen suçlarda da hırsızlık suçunun nitelikle halinin uygulanması gerekir. Buralardaki eşyanın koruma veya muhafaza altına alınması şart değildir. Buradaki halkın hizmetine adanmış deyiminin geniş yorumlanması gerekir. Yolcu veya yük taşıyan araçlar da umuma tahsis edilmiş araç sayılmalıdır.⁹⁸

“d) Bir afet veya genel bir felâketin meydana getirebileceği zararları önlemek veya hafifletmek maksadıyla hazırlanan eşya hakkında”⁹⁹ işlenmiş olması.

Buradaki afet veya genel felaket, deprem, büyük çaplı yangın, sel, su basması, salgın hastalık, savaş, ayaklanma gibi insanların yaşamını etkileyen her türlü olayı ifade etmektedir¹⁰⁰. Bu olayların vermiş olduğu zararları bertaraf etmek veya en aza indirmek için hazırlanan malzemelerin alınması durumunda nitelikli hal uygulanacaktır. Malların devlete veyahut özel kişilere ait olmasının önemi olmayıp, sadece bu amaç için özgülenmiş olması gereklidir. Her nereden ne şekilde çalınırsa çalınısın malların bulunduğu yerin bu amaca uygun olarak

⁹⁷ Erdem,M.Ruhan.”Yeni Türk Ceza Kanununda Mal Varlığına Karşı Suçlar”2005,<http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/119.doc>. s.12(Erişim 26.01.2006).

⁹⁸ Duran,Mustafa.”5237 Sayılı Yasadaki Hırsızlık Suçu ve 765 Sayılı Yasadaki Hırsızlık Suçu ile Karşılaştırılması”,<http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/112.doc>.s.5(Erişim 26.01.2006).

⁹⁹ Yenisey,Feridun.”Yeni Türk Ceza Kanunu”,İstanbul,Uğur Yayıncılık 2004,s.63.m.142/1-d

¹⁰⁰ Erdem,M.Ruhan.”Yeni Türk Ceza Kanununda Mal Varlığına Karşı Suçlar”2005,<http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/119.doc>. s.12(Erişim 26.01.2006).

kullanılabilecek bir yerden çalınmış olması gereklidir. Bu yerler; konteyner, ev, depo ve bunun gibi yerler olabilir. Bugün bile halen İstanbul'un çeşitli semtlerinde içerisi olası bir depremde kullanılmak üzere malzeme bulunan konteynerler mevcuttur. Bu yerlerden hırsızlık yapılmasında bu madde uygulanacaktır.

Burada korunmak istenen amaç kamu güvenliğidir. Failin bu suçu anlayarak, bilerek bu suçu işlemiş olması gerekir. Buradaki eşyaya örnek olarak, gemilerdeki cankurtaran yelekleri veya simitleri, filikalar, köprü korkulukları, paratonerler, elektrik direkleri, sel ve su baskınlarını önlemek için set veya duvar gibi engeller gösterilebilir.¹⁰¹

“e) Adet veya tahsis veya kullanımları gereği açıkta bırakılmış eşya hakkında”¹⁰² işlenmiş olması.

Eski TCK' da bu maddede “kamu güvencesi altında bırakılan eşya”dan söz edilmekte iken yeni TCK' da “açıkta bırakılmış eşya”dan söz edilerek geniş bir kavram getirilmiştir. Malın kullanımı gereği veya adetten dolayı dışarıda bırakılmış olması ve genel bir güvenliğinin alınmamış olması, suçun da bu manâda işlenmiş olması gerekmektedir¹⁰³. Dışarıda bırakılan malın çalınması da o derece kolaydır. Çünkü her hangi bir güvenlik önlemi yoktur. Hasat zamanı dışarıda veya tarlada ya da her hangi bir yerde bırakılan zirai araç ve aletlerin, inşaat halindeki bir binanın yapımı için kullanılacak çimento, kireç, ağaç, tuğla gibi malzemelerin çalınması durumunda bu madde kapsamında faile ceza verilmesi gerekecektir. Madde metnine göre malın kullanılan bir araç veya alet olması, açıkta bırakılmaktaki amacın terk edilmiş olmaması gerekmektedir. Kullanılmayacak ve atıl durumda dışarıda bırakılan malların çalınması durumunda bu madde uygulanmayacaktır.

“f) Elektrik enerjisi hakkında, işlenmesi durumunda, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.”¹⁰⁴

¹⁰¹ Duran, Mustafa. “5237 Sayılı Yasadaki Hırsızlık Suçu ve 765 Sayılı Yasadaki Hırsızlık Suçu ile Karşılaştırılması”, <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/112> doc.s.5 (Erişim 26.01.2006).

¹⁰² Yenisey, Feridun. “Yeni Türk Ceza Kanunu”, İstanbul, Uğur Yayıncılık 2004, s.63.m.142/1-e

¹⁰³ Erdem, M. Ruhan. “Yeni Türk Ceza Kanununda Mal Varlığına Karşı Suçlar” 2005, <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/119.doc>. s.13 (Erişim 26.01.2006).

¹⁰⁴ Yenisey, Feridun. “Yeni Türk Ceza Kanunu”, İstanbul, Uğur Yayıncılık 2004, s.63.m.142/1-f

Yeni TCK' nu m.142/1 de bahsedilen a, b, c, d, e, f, fıkralarında bahsedilen tüm suçların işlenmesi halinde ceza; iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasıdır. Olayın somut delillerine göre cezanın alt ve üst sınırları arasında belirlenecek bir ceza hâkim tarafından takdir edilecektir.

Nitelikli hırsızlık suçlarından birisi olan elektrik hırsızlığının ülke genelinde çok sık olarak işlenmesi ve getirdiği yükün çok büyük miktarda olmasından dolayı nitelikli hırsızlık kapsamına alınmıştır. Bu bağlamdaki elektrik enerjisinin devlet tarafından üretilmesi ve özel kurum veya kuruluşlar tarafından dağıtımının gerçekleştirilerek insanlığın hizmetine sunulmasıdır. Komşusunun sayacından geçtikten sonra çalınan elektrik enerjisinin bu madde kapsamında değerlendirilmemesi gerekir. Çünkü; alınan enerjinin sarfiyatı kendinde kaçak gözüğe de komşuda, kullanılan enerji olarak değerlendirilip ücreti ona yazılmaktadır. Basit hırsızlık suçu olarak değerlendirilmelidir. Eski tarihlerde Yargıtay kararlarına göre ancak mühürlü sayacın devre dışı bırakılarak kullanılan enerjinin alınması durumunda nitelikli halden söz edilmekte idi. Ancak yeni kanunda bundan bahsedilmediği için sayacın mühürlü olup olmaması nitelikli halin uygulanmasını engellemeyecektir.¹⁰⁵

3.1.9.2. Yeni TCK m. 142/2 de Belirtilen Nitelikli Hâller

Madde 142/2 de belirtilen nitelikli hâller, madde 142/1 e göre daha ağır ceza kapsamına alınmış, cezanın alt sınırı üç yıl, üst sınırı ise yedi yıl olarak belirtilmiştir. Hâkim, olayın kapsamı ve somut delillerine göre cezanın alt ve üst sınırları arasında bir cezayı faile uygulayacaktır.

(2) Suçun;

“a)Kişinin malını koruyamayacak durumda olmasından veya ölmesinden yararlanılarak,”¹⁰⁶ işlenmesi durumunda.

Bir şahsın, malını koruyamayacak kadar alil, aciz olması veya buna benzer durumlarda bulunmasından kaynaklanan sebeplerle kişinin üzerinden veya himayesindeki mallardan birinin alınması durumunda bu nitelikli hâl uygulanacaktır.

¹⁰⁵ Duran, Mustafa. "5237 Sayılı Yasadaki Hırsızlık Suçu ve 765 Sayılı Yasadaki Hırsızlık Suçu ile Karşılaştırılması", <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/112> doc.s.6 (Erişim 26.01.2006).

¹⁰⁶ Yenisey, Feridun. "Yeni Türk Ceza Kanunu", İstanbul, Uğur Yayıncılık 2004, s.63.m.142/2-a

Trafik kazası geçiren, sarhoşluktan sızan, sara nöbetine giren bir kişinin malları üzerinde işlenen suçlarda bu hâl uygulanır. Bu suçun illaki kişinin üzerindeki mallarda uygulanabileceğine dair bir şart yoktur. Trafik kazası geçiren bir şahsın mallarının alınması durumunda da bu fıkra uygulanabilecektir. Fakat, failin, mağduru bu şekle sokmasından kaynaklanan sebeplerle suç işlenirse, hırsızlık suçunun nitelikli hâlinin uygulanması değil, başka suçlar meydana çıkabilecektir. Mallar, bir kişinin fail tarafından öldürüldükten sonra alınmasında kasten öldürme eylemi gerçekleşecektir.¹⁰⁷

“b)Elde veya üstte taşınan eşyayı çekip almak suretiyle ya da özel beceriyle,”¹⁰⁸işlenmesi durumunda,

Bu bentte belirtilen suç, eski TKC’ da olmayıp yeni TCK’ da yerini almıştır. Çekip almak deyimi ile günümüzde sıkça özellikle büyük şehirlerde yaşanan kapkaç suçundan bahsedilmiş, özel beceri deyimi ile de yankesicilikten söz edilmiştir. Eski kanuna göre bu suç hırsızlık olarak değerlendirilmekte, failleri de az ceza ile kurtulmaktaydılar. Şimdi ise açık şekilde kapkaç suçunun tarifi yapılmış, karşılığında da yukarıda bahsedilen yaptırım getirilmiştir.

Bu fıkroda belirtilen suçtaki amaç; özellikle Büyükşehirlerde meydana gelen ve kapkaç diye tabir edilen fiillere gerekli cezayı uygulamaktır. Uygulamada kapkaç suçu bazen gasp olarak değerlendirilerek faile çok ağır bir ceza verilmekte, bazen de basit hırsızlık suçu ile değerlendirilerek fail az bir ceza ile kurtulmaktaydı. Bu düzenleme ile kapkaç suçunun tarifi yapılmış konuya açıklık getirilmiştir. Bu suçu yağma suçundan ayıran önemli bir özellik ise, mağdura karşı şiddet kullanılmamasıdır. Maddede ayrıca şahsi çeviklik ve yankesicilik suçu da kapsama dahil edilmiştir. Çeşitli hayvanların alıştırılarak elde veya üstte bulunan her hangi bir eşyanın alınmasında da bu suç kapsamında değerlendirilmelidir. Bu suçla ilgili olarak hâkim, mağdurun beden ve ruh bakımından kendini savunup savunamayacak durumda olup olmamasını da değerlendirecek, gerekirse uzman hekimden sağlık raporu alarak sonuca göre uygulama yapacaktır. Beden ve ruh bakımından kendini savunamayacak duruma

¹⁰⁷ Duran, Mustafa. “5237 Sayılı Yasadaki Hırsızlık Suçu ve 765 Sayılı Yasadaki Hırsızlık Suçu ile Karşılaştırılması”, <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/112> doc.s.6 (Erişim 26.01.2006).

¹⁰⁸ Yenisey, Feridun. “Yeni Türk Ceza Kanunu”, İstanbul, Uğur Yayıncılık 2004, s.63.m.142/2-b.

örnek ise; hamilelik, çocukluk, yaşlılık, akıl hastalığı, zekâ geriliği gibi durumlar gösterilebilir.¹⁰⁹

“c)Doğal bir afetin veya sosyal olayların meydana getirdiği korku veya kargaşadan yararlanarak,”¹¹⁰ işlenmesi durumunda,

Meydana gelen her hangi bir doğal afet veya benzeri durumlarda, işlenebilecek suçlar üzerinde denetimin azaldığı bir ortamda belirtilen suçun işlenmesinde bu fıkra hükmü uygulanacaktır. Böyle bir ortamda ne güvenlik kuvvetleri tam anlamıyla suça hâkim olabilirler ne de insanlar mallarına yeteri ölçüde sahip olabilirler. Ortada bulunan korku ve endişe bütün durumların önüne geçer diğer işlerin yapılmasına engel olur.

Deprem, sel baskını, yangın tsunami ve benzeri durumlarda insanlar öncelikle canları derdine düşmekte, eşyalı üzerindeki hakimiyet tümünden zayıflamakta veya yok olmaktadır. Bu durumda da fail, mağdurun içerisinde bulunduğu ruh hali ile hırsızlığı kolaylaştıran olgudan yararlanmaktadır. Bu maddenin amacı doğal afet gibi durumlarda malların çalınmasını zayıflatmaktır. Bazı zamanlarda toplumsal bir hareket ve yürüyüşlerde, topluluk amacı dışarısına çıkmakta dükkânların camları kırılarak kargaşa çıkarılmakta ve eşyalar yağma edilmektedir. Bütün bu konular meydana geldiğinde bu madde kapsamında değerlendirilecektir.¹¹¹

“d)Haksız yere elde bulundurulmuş veya taklit anahtarla ya da diğer bir aletle kilit açmak suretiyle,”¹¹² işlenmesi durumunda,

Yeni TCK bu bendin uygulanabilmesi için iki koşul aramıştır:

İlk olarak ”kilidin açılmış olması” gereklidir. Kilit, taşınır veya her hangi bir taşınmazın üzerinde bulunan ve onun korunması için önemli sayılan, anahtarla mekanizması harekete geçirilen bir alettir. Kilidin konulduğu yerin veya sağlamlığının her hangi bir önemi yoktur. İkinci olarak” haksız yere elinde bulunduran, ya da taklit bir anahtarla veya diğer bir aletle” açılmış olması gereklidir. Bu maddedeki sayım sınırlayıcı olduğundan bu aletlerden

¹⁰⁹ Duran, Mustafa. ”5237 Sayılı Yasadaki Hırsızlık Suçu ve 765 Sayılı Yasadaki Hırsızlık Suçu ile Karşılaştırılması”, <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/112 doc.s.7> (Erişim 26.01.2006).

¹¹⁰ Yenisey, Feridun. ”Yeni Türk Ceza Kanunu”, İstanbul, Uğur Yayıncılık 2004, s.63.m.142/2-c.

¹¹¹ Duran, Mustafa. ”5237 Sayılı Yasadaki Hırsızlık Suçu ve 765 Sayılı Yasadaki Hırsızlık Suçu ile Karşılaştırılması”, <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/112 doc.s.7> (Erişim 26.01.2006).

¹¹² Yenisey, Feridun. ”Yeni Türk Ceza Kanunu”, İstanbul, Uğur Yayıncılık 2004, s.63.m.142/2-d.

yararlanmaksızın açılmış olan bir kilit hakkında bu bent uygulanmaz. Taklit anahtar, kilidin açılması için elde bulundurulmuş veya başka kilitlere ait olup yeni kilide uyarlanmış anahtardır. Diğer aletlerden bahis ise, kilidin açılmasını kolaylaştıran, tel, maymuncuk, çivi, bıçak gibi her türlü araçları içerir. Buradaki asıl maksat, failin normal olmayan yollardan anahtarı ele geçirmesidir.¹¹³

Burada anlatılan suçun oluşması için failin, mağdurun rızası dışında haksız yere anahtarı elinde bulundurması ve kilidi açmasıdır. Kilidin mutlaka hırsızlık maksadıyla açılmış olması gereklidir. Kilit vasıtasız açılmaması gereklidir. Kilidin, üzerinde bulunan kendi anahtarı ile açılmasında bu bent uygulanmayacaktır.¹¹⁴ ”Haksız yere elde bulundurulan anahtar sahibinin rıza ve haberi olmadan her hangi bir şekilde ele geçirilen anahtardır. Sahibine ait anahtarı çalmak veya geri vermek üzere alınan anahtarı iade etmemek buna örnek gösterilebilir.”¹¹⁵

“e)Bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle”¹¹⁶ işlenmiş olması durumunda,

Her ne kadar bentte,”bilşim sistemlerinin ”kullanılarak hırsızlık suçunun işlenmesi nitelikli hâl olarak belirtilmişse de bu tür hırsızlık olayları daha çok dolandırıcılık suçu olarak değerlendirilmektedir. Burada hırsızlık suçu oldukça sınırlı gözükmetedir¹¹⁷.

Bilişim sistemi; verileri toplayıp yükledikten sonra bunları otomatik olarak kullanmaya elverişli duruma getirmeye olanak veren manyetik sistemdir. Sahte kredi kartı ile bankamatikten para çekme olayı buna örnek olarak gösterilebilir. Bu durumda da iki suç meydana çıkmaktadır. Sahte kart yapmak ve nitelikli hırsızlık. Fail her iki suçtan da cezalandırılmalıdır.¹¹⁸

¹¹³ Erdem,M.Ruhan.”Yeni Türk Ceza Kanununda Mal Varlığına Karşı Suçlar”2005,<http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/119.doc>. s.14(Erişim 26.01.2006).

¹¹⁴ Duran, Mustafa.”5237 Sayılı Yasadaki Hırsızlık Suçu ve 765 Sayılı Yasadaki Hırsızlık Suçu ile Karşılaştırılması”,<http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/112.doc>.s.7(Erişim 26.01.2006).

¹¹⁵ Arslan,Çetin.Yeni Türk Ceza Kanunu Şerhi,Ankara Kasım 2004, s.663

¹¹⁶ Yenisey,Feridun.”Yeni Türk Ceza Kanunu”,İstanbul,Uğur Yayıncılık 2004,s.64.m.142/2-e.

¹¹⁷ Erdem,M.Ruhan.”Yeni Türk Ceza Kanununda Mal Varlığına Karşı Suçlar”2005,<http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/119.doc>. s.15(Erişim 26.01.2006).

¹¹⁸ ¹¹⁸ Duran, Mustafa.”5237 Sayılı Yasadaki Hırsızlık Suçu ve 765 Sayılı Yasadaki Hırsızlık Suçu ile Karşılaştırılması”,<http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/112.doc>.s.8(Erişim 26.01.2006).

“f)Tanınmamak için tedbir alarak veya yetkisi olmadığı hâlde resmi sıfat takınarak”¹¹⁹ işlenmesi durumunda,

Buradaki nitelikli hâlin uygulanabilmesi için, failin suç işleme esnasında kendisinin tanınmaması için, maske, takma saç, bıyık gibi kullanılabilir maddelerle suçu gerçekleştirmiş olması gerekmektedir. Fail bütün bunları uygulasa bile mağdur tarafından tanınsa, bu nitelikli hâl uygulanacaktır. Çünkü; madde metninde tanınıp tanınmamasından bahsedilmemekte, şekil değiştirmesi yeterli gözükmemektedir. Amaç, failin suç işleme kastı ile başkaları tarafından tanınmasını zorlaştıracak şekilde kılık kıyafet değiştirerek dış görünüşünü olduğundan farklı bir duruma getirmesi ve cezadan kurtulmasını düşünmesidir. Planlayarak ve isteyerek kasti bir hareketten doğan netice sonucu nitelikli halin uygulanması olağan duruma gelmiştir. Ayrıca fail, kendisini, yetkisi olmadığı hâlde resmi bir sıfatının olduğundan bahisle suçu gerçekleştirirse de aynı bent uygulanacaktır. Buradaki durum, failin, kendisine kamu görevi ifa eden resmi bir sıfatının olduğunu belirtmesi ve bu süsü vermesi neticesi olayı işlemiş olmasıdır. Ama fail suçu, kamu görevlisi olarak işlerse bu durum uygulanmayacaktır.

“g)Barınak yerlerinde, sürüde veya açık yerlerde bulunan büyük veya küçükbaş hayvan hakkında”¹²⁰ işlenmesi durumunda,

Buradaki suçta nitelikli hâlin uygulanabilmesi için, büyük veya küçükbaş hayvanın, barınak yerlerinde, sürüde, açık yerlerde veya bunun gibi her hangi bir yerden çalınması yeterlidir. Büyük veya küçükbaş hayvan denildiğine göre bir veya birden fazla durumun söz konusu olduğu da açıktır. Tek bir hayvanın çalınması hâlinde bile bu hâl uygulanacaktır. Büyükbaş veya küçükbaş hayvanlardan anlaşılması gereken her hâlde evcil hayvan olması gereklidir. Madde metnindeki özellikleri taşıması yeterlidir. Kümes hayvanları için bu durum uygulanmayacaktır.

3.1.9.3. Yeni TCK m.142/3 de Belirtilen Nitelikli Hâller

“Suçun,sıvı ve gaz halindeki enerji hakkında ve bunların nakline, işlenmesine ve depolanmasına ait tesislerde işlenmesi halinde,ikinci fıkraya göre

¹¹⁹ Yenisey,Feridun.”Yeni Türk Ceza Kanunu”,İstanbul,Uğur Yayımcılık 2004,s.64.m.142/2-f.

¹²⁰ Yenisey,Feridun.a.g.e.s.64,m.142/2-g

cezaya hükmolunur....”¹²¹ Fıkraya göre nitelikli hâlin uygulanabilmesi için hırsızlık suçunun, sıvı ve gaz halindeki tüm enerjinin bulunduğu yerde, nakli sırasında, depolanması gereken yerlerde meydana gelmesi gerekir. Bu tür enerjiye örnek olarak; petrol boru hatları, doğalgaz hatları, sıvı gazların dolmuş-boşaltım yerleri gösterilebilir. Ayrıca hırsızlık suçunun işlenmesinde boru hatlarında zarar verilerek neticeye ulaşılmış ise, olayın durumuna ve gelişmesine göre ızzar suçundan da dava açılabilir. Yukarıda açıklanan suçun meydana gelmesinde ceza, ikinci fıkraya göre yani üçte bir artırılarak verilir. Nitelikli hâl daha da ağırlaştırılarak uygulanır.”.....Bu fiilin bir örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hâlinde, onbeş yıla kadar hapis ve onbin güne kadar adli para cezasına hükmolunur.”¹²²Söz konusu fıkranın ikinci cümlesi ise yukarıda açıklandığı şekilde, örgüt faaliyetinden bahsetmektedir. Örgütlü suçlarda fail sayısı fazla olduğu için böyle bir düzenlemeye gidilmiş ve ceza oldukça ağırlaştırılarak onbeş yıl olarak düzenlenmiştir.

Söz konusu örgüt faaliyetinden anlaşılması gereken, amaçlanan suçun işlemek için en az üç kişinin bir araya gelmesidir. Bu bentte suç üç ila yedi yıl arasında olması gerekirken, örgüt faaliyeti olduğunun anlaşılması ile 15 yıla kadar ceza ve onbin güne kadar adli para cezası öngörülmüştür. Adli para cezası verilirken hapis cezası dikkate alınmadan, hırsızlık suçu ile oluşan zarar ve elde edilen yarar dikkate alınmalıdır. Adli para cezası burada bir çeşit müsadere hükmündedir.¹²³

3.1.9.4. Yeni TCK m.143 de Belirtilen Nitelikli Hâl

“(1)Hırsızlık suçunun gece vakti işlenmesi hâlinde, verilecek ceza üçte birden yarıya kadar artırılır.”¹²⁴“Gece vakti” deyiminden (Yeni TCK m.6.e) “güneşin batmasından bir saat sonra başlayan ve doğmasından bir saat evveline kadar devam eden zaman süresi” olarak belirlenmiştir. Suçun gece vakti işlenmesinin nitelikle durum sayılmasından kasıt, suçun işlenmesine sağladığı

¹²¹ Yenisey, Feridun. a.g.e.s.64, m.142/3

¹²² Yenisey, Feridun. a.g.e.s.64, m.142/3

¹²³ Duran, Mustafa. “5237 Sayılı Yasadaki Hırsızlık Suçu ve 765 Sayılı Yasadaki Hırsızlık Suçu ile Karşılaştırılması”, <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/112 doc.s.9> (Erişim 26.01.2006).

¹²⁴ Yenisey, Feridun. “Yeni Türk Ceza Kanunu”, İstanbul, Uğur Yayıncılık 2004, s.64. m.143.

kolaylık ve failin tanınmasında güçlüktür. Suçun tamamlanması anının gece vaktine rastlaması nitelikli hâlin uygulanması için yeterlidir.¹²⁵

Bu maddeden hareketle gece vakti işlenen her türlü hırsızlık olaylarında nitelikli hâl uygulanacaktır. Ancak; suçun işlenmesinin vakti tam olarak anlaşılamiyorsa, şüpheden sanık yararlanır ilkesinden hareketle, suçun gündüz işlendiği kabul edilecektir. Yargıtay'ın yerleşmiş kararlarına göre suçun gece vakti işlendiğine dair kanıtların dava dosyasına konulması gereklidir.¹²⁶

Hırsızlık suçunun işlenmesinde verilecek somut cezaya ek olarak, suçun gece vakti işlenmesinin tespiti hâlinde ise, bu ceza, üçte birden yarıya kadar artırılarak hâkim tarafından verilebilecektir. Bu cezayı hâkim, olayın somut delillerine ve gelişmesine göre takdiren tayin ederek verecektir.

3.1.10. Daha Az Ceza Verilmesini Gerektiren Durumlar

“Hırsızlık suçunun;

a)Paydaş ve elbirliği ile malik olunan mal üzerinde, b)Bir hukuki ilişkiye dayanan alacağı tahsil amacıyla, işlenmesi hâlinde, şikâyet üzerine, fail hakkında iki aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezasına hükmolunur.”¹²⁷

3.1.10.1.YTCK m.144'e Göre Daha Az Cezayı Gerektiren Durumlar

a)-Suçun Paydaş ve el birliği ile malik olunan mal üzerinde işlenmesi.

Bu maddenin (a) ve (b)fıkralarında hırsızlık suçunun hafifletici nedenlerinden söz edilmiştir. Suçun el birliği ile malik olunan mal üzerinde işlenmesi durumunda, malın taşınır mal olması zorunludur. O malın mülkiyet hakkına sahip olunan kişi veya kişilerce çalınmış olması gerekmektedir. Maddede her ne kadar malın mülkiyet hakkına sahip olunacağı yazmıyorsa da verilecek ceza hafif olacağından bu şekilde anlamak gerekir. Fail, mülkiyet hakkı sahiplerinden değilse bu maddenin uygulanmayacağı açıktır.¹²⁸

¹²⁵ Erdem,M.Ruhan.”Yeni Türk Ceza Kanununda Mal Varlığına Karşı Suçlar”2005,<http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/119.doc>. s.16(Erişim 26.01.2006).

¹²⁶ Taşdemir,Kubilay.”Son Değişikliklerle Uygulama ve Öğretide Mala Karşı Suçlar”,Ankara,Eylül 1993,s.117

¹²⁷ Yenisey,Feridun.”Yeni Türk Ceza Kanunu”,İstanbul,Uğur Yayıncılık 2004,s.64.m.144.

¹²⁸ Duran,Mustafa.”5237 Sayılı Yasadaki Hırsızlık Suçu ve 765 Sayılı Yasadaki Hırsızlık Suçu ile Karşılaştırılması”,<http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/112.doc>.s.10(Erişim 26.01.2006).

Bu bentte açıklandığı üzere malın mutlaka paydaş olması yani birlikte kazanılması ya da satın alınması gerekmektedir. O halde sadece uygulama alanı başka bir deyişle ortak şahıs tarafından çalınmış olmalıdır. Ortak olan failin alacağı veya hakkı olan değer, çalınan malın değerinden fazla ise faile ceza verilmez.¹²⁹Kovuşturmaya müştekinin şikâyeti ile başlanır. Her ne kadar hırsızlık suçu kamu davası(şikâyet aranmaksızın tespit edildiğinde doğrudan yetkili makamlarca kovuşturulan) olarak tespit edilmişse de bu maddede belirtilen nedenlerden dolayı şikâyet nedeni aranmıştır. Doğrudan soruşturmaya konu olmaz, soruşturmaya da başlanmaz.

b)Suçun bir hukuksal alacağı tahsil amacıyla işlenmesi durumunda,

Yeni TCK' da, eski TCK' da yer alan "kendiliğinden hak alma" suçuna yer verilmemiş; bunun yerine hukuksal bir ilişkiye dayanan alacağı tahsil amacı ve yanında hırsızlık suçundan da ceza indirimine gidilmesi gerektiren bir neden olarak kabul edilmiştir. Hükmün geçerliliğini koruması için, alacağı tahsil amacı tek başına yeterli olmayıp, arada bir hukuksal ilişkinin de var olması gerekmektedir. Alacağa konu olan malın mutlaka para olması gerekmeyp, önemli olan hukuksal ilişkinin mevcudiyetidir. Failinin, gerçekten böyle bir ilişkinin var olduğunu düşünerek hareket edip neticeyi gerçekleştirmesinde sonuç olarak hukuksal bir ilişkinin olmadığına ortaya çıkmasıyla bu hüküm uygulanmayacaktır. Alacağın hukuksal ilişkiye dayandığı ve de suçun iştirak hâlinde gerçekleştirildiği durumlarda, yalnızca ilişkiye dayanan alacak hakkının sahibi ceza indiriminden yararlanacak, diğerleri yararlanmayacaktır.¹³⁰

Yine bu bentte de şikâyet üzerine takibat yapılacak ve faile olayın somut delillerine göre hâkim tarafından iki ay ilâ 1 yıl arasında ceza verilecek, hapis cezası yerine para cezasına da hükmedebilecektir.

3.1.10.2. Malın Değerinin Az Olması

“(1)Hırsızlık suçunun konusunu oluşturan malın değerinin azlığı nedeniyle, verilecek cezada indirim yapılabileceği gibi, ceza vermekten de

¹²⁹ Erdem,M.Ruhan.”Yeni Türk Ceza Kanununda Mal Varlığına Karşı Suçlar”2005,<http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/119.doc>. s.16(Erişim 26.01.2006).

¹³⁰ Erdem,M.Ruhan,a.g.m.s.17

vazgeçilebilir.”¹³¹Madde metninden de anlaşılacağı üzere, malın değerinin az olması durumunda faile verilecek cezanın alt ve üst sınırı belirtilmemiş, hâkime taktir yetkisi verilmiştir. Hâkim ya ceza verecek ya da vermeyecektir. Bu maddeye göre ceza adaleti sağlanmaya çalışılmıştır. Bundan böyle her hangi bir yerden bir toplu iğne alınmasında faile hiçbir ceza verilmeyecektir. Yine yemek üzere bir çocuğun bir dükkândan baklava almasına da ceza verilmeyecektir. Çünkü; alınan veya çalınan bu malların tek başlarına bir anlam ifade etmediği gibi değeri de yoktur. Ama madde çok tartışılacağı benziyor. Malın değerinin azlığında kriter nasıl olacaktır. Hâkim, malın değerinin az veya çok olmasını neye göre tespit edecektir. Bu durumda da zannediyorum Yargıtay kararları az veya çok durumlarını belirleyebilecek, hâkim de o oranda kıyas yapacaktır. Yine failin bir eve girip te hiç bir şey almadan çıkması ve yakalanması durumunda teşebbüsten dolayı ceza verilmesi gerekirken, malın hiçbir değerinin olmadığı ilkesinden hareketle ceza da verilmeyebilecektir¹³². Bu durumda da hakimin, failin kastına göre hareket edeceği, amaç hırsızlık değilse başka suçlardan da ceza verebileceği açıktır.

Malın değerinin az olması, suçun şikayete bağlı olmasını da beraberinde getirmektedir ama madde de, ne var ki, malın değerinin az olması olayının kovuşturulmasında şikayete bağlı olup olmadığı açıklanmamıştır. Mal değerinin az olup olmadığı konusunda müşteki de hâkime yardımcı olmalı, varsa belgesini sunmalı ya da kendi değerini belirtmelidir ki, hâkime de bu konuda bir kanaat gelebilsin. Mal değerinin belirlenmesinde objektif kurallara göre hareket edilmesi, toplumda genel kabul görmesi gerekir. Mağdurun zengin veya fakir olması mal değerinin belirlenmesinde etken olmamalıdır. Malın değerinin tespit edilememesi durumunda, fail lehine hüküm kurularak malın değerinin az olduğu kabul edilmelidir ki, şüpheden sanık yararlınsın. Zincirleme gerçekleşen suçtaki malların toplam değerleri değil her bir olaydaki malın değerinin tespiti gerekir. Kısmen de olsa geri verilmiş malda geri kalan kısmın değeri baz alınmamalı, o olaydaki toplam malın değeri kabul edilmelidir. Suçun işlendiği anda malın değeri

¹³¹ Yenisey, Feridun. "Yeni Türk Ceza Kanunu", İstanbul, Uğur Yayıncılık 2004, s.64.m.145.

¹³² Duran, Mustafa. "5237 Sayılı Yasadaki Hırsızlık Suçu ve 765 Sayılı Yasadaki Hırsızlık Suçu ile Karşılaştırılması", <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/112> doc.s.10 (Erişim 26.01.2006)

tespit edilmeli, daha sonra malda meydana gelebilecek artma veya eksilmeler göz önünde bulundurulmamalıdır. Failin çokluğu durumunda yine hisseye düşen miktara göre değil çalınan mala göre tespit yapılmalıdır. Fail çok değerli olduğunu bildiği bir malı çalması ve değerinin gerçekte çok az olması durumunda da malın gerçek değerine göre hüküm kurulmalı, fail bundan yararlanmalıdır. Malın değerinin az olmasında hâkim, cezayı indirebileceği gibi tamamen de ceza vermekten vazgeçebilir. Madde de hangi oranda indirim yapılacağı, malın değerinin ne olması durumunda indirime konu olacağı ve hangi durumun cezasızlık nedeni sayılacağı belirtilmediği için, yukarıda da bahsettiğimiz üzere Yargıtay'ın daha önceden bu konuda vermiş olduğu kararlar önemli bir ölçü olarak kabul edilecektir.¹³³

3.1.10.3. Suçun Malı Kullanmak Maksadıyla İşlenmesi

“(1)Hırsızlık suçunun, malın geçici bir süre kullanılıp zilyedine iade edilmek üzerine işlenmesi hâlinde, şikâyet üzerine, verilecek ceza yarı oranına kadar indirilir. Ancak malın suç işlemek için kullanılmış olması hâlinde bu hüküm uygulanmaz.”¹³⁴

Bu maddede hırsızlık suçuna ilişkin olmak üzere hafifletici bir neden getirilmiştir. O da malın kullanmak üzere alınmasının açıkça anlaşılmasıyla olmaktadır. Çalınan mal belli bir süre kullanılıp geri iade edilmesi gereklidir. Buradaki kullanma, uzun olmamalıdır. Aksi takdirde kullanma deyimi geçersiz kalacaktır. Uzunluk ve kısalık açıkça belirlenemediği için genel kurallar uygulanabilmelidir. Failin malı teslim etmeden yakalanması ve kullanmak üzere alındığı kanâati oluşması hâlinde fail, bundan yararlanmalıdır. Eski düzenleme sadece ticari olmayan özel taşıtları kapsamaktaydı. Yeni düzenleme ile kapsam genişletilmiş çalınabilen her türlü mal şekline dönüştürülmüştür. Malın çalınması başka bir suç işlemek için ise bu maddenin uygulanmayacağı açıktır. Çalınan bir araçla yapılan kaza, çalınan silahla suç işleme bunlara örnek olarak gösterilebilir. Bu maddenin uygulanması şikâyete bağlı kılınmıştır. Doğrudan takibat yapılmaz.

¹³³ Erdem,M.Ruhan.”Yeni Türk Ceza Kanununda Mal Varlığına Karşı Suçlar”2005,<http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/119.doc>. s.17(Erişim 26.01.2006).

¹³⁴ Yenisey,Feridun.”Yeni Türk Ceza Kanunu”,İstanbul,Uğur Yayımcılık 2004,s.65.m.146.

Hırsızlık suçunun, malın geçici bir süre kullanılıp malın sahibine iade edilmesi halinde verilecek ceza somut olaylara göre yarı oranında düşürülür. Malın mutlaka geçici bir süre için kullanılmış olunması ve yeniden sahibine verilme niyetinin olduğunun kesin olarak anlaşılması gereklidir. Mal sahiplenme maksadıyla alınmış ise cezada indirim olmayacağı gibi suç ta hırsızlık olarak değerlendirilecektir. Malın çalınıp, sahibinin tekrar alabileceği bir yere bırakılmasında fail bu maddeden yararlanmalıdır. Malın hangi niyetle alındığı konusunda şüphe var ise fail lehine yorum yapılması ve bu maddeden failin yararlandırılması gerekir. Malın suç işlemek niyeti ile alınması durumunda fail, bu maddeden yararlandırılmaz. Burada failin kastı önemlidir. Kasten suç işlemek niyeti var ise bu madde uygulanmaz ancak; taksirli işlenen suçlardan dolayı bu maddenin uygulanmayacağına her hangi bir engel yoktur.¹³⁵

3.1.10.4. Suçun Zorunluluk Hâlinden Dolayı İşlenmesi

“(1)Hırsızlık suçunun ağır ve acil bir ihtiyacı karşılamak için işlenmesi hâlinde, olayın özelliğine göre, verilecek cezada indirim yapılabilmesi gibi, ceza vermektense vazgeçilebilir.”¹³⁶

Ağır ve acil bir ihtiyacın karşılanması için yapılan hırsızlık suçu diğer suçlara göre hafif sayılır. Önemli olan ağır ve acil bir ihtiyaçtır. Yapılmaması karşısında zaruret olmalıdır. Yani tehlike boyutu bulunmalıdır. Yemek için parası bulunmayan, yemediği takdirde de hayati tehlike geçirebilecek bir şahsın fırından veya benzeri yerlerden çaldığı bir yiyecek gibi benzeri olaylarda fail bundan yararlanacaktır. Yine içilmediği takdirde hayati tehlike bulunan bir hastanın çalmış olduğu bir ilaç ta da fail bu maddeden yararlanabilecektir. Somut olayların gelişmesine ve failin niyetine göre, hâkim tarafından ceza indirimli verilecek ya da verilmeyebilecektir. Olaylar arasında da bağlantı bulunması mutlaka gereklidir. Yiyebileceğinden veya içebileceğinden fazla yiyecek ve ilaç çalınması durumunda art niyet aranacak, dolayısıyla orantı da kalmayacaktır. Bu gibi maddeleri çalan bir şahsın üst aramasında para çıkması durumunda ise failin niyetinin önemi kalmayacaktır.

¹³⁵ Erdem,M.Ruhan.”Yeni Türk Ceza Kanununda Mal Varlığına Karşı Suçlar”2005,<http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/119.doc>. s.18(Erişim 26.01.2006).

¹³⁶ Yenisey,Feridun.”Yeni Türk Ceza Kanunu”,İstanbul,Uğur Yayıncılık 2004,s.65.m.147.

Bununla anlatılmak istenen, karşılanmadığı takdirde kişinin hukuken korunması gereken ir yararının tehlike ile karşı karşıya kalmasıdır. Bu tehlike faile de başka bir üçüncü kişiye de yönelmiş bir tehlike olabilir. Malın bu durumda değerinin hiç bir önemi yoktur. Suçun ağır ve acil bir ihtiyacı karşılamak maksadıyla işlenmesinde verilecek ceza indirilir veya cezadan tamamen vazgeçilebilir. Hâkim takdir yetkisini kullanacak, fail, hukuki anlamda korunmaya ilişkin olguların gerçekleşmiş olduğundan yararlanacaktır. Hukuk dışı bir zorunluluk hâli geçerli olmayacaktır. Yeni TCK m. 25/2 de belirlenen hukuka uygunluk nedeni söz konusu olduğunda faile ceza verilmeyecektir.¹³⁷

3.2.Yağma Suçu

1)Bir başkasını, kendisinin veya yakınının hayatına, vücut veya cinsel dokunmazlığına yönelik bir saldırı gerçekleştireceğinden ya da malvarlığı itibarıyla büyük bir zarara uğratacağından bahisle tehdit ederek veya cebir kullanarak, bir malı teslim veya malın alınmasına karşı koymamaya mecbur kılan kişi, altı yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.¹³⁸

Yağmanın kelime anlamı; zorla alma, talan etme, alıp kaçmadır. Halk arasında gasp olarak bilinmekte, genel literatürde de kabul görmektedir. Anlam bakımından aralarında bir fark olmamakla birlikte kanundaki adı ve değerlendirme biçimiyle ceza verilirken yağma kelimesi kullanılmaktadır.

Madde metninden anlaşılacağı üzere bu suçu işleyen fail ya da faillere, altı yıldan on yıla kadar hapis cezası verilir. Eski TCK' da bu suçun alt sınırı on yıl iken yeni TCK ile altı yıla indirilmiştir. Yine eski Ceza Kanununa göre bu suça benzeyen bazen de iç içe giren "Korkutarak yararlanma" suçuna yeni TCK' da bağımsız bir suç olarak yer verilmemiştir. Korkutarak yararlanma suçu, yağma suçundan bir çok yönden farklılıklar gösterir: Yağma suçunda cebir, şiddet veya tehdit araç olarak kullanılarak, fail suça konu eşyayı kendisi hemen almakta, korkutarak yararlanma da ise sadece tehdide başvurularak suça konu eşya mağdur tarafından gönderilmekte ve suç eşyası ile faile teslim arasında az veya

¹³⁷ Erdem,M.Ruhan."Yeni Türk Ceza Kanununda Mal Varlığına Karşı Suçlar"2005,<http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/119.doc>. s.18(Erişim 26.01.2006).

¹³⁸ Yenisey,Feridun."Yeni Türk Ceza Kanunu",İstanbul,Uğur Yayıncılık 2004,s.65.m.148/1.

çok zaman aralığı bulunmaktadır. Bu farklılıklar bulunmasına rağmen, korkutarak yararlanma suçunu oluşturan bir eylemi klasik yağma olarak cezalandırmak her zaman mümkün olmayacağından, bu suçunda kanunda yer alması gerekirdi.¹³⁹

Çünkü; nerede ne şekilde olursa olsun failin tehdit ederek bir malın mağdur tarafından da olsa kendisine verilmesi veya teslim edilmesi karşısında fail bu madde ile cezalandırılacaktır. Fail, mağduru, hiç kimsenin duymayacağı şekilde telefonla tehdit ederek, suça konu eşyanın, oturmuş olduğu ikametinde kendisine verilmesi neticesinde, sadece mağdurun tehdit edildiğinden bahisle bu malı kendisine verdiği iddiası suçun oluşmasına yeterli olacak mıdır? Olması mümkün olmayacak, dolayısıyla fail de malın mağdur tarafından kendisine kendi isteği ile bizzat evine kadar getirilip teslim edildiğini iddia edecek ve asla ceza almayacaktır. Bu gibi durumlarda da hâkim tarafından iki kişi arasındaki o maldaki hukuki meselenin olup olmadığının tespitine çalışılacaktır.

Yağma, cebir (zor) kullanma ve hırsızlık suçlarından bir araya gelen bir suç türüdür. Bu bakımdan çok hukuksal bir konumu olan yağma suçu ile bir taraftan da hırsızlık suçundaki gibi zilyedlik ve mülkiyet; diğer taraftan da kişi özgürlüğü korunmaktadır. Burada bahsi geçen cebir, malvarlığına karşı işlenen suçlarda araç olduğundan yağma suçuna malvarlığına karşı suçlar arasında yer verilmiştir. Hırsızlık suçunun oluşması için aranan şartlar ne ise burada da o aranmaktadır. Hırsızlık suçunu oluşturan malın taşınabilir olması ve genel faydalanma amacının taşınması yağma suçunda da geçerlidir. Aradaki fark kişiye karşı cebir kullanılmış olmasından kaynaklanmaktadır. Kısaca cebir ve şiddet yoluyla işlenen hırsızlığa yağma denilmektedir. Özgürlüğe yönelik saldırı, malvarlığına ait olan suçta araç olup, yağma ise bağımsız suçtur. Hırsızlık suçunun nitelikli hâli değildir. Hırsızlık suçunun nitelikle hâlleri burada uygulanmaz.¹⁴⁰

Yağma suçu, dolandırıcılık suçundan da farklıdır. Dolandırıcılıkta, daha sonra da geniş olarak değineceğimiz üzere korunan yarar, malvarlığıdır. Yağma

¹³⁹ Erdem,M.Ruhan."Yeni Türk Ceza Kanununda Mal Varlığına Karşı Suçlar"2005,<http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/119.doc>. s.19(Erişim 26.01.2006).

¹⁴⁰ Erdem,M.Ruhan.a.g.m.s.20

suçunda ise, bununla birlikte irade özgürlüğü de vardır. Maddi konu bakımından yağma suçunda taşına bilir mal kavramı vardır ancak, dolandırıcılık ta, taşınabilir malların yanı sıra her türlü malvarlığına ilişkin değerler söz konusudur. En önemli ayırım ise, yağma da cebir, şiddet vardır. Dolandırıcılıkta ise hileli bir davranış sonucu malların elde edilmesine yönelik tutum vardır.

3.2.1. Suçun Maddi Unsuru

Yağma suçunun maddi unsurunu, cebir ve şiddet yoluyla malın alınması oluşturur. Malın ne suretle elde edilmiş olmasının bir önemi yoktur. Mal bizzat fail tarafından alınmış da olabilir. Mağdur tarafından verilmiş de olabilir. Önemli olan alma eyleminin gerçekleşmiş olmasıdır.

3.2.1.1. Cebir, Şiddet veya Tehdidin Kullanılması

Cebir, şiddet veya tehdidin kullanılmasının amacı, failin kedisine veya üçüncü bir kişiye yarar sağlamak için bizzat kendisi tarafından alınması olabileceği gibi, malın teslimine veya karşı koymamaya zorlamak olmalıdır. Bu unsurlarla malın alınması arasında bir nedensellik bağı bulunmalıdır. Öte yandan failin zorlama ile ilgili davranışında malın alınması dışında başka bir amacının da olup olmadığı önem taşımaz. Başka bir suçu işlemede kullanılan, ancak o malı almak için devam ettirilen cebir kullanımı da bu suçu oluşturur. Örneğin fail, mağdurun ırzına geçtikten sonra her hangi bir eşyasını da alması yağma suçunu oluşturur. Buna karşılık fail, cebir amacı olmaksızın veya üçüncü bir kişinin mağduru savunmasız haline getirmesinden dolayı amacına ulaşırsa yağma suçu oluşmaz.¹⁴¹

Fail, neticenin oluşmasındaki mani halleri kendi meydana getirmediği için sadece mağdurun bu savunmasız halinden yararlanmak suretiyle suç işlemiş olur. Bu vesile ile de yağma suçundan cezalandırılma ancak, olayın somut delilerine ve gelişmesine göre nitelikli hırsızlık suçundan ceza verilebilir.

3.2.1.2. Cebir ve Şiddet Durumu

Cebir ve Şiddet, gerçekleştirilen bir direnmeyi kırmak veya daha sonradan meydana gelecek direnişi engellemek amacıyla kişiye yönelen her türlü fiziki zorlamadır. Cebir ve şiddetin vücuda yönelik olması gerekirse de vücutla

¹⁴¹ Erdem, M. Ruhan. a.g.m.s.21

temas edip etmemesinin bir önemi yoktur. Korkutmak amaçlı silah doğrultmak veya ateşlemek, yırtıcı bir köpekle korkutmak, bir yere kapatmak bu duruma birer örnektir. Cebir ve şiddet eşyaya yönelik olmasına karşın, mağdur tarafından vücuduna yönelik bir hareket olarak algılanırsa, dolaylı olarak kişiye yönelik bir hareket olarak değerlendirilmelidir. Uyku halinde ve sarhoş kişilere karşı da cebir ve şiddet kullanılabilir. Ölünün mallarına karşı yapılan bir harekette cebir ve şiddetten söz edilemez. Çünkü; mağdurun davranışlarına etki etme söz konusu değildir. Kullanılan cebir ve şiddetin önemli veya önemsiz olma gibi bir durumu yoktur. Cebir ve şiddet sonucu mağdurun kasten yaralanmasında cezanın ağırlaştırıcı sebeplerinin ortaya çıkması durumunda da ayrıca bu suçtan da cezalandırılması gerekir.¹⁴²

Özellikle Büyükşehirlerde yaşanan ve sık sık gündeme gelen kapkaç diye adlandırılan fiillerin meydana gelmesinde; çantanın seri bir şekilde kişiden alınarak kaçılması genel olarak hırsızlık olarak değerlendirilmektedir. Eski TCK' da kapkaç diye bir düzenleme olmadığı için hâkim olayın gelişmesine ve somut delil durumuna göre faili, hırsızlık veya yağma suçundan dolayı cezalandırıyordu. İleride geniş olarak göreceğimizden dolayı kapkaç fiiline burada fazla değinmeyip sadece kapkaç olayında failin, çantayı alırken mağdur tarafından gösterilen direnci kırmak için onu yerde sürükleyerek yaralaması,.darp ederek neticeyi gerçekleştirmesi gibi durumlarda olayın yağma olarak kabul edilmesi gerektiğini belirtmekte yarar görmekteyiz.

3.2.1.3. Tehdit Nedir

Tehdit, mağdurun veya bir yakının yaşamına, vücut veya cinsel dokunmazlığına bir saldırı yapılacağı veyahut malvarlığında bir zarara uğratacağı beyanıdır. Bu suçta tehdidin yönelik olduğu değerler açıkça belirtildiği için bunların dışında meydana gelebilecek her hangi bir durum tehdit olarak değer bulmayacaktır. Tehdit yüze karşı olmalı, mağdur bunu duymalı ve bir tehlikeyle karşı karşıya olduğunu idrak etmelidir. Gerçekleştirilecek olan kötülük mutlaka malı elinde bulunduran kişiye karşı da olmayabilir; tehdit edilenin yakınlık duyduğu üçüncü bir kişiye de kötülükte bulunulacağı beyanı da tehdit

¹⁴² Erdem,M.Ruhan.a.g.m.s.21

sayılır. Tehditten söz edebilmek için, ne failin böyle bir fiili işleyip işlemeyeceği ne de bunun gerçekleştirilebilecek bir fiil olup olmamasının bir önemi yoktur. Önemli olan mağdurun bunu tehdit olarak algılaması, tehlikenin var olduğunu bilmesi yeterlidir. Tehditte aynı şekilde mağdurun bu tehlikelerden birini yaşayıp yaşamamasının da önemi yoktur. Oyuncak tabanca ile de olsa failin işlediği fiil tehdit sayılır.¹⁴³

3.2.1.4. Cebir Nedir

“(3)Mağdurun, her hangi bir vasıta ile kendini bilmeyecek ve savunamayacak hâle getirmesi de yağma suçunda cebir sayılır.”¹⁴⁴

Mağdurun, yukarıda maddeye göre, her hangi bir şekilde uyutularak, ilaçla bayıltılarak, kendini koruyamayacak derecede baygın hale getirilerek suçun işlenmesinde cebir gerçekleşmiş olacaktır. Genel olarak Büyükşehirlerde, yol üzerine çıkararak kendisinin yardıma ihtiyacı olduğunu belirterek, sürücülerden durdurabildiklerinin otolarına binerek onları bir şekilde ikna edip mağdurun evine kadar gidip içkisine veyahut içtiği her hangi bir içeceğe ilaç katıp uyuttuktan sonra para ve eşyalarının alıp kaçan fail de bu fıkraya göre cezalandırılacaktır.

3.2.1.5. Cebir, Şiddet ve Tehdit Hangi Hâllerde Gerçekleşir

Eski TCK'ya göre cebir, şiddet veya tehdidin, malın alınması sırasında veya alınmasından sonra fiili tamamlamak veya malı kaçırmak yahut kendisini ve şerikini cezadan kurtarmak için gerçekleştirilmiş olması şartı aranmaktaydı. Bu hâlde de yağmaya dönüşen hırsızlıktan söz edilmekteydi. Her ne kadar malın alınmasından sonra gerçekleştirilen cebir, şiddet ve tehdit te yağma olarak nitelendirilse de, bununla malın alınması arasında bir nedensellik ilişkisinin bulunmadığı durumlarda hırsızlık, veya olayın gelişimine göre şartlı tehdit, basit tehdit veya yaralama gibi olaylardan dolayı fail ceza almaktaydı. Eski TCK 495/2 ye göre, failin henüz mal üzerinde egemenlik tesis etmemiş olması gerekmekteydi. Mal üzerinde egemenlik kurulduktan sonra gerçekleştirilen hareketler yerine göre başka bir suç oluştursa da genel olarak yağma suçunu oluşturmamaktaydı.

¹⁴³ Erdem,M.Ruhan.a.g.m.s.21

¹⁴⁴ Yenisey,Feridun.”Yeni Türk Ceza Kanunu”,İstanbul,Uğur Yayıncılık 2004,s.65.m.148/1.

Failin yağma suçundan cezalandırılması için malın alınmasından önce alınması sırasında ve alındıktan hemen sonra cebir, şiddet ve tehdide başvurulmuş ise tek bir yağma suçunun gerçekleştiği kabul edilmekteydi. Failin, malın alınmasından ve egemenliğine girmesinden sonra kendisini veya şerikini tehlikeden kurtarmak için gerçekleştirmiş olduğu bu hareketler hırsızlığın yağmaya dönüşmesine yol açmazdı.¹⁴⁵

Yeni TCK' da ise yağmaya dönüşen hırsızlık suçuna ayrıca yer verilmemiştir. Zilyedin mal üzerindeki egemenlik yetkisinin tamamen kalmasına kadar failin işlemiş olduğu cebir, şiddet ve tehdidin varlığı halinde yağmadan söz edileceği, buna karşılık mal alındıktan sonra gerçekleşecek eylemlerin yerine göre başka suç veya suçlar teşkil edileceğinden bahsedilmektedir. Gerekçede yer verilen bu açıklamalardan, suçun tamamlanmasından sonra, fakat bitmesinden önce başvuru olan cebir, şiddet ve tehdidin yağma suçu çerçevesinde cezalandırılmayacağı, failin hırsızlık veya suçun oluşumuna göre kasten yaralama gibi suçlardan hüküm giyeceği sonucu ortaya çıkmaktadır. Yine failin malı kullanmak maksadıyla almasında da yağmadan söz edilmemektedir. Örneğin bir şahsın, mağdura ait arabanın anahtarını gezmek maksadıyla zorla almasında yağmadan söz edilmez ancak bu fiilin karşısındaki ceza artırılarak verilir. Hâlbuki birçok ülke ceza kanunlarından yağmaya dönüşen hırsızlık suçuna yer verilmekte ve fiilin haksız içeriğindeki eksiklik giderilmektedir. Yeni TCK' da da yağmaya dönüşen hırsızlık suçuna yer verilmesi gerekliydi.¹⁴⁶

3.2.2. Suçun Manevi Unsuru

Manevi unsurda hırsızlık suçunda bulunan faydalanma maksadının yağma suçunda da bulunması gereklidir. Ancak buradaki faydalanma unsurunun gerçekleştirilmesinde ayrıca cebir, şiddet ve tehdidin de bulunması gereklidir. Failin cebir, şiddet ve tehdit kullanmasından sonra mağdurdan her hangi bir mal almaması durumunda yağmadan söz edilmez ancak olayın gelişmesine göre yaralama suçundan da ceza verilebilir.

¹⁴⁵ Erdem,M.Ruhan."Yeni Türk Ceza Kanununda Mal Varlığına Karşı Suçlar"2005,<http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/119.doc>. s.21(Erişim 26.01.2006).

¹⁴⁶ Erdem,M.Ruhan.a.g.m.s.22

3.2.3. Suçtaki Özel Durumların Değerlendirilmesi

3.2.3.1. Teşebbüs

Yağma suçu, malın alınmasıyla tamamlanmış olur. Bu nedenle yağma suçu, neticesi harekete bitişik suç bir suç olup yalnızca eksik teşebbüse elverişlidir. Ancak yeni kanunda eksik teşebbüs kavramı kalmadığından teşebbüs kuralları çerçevesinde olay değerlendirilecek faile mevcut olayın somut delillerine göre ceza verilecektir. Olayda, cebir, şiddet veya tehdidin kullanılmasıyla teşebbüs başlamış demektir. Mal alınmasa dahi netice itibariyle olay teşebbüste kalmıştır.¹⁴⁷

3.2.3.2. İçtima

“(1)Bir şeyi yapması veya yapmaması ya da kendisinin yapmasına müsaade etmesi için bir kişiye karşı cebir kullanılması hâlinde, kasten yaralama suçundan verilecek ceza üçte birden yarısına kadar artırılarak hükmolunur.”¹⁴⁸ Yağmada cebir kullanma suçunu yukarıdaki madde oluşturur. Cebir kullanma suçu hırsızlık suçunun bir ögesi olduğundan “bileşik suç” ortaya çıkar ve faile yalnızca yağma suçundan ceza verilir.

“(1)Biri diğerinin unsurunu veya ağırlaştırıcı nedenini oluşturması dolayısıyla tek fiil sayılan suça bileşik suç denir. Bu tür suçlarda içtima hükümleri uygulanmaz.”¹⁴⁹ Yağma suçu bileşik suç olduğu için bu madde hükmüne göre de tek bir fiilden dolayı faile ceza verilir. Yağmayı gerçekleştirmek için malın alınmasıyla meydana gelen hırsızlık suçundan faile ayrıca ceza hükmolunmaz. Ancak; yağma suçunun işlenmesi sırasında cebir, kasten yaralama derecesinde ise faile ayrıca yaralama suçundan da ceza verilebilir.”(2)Yağma suçunun işlenmesi sırasında kasten yaralama suçunun neticesi sebebiyle ağırlanmış hâllerinin gerçekleşmesi durumunda, ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır.”¹⁵⁰ Bu maddeye göre suçun neticesi sebebiyle ağırlatılmış durumların gerçekleştirilmesiyle kasten yaralamadan da faile ceza verilecektir. Bu düzenlemeden çıkarılacak ayrıca bir sonuç; fiilin ağırlatılmış derecesinin

¹⁴⁷ Erdem,M.Ruhan.a.g.m.s.22

¹⁴⁸ Yenisey,Feridun.”Yeni Türk Ceza Kanunu”,İstanbul,Uğur Yayımcılık 2004,s.52.m.108.

¹⁴⁹ Yenisey, Feridun.a.g.e.m.42

¹⁵⁰ Yenisey, Feridun.a.g.e.m.149/2

gerçekleştirilmesidir. Bu fiil gerçekleşmez ise yaralamadan dolayı faile ayrıca ceza verilmemesi gerçeği ortaya çıkmaktadır.

3.2.3.3. İştirak

Yağma suçu iştirak açısından her hangi bir özellik göstermemektedir. Suç bileşik suç olduğu için, cebir, şiddet veya tehdit olayını biri,alma ögesini de bir başkasının oluşturması içtima açısından değişiklik arzetmeyecek her iki fail de suçu birlikte işlemiş sayılacak her ikisine de aynı aynı ceza verilecektir.¹⁵¹

(1)Suçun kanuni tanımında yer alan fiili birlikte gerçekleştiren kişilerden her biri, fail olarak sorumlu olur.....”¹⁵² Madde metninin birinci fıkrasında da bahsi geçtiği üzere olayı gerçekleştiren her hangi bir kişi veya kişiler fail olarak adlandırılmıştır. “.....(2)Suçun işlenmesinde bir başkasını araç olarak kullanan kişi de fail olarak sorumlu tutulur. Kusur yeteneği olmayanları suçun işlenmesinde araç olarak kullanan kişinin cezası, üçte birden yarısına kadar artırılır.”¹⁵³ Aynı maddenin ikinci fıkrasında ise birlikte gerçekleştirilen veya asıl failin bir başkasını da araç olarak kullanmasında durum değişmemekte ikisi de fail konumunda bulunmaktadır. Ayrıca kusur yeteneği bulunmayan bir şahsın bu olayda kullanılmasında ise asıl failin cezası üçte birden yarısına kadar artırılmaktadır.

3.2.4. Suçun Nitelikli Hâlleri

- A)Yağma suçunun “silahla”¹⁵⁴ işlenmesi halinde,
Öncelikle silah deyiminin ne olduğunun anlamaya çalışalım.
Silah deyiminden;
(1)ateşli silahlar
(2)Patlayıcı maddeler
(3)Saldırı ve savunmada kullanılmak üzere yapılmış
her türlü kesici, delici ve bereleyici alet
(4)Saldırı ve savunma amacıyla yapılmış olmasa bile
fiilen saldırı ve savunmada kullanılmaya elverişli

¹⁵¹Erdem,M.Ruhan.”Yeni Türk Ceza Kanununda Mal Varlığına Karşı Suçlar”2005,<http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/119.doc>. s.23(Erişim 26.01.2006).

¹⁵²Yenisey,Feridun.”Yeni Türk Ceza Kanunu”,İstanbul,Uğur Yayıncılık 2004,s.15.m.37/1.

¹⁵³ Yenisey, Feridun.a.g.e.m.37/2

¹⁵⁴ Yenisey, Feridun.a.g.e.m.149/1-a

diğer şeyler

(5)Yakıcı, aşındırıcı, aralayıcı, boğucu, zehirleyici, sürekli hastalığa yol açıcı nükleer, radyoaktif, kimyasal, biyolojik maddeler¹⁵⁵

olduğu anlaşılmaktadır. Kanun maddesine göre yukarıda sayılan silahlarla suç işlenmesi halinde nitelikli halin varlığı kabul edilecek ve fail hakkında gerekli ceza verilecektir.

B)-"Kişinin kendisini tanınmayacak bir hâle koyması suretiyle"¹⁵⁶ işlenmesi halinde,

Suçun, failin, kendisini tanınmayacak hale koyması suretiyle işlenmesi durumunda sonradan tespitinin imkânsız olması bu suçun dayanağını oluşturur. Bundan da anlaşılması gereken, failin dış görünüşünde değişiklik yaparak tanınmasının imkânsız hâle getirmesidir. Failin birden fazla olması durumunda sadece birinin kendisini tanınmaz duruma sokması, suçun nitelikli olmasını değiştirmez. Ancak; tanınan failer açısından bu nitelikli durum uygulanmayabilir. Tanınmayan fail için nitelikli halin uygulanması gerekir.¹⁵⁷

C)-"Birden fazla kişi tarafından birlikte,"¹⁵⁸ işlenmesi durumunda,

Eski TCK'da bu nitelikli durumun uygulanmasını ikiden fazla kişinin olması ve birinin görünür biçimde silahlı olmasını aramıştı. Ancak Yeni TCK' da ki durum ise birden fazla kişinin bu suçu işlemesini yeterli görmüş, silah durumundan da bahsetmemiştir. O hâlde en az iki kişi tarafından işlenen bu tip suçta nitelikli durum uygulama alanı bulacaktır. Birden fazla kişinin bu suçu işleminde ayrıca yardım ve yataklık eden kişi de bulunursa sadece bunlar açısından nitelikli hâl uygulanmayacaktır. Çünkü; madde metninde bu kişilerden bahsetmemiştir.¹⁵⁹

¹⁵⁵ Yenisey, Feridun.a.g.e.m.6/f

¹⁵⁶ Yenisey, Feridun.a.g.e.m.149/1-b

¹⁵⁷ Erdem, M. Ruhan. "Yeni Türk Ceza Kanununda Mal Varlığına Karşı Suçlar" 2005, <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/119.doc>. s.23 (Erişim 26.01.2006).

¹⁵⁸ Yenisey, Feridun. "Yeni Türk Ceza Kanunu", İstanbul, Uğur Yayıncılık 2004, s.65.m.149/1-c

¹⁵⁹ Erdem, M. Ruhan. "Yeni Türk Ceza Kanununda Mal Varlığına Karşı Suçlar" 2005, <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/119.doc>. s.23 (Erişim 26.01.2006).

D)-“Yol kesmek suretiyle ya da konut veya işyerinde”¹⁶⁰ işlenmesi durumunda,

Kanun koyucu burada iki ayrı suçtu yani, “yol kesme” ve “konut veya işyerinde” olması durumunu bir fıkra içerisinde inceleme gereği duymuştur. Olaya ayrı ayrı bakacak olursak;”yol kesmek suretiyle” suçun işlenmesinde failin bizzat yolda beklemesi suretiyle neticeye ulaşmasıdır. Yoksa tesâdüfi olarak yoldan geçmekte iken bu gibi bir eylemi gerçekleştirmesinde yol kesmeden bahsedilemediği gibi nitelikli hâlin de uygulanması olanaksızdır. Yolun illâ da fiziki bir anlamda çit veya bariyer gibi aletlerle de kesilmesine gerek yoktur. Fail bizzat yolda bekleyerek ya da oyalanarak eylemi gerçekleştirecek mağduru tespit edip neticeye ulaşması durumu nitelikli hâlin uygulanması için yeterli sebeptir.

Yol kesme durumu aynı zamanda seyahat özgürlüğünün de kısıtlanması anlamına gelmektedir ki, bu da nitelikli hâlin uygulanmasında dayanak oluşturur. Sadece insanların değil, araçların da geçebileceği her yer yol dur. Nitelikli hâlin uygulanması için failerin birden fazla veya silahlı olmalarında gerek yoktur. Buna karşın yağma suçunun konut veya işyerinde işlenmesi nitelikli hâl sayılmış, eklentilerinde meydana gelen bu tür suç için nitelikli hâlden bahsedilmemiştir. Bu tür yerlerde meydana gelen olayda nitelikli durum uygulanmayacaktır. Suçun cebir veya alma öğelerinden her hangi birinin konut veya işyerinde meydana gelmesi suçun oluşması için yeterlidir.¹⁶¹

E)-“Beden veya ruh bakımında kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı”, işlenmesi durumunda,¹⁶²

Mağdurun, kendisini savunamayacak derecede, ağır hastalık, sakatlık ve her hangi bir şekilde engelli olması durumunda da bu fıkra hükmü uygulanacaktır. Şahsın alkollü veya almış olduğu her hangi bir maddenin etkisi altında bulunmasından dolayı hâkimiyet gücünün mal üzerinde zayıflaması durumu da bu fıkranın uygulanmasına engel teşkil etmemesi gerekir.

Yeni TCK’ da mağdurun kendisini savunamayacak durumda olmasının “beden ve ruh hâli bakımından” her hangi bir ayırım yapmaması, yukarıda ki

¹⁶⁰ Yenisey, Feridun. “Yeni Türk Ceza Kanunu”, İstanbul, Uğur Yayıncılık 2004, s.65.m.149/1-d

¹⁶¹ Erdem, M. Ruhan. “Yeni Türk Ceza Kanununda Mal Varlığına Karşı Suçlar” 2005, <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/119.doc>. s.24 (Erişim 26.01.2006).

¹⁶² Yenisey, Feridun. “Yeni Türk Ceza Kanunu”, İstanbul, Uğur Yayıncılık 2004, s.65.m.149/1-e

parağrafta anlatılan konulardan dolayı zanlının hüküm giyeceği anlamını taşımaktadır. Mağdurun, bizzat fail tarafından bu duruma getirilmesine de gerek yoktur; mağdurun içerisinde bulunduğu bu durumdan yararlanmış olması nitelikli hâlin uygulanması için geçerli bir sebeptir. Mağdurun, fail tarafından bu duruma getirilmesinde suçun cebir ögesi gerçekleşeceğinden, suçu oluşturan bu durumun aynı zamanda nitelikli hâl olarak uygulanması yerinde olmaz.¹⁶³

F)-“Var olan veya var sayılan suç örgütlerinin oluşturdukları korkutucu güçten yararlanılarak”.¹⁶⁴ işlenmesi durumunda,

Örgütün gerçekte var olup olmamasının, failin de bu örgütün üyesi olup olmamasının bir değeri yoktur. Gerçekte korkutucu bir boyutta bir örgüt var olabilir. Ya da böyle bir örgütün gerçekte olmayıp ta var olduğu kamuoyuna yansıtılabilir. Ve yahut halkta, böyle bir örgütün olduğu ve korkutucu eylemlerinin varlığı genel kabul görmüş te olabilir. Nihayetinde bir örgütün korkutucu gücünden yararlanılarak bir suçun işlenmesi nitelikli hâlin uygulanması için yeterlidir.

G)-“Suç örgütüne yarar sağlamak maksadıyla”¹⁶⁵ işlenmesi durumunda,

Yine fıkra göre “suç örgütü oluşturma” suçu ile yağma suçu arasında amaç-araç açısından suç ilişkisi mevcuttur. Yağma suçunun örgüte çıkar sağlamak amacıyla işlenmiş olması yeterli olup, örgütün yağma suçunu işlemek amacıyla oluşturulmasına da gerek yoktur. Bu nedenle yağma suçunun söz gelimi var olan veya olmayan bir örgüt adına işlenmesi bu nitelikli hâlin uygulanması için yeterlidir.¹⁶⁶

H)-“Gece vaktinde işlenmesi hâlinde, fail hakkında on yıldan onbeş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.”¹⁶⁷

Buradaki gece vaktinden kasıt, hırsızlık suçunu işlerken bahsettiğimiz nitelikli haldeki sınırları çizilmiş olan vakittir. Yağma suçunun cebir ve şiddet unsurunun gece vaktinde işlenmesi durumunda bu nitelikli hâl uygulanacaktır.

¹⁶³ Erdem, M. Ruhan. “Yeni Türk Ceza Kanununda Mal Varlığına Karşı Suçlar” 2005, <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/119.doc>. s.24 (Erişim 26.01.2006).

¹⁶⁴ Yenisey, Feridun. “Yeni Türk Ceza Kanunu”, İstanbul, Uğur Yayıncılık 2004, s.66.m.149/1-f

¹⁶⁵ Yenisey, Feridun. a.g.e.m.149/1-g

¹⁶⁶ Erdem, M. Ruhan. “Yeni Türk Ceza Kanununda Mal Varlığına Karşı Suçlar” 2005, <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/119.doc>. s.24 (Erişim 26.01.2006).

¹⁶⁷ Yenisey, Feridun. “Yeni Türk Ceza Kanunu”, İstanbul, Uğur Yayıncılık 2004, s.66.m.149/1-h

Yukarıda bahsettiğimiz olayların gerçekleşmesi durumunda fail hakkında verilecek ceza en az kanun hükmüne göre on yıldır. Hakim, cezayı olayın somut delillerine göre belirtilen yıllar arasında tayin ederek verecektir.

3.2.5. Daha Az Cezayı Gerektiren Hâller

Eski TCK' da yağma suçuna has cezanın indirilmesini gerektiren her hangi bir nedene yer verilmemişken, Yeni TCK'ya göre iki nedenle yer verilmiştir.

“(1) Kişinin bir hukuki ilişkiye dayanan alacağını tahsil amacıyla tehdit veya cebir kullanması hâlinde, ancak tehdit veya kasten yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanır....”¹⁶⁸ Madde metnine göre fail, kanuni bir alacağını tahsil etmek amacıyla mağdurun vücudunda meydana getirdiği her hangi bir darp veya yaralamada, veya her hangi bir şekilde oluşmuş tehdidin varlığı halinde sadece tehdit ve yaralama suçlarından biri veya ikisi ile birlikte ceza giyecektir. Buradan da anlaşılması gereken, aralarında ki hukuki durumun belli ve geçerli karineye dayandırılmasıdır. Aksi takdirde böyle bir durumun olmadığı tespit edildiğinden nitelikli hâlin uygulanması gerekecektir. Madde metnine göre fail, alacağını, mağdura her hangi bir şekilde zarar vermemek kaydıyla almasında sakınca yoktur. Yeni TCK' da ayrıca kendiliğinden hak olma suçuna yer vermediğinden mağduriyetin bu şekilde giderilmesine olanak tanımıştır.

“.....(2)Yağma suçunun konusunu oluşturan malın değerinin azlığı nedeniyle, verilecek cezada üçte birden yarıya kadar indirilir”¹⁶⁹ Eski kanunda yağma suçuna hafifletici neden olarak yer verilmemiştir. Ancak Yeni TCK' ya göre suç konusu malın değerinin azlığı cezada indirim nedeni olarak kabul edilmiştir. Hırsızlık konusunda malın değerinin azlığında cezada indirimin yanında hiç ceza da verilmeyebiliyordu ancak yağma suçunda mutlaka ceza verileceği veya indirimli verileceği hususu hâkimdir. Yine burada malın değeri genel kriterlere göre tespit edilmeli kişilere özgü olmamalıdır. Mağdur açısından alınan malın değeri maddi yönden olmasa bile manevi yönden önemli bir değerde olabilir. Mesalâ; mağdurun daha önceden kazanmış olduğu ve yanında taşıdığı ve fail tarafından değerli olduğu tahmin edilerek alınan bir madalya, buna örnek

¹⁶⁸ Yenisey, Feridun.a.g.e.m.150/1

¹⁶⁹ Yenisey, Feridun.a.g.e.m.150/2

olarak gösterilebilir. Madalyanın değeri mağdur tarafından manevi olarak değerlidir. Ancak, fail açısından hiçbir değeri yoktur. Bu nedenle; madde metnine göre manevi bir değerden bahsedilmediği için alınan malın değeri olmasa bile cezanın indirimli olarak verileceği hükmü haizdir.

3.2.6. Etkin Pişmanlık Hâli

(1)Hırsızlık, mala zarar verme, güveni kötüye kullanma, dolandırıcılık ve karşılıksız yararlanma suçları tamamlandıktan sonra ve fakat bu nedenle hakkında kovuşturma başlamadan önce failin, azmettirenin veya yardım edenin bizzat pişmanlık göstererek mağdurun uğradığı zararı aynen geri verme veya tazmin suretiyle giderilmesi hâlinde; cezası üçte birden üçte ikiye kadar indirilir. Yağma suçunda ise,cezada altı da birden üçte bire kadar indirim yapılır.

(2)Kısmen geri verme veya tazmin hâlinde etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanabilmesi için, mağdurun rızası aranır.¹⁷⁰

Yağma suçunun tamamlanmasından sonra fakat her hangi bir şekilde soruşturma başlamadan önce, fail veya yardım edenler bizzat kendileri tarafından pişmanlık göstererek alınan malı aynen geri verme veya tazmin etme yoluna giderlerse, bu suçun cezasında altıda birden üçte bire kadar indirim yapılır. Ancak ikinci fıkraya göre mağdurun rızası şarttır. Böyle bir durumun mağdur tarafından kabul görmemesi hâlinde bu madde uygulanmayacaktır.¹⁷¹

3.2.7. Senedin Yağması Suçu

(2)Cebir veya tehdit kullanılarak mağdurun, kendisini veya başkasını borç altına sokabilecek bir senedi veya var olan bir senedin hükümsüz kaldığını açıklayan bir vesikayı vermeye, böyle bir senedin alınmasına karşı koymamaya, ileride böyle bir senet hâline getirilebilecek bir kağıdı imzalamaya veya var olan bir senedi imha etmeye veya imhasına karşı koymamaya mecbur edilmesi hâlinde de aynı ceza verilir.¹⁷²

Bu suçun cezası Yeni Türk Ceza Kanunu madde 148/1 e göre altı yıldan on yıla kadar hapistir. Meydana gelen olayın somut delillerine ve oluşmasına göre hakim, alt ve üst sınırlar arasında bir ceza faile verilecektir.

¹⁷⁰ Yenisey,Feridun.a.g.e.m.148/2

¹⁷¹ Koparan,M.Reşat."YTCK'da Mala Karşı Suçlar",[http://www.ceza,bb-Adalet.gov.tr.\(26.1.2006\)](http://www.ceza,bb-Adalet.gov.tr.(26.1.2006))

¹⁷² Yenisey,Feridun."Yeni Türk Ceza Kanunu",İstanbul,Uğur Yayımcılık 2004,s.65.m.148/2

Senedin yağması suçunda da fail, yağma suçunda olduğu gibi mağdura karşı cebir veya tehdide başvurmuştur. Bu suç yağma suçundan suçun konusu bakımından ayırım göstermektedir. Borç altına sokulabilecek bir senet bulunmalıdır ve suçun aşağıda değineceğimiz üzere maddi ögesini oluşturan kriterler yerine getirilmiş bulunmalıdır. Ayrıca açığa atılmış imzanın kötüye kullanılması failin senedi ele geçiriş biçimine dayanır. Senedin ele geçirilmesinde failin cebir veya tehdit kullanması söz konusu olup, açığa atılmış imzanın kötüye kullanılmasında, mağdur, senedi kendi rızası ile faile vermiş bulunmaktadır. Öte yandan açığa atılan imzanın kötüye kullanılması suçunda hiç değer ifade etmeyen veya üzerinde her hangi bir yazı bulunmayan bir kağıt parçası söz konusu iken, senet, her yönüyle varaka oluşturabilecek niteliktedir. Suçun konusunu “borç altına sokabilecek” bir senet oluşturur. Senet; mağduru borç altına sokabilen veya faili borçtan kurtaran belge diye adlandırılabilir. Suça konu olan senedin Eski TCK’ ya göre “hukukça hükmü haiz”,Yeni TCK’ ya göre ise “borç doğurucu” olması gerekmektedir. Her iki kanunda da kullanılan deyimler arasında fark bulunmamaktadır. Senedin sonradan hükümsüzlüğüne karar verilmesi failin suç olma niteliğini etkilememesi gerekir. Senedin, mağdurun malvarlığında bir azalma ortaya çıkarabilecek derecede olması gerektiğinden, açığa atılan imzanın veya geçersiz bir senedin imzalanmasının henüz borç altına sokulmamasından dolayı buradaki suçu oluşturmaz.¹⁷³

3.2.7.1. Suçun Maddi Unsuru

Cebir, şiddet ve tehdit durumları için yağma suçunda geçerli olan açıklamalar senedin yağması suçu için de geçerlidir. Her ne kadar yağma suçundaki unsurlar sınırlayıcı olarak gösterilmezine karşın, senedin yağması suçunda böyle bir sınırlamaya gidilmemiştir. Bu suçun maddi ögesini oluşturan hareketler ise; borç doğuran bir senet veya var olan bir senedin hükümsüz olduğunu açıklayan bir belge vermeye, böyle bir senedin alınmasına karşı koymamaya, ileride senet haline gelebilecek bir kağıdı imzalamaya, var olan bir senedi imha etmeye veya karşı koymamaya mecbur kılma olarak sayılmıştır.¹⁷⁴

¹⁷³Erdem,M.Ruhan.”Yeni Türk Ceza Kanununda Mal Varlığına Karşı Suçlar”2005,<http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/119.doc>. s.26(Erişim 26.01.2006).

¹⁷⁴Koparan,M.Reşat.”YTCK’da Mala Karşı Suçlar”,[http://www.ceza,bb-Adalet.gov.tr.\(26.1.2006\)](http://www.ceza,bb-Adalet.gov.tr.(26.1.2006))

3.2.7.2. Suçun Manevi Unsuru

Yağma suçunda geçerli olan açıklamalar burada da geçerli olup, failin kastının borç doğurucu bir senedin alınmasına yönelik olduğunun anlaşılması gereklidir.¹⁷⁵

Failin gerçekleştirmiş olduğu bir yağma suçunda alınan malların içerisinde ayrıca bir de senedin bulunması durumunda, kasıt doğrudan senede yönelik olmayıp diğer mallarla ilgilidir. Burada ayrıca senedin yağması suçundan ceza verilmemeli, ayrıca sonradan bu senedin mağdur aleyhine borç doğurucu duruma getirilmesin veya üzerinde tahrifat yapılarak meblağın yükseltilmesinde olayın gelişmesi durumuna göre senedin yağması suçundan da hüküm verilme yoluna gidilmelidir.

3.3. Mala Zarar Verme Suçu

(1)Başkasının taşınır veya taşınmaz malını kısmen veya tamamen yıkan, tahrip eden, yok eden, bozan, kullanılmaz hâle getiren veya kirleten kişi, mağdurun şikayeti üzerine, dört aydan üç yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.¹⁷⁶

Madde metnine göre bir kimse bir şahsın taşınır veya taşınmaz malını her ne şekilde olursa olsun, yakar, yıkar, yok eder, bozarsa mağdurun şikayeti üzerine cezalandırılır. Kanun koyucu bu suçun takibi şikâyete bağlı suç haline getirerek ancak zarar görenin müracaatı üzerine takip edilebileceğini belirtmiştir. Yetkili kurumların doğrudan harekete geçmesini engellemiştir.

Eski TCK' da yer verilen ve mala zarar verme suçunun nitelikli hâli olarak değerlendirilen "ibadethanelere ve mezarlıklara zarar verme" suçu Yeni TCK' madde 153/1 de ayrı bir suç olarak değerlendirilmiştir. Bu maddeye göre ibadethanelere, buradaki eşyalara, mezarlıklara, bunların üzerindeki yapılara ve mezarlıklardaki tesislere zarar veren, yıkan, bozan, zarar veren kişi bir yıldan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Diğer yandan mala zarar verme suçunda malın kirletilmesi diğerleri yanında seçimlik bir hareket olarak belirlendiği hâlde diğer cezalarla sarasında bir fark gözetilmemiş, ibadethane ve

¹⁷⁵ Koparan,M.Reşat.a.g.m.s.6

¹⁷⁶ Yenisey,Feridun."Yeni Türk Ceza Kanunu",İstanbul,Uğur Yayımcılık 2004,s.66.m.151/1

mezarlıklara zarar verme suçundaki “kirletme” bir önceki madde fıkrasına göre daha az ceza ile karşılanmıştır. Bu suçun karşılığı ise; üç aydan bir yıla kadar hapis cezası olarak belirlenmiştir.¹⁷⁷

Bu madde ile korunan yarar, mülkiyet hakkıdır. Malın değerinin korunması ve gelebilecek zararların önüne geçilmesidir. Yine çoğunluğun görüşüne göre eşyanın özgülendiği amaca uygun kullanılmasında meydana gelebilecek zarar yeterli olup eşyanın maddi olarak zarar görmesine de gerek yoktur¹⁷⁸. Bu suç hırsızlık suçundan da farklılık gösterir. Hırsızlıkta korunan yarar mülkiyet ve zilyedlik, bu suçta ise yalnızca mülkiyettir. Hırsızlık suçu taşınır mallara konu olmakta, bu suç ise taşınmazlara da konu olabilmektedir. Hırsızlık suçunda failin, maldan özel bir kastla yararlanması söz konusu iken bu suçta ise genel bir kast vardır. Hırsızlık suçunda malın başkasına ait olma özelliğine değinilmiş iken bu suçta böyle bir kavrama yer verilmemiştir.¹⁷⁹

Hayvanlar dahi bu suçta konu olabilir.”.....(2)Haklı bir neden olmaksızın, sahipli hayvanı öldüren, işe yaramayacak hâle getiren veya değerinin azalmasına neden olan kişi hakkında yukarıdaki fıkra hükmü uygulanır.”¹⁸⁰ Aynı maddenin birinci fıkrasında belirtilen ceza ise dört aydan üç yıla kadar hapistir. Burada anlaşılması gereken hayvanın bir sahibinin bulunmasıdır. Sahipsiz olanlar hakkında bu madde uygulanmayacaktır.

Bilişim suçları ile ilgili olarak ta 1991 yılında Eski TCK’ ya 525/1’ in ilave edilmesiyle bu konudaki boşluk giderilmiş, Yeni TCK’ da ise; “(1) Bir ilişim sisteminin işleyişini engelleyen veya bozan kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır”.¹⁸¹ Şeklinde yerini almıştır. Buna göre de bir bilişim sisteminin işleyişini engelleyen, bozan, yerini değiştiren kişi cezalandırılacaktır.

3.3.1. Suçun Maddi Unsuru

Suçun maddi ögesini oluşturan hareketlerden amaç; yıkma, tahrip etme, yok etme, bozma ve kullanılmaz hâle getirmektir. Yıkma deyimi taşınmaz

¹⁷⁷ Erdem, M. Ruhan. “Yeni Türk Ceza Kanununda Mal Varlığına Karşı Suçlar” 2005, <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/119.doc>. s.27 (Erişim 26.01.2006).

¹⁷⁸ Yavuz, Enis. “Malvarlığına Karşı Suçlar”, www.mersin.adalet.gov.tr/seminer/, (Erişim 07.03.2006)

¹⁷⁹ Erdem, M. Ruhan. “Yeni Türk Ceza Kanununda Mal Varlığına Karşı Suçlar” 2005, <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/119.doc>. s.27 (Erişim 26.01.2006).

¹⁸⁰ Yenisey, Feridun. “Yeni Türk Ceza Kanunu”, İstanbul, Uğur Yayıncılık 2004, s.66.m.151/2

¹⁸¹ Yenisey, Feridun. a.g.e. m.244/1

malvarlığı açısından önemli olup, bir daha önceki hâline getirilememe durumu olarak algılanabilir. Tahrip etme; bozma durumu ile hemen hemen aynı anlama gelmekte olup malın yapmış olduğu işlevin yapamaz hale getirilmesidir. Kullanılmaz hâle getirme; malın bir daha kullanılmayacak derecede bozulmasıdır. Kirlenme durumu ise; malın önemli ve belirgin bir derecede bulunmuş olduğu anda kullanılmasının tehlike yaratmasıdır. Malın maddi öğelerinin meydana gelmesinin süreklilik göstermesi aranmaz, daha sonradan tamirinin yapılarak işlerlik kazanması suçun oluşması açısından önem arzetmez.

Suçun konusunun bir hayvanı oluşturmasında ise maddi unsurlar; öldürme, işe yaramayacak hâle getirme veya değerinin azalmasına neden olma olarak belirtilmiştir. İşe yaramayacak hale getirme deyiminden, zilyedin mal üzerindeki fiili egemenlik yetkisinin kalmasını gerektirecek bir durumun olmaması gerektiği anlaşılmalıdır. Aksi durumda ise hırsızlıktan söz edilir.¹⁸²

3.3.2. Suçun Manevi Unsuru

Mala zarar verme suçunda, failin yaralanma maksadı olmadığından sadece zarar amacı taşıdığından genel kastın bulunması manevi öğeyi oluşturur. Failinin amacının zarar olmayıp başka bir fiili işleme arzusundan dolayı zarar verme durumu meydana gelmişse asıl kastedilen fiilden dolayı ceza verilmesi zarardan dolayı cezaya hükmedilmemesi gerekir.

3.3.3. Suçun Nitelikli Hâlleri

3.3.3.1. Yeni TCK m.152/1 de Yazılı Nitelikli Hâller

(1) Mala zarar verme suçunun;

“a)- Kamu kurum ve kuruluşlarına ait, kamu hizmetine tahsis edilmiş veya kamunun yararlanmasına ayrılmış yer, bina, tesis veya diğer eşya hakkında,”¹⁸³ işlenmesi durumunda.

Suçun, kamu kurum ve kuruluşlarına ait veya bu gibi kurumlara tahsis edilmiş mal hakkında işlenmesi durumunda nitelikli hâl uygulanacaktır. Madde metninde malın, bu gibi kurum veya kuruluşların kendi malı olmasına da gerek

¹⁸²Erdem,M.Ruhan.”Yeni Türk Ceza Kanununda Mal Varlığına Karşı Suçlar”2005,<http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/119.doc>. s.29(Erişim 26.01.2006).

¹⁸³Yenisey,Feridun.”Yeni Türk Ceza Kanunu”,İstanbul,Uğur Yayıncılık 2004,s.66.m.152/1-a

yoktur. Başka bir şahsa veya kuruma ait olup bu kuruluşların hizmetine sunulmuş ta olabilir.

“b)-Yangına, sel ve taşkına, kazaya ve diğer felaketlere karşı korunmaya tahsis edilmiş her türlü eşya veya tesis hakkında,”¹⁸⁴işlenmesi durumunda.

Suçun, yukarıda sayılan olası felaketleri önlemek amacıyla tesis edilmiş eşyalar hakkında işlenmesi durumunda nitelikli hâl uygulanır. Bu tür eşyaların bulunduğu yerden bahsedilmemiş olup nerede olursa olsun, ister bir bina içerisinde, ister bir konteyner veya araç içerisinde olsun bu maddenin ilgili fıkrası uygulanacaktır. Bu araçların mutlaka belirtilen amaç için bulunması zorunluluğu vardır. Tesâdüfen verilen zararlarda bu fıkra uygulanmaz.

“c)- Devlet ormanı statüsündeki yerler hariç, nerede olursa olsun, her türlü dikili ağaç, fidan veya bağ çubuğu hakkında,”işlenmesi durumunda.¹⁸⁵

Devlet ormanı olarak belirtilen yerlere meydana gelen suçlarla ilgili olarak orman kanunu ile ilgili maddeler uygulanacağından bu gibi yerlerde mala zarar verme suçu uygulanmaz¹⁸⁶. Devlet ormanı olarak belirlenen yerler dışarısında bulunan her hangi bir dikili ağaç, fidan veya bağ çubuğu ile ilgili olarak sahiplik belirtilmemiştir. İster sahipli olsun ister her hangi bir kişi tarafından dikilmiş olsun bu suç işlenirse nitelikli hâl uygulanacaktır. Buradan da anlaşılmaktadır ki, her hangi bir kişi aklı estiğinde her hangi bir yerde bulunan sahibi olan veya olmayan bir ağaç veya fidanı yok edemeyecek zarar veremeyecektir.

“d)- Sulamaya, içme sularının sağlanmasına veya afetlerden korunmaya yarayan tesisler hakkında,”¹⁸⁷işlenmesi durumunda.

Toplumun genelini ilgilendiren sulama yapmak için kurulmuş olan kanallara, bu maksatla suyun toplandığı yerlere ve de içme suyu olarak tesis edilmiş olan yerlere verilen zararlarda bu fıkra uygulanacaktır. Afetlerle ilgili durumdan ise (b) bendinde bahsedildiği için ayrıca burada bahsedilmeyecektir.

¹⁸⁴ Yenisey, Feridun.a.g.e. s.67.m.152/1-b

¹⁸⁵ Yenisey, Feridun.a.g.e. s.67.m.152/1-c

¹⁸⁶ Erdem, M. Ruhan. “Yeni Türk Ceza Kanununda Mal Varlığına Karşı Suçlar” 2005, <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/119.doc>. s.30 (Erişim 26.01.2006).

¹⁸⁷ Yenisey, Feridun. “Yeni Türk Ceza Kanunu”, İstanbul, Uğur Yayıncılık 2004, s.66.m.152/1-d

“e)-Grev veya lokavt hâllerinde işverenlerin veya işçilerin veya işveren veya işçi sendika veya konfederasyonlarının maliki olduğu veya kullanımda olan bina, tesis veya eşya hakkında,”¹⁸⁸ işlenmesi durumunda.

Bu durum Eski TCK’ da yer almazken Yeni TCK’ ya konmuştur. Bu nitelikli durumun uygulanması ancak grev ve lokavt durumlarına özgüdür. Böyle durumlarda belirtilen yerlerde meydana gelen kasti zararlarda hüküm uygulanacaktır. Grev ve lokavtın kanuni olup olmaması zorunlu görülmemiştir. Greve katılan veya katılmayan veya bunların yandaşları tarafından çıkarılacak kasti hareketlerde verilen zararlar bu fıkra hükmünün uygulanması için yeterlidir.

“f)- Siyasi partilerin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının ve üst kuruluşlarının, maliki olduğu veya kullanımında olan bina, tesis veya eşya hakkında,”¹⁸⁹ işlenmesi durumunda.

Buradan anlaşılması gereken, malın, fıkroda anlatılan kuruluşlar tarafından kullanılması gerektiğidir. Bu kuruluşların kullanmış oldukları malların kendilerinin bizzat maliki olup olmamasının önemi yoktur. Kiralık olarak kullanılan bir yer de olabilir. Failin, kast ile işlemiş olduğu suçun bu yerlere ait olduğunun bilmesi nitelikli hâlin uygulanması açısından yeterlidir.

“g)- Sona ermiş olsa bile, görevinden ötürü öç almak amacıyla bir kamu görevlisinin zararına olarak, işlenmesi hâlinde, fail hakkında bir yıldan altı yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.”¹⁹⁰

Buradan anlaşılması gereken, çalışan veya görevi biten bir kamu görevlisidir. Her hangi bir ayrıma gidilmemiştir. Suçun oluşması için Kamu görevlisinin görevini yapmasından dolayı, failin öç almak amacıyla işlemesi ve kamu görevlisinin bundan zarar görmesi gereklidir. Örneğin; her hangi bir suç dolayısıyla kamu görevlisi olan bir polis tarafından yakalanan failin hapis yatmasından dolayı, onun her hangi bir malına zarar vermiş olması bu suç kapsamında değerlendirilmelidir. Ancak kamu görevlisinin yapmış olduğu

¹⁸⁸ Yenisey, Feridun.a.g.e. s.67.m.152/1-e

¹⁸⁹ Yenisey, Feridun.a.g.e. s.67.m.152/1-f

¹⁹⁰ Yenisey, Feridun.a.g.e. s.67.m.152/1-g

görevle ilgili olarak meydana gelen suç arasında bir bağlantı bulunduğunun tespit edilmiş olması şarttır.

Yukarıda belirtilen suçlardan dolayı fail hakkında bir yıl ile altı arası ceza öngörülmüş olmakla birlikte suçun oluşmasındaki delil durumuna göre hâkim tarafından bu cezalar arasında bir ceza tertip olunacaktır.

3.3.3.2. Yeni TCK m.152/2 de Yazılı Nitelikli Hâller

“(2) Mala zarar verme suçunun;

a)- Yakarak, Yakıcı veya patlayıcı madde kullanılarak,”¹⁹¹ işlenmesi durumunda.

Eski TCK’ da yakıcı ve patlayıcı madde kullanılması, yalnızca motorlu araçlar bakımında nitelikli hâl olarak belirtilmiş olmakla birlikte, Yeni TCK’ ya göre suçun konusunu her hangi bir mal oluşturabilir. Fıkraya göre yakma eylemi başlı başına nitelikli hâl için yeterli görülmesine karşın, yakma fiilinin gerçekleştirilmesi için zaten her hangi bir yakıcı maddeden yararlanılması söz konusudur. Ayrıca yakıcı veya patlayıcı madde kullanılarak denilmesinin de aynı anlam taşıdığı aşikârdır. O hâlde o ifade fazladan bir ifadedir.¹⁹²

“b)- Toprak kaymasına, çığ düşmesine, sel veya taşkına neden olmak suretiyle,”¹⁹³ işlenmesi durumunda.

Burada belirtilen nitelikli hâlin uygulanması için, belirtilen şartlarla oluşan fiil arasında bir nedensellik ilişkisinin kurulması ve failin kastının bulunması gereklidir. Önemli olan fiilin “toprak kaymasına, çığ düşmesine, sel veya taşkına karşı bulundurulmuş malzemeye” karşı işlenmiş olması değil, bizzat belirtilen tehlikenin meydana gelmesidir.¹⁹⁴

“c)- Radyasyona maruz bırakarak, nükleer, biyolojik veya kimyasal silah kullanarak, işlenmesi hâlinde, verilecek ceza iki katına kadar artırılır.”¹⁹⁵

Yukarıda bentte yazılı maddelerin kullanılarak mala karşı zarar verilmesi durumunda nitelikli hal uygulanacak, nihayetinde failin kastının da

¹⁹¹ Yenisey, Feridun. a.g.e. s.67. m.152/2-a

¹⁹² Yavuz, Enis. “Malvarlığına Karşı Suçlar”, www.mersin.adelet.gov.tr/seminer/, (Erişim 07.03.2006)

¹⁹³ Yenisey, Feridun. “Yeni Türk Ceza Kanunu”, İstanbul, Uğur Yayıncılık 2004, s.66. m.152/2-b

¹⁹⁴ Yavuz, Enis. “Malvarlığına Karşı Suçlar”, www.mersin.adelet.gov.tr/seminer/, (Erişim 07.03.2006)

¹⁹⁵ Yenisey, Feridun. “Yeni Türk Ceza Kanunu”, İstanbul, Uğur Yayıncılık 2004, s.66. m.152/2-c

zarar verme amacını taşımış olduğu durumu aranacaktır. Örneğin her hangi bir nedenden dolayı sızıntı sonucu gaz kaçmasından, mallarda meydana gelen zararlarda bu maddenin uygulanması söz konusu olmaz. Ancak fail başka bir suçtan yargılanabilir. Yukarıda belirtilen a, b, c bentlerinde meydana gelen suçlardan dolayı faile, birinci fıkrada belirtilen suçların iki katına kadar verilebilecektir.

3.3.4. Suçun Özel Görünüş Biçimlerinin Değerlendirilmesi

3.3.4.1. Teşebbüs

Yeni TCK, suça tam veya eksik teşebbüs kavramlarını kaldırmıştır. Suça teşebbüs her zaman olabilir. Ya suç meydana gelmiştir. Ya da teşebbüste kalmıştır. Bu şekilde değerlendirilmeye tabi tutulacaktır.

3.3.4.2. İçtima

Mala zarar verme suçu genellikle başka fiilleri işlemek için bir araçtır. Failin kastı bir yere girip hırsızlık yapmaksa o yere girmek için kırmış olduğu cam veya kapı gibi şeylerden ayrıca cezaya hükmedilmez. Yine bununla ilgili olarak aynı anda aynı fiilin tek hareketle birden fazla kişilere karşı yapılması durumunda da içtima kuralları uygulanmayıp, zincirleme suç olarak değerlendirilmesi yerindedir.

3.3.4.3. İştirak

Bu suça her zaman iştirak mümkün olup her hangi bir özellik göstermez.

3.4. Dolandırıcılık Suçu

“(1) Hileli davranışlarla bir kimseyi aldatıp, onun veya başkasının zararına olarak, kendisine veya başkasına yarar sağlayan kişiye bir yıldan beş yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası verilir.”¹⁹⁶

Bu suçta fail, mağduru hile ile aldatıp onun malvarlığında bir azalma, kendi veya üçüncü kişinin malvarlığında da bir yarar elde etmektedir. Burada korunan yarar, malvarlığı ve irade özgürlüğüdür. Malvarlığı taşınır veya taşınmaz olabileceği gibi bir alacak hakkı da olabilir. Aldatılan kişinin bizzat mal sahibi olmasına da gerek yoktur. Kendisine kullanılmak üzere verilmiş bir mal olabilir. Buna karşın aldatılan ve malvarlığı üzerinde tasarrufta bulunan kişinin

¹⁹⁶ Yenisey, Feridun.a.g.e.s,69, m.157

aynı kişi olması gerekmektedir. Bir başka konu ise, kendisini ifade edemeyecek kadar temyiz gücünden yoksun veya alil ve acizlerin dolandırılması olayıdır. Eski TCK' da bu duruma “ehliyetsizlerin sömürülmesi” olarak yer vermiş ve dolandırıcılık suçunun oluşabileceğinden bahsetmişti. Yeni TCK ise, bu duruma ayrıca yer vermeyip, kişinin algılama yeteneğinin zayıflığından yararlanmak suretiyle işlenmesi durumuna nitelikli hal olarak yer vermiştir.¹⁹⁷

3.4.1. Suçun Maddi Unsuru

Dolandırıcılık suçunda failin, hileli bir davranışta bulunma, aldatma, kendisine veya üçüncü bir kişiye yarar sağlayarak mağdurun malvarlığında azalmaya sebep olma durumu söz konusu olmaktadır. Bunları kısaca açıklamakta yarar vardır.

3.4.1.1. Hileli Davranışta Bulunma

Eski TCK' da dolandırıcılık suçunun oluşması için hile ve desiseden söz edilmekte idi, ancak yeni TCK, hile ve desiseden söz etmeyip hileli davranışlar kavramından söz etmektedir. Her iki kavramında pratik açıdan önemi bulunmamaktadır. Aynı anlamları ifade etmektedir. Hile, başkalarını hataya düşürücü ve tasavvuru üzerinde etki meydana getirici davranıştır. Bir başkası üzerinde etkide bulunmaksızın objeleri değiştirmek hile için yeterli değildir. Olguları değiştirmek ancak bir beyan biçiminde ortaya çıkmışsa hileden söz edilir. Kilometre saati değiştirilmiş bir aracı satmak hiledir. Bu suçun devamına mani olmak kişinin elinde olduğu için bu durumda dolandırıcılık suçu olarak kabul edilebilir. Eski kanun hilenin kandırılabilir nitelikte olmasına yer vermiş, yeni kanun ise böyle bir zorunluluğa değinmemiştir. Buradan hareketle ödeme gücü olmadığı hâlde belli bir hizmetten yararlanan işlemiş olduğu suçun dolandırıcılık suçuna konu olup olmayacağı hususu üzerinde durmak gerekir. B tür durumlarda bazen dolandırıcılık, bazen de hırsızlıktan söz edilmekteydi. Eski TCK' ya eklenen başka bir madde ile bu suçlara karşılıksız yararlanma denilerek açıklık getirilmiş ancak yeni TCK' ya bu suç gene girmemiştir. Bir şahsın lokantada yemek yedikten sonra parasını vermemesi, taksiye binip parasını

¹⁹⁷Erdem,M.Ruhan.”Yeni Türk Ceza Kanununda Mal Varlığına Karşı Suçlar”2005,<http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/119.doc>. s.40(Erişim 26.01.2006).

ödememesi, otelden yararlanıp bedel ödememesi durumu yeni kanunla, ilgili madde kapsamına ve içeriğine göre dolandırıcılık suçuna konu olabileceği izlenimi uyandırmaktadır. Ancak; burada failin kastı çok önemlidir. Baştan beri yararlandığı hizmetin karşılığı olarak para vermeyeceği kastı ile hareket etmişse dolandırıcılık suçuna konu olacağı açıktır. Aynı cümleden hareketle failin hizmetten yararlanıp o an karşılığını vereceği sırada paramı evde unuttum dediğinde ise, kanun maddesine göre her hangi bir yaptırım olmayacaktır. Yani hileli davranış dışı yansımadığı sürece ceza söz konusu olmamaktadır. Karşılıksız yararlanmayı kanun, televizyon ve radyo istasyonlarından yararlanma ve otomatların kötüye kullanılması olarak sınırlı tutmuştur. Bunların dışında gelişen olayların hangi maddeye göre değerlendirileceği hüküm konusunda duraksama yaratacak niteliktedir.¹⁹⁸

3.4.1.2. Aldatma

Dolandırıcılık suçunun oluşması için failin hileye başvurarak mağduru aldatmış olması gereklidir. Mağdur, anlatılan duruma inanmalı bu şekilde hataya düşmüş olmalıdır. Mağdurun şüpheye düşerek aldatılmasında dolandırıcılıktan söz edilemez. Yeni TCK' da hileli davranışlarla başkasını aldatmadan söz edildiği için, failin her hangi bir hileli davranışa başvurulmamasında suç oluşmaz.

3.4.1.3. Zarar Verme ve Yarar Sağlama

Failin, hileli davranışları sonucu kendi ve üçüncü kişilerin malvarlığında yarar sağlama ve mağdurun malvarlığında ise zarar meydana getirmesi söz konusudur. Zarar bizzat mağdurun malvarlığında olabileceği gibi üçüncü kişilerin malvarlığında da olabilir.

Dolandırıcılık suçuna konu olan malvarlığının ne anlam ifade etmesi gerektiği değişik görüşlerle ortaya atılmıştır. Bazı görüşlere göre malvarlığının ekonomik değeri, bazı görüşlere göre ise her türlü hak ve yükümlülükler olarak değerlendirilmiştir. Bugün öğretilerde ise hukuksal-ekonomik malvarlığı görüşü Yani, ekonomik değer ile her türlü hak ve yükümlülükler olarak kabul görmektedir.¹⁹⁹

¹⁹⁸ Erdem,M.Ruhan a.g.m. s.43

¹⁹⁹ Erdem,M.Ruhan a.g.m. s.44

Yarar ise, failin hileli davranışları sonucu kendisinde veya üçüncü şahısların malvarlıklarındaki artış ve de faydalanmadır. Bu artış bizzat mağdurun aldatılması sonucu malvarlığındaki azalmanın sonucudur. Yeni TCK eski kanunda olduğu gibi “haksız” deyiminden bahsetmemiştir. Bunun nedeni de, suçun” bir hukuksal ilişkiye dayanan alacağı tahsil amacıyla işlenmesi” ne daha az cezayı gerektiren bir neden olarak yer vermesinden kaynaklanmasındır. Kanaatimizce buna rağmen, dolandırıcılık suçunun oluşmasında elde edilen yararın, haksız olması gerekir. Örneğin hukuken korunan yararlar haksız sayılmaz. Ancak hukuken korunmayan yararlar haksız sayılmalıdır. Bu yüzden kumar alacağının alınması ve zamanaşımına uğramış diğer alacakların alınmasındaki hileli davranışlar dolandırıcılık suçuna konu oluşturmaz.²⁰⁰

3.4.2. Suçun Manevi Unsuru

Dolandırıcılık suçunun manevi unsurunu genel kastın varlığı oluşturmaktadır. Kast, hileli davranış sonucu mağdurun malvarlığında azalma meydana getirecek harekettir. Bu hareket sonucu failin malvarlığında artış ve faydalanma söz konusu olmaktadır. Asıl hedeflenen mağdurda meydana getirilemeyen hareketin üçüncü bir şahısta meydana getirilmesine yönelik hileli davranış genel kastı ortadan kaldırmaz. Sonuç olarak kast olmaksızın tesadüfen meydana gelen su suçlarda suçun manevi unsurunun oluştuğu söylenemez.

3.4.3. Suçun Özel Görünüş Biçimlerinin Değerlendirilmesi

3.4.3.1. Teşebbüs

Dolandırıcılık, hileli davranış sonucu menfaat elde edilmesiyle tamamlanır. Hileli davranışın kandırabilecek nitelikte olmasına karşın karşı tarafın aldanmaması suçun teşebbüste kaldığına işarettir. Hileli davranışın karşı tarafın malvarlığında meydana getirdiği tehlike durumu göz önüne alınarak sadece teşebbüs nedeniyle cezanın alt ve üst sınırları arasında ceza tayini açısından göz önünde bulundurulmaktadır.²⁰¹

²⁰⁰ Erdem,M.Ruhan a.g.m. s.45

²⁰¹ Erdem,M.Ruhan a.g.m. s.46

3.4.3.2. İçtima

Yeni TCK' da belirlenen içtima kurallarına göre, suçların aynı kişiye karşı işlenmesi zorunluluğu vardır. Aynı suç işleme kararına bağlı olsa bile, değişik kişilere karşı işlenen bu suçta mağdur sayısınınca suç oluşmaktadır. Buna karşın tek bir hileli davranışın birden fazla kişinin malvarlığına yönelik olması durumunda ise zincirleme suçtan söz edilir.²⁰²

3.4.3.3. İştirak

Dolandırıcılık suçunun maddi ve manevi unsurlarını kısmen veya tamamen gerçekleştirenler suçun müşterek failidirler. Sadece haksız bir menfaatten yararlanan ve hileli davranışta bulunmayanlar suç ortaklığında bulunmamış sayılırlar. Ancak suç tam olarak katılmasa da, bu suçun işlenmesinde yardımcı olacak karineleri vermek suçta yardımcı olmak demektir ve iştirak olarak değerlendirilmelidir.²⁰³

3.4.4. Suçun Nitelikli Hâlleri

“(1) Dolandırıcılık suçunun;

a)-Dini inanç ve duyguların istismar edilmesi suretiyle,”²⁰⁴ işlenmesi durumunda.

Dini inançların istismarı sonucu mağdurdan her hangi bir şekilde menfaat temin edilmesi durumunda bu bent uygulanacaktır. Örnek olarak failin, muska yazarak, üfürükçülük yaparak bazı sorunları gidereceğinden bahisle karşı tarafın ikna edilmesidir.

“b)-Kişinin içinde bulunduğu tehlikeli durum veya zor şartlardan yararlanmak suretiyle,”²⁰⁵ işlenmesi durumunda.

Eski TCK, kişiyi içerisinde bulunduğu zor durumdan kurtarmak bahanesiyle işlenmesi şartını ararken, Yeni TCK ise, böyle bir durumdan yararlanmayı nitelikli hâlin uygulanması için yeterli bir sebep olarak görmektedir. Böyle bir durum suçun işlenmesini kolaylaştıracağı için nitelikli hâl

²⁰² Erdem,M.Ruhan a.g.m. s.46

²⁰³ Erdem,M.Ruhan a.g.m. s.46

²⁰⁴ Yenisey,Feridun.”Yeni Türk Ceza Kanunu”,İstanbul,Uğur Yayıncılık 2004,s.69.m.158/1-a

²⁰⁵ Yenisey, Feridun.a.g.e.s.69,m.158/1-b

olarak düzenlenmiştir. Karşı tarafın tehlikeli ve zor durumda olması yeterlidir.²⁰⁶

“c)-Kişinin algılama yeteneğinin zayıflığından yararlanmak suretiyle,”²⁰⁷ işlenmesi durumunda.

Kişinin algılama yeteneği yaş küçüklüğünden, akıl hastalığından veya sarhoşluktan dolayı olabilir. Bu gibi durumlarda bulunan kişilere karşı işlenmiş olan suçlarda bu bent uygulanacaktır. Ancak burada açıklanması gereken bir konu olarak, kişinin sarhoş edilerek suçun gerçekleştirilmesi durumunda da bu bent uygulanmalıdır. Çünkü; kanun maddesinde failin bu tür durumlara sebep olup olmama durumundan bahsedilmemektedir. Yaş küçüklüğü ve akıl hastalığı, failin gerçekleştirebileceği bir durum değildir, fakat sarhoşluk fail tarafından gerçekleştirilebilir.

“d)-Kamu kurum ve kuruluşlarının, kamu meslek kuruluşlarının, siyasi parti, vakıf veya dernek tüzel kişiliklerinin araç olarak kullanılması suretiyle,”²⁰⁸ işlenmesi durumunda.

Bentte sayılan kamu kurum ve kuruluşlarının suçta aracı olarak kullanılması suçun oluşması için yeterlidir. Ayrıca bu kurum ve kuruluşların suçun zarar görüp görmemesinin her hangi bir önemi de yoktur. Eskiye göre Yeni TCK, kamu meslek kuruluşları, siyasi parti, vakıf ve dernek tüzel kişiliklerini de kapsam içerisine almıştır.

“e)-Kamu kurum ve kuruluşlarının zararına olarak”²⁰⁹ işlenmesi durumunda.

Kamu kurum ve kuruluşlarından ne anlaşılması gerektiği, her halde kamunun hizmetlerine adanmış kurum veya kuruluşlardır. Bu hizmeti yapan yerlerde, bunların zarar görecektir derecede suç işlenmesinde bu belirtilen nitelikli hâlin uygulanması gerekecektir.

“f)-Bilişim sistemlerinin, banka veya kredi kurumlarının aracı olarak kullanılması suretiyle,”²¹⁰ işlenmesi durumunda.

²⁰⁶ Erdem, M. Ruhan. “Yeni Türk Ceza Kanununda Mal Varlığına Karşı Suçlar” 2005, <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/119.doc>. s.47 (Erişim 26.01.2006).

²⁰⁷ Yenisey, Feridun. “Yeni Türk Ceza Kanunu”, İstanbul, Uğur Yayıncılık 2004, s.69.m.158/1-c

²⁰⁸ Yenisey, Feridun. a.g.e.s.69, m.158/1-d

²⁰⁹ Yenisey, Feridun. a.g.e.s.69, m.158/1-e

²¹⁰ Yenisey, Feridun. a.g.e.s.69, m.158/1-f

Bilişim sistemleri ayrı bir kanun maddesi olarak düzenlendiğinden konuya fazla girilmeyecektir. Bilişim sistemi, verileri toplayıp uygulamaya koyduktan sonra otomatik olarak faydalanma olanağı veren manyetik sistemlerdir. Bu bentte iki nitelikli hal vardır. Biri bilişim sistemleri, diğeri ise banka ve kredi kartı veren kurum veya kuruluşlardır. Bu iki görevi yapan kuruluşların aracı olarak kullanılmasıyla suçun işlenmesinde bu bent uygulanacaktır.²¹¹

“g)-Basın ve yayın araçlarının sağladığı kolaylıktan yararlanmak suretiyle,”²¹² işlenmesi durumunda.

Basın ve yayın araçlarının suçun işlenmesinde özel bir kolaylık sağlama durumunda nitelikli hâl uygulanır. Basın ve yayın araçları suçun işleneceğini bilerek bu işe kolaylık sağlamamalıdır. Onların yaptığı iş, sadece reklâm olabilir. Yayın sahipleri de sadece, failin kastından habersiz olarak, dolandırıcılığa konu olan hizmetini reklâm amaçlı olarak kamuya bildirmiş olmalıdırlar.

“h)-Tacir veya şirket yöneticisi olan ya da şirket adına hareket eden kişilerin ticari faaliyetleri sırasında; kooperatif yöneticilerinin kooperatifin faaliyeti kapsamında,”²¹³ işlenmesi durumunda.

Bu bentte de iki aynı nitelikli hâle yer verilmiştir: Birincisi, tacir veya şirket yöneticisi ile bunların adına hareket edenin ticari faaliyet sırasında, ikincisi ise; kooperatif yöneticilerinin, kooperatifin faaliyetleri sırasında suç işlemiş olmalarıdır. Her iki hâlde de, belirtilen ticari faaliyetler sırasında dolandırıcılık suçunun işlenmesi nitelikli hâlin uygulanmasını gerektirecektir.²¹⁴

“i)-Serbest meslek sahibi kişiler tarafından, mesleklerinden dolayı kendilerine duyulan güvenin kötüye kullanılması suretiyle,”²¹⁵ işlenmesi durumunda.

Nitelikli hâlin uygulanabilmesi için, failin, bir meslek sahibi olması ve kişilerin, bu mesleğinden dolayı kendisine saygı duyulmasını ve güven vermesini

²¹¹ Erdem, M. Ruhan. “Yeni Türk Ceza Kanununda Mal Varlığına Karşı Suçlar” 2005, <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/119.doc>. s.48 (Erişim 26.01.2006).

²¹² Yenisey, Feridun. “Yeni Türk Ceza Kanunu”, İstanbul, Uğur Yayıncılık 2004, s.69.m.158/1-g

²¹³ Yenisey, Feridun. a.g.e.s.69.m.158/1-h

²¹⁴ Erdem, M. Ruhan. “Yeni Türk Ceza Kanununda Mal Varlığına Karşı Suçlar” 2005, <http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/119.doc>. s.48 (Erişim 26.01.2006).

²¹⁵ Yenisey, Feridun. “Yeni Türk Ceza Kanunu”, İstanbul, Uğur Yayıncılık 2004, s.69.m.158/1-g

gerektirmesi ön koşuldur. Kamuoyunda itibarlı bir kişi olarak bir mesleği icra eden bir şahsın, bu itibarını kullanarak iş yapma ve kazançlı çıkacakları vaadiyle kişilerden para toplayarak veya mallarını alarak kaçması durumunda bu bent uygulanacaktır.

“j)-Banka veya diğer kredi kurumlarınca tahsis edilmesi gereken bir kredinin açılmasını sağlamak maksadıyla,”²¹⁶ işlenmesi durumunda.

Bu nitelikli hâlin uygulanması için bahsedilen kurumların her hangi bir hile yapılarak suçtan zarar görmüş olması gereklidir. Sahte evraklarla bu yerlerin kredi verilmesini gerektirecek duruma getirmesinde bu bent uygulanacaktır.

“k)-Sigorta bedelini almak maksadıyla,” işlenmesi hâlinde, iki yıldan yedi yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezasına hükmolunur.

Burada bahsedilen suçtaki nitelikli hâlin uygulanabilmesi için sigorta şirketinin zarara uğramış olması gereklidir. Sigortalı olan her hangi taşınır veya taşınmazlarda bulunan zararların olduğundan fazla gösterilmesi, hırsızlık olmadığı halde olmuş gibi işlem yapılması ve yahut sigortalı malların alınarak olduğu yerde yangın çıkarılması gibi durumlarda sigortadan bedeli alınıp, sonradan bu hileli davranışların meydana çıkmasında fail veya failer bu bent kapsamında değerlendirilmelidir. Sigorta asıl fail tarafından zarara uğratıldığı gibi asıl malik adına bir başkası tarafından da zarara uğratılabilir. Bu durum nitelikli durumun uygulanmasına engel teşkil etmemelidir.

Yukarıda sayın bentlerde belirtilen suçlar işlendiğinde, olayın somut delillerine göre fail hakkında hâkim, iki yıldan yedi yıla kadar cezaya hükmedecektir.

3.4.5. Suçta Daha Az Cezayı Gerektiren Hâl

“(1) Dolandırıcılığın, bir hukuki ilişkiye dayanan alacağı tahsil amacıyla işlenmesi hâlinde, şikâyet üzerine, altı aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezasına hükmolunur.”²¹⁷

Bu bentte belirtilen alacağın mutlak surette bir hukuki ilişkiye dayandırılması ve bu durumun belgelenmesi esastır. Aksi durumda ceza indirimi söz konusu olmayacaktır. Böyle bir dolandırıcılık suçunda doğrudan takibata

²¹⁶ Yenisey, Feridun.a.g.e.s.69.m.158/1-i

²¹⁷ Yenisey, Feridun.a.g.e.s.70,m.159

geçilmeyip mağdurun şikâyeti üzerine hareket edilir. Şikâyet üzerine madde kapsamında tespit edilecek durumlara göre hâkim, altı aydan bir yıla kadar cezaya hükmedebilecektir.

3.5. İflas

3.5.1.Hileli İflas

(1) Malvarlığını eksiltmeye yönelik hileli tasarrufta bulunan kişi, bu hileli tasarruflardan önce veya sonra iflasa karar verilmiş olması hâlinde, üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Hileli iflasın varlığı için;

a)-Alacaklıların alacaklarının teminatı mahiyetinde olan malların kaçırılması, gizlenmesi veya değerinin azalmasına sebep olunması,

b)-Malvarlığını kaçırmaya yönelik tasarruflarının ortaya çıkmasını önlemek için ticari defter, kayıt veya belgelerin gizlenmesi veya yok edilmesi,

c)-Gerçekte bir alacak veya borç ilişkisi olmadığı hâlde, sanki böyle bir ilişki mevcutmuş gibi, borçların artmasına neden olacak şekilde belge düzenlenmesi,

d)-Gerçeğe aykırı muhasebe kayıtlarıyla veya sahte bilanço tanzimiyle aktifin olduğundan az gösterilmesi gerekir.²¹⁸

Madde metninden de anlaşılacağı üzere hileli tasarrufta kişi, bu hileli tasarrufu sonucu iflasa karar vermiş ise belirtilen cezalar arasında bir ceza ile cezalandırılacaktır. Ancak; hileli tasarrufun varlığı da bazı şartlara bağlanmıştır. Alacaklıların alacağı olan malların kaçırılması, gizlenmesi veya değer azaltıcı nedenlerde bulunulması, malların kaçırılmasına yönelik hileli davranışın ortaya çıkmaması için ticari defter, kayıt ve belgelerin gizlenmesi veya yok edilmesi, olmadığı hâlde borç varmış gibi belge düzenlenmesi ve gerçek olmayan bilanço düzenlenerek aktif malların az gösterilmesine ilişkin işlemler yapılması hileli iflasın ön şartlarıdır. Bunlar gerçekleştiği takdirde hileli iflastan söz edilir.

3.5.2.Taksirli İflas

“(1) Tacir olmanın gerekli kıldığı dikkat ve özenin gösterilmemesi dolayısıyla iflasa sebebiyet veren kişi, iflasa karar verilmiş olması hâlinde iki aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.”²¹⁹

Taksirli iflasta kişinin kastı söz konusu olmayıp, gerekli özenin gösterilmemesi dolayısıyla iflasa karar verilmiş olması gereklidir. Kişinin gerçekte kastının iflas

²¹⁸ Yenisey, Feridun.a.g.e.s.70,m.161

²¹⁹ Yenisey, Feridun.a.g.e.s.71,m.162

olduğu ancak, durumu taksirli iflasa sürüklemesinin tespit edilmesi durumunda asıl ceza ile cezalandırılması gerekir.

3.6. Karşılıksız Yararlanma

(1) Otomatlar aracılığı ile sunulan ve bedeli ödendiği takdirde yararlanılabilen bir hizmetten ödeme yapmadan yararlanan kişi, iki aydan altı aya kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.

(2) Telefon hatları ile frekanslarından veya elektromanyetik dalgalarla yapılan şifreli veya şifresiz yayınlardan sahibinin veya zilyedinin rızası olmadan yararlanan kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.²²⁰

Yeni TCK, telefon hatları ile şifreli veya şifresiz hatlardan karşılıksız olarak yararlanmayı bağımsız bir suç haline getirmiştir. Eski TCK' yürürlükte iken şifreli veya şifresiz hatlardan yararlanma konusu çok tartışılmış ve nihayetinde suç oluşturmadığı kabul edilmişti. Bu manâda telefon hatlarına saplama diye tabir edilen telefon konuşmalarının sahiplerine ödettilmesi de hırsızlık olarak değerlendirilmiştir.²²¹

3.6.1. Suçun Maddi Unsuru

Otomatlardan ödeme yapmadan, şifreli veya şifresiz kanallardan sahibinin haberi olmadan teknik bir alet yardımıyla yararlanma suçun maddi unsurunu oluşturur. Bundan anlaşılması gereken, ancak ödeme yapılarak faydalanma imkânı sunun aletlerin ödeme yapılmadan hizmet sunmaya hazır hale getirmektir.²²²

3.6.2. Suçun Manevi Unsuru

Bu suç ancak genel bir kastla işlenir. Suçu işlemek için şifreli veya şifresiz kanallardan yararlanma ve de otomatlardan karşılıksız her hangi bir aletle yararlanma durumundan olası bir kast söz konusu olamaz. Ancak kastla bu suç işlenebilir. Suçta kastın bulunması manevi unsur olarak değerlendirilir.

²²⁰ Yenisey, Feridun.a.g.e.s.71,m.163

²²¹ Erdem,M.Ruhan."Yeni Türk Ceza Kanununda Mal Varlığına Karşı Suçlar"2005,http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/119.doc. s54(Erişim 26.01.2006).

²²² Erdem,M.Ruhan.a.g.m.s.55

3.6.3.Suçun Özel Görünüş Biçimlerinin Değerlendirilmesi

3.6.3.1. Teşebbüs

Bu suçtan faydalanma imkânının elde edilmesiyle yani sonuca ulaşılmış netice elde edilmişse suç tamamlanmış olacağından teşebbüs mümkün gözükmemektedir.

3.6.3.2. İctima

Faydalanmanın sağlanması için failin, sahte para ve her hangi bir varaka kullanması durumunda, karşılıksız yararlanma suçunun yanında bu suçtan da cezalandırılmalıdır. Ayrıca karşılıksız faydalanmayı sağlamak için aletlere verilen zararlardan dolayı da fail, zarar verme suçundan hüküm giymelidir.²²³

3.6.3.3. İştirak

Bu suça iştirâkın her hangi bir özel durumu yoktur. Herkes tarafından işlenmesi söz konusudur. Bir veya birkaç kişi birlikte bu suçu işleyebilirler. Önemli olan suçun işlenmesindeki kastın aynı amacı taşımasıdır.

²²³ Erdem,M.Ruhan.a.g.m.s.55

III.BÖLÜM

MALVARLIĞINA KARŞI YAPILAN SUÇLARLA İLGİLİ OLARAK İSTANBUL İLİ ALAN ÇALIŞMASI

4. 2005 YILINDA İSTANBUL'DA MEYDANA GELEN MALVARLIĞINA KARŞI SUÇLARIN İNCELENMESİ VE BİREYSEL KORUNMA YOLLARI

İstanbul, Türkiye'nin en güzel illerinden biridir. Her gün binlerce insanın girdiği, az sayıda insanın ancak geri çıktığı, nüfusunun sürekli arttığı ve tam olarak bilinmese de çeşitli söylevlere göre 15 milyonu aştığı, her türlü ihtiyacın temin edilebildiği, bulunduğu coğrafi alan konumuyla da insanların ilgisini çeken, sürekli olarak göç olarak gelenlerin bulunduğu kalabalık bir şehirdir. Türkiye'nin çeşitli illerinden gelen ve İstanbul ilinde yaşamak isteyen insanların büyük çoğunluğu ancak kenar mahallelere yerleşmekte veya gecekondu denen palansız derme çatma ev yaparak yaşamlarını sürdürmek istemektedirler. Dolayısıyla özentî ve geçim sıkıntısı içerisinde olan bu insanlar suça yönelmeleri kaçınılmaz olmaktadır. Suçu, tabî ki sadece bu bölgelerde yaşayan insanlara mal etmek yanlış olur, ancak, büyük bir çoğunluğunun bunlar tarafından işlendiği de bir gerçektir.

İstanbul ilinde 2005 yılında malvarlığına karşı işlenen suçları tek tek korunma yollarına da değinerek işleyeceğiz. Ancak; vermiş olduğumuz dökümanlara bakıp ta suçları önlemede yönetici konumunda bulunan devlet görevlilerinin performanslarının düşüklüğünden bahsedemeyiz. Zira bu yöneticilerin taktire şayan bir biçimde bu suçları önlemek için ne kadar özveride bulunduğu sadece kendileri tarafından bilinen bir gerçektir. Dışarıdan ne kadar da araştırılırsa araştırılsın bunu anlamak mümkün değildir. Hiçbir kolluk görevlisi suç işlensin istemez. İşlenen her suçta kendisinde bir eksiklik hisseder, az mı çalışıyorum kaygısı taşır. Özellikle İstanbul'da suçları sıfıra indirecek bir çalışma şekli mümkün değildir. Ne yapılırsa yapılsın mutlaka suç işlenecektir. Önemli olan en az seviyeye çekmektir. Tüm kolluk kuvvetlerinin hedefi de böyle

bir amaca hizmet etmektir. Meydana gelen bu suçları bahane ederek canla başla gece gündüz demeden çalışarak suçları önlemede özveride bulunan yöneticileri hedef durumuna getirmeye kimsenin hakkı yoktur. Diyeceğimiz o dur ki, he ne kadar çalışılırsa çalışılsın bu suçları tam olarak önlemek mümkün olmayacaktır. Şahsa karşı işlenen suçların aydınlatılmasında polis başarılıdır ancak malvarlığına karşı suçlar sürekli artış göstermektedir. Bunun da birçok nedeni vardır. Cumhuriyet savcıları tersini düşünseler de kolluk kuvvetlerinin yeni çıkarılan kanunlarla haklarının kısıtlı olması, şüpheli bir şahsın üstünün aranmasında dahi hâkim kararının gerekli kılınması suçların artmasında başlıca etkenlerdir. Her şeye rağmen kolluk kuvvetleri, suçun meydana gelmemesi için kendinden bekleneni fazlasıyla yapmaktadır.

İstanbul'da meydana gelen tüm suçlar, polis kayıtlarında işleniş şekillerine göre ceza kanununda ayrılmayan alt bölümlere ayrılarak tasnif edilmektedir. Bunun nedeni ise; suçları işleniş şekillerine göre sınıflamak, sanıkların yakalanmalarını kolaylaştırıcı delillerin kayıtlarını tutmaktır. Yapılan çalışmalar göstermiştir ki her sanık suçu aynı yöntemle işlemektedir. Aynı konuda kendini uzman olarak görmekte, bir sonraki suçunu, önceden aldığı deneyimle daha kısa sürede yapacağını tahmin etmektedir. Suçların işleniş şekillerinin kayıtlarının düzenli tutulması ve sınıflandırılması kolluk kuvvetlerinin, suçluyu yakalamasının daha kolay olacağına dair ipucu niteliği taşımaktadır.

4.1.Hırsızlık Suçu

Ceza Kanununda bir bütün olarak ele alınan ve ayrı başlıklar altına incelenmeyen hırsızlık suçunu, yukarıda açıkladığımız nedenlerden dolayı daha alt başlıklar altına alınarak aşağıdaki şekilde incelemeye tabi tutabiliriz.

4.1.1. Oto Hırsızlığı

4.1.1.1. Oto Hırsızlığı Nedir

Motor gücü ile çalışan lastikli kara taşıtı olarak bilinen aracın, bulunduğu yerden sahibinden habersiz alınması oto hırsızlığı olarak adlandırılır. Otonun çalınma şekilleri ise; çalışır vaziyette iken, park halinde düz

kontak* yapılarak, çekici ile çekilerek, anahtarın çalınması suretiyle olabilmektedir.

İstanbul ilinde 2005 yılı içerisinde toplam 15233 adet oto hırsızlığı meydana gelmiş, 1420 olay aydınlatılmış, 1910 fail yakalanmış, 13813 adet olay da faili meçhul kalmıştır. Halen bu olaylarla ilgili olarak 419 fail de aranmaktadır.*

Otonun çalınmasının nasıl yapılabildiği konusuna da değinmekte yarar vardır. İnsanların dikkatli olmaları ve konuyu kavramaları açısından özellik arz etmektedir.

Yolculuk esnasında genellikle sürücüler, bir şeylere ihtiyacı olduğunda işinin çok kısa sürede biteceğinden bahisle otosunu çalışır vaziyette bırakıp ihtiyacını görürken fail tarafından çalınmaktadır. Fail, ya önceden takip ederek fırsat kollamış ya da çok düşük bir ihtimal olsa da tesadüfen orada bulunarak çalmıştır. İkinci ihtimal çok zayıftır. Çünkü; hırsızın mekanı ve adresi olmaz her yerde her zaman bulunabilir. Birinci ihtimal kuvvetlidir. Çünkü; otoyoya almaya niyet eden fail fırsatla doğuncaya kadar otoyoya takip etmektedir.

Park halinde bulunan bir otoyoya çalmayı kasteden failin hedefi genel olarak her hangi bir otodur. Yanında taşıdığı bir tarafı sokete bağlı diğer tarafının uçları bir birine bağlı üç adet kablo ile otonun anahtarına gelmeden akım taşıyan kabloları soketinden söküp, yanında getirdiği basit sistemle birleştirip otoyoya çalıştırabilmekte, direksiyonun kilitleme sistemini ise ani bir hareketle kırarak otoyoya normal duruma getirerek kaçırmaktadır. Bu sistem, motordan kilitli olmayan tüm otoları çalıştırabilir.

Fail almayı kastettiği otonun sahibinin oradan uzaklaşması ile, daha önceden beraber çalıştığı ya da para ile kiraladığı bir çekiciye yükletmekte ve kapalı bir yere çekmektedir. Bundan sonra ise otoyoya parçalayarak satmakta ya da bu şekliyle başka birilerine vermekte ya da satmaktadır. Alan şahıs ta mutlaka bunun çalıntı bir mal olduğunu bilmekte kendisine fırsat yaratmaktadır.

Her hangi bir şekilde yapılan hırsızlık sonucu, çalınan malların içerisinde bulunan oto anahtarı ile oto çalınmakta ve değişik amaçlarla

* Kontak anahtarı girişine gelmeden kablonun çıkarılarak elde bulunan başka bir kablo ile birleştirilip otonun çalıştırılmasını sağlayan basit sistem.

* Bkz.Tablo-1 İst.Em.Md.Lüğü-Asayiş Şb.Md.Lüğü-İstatistik Büro Amirliği verileri

kullanılmakta ya da satılmaktadır. Otonun bunlardan başka çalınma yolları da mutlaka vardır. Örneğin satılığa çıkarılan bir otonun deneme kullanışı bahanesiyle alınıp kaçırıldığı da çok olmuştur.

TABLO-1
OTO HIRSIZLIĞI OLAYLARININ İLÇELERE DAĞILIMI

İLÇESİ	2005-12 AY					BAŞARI YÜZDESİ
	OLAY	AYDINLAN.	SANIK	MEÇHUL	FİRAR	
ADALAR						
AVCILAR	465	29	50	436	7	6
BAĞCILAR	893	79	97	814	20	9
BAHÇELİEVLER	765	67	106	698	21	9
BAKIRKÖY	597	45	60	552	12	8
BAYRAMPAŞA	396	59	95	337	16	15
BEŞİKTAŞ	443	25	29	418	8	6
BEYKOZ	70	10	16	60	2	14
BEYOĞLU	350	50	40	300	29	14
B. ÇEKMECE	259	27	30	232	12	10
ÇATALCA	5	1	1	4		20
EMİNÖNÜ	34	9	10	25	4	26
ESENLER	586	44	72	542	7	8
EYÜP	430	19	35	411		4
FATİH	556	58	73	498	6	10
G. O. PAŞA	878	79	68	799	45	9
GÜNGÖREN	481	53	68	428	11	11
KADIKÖY	1337	98	145	1239	18	7
KAĞITHANE	576	59	77	517	11	10
KARTAL	800	95	127	705	54	12
K. ÇEKMECE	782	80	129	702	25	10
MALTEPE	685	61	82	624	18	9
PENDİK	777	66	85	711	22	8
SARIYER	234	23	32	211	5	10
SULTANBEYLİ	244	29	31	215		12
SİLİVRİ	77	18	32	59	7	23
ŞİLE	6	1	4	5		17
ŞİŞLİ	571	71	85	500	12	12
TUZLA	115	11	15	104	9	10
ÜMRANİYE	665	64	108	601	10	10
ÜSKÜDAR	685	36	49	649	8	5
ZEYTİNBURNU	471	54	59	417	18	11
TOPLAM	15233	1420	1910	13813	419	9

İst.Em.Müdürlüğü Asayiş Şube Müdürlüğü-İstatistik Büro Amirliği

4.1.1.2. Oto Hırsızlığına Karşı Alınabilecek Bireysel Önlemler

a)- Otonuzu öncelikle güvenlik önleminin alındığından tam olarak emin olduğunuz parklara bırakınız.

b)- Aracınızı baston kilit bulundurunuz ve kısa süreli her hangi bir yere park ettiğinizde direksiyon ile pedalı birbirine kilitleyiniz. Bu sistem çok basit gibi dursa da fail için çok caydırıcıdır. Zira bu kilit kesilmedikçe araç kullanılamaz. Hırsız da bunun için zaman harcamaz.

c)- Mümkün olduğu ölçüde alarm sistemi taktırınız ve park halinde çalışır konumda bulundurunuz.

d)- Garajınız yoksa otonuzu evinizden görebileceğiniz bir yere park ediniz.

e)- Kontak anahtarınızın diğer eşini asla aracınızda bulundurmayınız.

f)- Aracınızı her hangi bir nedenden dolayı tanımadığınız kişilere vermeyiniz.

g)- Hareket halinde iken birisine yardımınız gerekiyorsa ve araçtan inmek mecburiyetinde iseniz aracınızı kilitledikten sonra gerekeni yapınız.

h)- Aracınızı park ederken orada bulunan ve görevli olduğunu belirten şüphelendiğiniz kişiye anahtarı bırakmayınız.

ı)- Araç alırken ruhsat sahibi ile yüz yüze görüşme yapınız ve trafik tescil bürosundan kayıtların doğru olup olmadığını kontrol ediniz.

j)- Kontak anahtarı ile motor arasında akımı sağlayan kabloya sadece sizin bildiğiniz cereyan kesici bir tertibat yaptırınız, aracınızı park ettiğinizde bunu açık duruma getiriniz. Böylece motora elektrik gitmesi engellenecek ve bu düğme tespit edilmediği sürece aracınız çalışmayacak ve kaçırılmayacaktır.

k)- Kontak anahtarınızı evinizde de görünecek bir yerde bırakmayınız. Sizin bildiğiniz saklı bir yerde bulunmasında fayda vardır. Son zamanlarda, özellikle anahtarsız çalıştırılmayan araçların, evlere girilerek anahtarının alındıktan sonra çalındığı kayıtlarda mevcuttur.

Araç güvenliği ile çok çeşitli önemler mevcuttur. Bazı şahıslar vardır ki yaptıkları hareketle hırsızlara davetiye çıkarmaktadırlar. Kısa süreli alış

verişlerde arabasını çalışır vaziyette bırakanların araçlarının çaldığı çok olmuştur. Unutmayınız ki, aracın güvenliği sahibinin bilgi ve becerisinden geçer.

4.1.2. Otodan Hırsızlık

4.1.2.1. Otodan Hırsızlık Nedir

Hareket veya park halinde bulunan otonun camının kırılması veya kapısının açılmasıyla içeride bulunan her hangi bir eşyanın alınması otodan hırsızlık olarak tanımlanır. İstanbul ilinde çok sık olarak rastlanılan olaylardan biridir. Fail, fırsatını bulduğu anda olayı gerçekleştirmede tereddüt etmez. Çünkü; genelde yaşları küçük çocuklar tarafından gerçekleştirilen bu hırsızlıkların failleri yakalansa bile suçtan hapis cezası almayacaklarını bilmektedirler. Bu hırsızlık türü ile ilgili olarak sürücülere veya oto sahiplerine büyük yükümlülükler düşmektedir.

İstanbul ilinde 2005 yılı içerisinde 21701 adet otodan hırsızlık olayı meydana gelmiş, 1126 adedi aydınlatılarak 1535 fail hakkında işlem yapılmış, 20575 adet olay faili meçhul kalmış olup 160 fail firar olarak aranmaktadır.*

Kişisel olarak alınması gerekli önlemler neler olabilir? Bunları açıklayalım.

4.1.2.2. Otodan Hırsızlık Olaylarına Karşı Alınması Gerekli Önlemler

a)- Otonun yanından ayrılırken kapılarının kilitli camlarının kapalı olduğundan emin olunuz.

b)- Oto içerisinde görünür bir şekilde her hangi değerli bir eşya ya da kapalı bir paket bırakmayınız.

c)- Varsa alarm tertibatının çalışır vaziyette olduğundan emin olunuz.

d)- Hareket halinde iken çantanızı ya da değerli eşyalarınızı koltuk üzerinde görünecek bir biçimde bırakmayınız. Çünkü; kırmızı ışıkta durduğunuzda nereden geldiğini göremediğiniz bir şahıs kapınızı açarak ya da ani bir hareketle, iken camı kırıp sizin henüz şaşkınlığınız üzerinizde iken çantanızı alıp kaçabilir.

e)- Bagaj kapağını açıp içinden bir şeyler alırken yakınıınızda kötü niyetli bir kimsenin olmadığını kontrol ediniz.

* Bkz.Tablo2.İst.Emn.Md.Lüğü-Asayiş Şb.Md.Lüğü-İstatistik Büro Amirliği verileri.

f)- Mümkinse cd ya da kasetçalarınızı otonuzdan ayırırken yanınızda götürünüz.

g)- Aracınızın yüklü olarak beklemesi gerekiyorsa mutlaka güvenli otoparkları seçiniz.

TABLO-2
OTODAN HIRSIZLIK OLAYLARININ İLÇELERE DAĞILIMI

İLÇESİ	2005-12 AY					BAŞARI YÜZDESİ
	OLAY	AYDINLAN.	SANIK	MEÇHUL	FİRAR	
ADALAR						
AVCILAR	380	19	29	361	7	5
BAĞCILAR	1178	80	123	1098	7	7
BAHÇELİEVLER	471	53	83	418	9	11
BAKIRKÖY	1404	44	74	1360	4	3
BAYRAMPAŞA	542	38	57	504	2	7
BEŞİKTAŞ	2898	55	76	2843	6	2
BEYKOZ	97	2	1	95	1	2
BEYOĞLU	821	50	53	771	7	6
B. ÇEKMECE	176	16	17	160	7	9
ÇATALCA	17	3	5	14	1	18
EMİNÖNÜ	344	19	23	325	18	6
ESENLER	673	36	39	637	9	5
EYÜP	143	13	18	130		9
FATİH	2419	104	132	2315	10	4
G. O. PAŞA	707	68	72	639	7	10
GÜNGÖREN	505	39	47	466	2	8
KADIKÖY	1209	96	124	1113	7	8
KAĞITHANE	457	29	33	428	4	6
KARTAL	190	30	60	160	8	16
K. ÇEKMECE	615	31	51	584	4	5
MALTEPE	173	18	34	155		10
PENDİK	404	15	28	389	6	4
SARIYER	727	25	24	702	2	3
SULTANBEYLİ	149	3	5	146		2
SİLVİRİ	36	8	6	28	1	22
ŞİLE	33			33		0
ŞİŞLİ	2977	99	158	2878	8	3
TUZLA	104	5	5	99	3	5
ÜMRANİYE	1186	41	46	1145	13	3
ÜSKÜDAR	299	43	57	256	5	14
ZEYTİNBURNU	367	44	55	323	2	12
TOPLAM	21701	1126	1535	20575	160	5

İst.Em.Müdürlüğü Asayiş Şube Müdürlüğü-İstatistik Büro Amirliği

4.1.3. Evden Hırsızlık

4.1.3.1. Evden Hırsızlık Nedir

İkamet edilmekte olan konuta, sahibinden habersiz girilerek her hangi bir eşyanın alınması evden hırsızlık olarak tanımlanır. Konuttan maksat; içinde yaşanan, her türlü ihtiyacın giderilebildiği kişiye özel yerdir. Bu yerlere her ne maksatla olursa olsun sahibinden habersiz girilmesi yasaklanmış ve kanunen güvenceye bağlanarak karşılığında da bir yaptırım konulmuştur. Evde meydana gelen hırsızlıkları önlemek için sahibinin de bir takım önlemler alması gereklidir. Her şeyi polisten bekleyerek hiçbir önlem almamak, hırsıza davetiye çıkartmaktır.

İstanbul'da 2005 yılı içerisinde 19045 adet evden hırsızlık olayı meydana gelmiş, sadece 1367 adedi aydınlatılabilmemiş, bu olaylarla ilgili olarak 1651 kişi yakalanmış ve adli mercilere sevk edilmiştir. Faili meçhul kalan olay sayısı 17678 olup 304 firari sanık aranmaktadır.*

Tablo-3 incelendiğinde, en çok evden hırsızlık olayının gerçekleştiği ilçe Kadıköy olarak gözükmektedir. Bu ilçeyi ise; Fatih, Beşiktaş, Ümraniye ve Şişli takip etmektedir. Daha önce de bahsettiğimiz üzere burada çalışmakta olan Emniyet güçleri nüfusu az olan kenar semtlerdeki güvenlik güçlerine kıyaslandığında daha fazla yıprandığı ve daha fazla çalıştığı gözlemlenmektedir. Ne kadar fazla olay meydana gelirse o oranda fazla çalışma yapılmakta ve olayların meydana gelmesi önlenmeye çalışılmaktadır. Olayların çok meydana gelmesi güvenlik güçlerinin zayıflığından veya rehavetinden meydana gelmiş olduğu olası değildir. İleride bu konuya daha da geniş bakarak önlenmesi konusunda nelerin yapılması gerektiğini inceleyeceğiz. Evden hırsızlığın yoğun olarak yaşandığı bu ilçelerde genel olarak ortanın üzerinde insanlar ikamet etmekte, hırsızlarda bunu bilerek buralara yönelerek eylemi gerçekleştirmektedirler. Evden hırsızlık olayını gerçekleştirmek için hırsızlar açısından uzman olmaya gerek yoktur. Hırsızlık yapmayı istemiş olan her şahıs bu eylemi gerçekleştirebilir. Kimisi kapıyı zorlayarak, kimisi pencereyi açarak, bazıları ise balkona tırmanarak işi gerçekleştirir. Bu eylemi gerçekleştirmek için

*Bkz. Tablo-3 İst.Emn.Md.Lüğü-Asayiş Şb.Md.Lüğü-İstatistik Büro Amirliği verileri.

yankesicilik olayında olduğu gibi fail ya da failerin kendi dallarında uzmanlaşmasına da gerek yoktur.

TABLO-3
EVDEN HIRSIZLIK OLAYLARININ İLÇELERE DAĞILIMI

İLÇESİ	2005-12 AY					BAŞARI YÜZDESİ
	OLAY	AYDINLAN.	SANIK	MEÇHUL	FİRAR	
ADALAR	84	14	6	70		17
AVCILAR	722	68	85	654	15	9
BAĞCILAR	591	51	58	540	7	9
BAHÇELİEVLER	409	47	52	362	16	11
BAKIRKÖY	841	41	63	800	6	5
BAYRAMPAŞA	291	37	45	254	4	13
BEŞİKTAŞ	1389	82	92	1307	21	6
BEYKOZ	244	25	32	219	4	10
BEYOĞLU	770	82	68	688	33	11
B. ÇEKMECE	207	11	14	196	3	5
ÇATALCA	26	4	3	22	2	15
EMİNÖNÜ	103	22	23	81	7	21
ESENLER	629	23	20	606	10	4
EYÜP	114	17	24	97		15
FATİH	1961	122	131	1839	26	6
G. O. PAŞA	577	91	84	486		16
GÜNGÖREN	273	23	22	250	4	8
KADIKÖY	2413	135	163	2278	27	6
KAĞITHANE	407	32	43	375	10	8
KARTAL	422	36	49	406	10	9
K. ÇEKMECE	653	42	59	611	4	6
MALTEPE	391	29	39	362	4	7
PENDİK	708	35	43	673	20	5
SARIYER	924	38	27	886	10	4
SULTANBEYLİ	252	20	22	232	8	8
SİLVİRİ	65	14	13	51	1	22
ŞİLE	42	21	79	21		50
ŞİŞLİ	1056	92	106	964	30	9
TUZLA	167	14	21	153	2	8
ÜMRANİYE	1376	26	59	1350	7	2
ÜSKÜDAR	785	61	93	724	7	8
ZEYTİNBURNU	133	12	13	121	6	9
TOPLAM	19045	1367	1651	17687	304	7

İst.Em.Müdürlüğü Asayiş Şube Müdürlüğü-İstatistik Büro Amirliği

4.1.3.2. Evden Hırsızlıkları Önlemek için Alınması Gereken Tedbirler

a)- Her şeyden önce mümkünse üst katlarda oturmayı tercih ediniz, alt katta veya tek katlı evlerde yaşıyorsanız pencereleri demirle muhafaza altına almaya özen gösteriniz.

b)- Gündüzleri perdeleri açık, geceleri ise kapalı tutunuz. Gündüz perdelerin açık olması içeride birilerinin yaşadığına işaret eder.

c)- Kapı dışarısına anahtar saklamayınız ve ilgisiz kişilerin binaya girmesine izin vermeyiniz.

d)- Kapı ziline isim yazacaksanız mutlaka ismin baş harfi ile soy ismi yazınız, her zile basana tanımadıkça kapı açmayınız.

e)- Eve yeni taşındıysanız kilidi değiştiriniz. Çünkü; anahtarın bir eşinin ya ev sahibinde ya da emlak bürosunda olabileceğini unutmayınız.

f)- Posta kutunuzu devamlı olarak boş tutunuz, tatile giderken komşunuza bu kutuyu boşaltmasını tembih ediniz. Unutmayın hırsızlar posta kutusu dolu evlere girmek isterler.

g)- Gece dışarı çıkacaksanız lambanın biri devamlı yanar vaziyette olsun. Bu şekilde hırsızlar dikkatini başka yere verecektir.

h)- Haber vermediğiniz halde eve gelerek tamirci olduğunu söyleyen veya tanıtım maksadıyla geldiğini belirten kişileri eve almayınız.

ı)- Bina girişi demir, daire giriş kapısı mümkünse çelik yapılmalı ve son derece emniyetli olmalıdır. Kapıda mercek bulunmalı ve gelişi güzel herkese kapı açılmamalıdır. Sağlam olarak algılanan bir kapı, hırsız için caydırıcı bir özelliktir. Hırsız vakit harcayacak işe girmez.

j)- Her türlü önleme rağmen hırsız içeri girebilmişse ilk tercih edeceği yer yatak odasıdır. Değerli eşyalarınızı tahmin edilmeyecek yerlerde muhafaza ediniz.

k)- Hırsız evinizde gördüğünüz anda silah kullanmayınız. Zira kanunlarımız mala karşı silah kullanmayı yasaklamıştır. Aksi durumda müşteki konumunda iken ya adam öldürmekten ya da adam yaralamaktan hüküm giyersiniz. Ancak, hırsızın yakalanmasını kolaylaştırıcı tedbirler uygulayabilirsiniz

Bireysel yönde alınması gereken tedbirler bu şekilde sıralanıp gider daha da çoğaltılması mümkündür. Önemli olan yaratıcı düşünmek ve her şeyi güvenlik güçlerinden beklememek yerinde bir davranıştır.

4.1.4. İşyerinden Hırsızlık

4.1.4.1. İşyerinden Hırsızlık Nedir

İşyeri, mal ve hizmet üretmek için çalışılan yerdir. Bu gibi yerlerden sahibinden habersiz her hangi bir eşyanın alınması işyerinden hırsızlık olarak tanımlanır. Hırsızlık açısından işyerinin, kapalı bir mekân olabileceği gibi üstü açık ancak etrafı kapalı bir yer olması gerekir. Önemli olan bu yerin işyeri kavramına uygun olmasıdır. Etrafı açık olan ancak belli bir süre çalışılan yerlerde meydana gelen olaylar, bu yerde tedbir alınmadığı için açıktan hırsızlık olarak değerlemeye tabi tutulur. İşyerlerinden çalınan mal asıl sahibinin ve burada çalışan hizmetlinin olabilir, mal kimin olursa olsun kavram, işyerinden hırsızlıktır.

İstanbul ilinde 2005 yılında polise intikal eden işyerinden hırsızlık olayı sayısı 13040 olup 64 olay aydınlatılmış, 88 fail hakkında işlem yapılmıştır. 10920 olay faili meçhul olup 417 fail firar olarak aranmaktadır. En çok olay Kadıköy ilçesinde, arkasından ise Şişli ilçesinde meydana gelmiştir. Bu ilçelerde işyerlerinin ve insan kalabalığının çok oluşu, olayın faileri açısından bu olaylara zemin hazırlamaktadır.*

Gündüzleri işyerinden hırsızlık olayını gerçekleştiren failer insanlar arasına karışıp izlerini kaybettirmekte ve dikkat çekmekten kurtulmaktadırlar. İnsanların yoğunluğu onların yakalanmalarını zorlaştırmakta, olayı gören insanlar da tanıklık yapmaktan çekinmektedirler. Hâlbuki, suçüstü durumlarında herkesin faili yakalama gibi bir görevi vardır. Bu durum büyük bir çoğunluk tarafından bilinmemekte, bilenler ise genel olarak failerden çekindikleri için yakalamak için yardımdan vazgeçmektedir. İşyerlerin büyük çoğunluğu yine bu ilçelerde bulunmakta ancak, kendi güvenliklerini yeterince almamaktadırlar. Bazı işyerlerinin güvenliği fazla bir kapasitesi olmayan basit sistemlerle sağlanmaktadır. Bazılarında ise hiçbir güvenlik önlemi olmayıp her

* Bkz.Tablo-4 İst.Em.Md.Lüğü-Asayiş Şb.Md.Lüğü-İstatistik Büro Amirliği verileri

şeyi güvenlik güçlerinden beklemektedirler. Bu da son derece yanlış bir durumdur. Öncelikle her vatandaş kendi güvenliğini kendinin yapabileceği şekilde almalı, diğer tarafını da güvenlik güçlerinden beklemelidirler.

TABLO-4
İŞYERİNDEN HIRSIZLIK OLAYLARININ İLÇELERE DAĞILIMI

İLÇESİ	2005-12 AY					BAŞARI YÜZDESİ
	OLAY	AYDINLAN.	SANIK	MEÇHUL	FİRAR	
ADALAR	7	1		6	2	14
AVCILAR	360	46	65	314	11	13
BAĞCILAR	568	94	144	474	15	17
BAHÇELİEVLER	366	61	85	305	7	17
BAKIRKÖY	425	89	129	336	3	21
BAYRAMPAŞA	373	82	122	291	19	22
BEŞİKTAŞ	616	69	82	574	20	11
BEYKOZ	101	18	27	83	1	18
BEYOĞLU	796	134	160	662	25	17
B. ÇEKMECE	159	35	74	124	4	22
ÇATALCA	36	7	7	29		19
EMİNÖNÜ	482	86	122	396	43	18
ESENLER	445	42	58	403	13	9
EYÜP	152	35	43	117	1	23
FATİH	738	112	146	626	18	15
G. O. PAŞA	589	134	156	455	27	23
GÜNGÖREN	259	31	49	228	2	12
KADIKÖY	1332	239	337	1093	25	18
KAĞITHANE	553	79	116	474	15	14
KARTAL	296	41	58	255	8	14
K. ÇEKMECE	513	59	105	454	24	12
MALTEPE	286	56	71	230	10	20
PENDİK	395	46	49	349	22	12
SARIYER	274	30	32	244	10	11
SULTANBEYLİ	188	18	21	170	11	10
SİLVİRİ	51	18	27	33	1	35
ŞİLE	15	1	4	14		7
ŞİŞLİ	1107	182	235	925	32	16
TUZLA	83	16	33	67	4	19
ÜMRANİYE	811	95	134	716	20	12
ÜSKÜDAR	424	100	170	324	7	24
ZEYTİNBURNU	240	64	88	176	17	27
TOPLAM	13040	2120	2949	10920	417	16

İst.Em.Müdürlüğü Asayiş Şube Müdürlüğü-İstatistik Büro Amirliği

4.1.4.2. İşyerinden Hırsızlık Olaylarına Karşı Alınacak Tedbirler

a)- Mümkin olduğu ölçüde devamlı kayıt yapan güvenlik sistemi kurunuz, kamera ile işyerinin içi ve dış çevreyi donatınız.

b)- İşyerine giren çıkan tüm malların kaydı tutunuz, bu sayede her an hangi malların olduğu veya olmadığı tespit edilebilir.

c)- Değerli eşyaların fotoğrafını çekilerek varsa seri numaraları veya sertifikaları ayrı bir yerde muhafaza altına alınız.

d)- Kıymetli ve kol mesafesinde bulunan eşyaları kişilerin uzanabileceği yerlerden uzakta bulundurunuz. Kargaşa esnasında bu malların çalınması bu sayede önlenmiş olur.

e)- Özellikle kuyumcuların camları kırılmaz maddeden yapılmalı daima alarm sistemi çalışır vaziyette olmalıdır. Etrafta gözetleyici elaman bulundurulmalıdır.

f)- İşyerinde çalışacak kişilerin güvenlik tahkikatını mutlaka yapınız veya yaptırınız. Bu sayede sonradan olabilecek bir çok olayın önüne geçebilirsiniz.

g)- İşyerinizin bulunduğu caddenin aydınlık olmasına dikkat ediniz. Yoksa aydınlatılması için ilgili yere müracaat ediniz.

4.2. Yankesicilik Suçu

4.2.1. Yankesicilik Nedir

Failin, mağdurun üzerinde bulunan her hangi kıymetli eşya ya da parasını habersizce kendine has yöntemlerle almasıdır. Bu eylemi gerçekleştirenler yankesici olarak adlandırılır. Suç işleme temayülünde olan kişi veya kişiler eğer yankesici olarak nitelendirilmiyorsa bu işi gerçekleştiremezler. Ancak bu eyleme ilişkin kendini geliştirenler bu olayı gerçekleştirebilirler. Her hırsız yankesicilik yapamaz ama her yankesici hırsızlık yapabilir.

Yankesiciliğin kendi içinde ayrıldığı çeşitlerini aşağıda tek tek açıklayacağız.

Yankesicilik hırsızlık suçunun nitelikli halidir ve cezası da o oranda artırılmıştır.

İstanbul'da 2005 yılında 9243 adet yankesicilik olayı meydana gelmiş, 1901 adet aydınlanmış ve 2310 fail yakalanarak haklarında işlem yapılmıştır. 7522 olay faili meçhul kalmış olup 555 kişi de firar olarak aranmaktadır.*

TABLO-5

YANKESİCİLİK OLAYLARININ İLÇELERE DAĞILIMI

İLÇESİ	2005-12 AY					BAŞARI YÜZDESİ
	OLAY	AYDINLAN.	SANIK	MEÇHUL	FİRAR	
ADALAR	8			8		0
AVCILAR	97	14	13	83	5	14
BAĞCILAR	142	28	32	114	3	20
BAHÇELİEVLER	96	41	43	55	14	43
BAKIRKÖY	941	72	86	869	3	8
BAYRAMPAŞA	73	29	37	44	12	40
BEŞİKTAŞ	1187	143	259	1044	6	12
BEYKOZ	12	4	3	8	1	33
BEYOĞLU	851	305	248	546	158	36
B. ÇEKMECE	15	3	5	12	1	20
ÇATALCA	4			4		0
EMİNÖNÜ	2024	506	688	1518	234	25
ESENLER	177	47	53	130	16	27
EYÜP	12	5	9	7		42
FATİH	552	79	98	473		14
G. O. PAŞA	54	26	24	28	7	48
GÜNGÖREN	49	10	8	39	2	20
KADIKÖY	685	182	213	502	9	27
KAĞITHANE	37	11	7	26	6	30
KARTAL	52	15	19	37	6	29
K. ÇEKMECE	156	25	30	131	7	16
MALTEPE	56	35	44	22	5	63
PENDİK	218	33	36	185	10	15
SARIYER	282	36	38	246	7	13
SULTANBEYLİ	45	7	7	38	2	16
SİLVİRİ	4	4	7			100
ŞİLE						
ŞİŞLİ	631	130	170	501	14	21
TUZLA	11	3	2	8	2	27
ÜMRANİYE	863	67	81	796	20	8
ÜSKÜDAR	83	36	44	47		43
ZEYTİNBURNU	6	5	6	1	1	83
TOPLAM	9423	1901	2310	7522	555	20

İst.Em.Müdürlüğü Asayiş Şube Müdürlüğü-İstatistik Büro Amirliği

* Bkz.tablo-5

4.2.1.1. Tırnakçılık

Para bozdurmak bahanesiyle başvurarak tezgâhtaki veya eline aldığı paraların içerisinde el çabukluğu ile bir kısmının alınması olayıdır. Fail öncelikle kendisine bir kurban seçer ve biraz da aceleci davranarak çok acil ihtiyacından dolayı bozuk paraya ihtiyacı olduğunu belirterek elindeki meblağı büyük parayı bozdurmak isterken karşı tarafın dalgınlığı ile elinde bulunan paraları kendisi sayarken bir miktar alır ve asıl alacağı parayı da alarak izini kaybettirir. Genellikle kurban bayramı öncesinde kurbanlıkların bulunduğu yerlerde bu olaya sık sık rastlanır. Pazarlık yapan iki kişi arasına girerek arabulucu gibi davranır ikisine de samimi gözükerek, mal satanın ya da müşterinin akrabası olduğu izlenimi veririr. Bu maksatla da para alış verişine sıra geldiğinde o anki dalgınlıktan istifade ederek parayı karşı taraftan alır bir de kendisinin saymasını ister bu arada bir miktar alır ve hemen uzaklaşır. Durum fark edildiğinde ise satıcı ile mağdur birbirlerini suçlarlar. Mağdur kaçan şahsın, satıcının yakını olduğundan bahisle parayı sayması için verdiğini iddia eder. Satıcı ise mağdurun akrabası olduğunu bildiğini söyler. Böylece bir tırnakçılık olayı daha gerçekleşmiş olur.

4.2.1.2. Muslukçuluk

Cami veya ibadet yapılan yerlerde abdest alınırken askıya asılmış ceket cebinden para alınma olayıdır. Namazını kılmak üzere abdest alan bir şahıs ceketini veya paltosunu üst tarafta bulunan askıya astığında bunu fırsat bilen fail, hemen abdest almaya soyunur ve kendi ceketini diğer ceketin üstüne asar gibi yaparken alttaki ceketin cebini yoklayarak bulduğu cüzdan veya parayı alır ve hemen uzaklaşır. Bu tip olaylar kayıtlarda muslukçuluk diye adlandırılır.

4.2.1.3. Falcılık

Fal bakma bahanesiyle eve gelen faillerin, ikna yolu ile kendisine getirilen altınları çalmalarıdır. Genellikle iki kişi olan bayanlar eve gelerek ev sahibine yorgun olduklarını, biraz içeceğe ihtiyacı olduklarını ve laf arasında da fal baktıklarını söyleyerek kendilerini içeri davet ettirirler ve biri beklemede kalır diğeri ise falın daha iyi çıkacağı bahanesiyle laf kalabalığı yaparak altınlara ihtiyacı olduğunu söyler, ikna ile kendisine verilen altınları yanına alıp mağdur

ile birlikte üzerine bir bez parçası örterek karanlık yapar ve eline aldığı altınları diğer arkadaşına vererek değiştirme işlemi yapılır. Altınlar bir bez parçası içerisinde ise içi boşaltılır ve tekrar fal bakan şahsa verilir. Fal bitince mağdura altınların bulunduğu bez parçasının belli bir müddet sonra açılması gerektiği aksi takdirde falın tutmayacağı bildirilerek kaçmak için zaman kazanılır.

4.2.1.4. Tantanacılık

Kavga ediyormuş gibi gözükerek kendilerine ayırmaya çalışan kişiden para çalınması olayıdır. Failler, seçtikleri kişi kendilerine yaklaşıırken birden bire kavgaya tutuşurlar veya biri mağdur rolü oynayarak kişinin ayaklarına sarılarak kendisini kurtarmasını ister bu arada diğer şahıs gelip onunla konuşunken el çabukluğu ile parası ya da cüzdanı çalınır.

4.2.1.5. Pislikçilik

Fail, parasını alabileceği kişi seçtikten sonra, (genellikle bu kişi yaşlıdır) hemen eline aldığı bir mendille yanına yaklaşır ve üzerinizde pilsek var onu alayım size yardımcı olayım der ve kişinin dalgınlığından faydalanarak el çabukluğu ile cebinde bulunan parası alınır.

4.2.1.6. Yankesicilikten Korunmak için Alınması Gerekli Tedbirler

a)- Alış verişe çıktığınızda çantanız ve ceplerinizi devamlı kontrol altında bulundurunuz. Dikkat çekecek davranışlarda da bulunmayınız.

b)- Para bozdurmak için gelen şahıslara dikkat ediniz, şüpheleniyorsanız isteğini geri çeviriniz.

c)- İbadethanelerin abdest alınan yerlerinde askıya astığınız giysilerin cebinde cüzdan bulundurmayınız.

d)- Evinize gelen bohçacılara veya fal bakmak isteyenlere karşı dikkatli olunuz. İçeri almayınız.

e)- Bayanların genel olarak çok yaptıkları hata, alış veriş sırasında çantalarını sepete bırakmalarıdır. Kesinlikle üzerinizde bulunsun, siz alış veriş yaparken her an çantanız alınabilir.

f)- Cüzdanlarınızı arka cebinize koymayınız, alış verişlerde de kart kullanmayı tercih ediniz, Fazla parayı üzerinizde taşımayınız.

g)- Yaşlı iseniz kavga yaparak yanınıza yaklaşan art niyetli kişilere karşı uyanık olunuz ve fırsat vermeyiniz.

h)-Çocukları dışarıya gönderirken üzerlerinde kıymetli eşya bulunmamasına dikkat ediniz. Çocuklar olaylara karşı savunmasızdırlar. Karşı koyamazlar.

ı)- Yolculuk esnasında hiçbir şahıstan yiyecek ve içecek almayınız. İçerisinde her han uyku yapıcı katkı maddelerin olabileceğini düşününüz.

j)- Her nerede ve ne şekilde olursa olsun cebinizde bulunan parayı açık şekilde saymayınız, mutlaka kimsenin görmediği mekânlar tercih ediniz.

4.3. Dolandırıcılık

4.3.1. Dolandırıcılık Nedir

Yeni TCK m.157 ye göre dolandırıcılık suçunun “hileli davranışlarla bir kimseyi aldatıp, onun veya başkasının zararına olarak, kendisine veya başkasına bir yarar sağlama” olarak tarif edildiğini belirtip, malvarlığına karşı işlenen suçlar kısmında bu konuya yeterince değinmiştik.

Dolandırıcılık suçu da malvarlığına yönelik bir suç olup hırsızlık suçundan ayırdır. Hırsızlık yoluyla alınan mal sahibinden habersiz alınmakta dolandırıcılık suçunda ise sahibinin haberi vardır hatta malı kendi eli ile vermekte ancak, fail hileli davranışta bulunmakta ve mağduru ikna etmektedir. Ya da mağdur yapılan hileyi anlamamaktadır. O anda belki ikna olmuş gibi gözükmektedir. Fakat olay olup bittikten sonra daha geniş kapsamlı düşündüğünde olayı anlayabilmektedir.

İstanbul ilinde Türkiye'nin çeşitli yerlerinden göçle gelen kültürü, örf ve ananesiyle ile birbirinden farklı çok fazla insan yaşamaktadır. Bun insanların arasında kötü niyetli insanların bulunması doğaldır. Bu kötü niyetli insanlar geçimini sağlamak için zorlanmakta ve bu yola itilmektedirler. Bu nedenle bu tip olaylar fazlaca meydana gelmekte, bazı insanlar ise kendisinin oyuna alet edilmesini gururuna yedirememekte ve müracaat bile gelmekten imtina etmektedirler. İstanbul ilinde 2005 yılında polise intikal eden olay sayısı 1995 tir. 1201 kişi bu olaylarla adliyeye sevk edilmiştir. 990 adet olay aydınlatılmış,1005

adet olay faili meçhul kalmış halen 289 firari sanık aranmaktadır. *
Dolandırıcılık suçu ile ilgili olarak polisin başarısı yüzde 50 dir.

TABLO-6
DOLANDIRICILIK OLAYLARININ İLÇELERE DAĞILIMI

İLÇESİ	2005-12 AY					BAŞARI YÜZDESİ
	OLAY	AYDINLAN.	SANIK	MEÇHUL	FİRAR	
ADALAR						
AVCILAR	37	17	30	20	5	46
BAĞCILAR	47	19	19	28	7	40
BAHÇELİEVLER	43	27	30	16	6	63
BAKIRKÖY	115	35	35	80	3	30
BAYRAMPAŞA	55	25	35	30	9	45
BEŞİKTAŞ	119	43	48	76	7	36
BEYKOZ	25	18	32	7	1	72
BEYOĞLU	84	51	58	33	23	61
B. ÇEKMECE	22	10	10	12	3	45
ÇATALCA	8	1	3	7	0	13
EMİNÖNÜ	251	167	206	84	42	67
ESENLER	47	25	21	22	10	53
EYÜP	6	4	6	2	1	67
FATİH	226	99	123	127	16	44
G. O. PAŞA	27	21	0	6	4	78
GÜNGÖREN	37	12	18	25	4	32
KADIKÖY	178	66	64	112	23	37
KAĞITHANE	27	15	17	12	8	56
KARTAL	23	12	18	11	4	52
K. ÇEKMECE	74	30	53	44	14	41
MALTEPE	28	23	42	5	3	82
PENDİK	40	16	17	24	6	40
SARIYER	99	37	37	62	21	37
SULTANBEYLİ	13	9	9	4	7	69
SİLİVRİ	6	6	9	0	1	100
ŞİLE	1	1	4	0	0	100
ŞİŞLİ	123	76	112	47	18	62
TUZLA	4	2	4	2	0	50
ÜMRANİYE	116	44	56	72	12	38
ÜSKÜDAR	47	21	26	26	6	45
ZEYTİNBURNU	67	58	59	9	25	87
TOPLAM	1995	990	1201	1005	289	50

İst.Em.Müdürlüğü Asayiş Şube Müdürlüğü-İstatistik Büro Amirliği

* Bkz.Tablo 6

4.3.1.2. Dolandırıcılığa Karşı Alınması Gereken Önlemler

a)- Dolandırıcılık genel olarak ikna yolu ile gerçekleştiğinden, size yanaşarak sonu mal veya paraya dayanan konuşma yapan kişiye karşı dikkatli olunuz.

b)- Evinize gelerek, çok şanslısınız telefon rehberinden çektiğimiz kura ile size hediye çıktı, şuraya bir imza atarsanız hediyeniz adresinize gelecek, şu anda hediyeyi getiremedik zira adresi tespit etmemiz gerekiyordu diyerek konuşma yapan kişiye aldırmayınız. Aksi takdirde hiçbir zaman bahsedilen hediyeniz gelmeyeceği gibi, daha sonradan mal alıp parasını ödemediğimize dair borç senedi gelebilir.

c)- Sokakta size yanaşarak çok acil görüşme yapmam gerekiyor kendi kartımı takarak bir görüşme yapabilir miyim? diye telefonunuzu isteyen tanımadığınız kişinin bu isteğini geri çeviriniz, bu tür hareketler telefonunuzu dalgınlığınızdan faydalanarak alıp kaçmak için tuzaktır.

d)- Banka içerisinde veya dışında bankamatik işlemlerinizde tanımadığınız kimseden yardım kabul etmeyiniz, şifre söylemeyiniz, banka görevli olduğunu bahane ederek yanınıza yaklaşan kişilere itibar etmeyiniz.

e)- Evinizi kiralamak maksadıyla gelerek tanımadığınız bir yabancı parayı kaparo olarak verip üstünü isteyen kişilere karşı dikkatli olunuz. Verdiği para ya sahtedir ya da hiçbir değeri yoktur.

f)- Kredi kartı ile yaptığımız alışverişlerde kartınızın başka bir makineden geçirilip geçirilmediğinden emin olunuz. Son zamanlarda buna benzer olaylarda artış gözlenmektedir. Başka bir cihazdan geçirilen kartların kopyalanması sonucu büyük miktarlarda alışveriş yapılarak kart sahibini borç altına sokabilmektedirler. Hatta kopyalanan bu kartın şifresi dahi çözülüp para çekilebilmektedir.

g)- Bankadan para çektiğinizde, kalabalıktan istifade ederek dikkat çekmeden yanınıza yaklaşıp, banka görevlisiyim paranızı eksik verdik veya küçük bir sorun oldu diyerek paranızı elinizden alıp tekrar saymak isteyen kişilere paranızı teslim etmeyiniz. Bu durumda banka güvenlik görevlisinden veya banka müdüründen yardım isteyiniz.

4.4. Kapkaç

4.4.1. Kapkaç Ne Demektir

Eski TCK' da kapkaç diye bir suç tarifi yoktu. Bu olayı gerçekleştiren fail veya failer yakalandığında haklarında verilecek ceza, olayın meydana geliş durumuna göre ya yağma olarak ya da hırsızlık olarak verilirdi. Mağdurun, olay esnasında, failin zor kullanmasına ve bunun sonucunda da yaralanmasına sebebiyet verilmişse, hâkim tarafından yağma olarak değerlendirilmekte idi. Veyahut olay, sadece çantanın veya elde bulunan her hangi bir eşyanın alınıp kaçılmasından ibaret ise hırsızlık olarak değer görmekteydi. Yeni TCK m.142/2-b bendinde ise; “elde ve üste taşınan eşyayı çekip almak suretiyle ya da özel beceriyle” işlenmesi durumu kapkaç olarak değerlendirilmiş, hırsızlık suçunun nitelikli hâli olarak kanuna girmiş, karşılığında ise; 3 ila 7 yıl arası cezanın üçte bir oranında artırılarak verilmesi tertip edilmiştir. Buradaki 3 ila 7 yıl arası ceza diğer bentleri de kapsadığından özellikle kapkaç suçunu işleyenler açısından üçte bir oranında artırılması bir alt fıkrada belirtilmiştir.

İstanbul ilinde bu suç yeni TCK çıkmadan önce sıklıkla görülmekte iken son zamanlarda azalma gözlemlenmektedir. Bu suç pratiklik ve çabukluğu gerektirdiğinden genellikle gençler tarafından işlenmektedir. Bu suçu işlemeye kast eden kişiler elde bulunan malı almak için karşı tarafın hayati tehlike geçirip geçirmeyeceğine hiç dikkat etmezler, başkalarının hayatı onlar için önemli değildir. Onların tek amacı malı alıp kaçırmaktır.

Çoğunlukla bayanlar ve yaşlılar bu suçun mağduru olmaktadır. Fail, bu mağdurların savunmasız daha az dirençle karşı koyacaklarına inandıkları için eylemi gerçekleştirmektedir.

Kapkaç yaya veya oto ile yapılmakta, bu iş için, iş çıkışları ve işe gidişlerin yoğun olduğu yerler seçilmektedir.

Kapkaç, gündemi devamlı meşgul etmiş ve çok kişi canından olmuştur. Bu suç işlenirken can güvenliği hiçe sayılıyorsa karşılığında tertip olunan ceza azdır. Alt sınırı yedi yıldan başlamasının kabul edilmesiyle suçun bir daha işlenmemesine engel olunabilirdi.

Geçmiş tarihlerde meydana gelen ve gelişigüzel seçilen 1026 kapkaç olayının analiz edilmesinde aşağıdaki sonuçlar ortaya çıkmıştır.²²⁴

Kapkaç suçlarının en çok 15.00/21.00 saatleri arasında işlenmekte olduğu, yüzde 10.5'i 09.00/12.00, 18.3'ü 12.00/15.00, yüzde 23.5'i 15.00/18.00, yüzde 23.7'si 18.00/21.00, 15.6'sı 21.00/24.00 saatleri arasında işlendiği, bu suçun en az işlendiği saatlerin ise 03.00/06.00 arasında olduğu tespit edilmiştir.

Suçların yüzde 70.7'si birden fazla kişi tarafından gerçekleştirilmektedir. Gözlem altına alınanların 71.9'u 19-30 yaşları arasında olduğu yüzde 95'nin erkek ve yüzde 81.9'nun bekar olduğu gözlemlenmektedir.

Bu suçu işleyenlerin 72.7'sinin sabıkalı, yüzde 55.9'nun daha öncede aynı suçu işlediği, yakalananların yüzde 98.7'i Türk vatandaşı ve 72.2 sinin ilk okul mezunu, 67.2'sinin ise işsiz olduğu anlaşılmıştır.

Yakalanan sanıkların bu suçu, yüzde 46.9 parasızlık, yüzde 21.4'ü kolay para kazanmak, yüzde 18.3'ü meslek edinme, yüzde 6,7'si teşvik, yüzde 6.7' si ise diğer nedenlerle işlemektedir.

Geçmiş yıllarda meydana gelen bu suçların faillerinin yüzde 73.6'sının yakalandığı, yüzde 90.6'sının polis, yüzde 6.2'sinin halk, yüzde 1.6'sının mağdur diğerlerinin ise başka yollarla yakalandığı anlaşılmıştır.

Yakalanan şüphelilerin yüzde 56.3'ü tutuklanırken, yüzde 21.57i islahevine gönderilmiş, yüzde 1.4'ü polis, yüzde 16.5' i savcılık, yüzde 3.7' si mahkeme tarafından serbest bırakılmış, yüzde 0.7'si tutuksuz yargılanmıştır.

Olay mağdurlarının yüzde 77.2'si bayandır. Mağdurların yüzde 0.5'si olayda hayatını kaybetmiş, yüzde 52'si yaralanmış, 0.9'u sakat kalmış ve yüzde 46.6'sı da psikolojik rahatsızlık geçirmişlerdir.

Suçların yüzde 67.8'i cadde ve sokaklarda gerçekleşmekte ve banka civarları, alışveriş merkezleri yakınları, park ve bahçeler ile pazar yerlerinde işlenmekte olup yüzde 4'ü yaya, yüzde 25'i araba, yüzde 17.4'ü motosiklet, yüzde 1.4.ü de silah ve bıçak tehdidiyle gerçekleştirilmektedir.

Suçların yüzde 38.5'i omuzdan, yüzde 26.6'sı elden çanta alıp kaçırmak şeklinde ve diğer şekillerle işlenmektedir.

²²⁴ Suç Bilimleri, "Emniyet Kapkaç'ın saatini hesapladı", <http://www.suç.gen.tr/modules.php>.

İstanbul’da 2005 yılında 3309 adet kapkaç olayı meydana gelmiş, 706 adet aydınlatılarak 697 sanık hakkında işlem yapılarak adalete teslim edilmiştir.

Halen 2603 olay faili meçhul olup 254 kişide firar olarak aranmaktadır.*

**TABLO-7
KAPKAÇ OLAYLARININ İLÇELERE DAĞILIMI**

İLÇESİ	2005-12 AY					BAŞARI YÜZDESİ
	OLAY	AYDINLAN.	SANIK	MEÇHUL	FİRAR	
ADALAR						
AVCILAR	122	13	11	109	6	11
BAĞCILAR	54	16	15	38	4	30
BAHÇELİEVLER	110	23	33	87	4	21
BAKIRKÖY	205	23	26	182	3	11
BAYRAMPAŞA	44	11	10	33	2	25
BEŞİKTAŞ	213	17	18	196	7	8
BEYKOZ	6	3	4	3		50
BEYOĞLU	753	205	125	548	110	27
B. ÇEKMECE	30	1	2	29		3
ÇATALCA	2	1	6	1		50
EMİNÖNÜ	469	111	126	358	50	24
ESENLER	59	15	15	44	2	25
EYÜP	36	5	6	31		14
FATİH	152	35	28	117	12	23
G. O. PAŞA	91	32	26	59	15	35
GÜNGÖREN	33	4	4	29		12
KADIKÖY	204	23	26	181	3	11
KAĞITHANE	41	7	6	34	2	17
KARTAL	29	8	24	21		28
K. ÇEKMECE	114	20	22	94	2	18
MALTEPE	22	8	11	14	2	36
PENDİK	49	7	6	42	3	14
SARIYER	34	8	6	42	3	24
SULTANBEYLİ	22			22		0
SİLVİRİ	1	1	1			100
ŞİLE						
ŞİŞLİ	257	66	83	191	6	26
TUZLA	18	6	8	12		33
ÜMRANİYE	57	19	27	38	7	33
ÜSKÜDAR	36	8	13	28	4	22
ZEYTİNBURNU	46	10	9	36	6	22
TOPLAM	3309	706	697	2603	254	21

İst.Em.Müdürlüğü Asayiş Şube Müdürlüğü-İstatistik Büro Amirliği

* Bkz.tablo 7

4.4.2. Kapkaç Suçundan Korunma Yolları

a)-Çanta taşımak zorunda iseniz mutlaka kollarınız ile vücudunuz arasında sıkıştırılmış şekilde ve giden otolara göre ters omzunuzda bulunsun.

b)-Otoların yoluna uzak olacak yürüyünüz, şüpheli otoları takip altına alınız. 155 imdat telefonundan yardım isteyiniz.

c)-Çantanızın kulpunu vücudunuza çapraz geçirmeyiniz sadece kolunuzda asılı bulunsun. Unutmayınız ki, can güvenliğiniz malınızdan daha önemlidir. Kapkaç olayına maruz kalan sayısız insanlar, sadece çanta kulpunun kopmamasından dolayı oto altında kalmış, ya yaralanmış ya da bunu hayatları ile ödemişlerdir.

d)- Mümkünse kıymetli eşya ya da paralarınızı cebinizde taşıyınız, çantanıza koymayınız.

e)- Uzak mesafeye yürüyorsanız devamlı surette arka ve ön tarafınızı kontrol altında bulundurunuz. Sizi takip eden olup olmadığından emin olunuz.

f)- Dikkat çekecek derecede takı takmayınız. Taklit takılar bile ilk bakışta gerçeğinden ayırt edilemeyeceği için kapkaç faillerinin dikkatini çekebilirsiniz.

g)- Tapu dairelerindeki devir teslim işlemlerinde kullanmak zorunda olduğunuz paralarınızı banka içerisinde yapınız. Tapu dairelerine elinizde para dolu çanta ile gitmeyiniz. Unutmayınız bu olayın failleri için tapu daireleri önem arz etmektedir. Geçmiş dönemlerde bu gibi yerden bu olayı gerçekleştiren çok fail yakalanmıştır. Aynı yerlerde bir daha bu olay meydana gelmez diye her hangi bir kural yoktur.

4.5. Gasp(Yağma)

4.5.1.Gasp Ne Demektir

Yağ suçunun tarifine daha önceden yapmış TCK'daki maddesini de belirtmiştik.* Bu suçun ayrıntılarına girmeyeceğiz. Sadece yağma suçu ile gasp suçunun aynı anlama geldiğini, halk arasında gasp olarak algılandığından literatürde de yağma suçundan farklı olmadığı bilinmesini belirtmekte yarar vardır. Bu sebeple de polis te bulunan tüm kayıtlar da gasp olarak geçmektedir.

* Bkz. Sayfa 64.

İstanbul ilinde 2005 yılında 2161 adet gasp olayı meydana gelmiş 1265 tanesi aydınlatılmış, 896 olay faili meçhul kalmış olup 320 kişi de bu suçla ilgili olarak aranmaktadır. *

TABLO- 8
GASP OLAYLARININ İLÇELERE DAĞILIMI

İLÇESİ	2005-12 AY					BAŞARI YÜZDESİ
	OLAY	AYDINLAN.	SANIK	MEÇHUL	FİRAR	
ADALAR						
AVCILAR	51	22	31	29	10	43
BAĞCILAR	121	73	134	48	22	60
BAHÇELİEVLER	98	60	106	38	17	61
BAKIRKÖY	142	71	126	71	15	50
BAYRAMPAŞA	79	45	75	34	9	57
BEŞİKTAŞ	76	47	99	29	7	62
BEYKOZ	8	8	23		1	100
BEYOĞLU	155	118	157	37	43	76
B. ÇEKMECE	11	5	15	6		45
ÇATALCA						
EMİNÖNÜ	69	50	99	19	13	72
ESENLER	74	35	41	39	16	47
EYÜP	51	24	51	27	6	47
FATİH	108	74	128	34	13	69
G. O. PAŞA	158	97	154	61	29	61
GÜNGÖREN	66	31	55	35	6	47
KADIKÖY	164	90	172	74	19	55
KAĞITHANE	45	25	38	20	7	56
KARTAL	34	20	39	14	16	59
K. ÇEKMECE	103	52	125	51	10	50
MALTEPE	27	13	32	14	5	48
PENDİK	79	45	82	34	11	57
SARIYER	18	10	22	8		56
SULTANBEYLİ	11	6	11	5	4	55
SİLVİRİ	1			1		0
ŞİLE						
ŞİŞLİ	176	106	226	70	17	60
TUZLA	9	8	20	1		89
ÜMRANİYE	58	30	67	28	6	52
ÜSKÜDAR	54	38	84	16	4	70
ZEYTİNBURNU	115	62	91	53	14	54
TOPLAM	2161	1265	2303	896	320	59

İst.Em.Müdürlüğü Asayiş Şube Müdürlüğü-İstatistik Büro Amirliği

* Bkz. Tablo 8

4.5.2. Gasp Suçundan Korunma Yolları

a)-Yalnız olarak gezmeye gitmeniz gerektiğinde görünür vaziyette takı takmayınız ve çantanızda kıymetli her hangi bir mal bulundurmayınız.

b)-İssız, cadde ve parklardan geçmeniz gerektiğinde mutlaka etrafı kontrol ettikten sonra ve güvenlikten emin iseniz geçiniz.

c)-Şüphelendiğiniz kişinin size yaklaşarak bir şeyler sormasına kayıtsız kalınız ve mümkünse hemen polisten yardım isteyiniz.

d)-Evinize gidiş gelişlerinizde insanların yoğun olduğu yerlerden gidiniz. Gece vakti ise aydınlatma olay yerleri tercih ediniz.

e)-Gasp failleri kişilerin zayıf olduğu zamanları seçerler o sebepten bilhassa arabanızdan bir şeyler alırken, bagajla uğraşırken her zaman dikkatli olunuz.

f)-Biraz gayret gösterdiğinizde suç işleyebilecek kişinin tespitinde yanılmazsınız. Park veya her hangi bir yerde dinlenir durumda iken etrafınızı kontrol ediniz ve şüpheli kişiyi takibe alınız. Eğer suç eğilimli bir kişi ise açık verecek sizi veya bir başkasını takibine alacak bu da sizin dikkatinizi çekecektir.

g)-Evinizi tanımadığınız kimselere açmayınız, aksi durumda suça meyilli kişi hemen bıçağına davranıp sizi etkisiz hale getirebilir. Unutmayınız! gasp failleri daima bıçak taşımaktadırlar.

h)-İş yerinizi kamera sistemi ile gözetleyiniz ve şüpheli çeken durumları tespit ediniz. Bu neden olması muhtemel olayların önüne daha önceden geçmiş olursunuz.

ı)-Çocuklara ve savunmasız kişilere kıymetli eşyaları görünür vaziyette taşıtmayınız. Bunlar daha da kolay olarak bu suçun mağduru olmaktadır.

i)-Sokakta oynayan veya her hangi bir ihtiyaç için dışarı gönderdiğiniz küçüklere altın gibi değerli eşya vermeyiniz. Mutlaka bulunmasını istiyorsanız bile kolye ve bileklikleri görünür vaziyette olmasın.

j)-Eşiniz veya tanıdığınız biri tarafından size gönderildiğini iddia eden şahıslara karşı dikkatli olunuz ve onu oyalayarak bu konunun doğruluğunu tespit ettikten sonra onun konuşmalarını dikkate alınız. Öncelikle bu ve buna benzer suçlar hakkında kişisel güvenlik çok önemlidir ve unutulmamalıdır.

5. MALVARLIĞINA KARŞI SUÇLARI ÖNLEMeye YÖNELİK ÇÖZÜM VE ÖNERİLER

Her toplumun yapı itibariyle kendine has özellikleri ve problemleri mevcuttur. Buna bağlı olarak ta suç ve suçluluk durumları ortaya çıkmaktadır. Toplumdaki suçları önlemek için öncelikle çok iyi hazırlanmış suç analizinin ortaya çıkarılması ve buna paralel olarak ta önleyici tedbirlerin alınması gerekmektedir. Daha önceki işlenmiş suçların nerede, ne zaman, hangi saatler arasında, en çok kimler tarafından, sanıkların ailevi durumları, psikolojik durumları gibi etkenler tespit edilerek gelecekte işlenmesi muhtemel suçlar hakkında alınması gereken tedbirlerin verimliliğini ortaya çıkaracaktır.

Toplanan verilen asıl amacı, sorunun kaynağını ortaya çıkartmaktır. Bunun yanında suçlulardan elde edilen bilgilerden hareketle hangi suçlunun hangi tip suçları işlediği, mağdurlardan ise genel olarak hedef seçilen mağdurların özellikleri, bunlarla ilgili olarak suç bağlantılarını ortaya çıkaracaktır. Suçlu mağdur tiplerinin özelliklerinin iyi bilinmesi önleyici tedbirler için bilgi zenginliği oluşturacaktır.²²⁵

Suç, suçluluk, mağdur ve sanıklarla ilgili çalışma öncelikli olarak suçla mücadeleyle doğrudan muhatap olan polis merkezleri ve şubeler tarafından yapılması, alınacak tedbirlerin daha verimli olmasını sağlayacaktır.

5.1.Polisin Etkin ve Verimli Olarak Çalıştırılması

Polis, asayiş amme, şahıs, tasarruf emniyetini ve mesken masuniyetini korur. Halkın ırz, can ve malını muhafaza ve ammenin istirahatini temin eder. Yardım isteyenlere yardıma muhtaç olan çocuk, alil ve acizlere muavenet eder. Kanun ve nizamnamelerin kendisine verdiği vazifeleri yapar.²²⁶

Polis Vazife ve Selâhiyet Kanununun birinci maddesi aynen yukarıya çıkarılmış olup özüne girildiğinde polisin görevi olmayan hiçbir şey yoktur. Polis her şeyle ilgilidir ve her türlü görevi yapmak zorundadır. Asayiş sağlamak ta doğal olarak bu görevlerin içersindedir. Polis bu tanıma göre çok geniş kapsamlı

²²⁵ Soysal,M.Geleri ,A.Kaygısız, M.Arslan T.A."Önleyici Polis Hizmetleri",Polis Akademisi Yayınları,SFN Yayıncılık,Ankara 2001.

²²⁶Yenisey,Feridun.Nuhoğlu,Ayşe.Güzel,İdris."Kolluk Yetkileri Güvenlik ve Hukuk"Ankara:Nergiz Yayınları,Aralık 2004.s.365

bir görev yapmakta olup, hiç ilgisi olmayan görevler dahi polise yaptırılmakta bu da mutlaka asıl görevi olan asayışı sağlamayı olumsuz etkilemektedir.

Bazı görevler polis asli görevi dışında kalmaktadır. Bu vesile ile diğer kurumların görevi olup polise yaptırılan görevler ayıklanmalı polis asıl işine döndürülmelidir. Görevin verimli olmasını etkileyen olumsuzluklara ileride değinilecek olup bu kısımda fazla üzerinde durulmayacaktır.

Burada polis derken, EGM teşkilatına bağlı polis olarak görev yapan en üst rütbeliden en alt polis memuruna kadar olan görevlilerden bahsedilmektedir. Bu görevliler hiyerarşi olarak birbirine bağlı olup emirlerde bu şekilde iletilmektedir.

Suçların önlenmesi öncelikle Devlet politikasıyla yakından ilgilidir. Gerekli destek verilmez ise olayları sifira indirmek olası değildir. AB Ülkelerinde 250 kişiye bir polis düşmekte iken Ülkemizde bu durum 750 kişiye bir polistir. İstanbul için bu durum daha da vahimdir. Aşağı yukarı 1000 kişiye bir polis düşmektedir ki oldukça azdır. Geçen yıllarda 27 bin civarında olan polis sayısı bugün 22 bin civarındadır. Olay sayısına göre polis sayısı ters orantılı olarak devam etmektedir. Gerek basında gerekse toplantılarda devamlı olarak İstanbul ilinde olayların büyük bir şekilde artış gösterdiğinden bahsedilmekte polis hakkında olumsuz tavır sergilenmektedir. İstanbul ilinde polis sayısının yüzde yirmibeş azalmasına karşın olay sayısı aynı civardadır. Bugün olay sayısının fazla görülmesi, eski dönemde istatistiklere yansıtılmayan olayların yeni dönemde yansıtılmasıyla fazlalık gözükmemektedir. İstanbul Emniyet Müdürü Sayın Celalettin Cerrah başarılı bir yöneticidir. Eski dönemde istatistiklere yansıtılmayan ve bugün meydana gelen aynı tip olayları yansıtarak büyük bir cesaret örneği göstermiş ve İstanbul'un durumunu gözler önüne sermiştir. Herkesin bu durumu anlaması ve İstanbul hakkında gerekli önemleri alması için olumlu bir davranıştır.

Biz ise halen mevcut bulunan kadroya göre olayların önlenmesi konusunda neler yapılabileceğini anlatmaya çalışacağız.

Türkiye'de suçların önlenmesiyle ilgili olarak önleyici hizmetler uygulaması mevcut olup bununla anlaşılması gereken; koruma hizmeti, emniyet tedbiri alma, kontrol noktaları kurma, devriye hizmetleri, önleme amaçlı

durdurma, arama, el koyma, kimlik sorma ve kimliğini ispat edemeyenleri gözlem altına alma, çeşitli toplantı ve sportif faaliyetlerde güvenlik tedbirleri uygulama hizmetleridir. Bunlar geniş anlamda suç önleme faaliyeti olarak nitelendirilebilir. Fakat bunların hiç biri literatürde kullanılan anlamda suç önleme faaliyetleri değildirler. O halde Türkiye’de genel ve sistemli bir şekilde suç önleme faaliyetinin olmadığı söylenebilir. Zaman zaman ferdi olarak suç önleme yöntemlerine başvurulmaktadır.²²⁷

O halde suçları önleme konusunda büyük ve sistemli bir çalışmanın yükü polisleri çalıştıracak polis amirlerine düşmektedir. Durumdan vazife çıkarma ilkesinden hareketle her konumda önleyici tedbir alma ile ilgili olarak yaratıcı olmak zorunluluğu vardır. Tedbirler uygulanırken bölge durumu, olayların yoğun olarak işlendiği yerler, ulaşılabilirlik durumu, anında müdahale, büyümeden önleme gibi durumların göz önünde bulundurulması dolayısıyla tüm birimlerin görevleri birbirinden farklılıklar gösterir. Ana hatlar itibariyle önleme görevinin nasıl yapılacağı belli olup her amir bunu kendi bölgesine uydurmalıdır.

Polisi etkin ve verimli olarak çalıştırmak öncelikle onların tüm kişilik yapılarını ve kapasitelerini bilmekten geçer. Bu görevlilerin neler yapabileceğini, kapasitelerinin neler olacağını anlamadan onlara görev vermek, sadece gelen görevleri alt tarafa iletmek ve takibini yapmayarak evrak üzerinde işi bitirmekten ibaret olup etkinlikten söz edebilmek imkânsızdır.

Polis açısından verimlilik ve etkinliği; en az personelle asayiş olaylarının olabildiğince en alt seviyeye çekmek olarak tanımlarsak, bir amirin mahiyetinde bulunan personeli tüm yönleri ile tanınması ve onlara uygun görev vermesi etkinlik açısından önemli bir boyut olarak karşımıza çıkacaktır. Altına araba verilerek veya devriye gezdirilerek onlar vasıtasıyla olaylar önlenmeye çalışılıyorsa güdüleyici ve motive edici tedbirleri uygulamakta önemli bir etkidir. Yoksa sadece onlara görevi verip bu işi yapacaksın aksi takdirde hakkında disiplin soruşturması açarım, maaşını kestiririm gibi tehdit içeren sözler objektiflikten yoksun geri bildirim olmayan tavır ve davranışlardır.

²²⁷ Seyhan,Kazım.”Suçla Mücadele”<http://www.suç.gen.tr.modules.s.34> (Erişim.30.01.2006)

Polis görevini yaparken görevi etkileyen birçok etkenlerle de karşılaşması doğaldır. Gerçekten kendisine yapabileceği bir görev verilmiş olmasına karşın kendi kişiliğinden kaynaklanan veyahut çevresel faktörler görevini tamamlamasına engel olabilir. Mesleğin diğer bölümlerine özentili duyabilir ve bunu görevine yansıtabilir. Böyle durumlarda mesleğin her kademesinde her memurun her an çalışabileceği duygusunu aşlamak gerekir. Ancak her şey yerine ve zamanına göre yapılmaktadır. Bu tip olumsuz davranışlar mutlaka ki göreve de yansiyacaktır. Önceden bu engellerin önüne geçilmesiyle sağlıklı bir netice elde edilebilir.

Polis yapmış olduğu veya yapacağı işe özendirilmelidir. Özendirme kişiden kişiye farklılıklar yaratabilir. Bir memur için motive edici bir görev diğer memur için böyle olmayabilir. Eren, özendirme araçları adı altında on tane başlık belirlemiştir²²⁸. Gelir, güvenlik, yükselme olanakları, çekişi iş, yapılmaya değer bir iş vermek, statü, otorite ve güç kazanma, özel yaşama saygılı olma, kararlara katılma olanakları sağlama ile adaletli disiplin sistemidir. Bu maddeleri kısa olarak açıklamak gerekirse;

a)-Gelir: Çalışanlar için çok önemli bir özendirme aracı olan gelir her zaman personele mutluluk verir. Bunu da çalışmasının karşılığı olarak görür ve daha verimli çalışma içine girer.

b)-Güvenlik: Can güvenliği ile ilgili olarak her personel, çalışmış olduğu ortamda daima genel bir güvenlik ortamı ister ama ne yazık ki polis memuru için güvenlik yok denecek kadar azdır. Her türlü kötü niyetli kimseler polise zarar vermekle devlete zarar vermenin aynı şeyler olduğu düşünmekte ve her gördüğü polise, kişisel hiçbir bağlantısı olmasa bile sadece polis olduğu için zarar verebilmektedirler. Sosyal güvenlik olarak ta personel kendini ön planda görmek ister. Sosyal bir güvenliği olmayan veya bundan şüphe duyan çalışan bunu görevine ister istemez yansıtabilir.

c)- Yükselme olanakları: Görevini yerine getiren bir polis bilmelidir ki çalıştıkça ve güven kazandıkça bir yerlere gelecektir. Bu durumun kendisine daha önceden açıklanması çalışmasında verimi artırır. Ama ne kadar çalışırsa

²²⁸ Eren,Erol."Yönetim Psikolojisi"3.Baskı.İstanbul 1998, s.413-421

çalışsın hep polis memuru olarak kalacağını bilen bir personel, işine gerekli özeni göstermez ve verimlilik düşer. Her polisin gönlünde yeri gelince ve olanaklar elverince yükselme içgüdüleriyle hareket etme tavrı vardır.

d)-Çekici iş: Polise yapabildiği ve sevdiği işi vermek onu her zaman verimli kılar. Canla başla çalışarak faydalı olmaya katkı sağlamaya eğilim gösterir. Sevmediği bir işi sadece yapıyor görünmek için yapar ve duyguları ile hareket etmez ve netice olumsuz olarak döner.

e)-Yapılmaya değer bir iş vermek: Polise yapılmasında fayda umulması gereken ve netice itibariyle fayda sağlayacak iş verilmelidir. Verilen iş personel tarafından gereksiz iş olarak algılanırsa istekli davranılmaz ve verim olmaz. İş verilirken işin önem ve değeri anlatılmalıdır. Bazı görevler vardır ki tam olarak içeriği polise anlatılmaz. Böyle durumlarda bile bilmesi gerektiği kadar personel işi bilmelidir.

f)-Statü: Statü, polisin kendisini nasıl gördüğü değil başkasının polisi nasıl gördüğü ile ilgilidir. Verilen görevi kendisinin yapabileceğini bilmesi, bu konuda yetkili olduğunu anlaması ve amiri tarafından takdir görmesi işini daha da sevmesine etki eder.

g)-Otorite ve güç kazanma: Ast durumda olanlar her zaman otorite ve güçlü olmak isterler. Bu sebepten görevler, yapabilen memurlara devredilebilmeli onların kendilerine güven sağlamalarına ve tek başlarına karar vermelerine yardımcı olunmalıdır.

h)-Özel yaşama saygılı olma: Polis memurlarının özel yaşamlarına üstler tarafından saygı duyulmalıdır. Özel yaşam, aile, din, siyaset, zevk, sağlık, düşünce gibi alanlarla ilgili olup işe yansıtılmadığı müddetçe bu durumlarına saygı duyulmalıdır. Göreve yansıdığı anda da hemen çağrılarak baş başa görüşme yapılmalı ve durumun tehlikeli boyutlara geldiği kendisine anlatılarak görev açısından olumsuzluk yarattığı hususu bildirilmeli ve önlem alınmalıdır.

ı)-Kararlara katılma olanaklara sağlama: Üst amirler tarafından alınması gereken mesleği ilgilendiren herkesin uygulaması gereken konularda tüm personelin toplantıya katılımı sağlanmalı ve görüşler sorulmalıdır. Alınan cevaplar anlamsız olsa bile teşekkür edilmeli gururu kırılmamalıdır. Alınan bir cevabın konu ile alakası yoksa ters davranılması durumunda o toplulukta

bulunan tüm personelden istense de cevap alınmayacaktır. Personel cesaret göstererek cevaplarını veya fikirlerini bağımsızca aktaramayacaktır. Ama ılıman yaklaşımda her polisin cesareti artacak ve değerlendirme sonucunda hiç akla gelmeyen çözümsel kararlar ortaya çıkacaktır.

i)-Adaletli disiplin sistemi: Polisler de her hangi bir kurumda çalışan astlar gibi eşit işe eşit muamele isterler. Bu onların hakkıdır. Başarılı bir görevi tamamlayan iki polisten biri ödüllendirilip diğerinin dışarıda tutulması disiplini bozar. Ceza da ödül de aynı işe yapan personele aynı verilmelidir.

Belirtildiği gibi polis memurlarını özendirmenin birçok yönü vardır. Öncelikle bunlar uygulamaya geçirilmelidir. Bunların dışında da personel özendirilebilir. Bir amir başarılı gördüğü bir polis memurunu yanına çağırarak yaptığı işten gurur duyduğunu belirtmeli ona özgüven kazandırmasını bilmelidir. Aynı zamanda yapılan ilk hatadan dolayı da hemen cezalandırma yoluna gidilmemeli gururu kırılmayacak derecede yaptığı işin yanlış olduğu ona ikaz şeklinde yumuşak şekilde söylenmelidir.

Buraya kadar en alt rütbede bulunan polis memurlarına karşı nasıl davranılması gerektiği konularına değindik. Emniyet Teşkilatının alt birimi olan bir polis merkezi amiri ve hizmetlerinin ne olması ve verimliliği üst seviyeye çıkartmak için neler yapılması gerektiği hususlarına da değinmek yerinde olacaktır. Polis merkezi amiri, personelinden ve bölgesinden asayiş olayları konusunda sorumludur ve olayları önlemek veya en alt seviyeye çekmek onun sorumluluğu ve verimliliği ile ölçülür. Merkez amirinin tüm personelini her konuda tanınması mutlaklıdır.

Olayların önlenmesi ile ilgili olarak yapılan bir görevlendirmede, daha önceden yapılmış bulunan olaylara müdahale planlarını gözden geçirmeli ve günün şartlarına uygun her an müdahale edilebilir ve uygulanabilir bir plan şekline dönüştürmelidir. Bugün bile yıllar öncesinden hazırlanmış uygulama planları kullanılmaktadır. İstanbul devamlı gelişen bir ildir. Eski zamanda o günün şartlarına göre hazırlanmış olan planlar güncelleştirilmelidir. Aynı planlarla yapılan uygulamalarda sorunlar yaşanmaktadır. Çünkü; bu plana göre yapılan uygulamada vatandaşın dükkanının veya evinin önü kapanmaktadır. Bundan da rahatsızlık duyulmaktadır. Uygulama yapılırken polisin kendi

güvenliği düzen bakımından bazı önlemler almaktadır. Şeritler çekilmekte işaretler konulmakta bunlarda yeni yerleşimlere göre engel teşkil etmektedir. Uygulama amiri ise emir gereği o yerde yapılması istendiği için orada yapmak zorundadır.

Belirtildiği üzere alınacak tedbirler mutlaka bir plan çerçevesinde yapılmalı, daha sonradan eksik yönleri irdelenmelidir. Göreve gönderilecek personele görevin ne olduğu tam anlamıyla anlatılmalı ve tekrar etmeleri istenmelidir. Bazı memurlar göreve giderken sorulduğunda “bilmiyorum gönderdiniz gidiyorum” diye cevap verebilmektedir. Bu görevin etkinliğinden ve memurun görevini yapacağından söz edilmesi mümkün değildir. Görevin sadece ilgisine tebliğ edilmesi yeterli görülmemektedir. Devriye hizmetlerinde görevin ne derecede önemli olduğu memura anlatılmaz ise, memur sadece gidecek ve bir yer bulup oturacak vaktini doldurmaktan başka bir şey yapmayacaktır.

Önleme görevlerin polis deyimiyle uygulamaların herkesin görebileceği birde yapılması, disiplin içerisinde sürdürülmesi ve dikkatli bulunmaları reklam açısından da yerinde bir harekettir. Polisin her an görevinin başında ve uyanık bulunması halkta olumlu bir etki bırakacak ve güven sağlayacaktır.

Önleme uygulamaları yapılırken hangi amaç için yapıldığı memurlara anlatılmalıdır. Bu uygulamalar şüpheli şahıs, kaçan bir otoyu yakalama, trafik ve diğer konularla ilgili olabilir. Sadece belirtilen uygulamanın yapılması gerekir. İstanbul ilinin sorunları bellidir. Trafik yoğundur. Bir caddede gelip geçen tüm araçların durdurulup aranması olumsuz bir tepki doğuracak, halka iyilik değil kötülük yapılacaktır. Bu nedenle daha önceden misal olarak kaçan bir araç yakalanacaksa onun özellikleri verilecek sadece o araçlar üzerinde arama ve kontroller yapılacaktır. Genel olarak uygulama yapılırken memurun inisiyatifi doğrultusunda bazı araçların aranıp bazılarının salıverilmesi tepki çekecektir.

Uygulama saatlerinin kısa olması çok önemlidir. Memurun belli bir saatten sonra dikkati dağılacaktır. Birkaç saatlik uygulama birkaç noktada gerçekleştirilmeli tüm bölgede polisin varlığı hissettirilmelidir.

Tüm alınan güvenlik önlemlerine rağmen bir olay olduğunda tüm bölgede bulunan ekipler bir an önce amirlerine daha çabuk bilgi verebilme yarışına gitmekte ve tamamı olay mahalline hareket etmektedirler. Halbuki, olay

yerine ilk varan ekip anında telsizle durumu amirine bildirmeli ve diğer ekipler ise süratli ve güvenli bir şekilde müdahale planları doğrultusunda yolları kapatmalı verilen bilgiler doğrultusunda şüpheliler aranmalıdır. Olay anında polis merkezi amiri veya önleyici hizmetler büro amirinin olaya giden ekiplere talimatlar vermesi polisin daha da etkin çalışmasına katkı sağlayacaktır. Polisi kendi başına olayda yalnız bırakmak ihmaliğe yol açabilecektir. Olay sonrasında yapılacak iş budur. Önemli olan olayları olmadan önlemek, olay yapabilecek şahısları bu işlerinden vazgeçirmektir.

Bir başka uygulama çeşidi ise mahalle taramalarıdır. Öncelikle olayların yoğun olduğu mahallelerden başlayarak, mevcut tüm o anda çalışan görevli polislerin katılımıyla yaya olarak intizamlı, düzenli ve kararlı bir şekilde bir mahallenin tüm sokak ve caddelerinin bir kısmından başlayarak her taraf gözden geçirilmeli şüpheli şahısların durumu incelemeye alınmalıdır. Bu işlem rutin olarak diğer polis merkezleri bölgesinde de uygulanmalı aralıksız devam etmelidir. Kontrol saatleri kesinlikle uzun tutulmamalı, uygulama bitince tüm ekipler sorumlu oldukları görevleri başına dönmelidirler. Bu tür kontroller kötü niyetli kişilerin yapacağı işlerden vazgeçmesine sağlayacaktır. Bu haliyle de polisin her zaman görevi başında olduğu imajı halka da yansıtacaktır.

Polisin verimliliği, başarmayı istediği hedeflerle gerçekleştirmiş olduğu sonuçlar arasındaki farktır. Polisin Planladığı amaç ve hedeflere sorunsuz ulaşması onun başarı derecesini gösterir. Bir polis kuruluşunun verimliliğinin göstergesi halka sunulan güvenlik hizmeti ile yakalanan suçlu sayısı ile ölçülmektedir. Ülkemizde polis yöneticilerinin başarıları diploma törenlerinin düzgün ve hatasız yapılmasıyla değerlendirildiği için verimlilik ve tasarruf ikinci plana itilmektedir. Polis görevi asayışı sağlamak suçluları yakalamaktır. Bütün ülkeler polisin verimliliğini artırmak için eğitime büyük ölçüde özen göstermektedirler. Polisin başarıları kaynakların verimli şekilde kullanılmasıyla ölçülmektedir.²²⁹

Kısaca olayları önlemek için, Polis sayısının artırılması, ihbarlara anında cevap verilerek olay yerine ekiplerin hemen gönderilmesi, olay olması

²²⁹Fındıklı,Remzi."Polis Hizmetlerinde Verimlilik",MPM,2.Verimlilik Kongresi Bildirileri,Ankara 1994

muhtemel yerlerin tespiti ile devriyeler gezdirilmesi, devriye güzergâhlarının iyi tespit edilmiş olması ve polisin her yerde her zaman görülebilmesi, şüpheli şahısların kontrollerinin iyi yapılması gereklidir.

Polisin çalışmasından en iyi verimi alabilmek personel sayısının artırılması ve bazı bölümlerde bulunan polis memurlarının aktif polislik görevine çekilmesiyle olabilir. Bugün bile polis tarafından ikmal edilen evrakların bir çoğu ilgili resmi kurum tarafından yani evrakı çıkaran birim tarafından halledilebilir. Örneğin, adres tespit evrakları, tebligatlar bunlara birer örnektir. Adres için icradan gelen evrakları, polis, muhtarlıklara sormaktadır. Direk olarak gereği için muhtara gönderilebilir. Tebligatlar da aynı şekilde muhtarlıklara bırakılabilir. Polis burada aracı kurum gibi çalışmakta boş yere personel istihdam edilmektedir. Buna benzer bazı görevler sivil personel tarafından rahatlıkla yapılabilir. Tabi, polis bir devlet memuru olduğu için görevliler ancak devlet tarafından atanmaktadır. Yani bir devlet politikasıdır. Polis amiri personel almada yetkili değildir. Buna benzer olarak şehir içi trafik hizmetlerini de yerel belediyeye bağlı zabıta birimlerine gördürmek gereklidir. Bunun gibi polisten başka bir biriminde yapabileceği hizmetlerin ayıklanmasıyla binlerce polis memuru asayiş hizmetlerinde olayları önleme projelerinde görevlendirilebilir.

Yine polisin görevlerinde verimli olabilmemesinin bir başka boyutu ise kendini her zaman güvende hissedebilme ve sosyal imkânlardan olabildiğince yararlanma ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi duygusudur. Polislik, riskli bir iştir. Her zaman hayati tehlike mevcuttur. Polis memurları da bunun bilincindedir. Polis görevini yaparken şehit olmayı da göze almaktadır. Ancak geride bıraktıklarının güvende olabilmeleri onu tatmin edecektir. Devlet görevlilerinin sadece bir gün onu anması diğer günler de ise unutulması düşüncesi onu her zaman verimsiz kılabilecektir.

Çalışma koşulları şu an için bürolarda çalışan memurlar haricinde geçgündüz olmak üzere 12 saattir. Ve verimli olma açısından uzun zamandır. Avrupa standartlarında çalışma şekilleri günlük 8 saati geçmemekte, hatta gürültülü ortamlarda da 6 saat olarak değerlendirilmektedir. Bütün bunlar verim almayı zorlaştırıcı etmenlerdir. Bu olumsuzlukların da bir an önce düzeltilmesi gereklidir.

1 Haziran 2005' de çıkan Yeni TCK'da polisin verimliliğini düşürmüştür. Bunun yanı sıra bazı yetkiler tanımıştır. Mahkemeyi fuzuli yere işgal ettiği düşünülen bazı olaylarda polise ceza kemsisi yetkisi verilmiştir. Polis yetkili C.savcısı veya mahkemeden izinsiz genel olarak her hangi bir arama yapamamaktadır. Şüpheli bir şahsın bile üzerinin aranması için izin alınması gerekli olup zaman kaybına neden olmaktadır. Yetki kısıtlayıcı maddelerin zamanla düzeltilmesi olayların azalmasına neden olacaktır.

5.2. Güvenlik Sistemlerinden Faydalanma

İstanbul ilinde meydana gelen olayları önlemek ve en azından alt seviyelere çekmek için Mobese hizmete girmiştir. Bu sistemli birlikte olayların yoğun olarak yaşandığı bölgelere kameralar yerleştirilmiş ve kayıtların tutulmasına başlanmıştır. Bununla ilgili olarak İstanbul'un suç haritası hazırlanmış, buralara yerleştirilen kameralar sayesinde de tespit edilen görüntüler merkeze ulaştırılmakta ve ekipler süratle olay yerine geçmektedir. İstanbul Emniyet Müdürlüğü tarafından uygulamaya konulan bu sistem sayesinde birçok olayın önüne geçilmiştir. Sokak veya caddelerin izlendiğini bilen kötü niyetli kişiler sistem sayesinde olay yapmaktan vazgeçmişlerdir. Mobese uygulamasından sonra özellikle kapkaç ve gasp olaylarında azalma görülmektedir. Polnet* alt yapısını kullanan Mobese'nin uygulama alanı sadece sokaklara kamera yerleştirmekten ibaret olmayıp, sayılmayacak derecede büyük görevleri vardır. Biz sadece olayları önleme yönünden verilen hizmetten bahsedeceğiz.

İstanbul ilinde halen 575 kamera vardır. Yakın zamanda 2000 e çıkarılacak ve nihai hedef ise 10000 dir. Ancak sistem oldukça pahalıdır.*

Mobese hizmetleri sayesinde olayların önlediği kuşkusuzdur. Ancak polisle hiçbir alakası olmayan insanlar sokakta izlenmekten hoşlanmayabilirler. Özel hayatlarının gizliliği ihlali olarak ta algılayabilirler. Sokakta yaptığı her hareketin diğer vatandaşlar tarafından görüldüğünden rahatsız olmayan bazı kimseler bu hareketlerin kayıt altına alınmasından rahatsızlık duymaktadırlar.

* Emniyet Teşkilatı tarafından yürütülen hizmetlere bilgisayar desteği veren ve Türkiye'nin her tarafından hızlı şekilde erişilmesini sağlayan bilgi sistemi

* 14 Mart 2006 Tarihli Vatan Gazetesi s.15

İşte bu durumun yetkililer tarafından açıklığa kavuşturulması halkın aydınlatılması gerekmektedir. Büyük bir kesim olumlu yaklaşım göstermekte iken rahatsız olan Bu kişilerin de ikna edilmesi gerekmektedir. Buradaki amacın halka yönelik olması ve muhtemel olayların önüne geçmesi esas alınmıştır. Kimsenin yaşayışının kayda alınması gibi bir niyet yoktur. Tüm hizmetler, halkın güven ve huzur içinde yaşaması içindir.

Şu anda İstanbul içerisinde kurulu bulunan kamera sayısı yetersizdir. Bunu yeterince çok sayıya ulaştırmak, hatta tüm cadde ve olay olan sokaklara yerleştirmek gerekmekte ancak, maliyetin yüksekliği geri adım attırmaktadır. Özel kurum veya kuruluşların büyük desteğine ihtiyaç duyulmaktadır.

Sadece İstanbul Emniyet Müdürlüğünün bu girişimi yetersizdir. İşyeri sahipleri, büyük şirket veya holdinglerde bu sisteme gerekli desteği vermek ve etraflarını güvenlik hizmeti veren sistemlerle donatmak zorundadırlar. Sadece bu sistemleri kurmaları yetmeyip tehlike durumunda sistemlerini polis tarafından izlenebilecek duruma getirmelidirler. Düşünün diyelim tüm İstanbul ilinde her işletmenin tüm kamu kurum veya kuruluşlarının kamera sistemleri var ve hizmetler faal olarak çalışmakta, bundan sonra olay olması olası değildir. Kötü niyetli kişiler arkada delil bırakmaz istemezler. Kendilerini izleyen cihazı yok etseler bile görüntü anında merkeze ulaştığından yapacak har hangi bir şeyleri de kalmayacaktır.

Bu gün çeşitli haber kaynaklarına göre Amerika'nın tüm işlek cadde ve sokakları ile İngiltere'nin her yerinin kameralarla donatılmış olduğu, Amerika'da girilen bir sokakta en az dört kayıt yapıldığı, İngiltere'de ise bir kişinin sokağa çıkmasıyla 400 kere kayıt altına alındığı belirtilmektedir. Böyle bir yerde de insanların suç işleme olasılığı hemen hemen yok denecek kadar azdır.

Şu an için Türkiye' de birkaç ilde bulunan uygulama, ileriki tarihlerde tüm illerde faaliyete geçmesiyle Ülkemiz daha da huzurlu bir yer olacak yaşam standartları yükselecektir.

5.3. Toplum Destekli Polislik Modeli

Toplum destekli polislik anlayışı, halkın polisten memnuniyeti ve olayları önlemede sadece güvenlik hizmeti veren birimlerden yararlanmaktan

ziyade ve halkın da desteğinin alınarak sonuca gidilmesidir. Bu sayede olayları önlemede daha hızlı ve verimli netice elde edilebilmektedir.

Toplum destekli polislik, özellikle ABD, Avrupa Devletleri, Avustralya, Kanada gibi gelişmiş ülkelerde 1980'li yıllardan itibaren hız kazanmış ve 1990 yıllardan sonra da artan hızla uygulamaya konulmuştur.²³⁰

Toplum destekli polislik her şeyden önce hizmet terimi ile eş anlamlıdır. Polislik hizmet üreten bir kurumdur. Bu anlayışa göre polisler, vatandaşların verdiği vergi ile maaşlarını alan ve karşılığında halka hizmet üreten kamu görevlileridir. Dolayısıyla da halkla iç içedir. Halkın da yapılan hizmetleri görme hakkı vardır. Genel politikaların belirlenmesinde halkında katkısı olmalıdır.²³¹

Kamu hizmeti gören polis, tüm diğer kurumlardan daha çok meşru hareket etmekte zorundadır. Polisin güçlü ve etkili olabilmesi toplumla uzlaşmaya bağlıdır.²³² Polis tüm olay önleme plan ve programlarında halkla kaynaşmalı, onların desteğini almalıdır. Toplum düzeni, toplumsal kurumların sağlıklı bir şekilde işlemesiyle mümkündür. Bu kurumların zayıflaması polisin daha çok mücadelesini gerektirmektedir. Polis toplumda adeta işçi rolünü oynayarak iyi olanı aktif hale getirmelidir.²³³

Polis, toplum destekli polisliğin gereği olarak ülkede bulunan tüm kamu kurum ve kuruluşlarını içerisine çekmeli, onlarla işbirliğine gitmeli ve hizmetlerin birlik ve beraberlik içerisinde yürütülmesini sağlamalıdır. Tek başına polisin olayları önlemesi demokrasi ilkeleri ile bağdaşmaz. Bu sebeple diğer kurumlarda bu sistemin içerisinde olmalıdır. Gelişmiş ülkelerde yeterince sivil toplum örgütleri bulunmakta ve ülkelerinin geleceği ve güvenliği için çaba sarf etmektedirler. Ama ülkemizde durum içler acısıdır. Fazla bir sivil toplum örgütü bulunmadığı gibi olanlarda polise hep güçlük çıkarmışlar hiçbir zaman polisle iç içe barışık olarak yaşamamışlardır. Hâlbuki, ülkemizin de onlara ihtiyacı vardır. Onlar da bir ihtiyacı karşılamak için kurulmuşlardır O halde polisle iç içe

²³⁰ Şimşek,H."Toplum Destekli Polislik"K.Üni.SBE Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi 2002.

²³¹ Cerrah,İ."Uluslar arası İzlenimler Işığında Polis Eğitiminin Geleceği",(21.yy da polis:Temel sorunlar,Çağdaş Yaklaşımlar),Sibel matbaası,Ankara,2000,s.24-25

²³² Aydın,A.H."Meşruiyet ve Polis"Seçkin yayıncılık,Ankara 2002,s.91-106

²³³ Bahar, H.İ."Toplum Destekli Polislik ve Türkiye'de Uygulanabilirliği",Seçkin Yayıncılık,Ankara 2002,s.292-306

olmalıdırlar. İşte bu bilinci onlara aşlamak için üst yöneticilerin bir araya gelerek durumu değerlendirmeleri ve birlikteliği sağlamaları gerekmektedir.

Toplum destekli polislik tek taraflı bir yaklaşım modeli değildir. Tek taraflı olarak sadece polisin yaklaşımı bu amaçtan uzak kalmaktadır. Halkın katılımı esastır. Kısa ifadeyle halkla içi içe olan iki taraflı bir yaklaşım modelidir. Suç ve suçla mücadele ile olayların önlenmesi tek başına polisin görevi değildir. Eğer herkes veya tüm kurum ve kuruluşlar birlik ve beraberlik duygusu içerisinde hareket etmek istiyorlarsa ellerinden geleni yapmak için özveride bulunmak zorundadırlar.

Toplum destekli polislik, otoriter polislik anlayışından öte uzlaşmacı bir polisliği önermektedir. Toplumla uzlaşmacı bir politika izlemesi polisin her zaman verimliliğini artıracak, halkın da desteğini kazanacaktır. Uzlaşmacı polislik, polisin yaptığı hareketlerden sorumlu olmasını ve halka hesap vermesini gerektirmektedir. Yani halka açık olmasını gerektirmektedir. Polisle halkın arası her zaman iyi olmalıdır. Aksi durumda ise; baskıya dayalı bir polislik meydana çıkar ve toplum destekli polislikten uzaklaşılır.²³⁴

5.3.1. Toplum Destekli Polisliğin Amacı

Toplum destekli polisliğin temel amacı:

a)-Vatandaşlarla işbirliğini geliştirerek karşılıklı ilişkileri en üst seviyede tutmak.

b)-Vatandaşlarda suçtan mağdur olma korkusunu azaltacak girişimlerde bulunmak.

c)-Geçmiş yıllarda meydana gelen suçların özelliklerini inceleyerek, yeniden meydana gelmesini önleyecek tedbirler alarak suç oranlarını azaltmak.²³⁵

Toplum destekli polislik, yerel problemlerin tanınmasında aynı yerde yaşayan ve aynı kültürel özelliklere sahip halkın problemlerin çözümüne katılmasını amaçlamaktadır. Halkta güven duygusunu yansıtmak, onları birlik ve beraberlik içerisinde çalışmaya teşvik etmek ana amaçlardandır. Sadece polis tarafından olayların çözülmesi yeterli değildir. Halkın yararına olumlu çalışmaların da varlığı gerekmektedir.

²³⁴ Aydın,A.H."Meşruiyet ve Polis"Seçkin yayıncılık,Ankara 2002,s.92-103

²³⁵ Bahar,H.İ."Poliste Demokrasi ve İnsan Hakları" Türk Demokrasi Vakfı Yayınları,Ankara 1998.

Halkın suç mağduru olmasından korunması, ancak onlarla iyi bir diyalogla mümkün olup, polisin onlardan aldığı destekli suçların önlenmesi yoluna gitmesi gereklidir. Halkın yanında güçlü ve güvenilir bir polis teşkilatının olduğunun yansıtılması onlarda güven yaratacaktır. Ancak bu sayede demokratik hukuk kuralları çerçevesinde halk, kendine has temel hak ve özgürlükleri serbestçe kullanabilecektir. Halkta güven duygusunu, kanunlardan aldığı yetki ile yine kanunlar çerçevesinde polis yerine getirecektir. Gelişmiş ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de polis, kamunun huzur ve güvenliğini sağlayan bir kamu kurumudur.

5.3.2. Toplum Destekli Polisliğin Uygulanması

Toplum destekli polisliğin temel hedefi, önleyici hizmetler, devriye hizmetleri, halka hesap verilme durumu ve yetkilerin alt bölümlere devri şeklindedir. Bu hizmetlerin uygulanabilmesi için bir takım stratejilerin belirlenerek hayata geçirmesi gerekmektedir. Bunun için de özel programlara ihtiyaç vardır. Bu programların en başında polis hizmetlerinin yeniden düzenlenmesi, problem çözme anlayışının geliştirilmesi ve halkla diyalog içerisinde olunması gerekmektedir. Bütün bunlar iki aşamalı bir program şeklinde ele alınabilir. Birinci aşamada, danışma kurulları, yaya devriye ekipleri, suç önleme projeleri, suça karşı çok kurumlu yaklaşımlar olarak ele alınabilir. İkinci aşama ise, polis-halk ilişkilerinin en üst seviyeye çıkartılarak daha iyi bir polis imajının oluşturulması şeklinde olmalıdır.²³⁶

Toplum destekli polislikte tek bir yöntem tarzı belirlemek oldukça güçtür. Her bölgenin veya her şehrin sosyo-ekonomik ve coğrafi yapısı farklıdır. Her yerleşim yerinde kendine özgü problemler vardır. Farklı kültür veya kuşaktan insanlar vardır. Bu nedenle buralarda oluşabilecek suçlar da o yörenin özelliklerine has olabilir. Suçları önlemek için bu yöreye has uygulamalar üretmek gerekir. Toplum destekli polisli belli standartlara tabi tutmamak gerekir. Görevli ve yetkili amirin o yöredeki çalışmaları oraya uygulanmalıdır. Farklı yerlerde görevli suçu önlemede yetkili amirler bulunmuş oldukları yerlerin durumuna göre stratejiler üretmeli ve uygulamalıdır. Bu stratejiler

²³⁶ Bahar,H.İ.”Toplum Destekli Polisliğin Türkiye’de Uygulanabilirliği”Seçkin yayıncılık Ankara, 2002,s.297

belirlenirken de bu yörenin coğrafi koşulları, insanların kültürel özellikleri, değer yargıları dikkate alınmalıdır. Orada bulunan ve projeyi geliştiren görevli için önemli olmayan bir yargı onlar için çok önemli olabilir. Bütün bunların çok iyi etüt edilmesi ve bölge halkı ile birlikte projenin hayata geçirilmesi esas olmalıdır.

Geleneksel polis uygulamaları toplum destekli polis uygulamalarının dışında kalmaktadır. Bu proje, olayların çözümüne ve proaktif polislik anlayışına göre halkı da içerisine almaktadır. Çünkü problemin özü o bölgeye hastır. O problem de ancak orada bulunan halkın katılımı ile gerçekleştirilebilecektir. Halkın desteği alınarak yapılan bir uygulama geriye dönük incelenmeli, olumlu ya da olumsuz yönleri tekrar değerlendirilmeye tabi tutulmalıdır.

Toplum destekli polislik, suçta sebep olan koşulların ortadan kaldırılması için sadece halkın değil, kamu ve özel kuruluşlarında katılımını gerektirir. Çok kurumlu yaklaşımlar, suçtan mağdur olmuş kişilere önem vermekte ve mağdurların sorunlarını ele alarak adalet sistemine güvenlerinin oluşturulmasına yönelik çalışmalar da içermektedir. Çok kurumlu yaklaşımda esas olan, suçun çok boyutlu olması ve toplumu ilgilendirmesi, suçla mücadelede de ancak halka birlikte kamu ve özel kuruluşların belirlenen bir eylem planı çerçevesinde başarılı olunabileceğinin düşüncesidir.²³⁷

AB ülkelerinde, suçun önlenmesi söz konusu olduğundan genel olarak polis önderliğinin kaçınılmaz olması ilkesi kabul görmektedir. Ancak yapılan araştırmalar göstermiştir ki, 1980'li yılların ortalarından itibaren polisin tek başına fazla bir şey yapamayacağı, diğer bazı özel ve kamu kurumlarının da çaba göstermesi gerektiği savunulmaya başlanmıştır. Bu durum konu ile ilgilenenlerin çoğu tarafından kabul görmüştür. Uygulama yapılacak yerde bulunan tüm kamu ve özel kurumların polisle birlikte hareket etmesi olayların çözümlenmesinde mutlak yer alması gerekmektedir. Konu ile ilgili yazarlar, suçu önlemenin artık sadece devletin görevi olmadığını, herkesin bu konuda çaba göstermesi gerektiğini savunmaktadırlar. Özellikle de işyerleri son yıllarda kendi güvenliklerini kendileri sağlamakla da önemli bir görevi üstlenmişlerdir. Bu da çok önemli bir gelişmedir.²³⁸

²³⁷ Bahar,H.İ. a.g.e.s.293

²³⁸ Seyhan,K."Polislik ve Suçun Önlenmesi",Seçkin Yayıncılık,Ankara,2002 s.176-190

Toplum destekli polislikte karar verme süreci yukarıdan aşağıya değil, aşağıdan yukarı amaç merkezli olarak işler. Karar verme durumunun ana merkezden alt birimlere doğru yerleştirilmesi, polis memurlarına daha çok inisiyatif verilmesi ve aynı bölgede görevlendirilmesi bu hedef doğrultusundadır. Geleneksel modellerde polis memurları üzerindeki denetim katı şekilde uygulanmaktadır. Verimli olmak ve hizmetlerin eşit bir şekilde dağıtılabilmesi için, polis memurları kendi otoritelerini teşkilatın amaçları doğrultusunda kullanmalıdırlar. Bu bağlamda İngiliz teşkilatı çok sayıda polis memuru olarak inisiyatifi sınırlı tutmuş, ABD ise, masrafları kıstak için az sayıda polis memuru mesleğe alarak inisiyatiflerini geniş tutmuştur. Bir başka deyişle bu polis memurları geniş yetki ile donatılmış, otoriteleri ön plana çıkararak hizmetin kalitesi ve halk üzerinde güvende oldukları imajı yansıtılmıştır.²³⁹

Toplum desteğinden yoksun bir polis teşkilatının olayları önlemesi ve çözümlemesi imkânsızdır. Suçla mücadelenin her aşamasında vatandaşın girişiminin sağlanması her zaman geçerli olan bir ilkedir. Vatandaşın birlikteliğinin sağlanmasıyla olayların sanıklarının yakalanması daha da kısa zamanda meydana gelecek, polisin bir olay hakkında fazla vakit kaybetmesi bu şekilde önlenecektir.

İngiltere’de suçların yüzde 90’ı halkın ihbar ve çabalarıyla ortaya çıkarılmış, sadece yüzde 10’u polis araştırmasıyla tespit edilmiştir. Bu da göstermektedir ki, halkın desteği her zaman ön plandadır ve suçların aydınlatılmasında katkıları oldukça büyüktür.²⁴⁰

Toplum destekli polislikte, halkın son derece önemli bir görevinin olduğu açıktır. Halkı bu projenin içerisine çekmek polisin birinci derecede görevidir. Buna başarmak için de, yoğun çaba sarf etmek gereklidir. Bunun için her polis amiri bulunduğu, yani görev yaptığı bölgede bu projeyi hayata geçirmekle görevlidir. Bunun öncülüğünü polis yapacaktır. Öncelikle devriye hizmetlerine ağırlık verilmeli, bunu yaparken göreve göndereceği personeli iyi seçmeli, onlara görevin gereğinin neler olduğu, işlenmesi muhtemel olayların

²³⁹ Aydoğan,C.”Polislikte Popüler Bir Felsefe:Toplum Destekli Polislik İçin Türkiye’deki Zemin,Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi,2002

²⁴⁰ Seyhan,K.”Polislik ve Suçun Önlenmesi”,Seçkin Yayıncılık,Ankara,2002 s. 195

ancak bu şekilde önlenebileceği gerçeği açıklanmalı ve en önemlisi personel motive edilmelidir. Motive edilmeyen ve görevin gereğini kavrayamayan personelden de verim ve başarı beklentisi olmaz. Her polis merkezinde ve suç önleme görevi bulunan şubelerde olaylara müdahale planları mevcuttur. Bunlara ek olarak daha öncede değindiğimiz gibi olayların yoğun olarak işlendiği yerler, işleniş şekilleri, olayların türleri en ince ayrıntısına kadar not edilmeli ve bu şekilde istatistiksel veriler hazırlanmalıdır. Hazırlanan bu plana göre polis memurları göreve sevk edilmeli, görev genel olarak yaya devriyeler şeklinde olmalıdır. Motorlu devriyeler ancak olay olduğunda veya acil hallerde devreye girmelidir. Motorlu devriye araçlarında bulunan polis memurlarının halkla iletişim kurması oldukça zordur. Araç ile devriye gezmek bölge halkını tatmin etmemektedir. Araç hızlı bir şekilde yollarından geçer, konuşma fırsatı ve birbirleri ile kaynaşma olmaz. Oysa devriye memurları yaya olarak göreve çıktığında vatandaşla konuşabilir, görüşebilir, zaman sınırı yoktur.

Devriyeler aldıkları her bilgili not etmeli ve bir rapor halinde her görev dönüşü amirlerine iletmelidirler. Acil müdahale gerektirecek olaylara karşı da hemen en seri iletişim aracı ile bilgi vermelidirler. Ayrıca görevli oldukları yerlerde bulunan güvenli olarak gördüğü halktan kendilerine yardımcı olabilecek kişiler seçmeli, her durumda bunlarla irtibata geçmelidirler. Fakat seçilen bu görevlilerin de bilgi toplamak uğruna kendilerine polis süsü vererek davranmaları onların kanun dışına çıkmalarına sebep olabilecektir. Bu durumda da iyi kavranması iyi anlatılması onlara açıklanmalı, yaptıkları görevin sadece bir yardım olduğu, projeye destek olmanın bir gereği olduğu bilinci aşılanmalıdır.

Yaya devriye memurları geçtiği her yerde dikkat çeken, şüpheli durumları gözlemlemeli, bir sonraki geçişlerinde karşılaştırma yapmalıdırlar. Her devriye polisinin belli bir güzergâhı olmalı, sadece grev yaptığı bölgeden sorumlu olmalıdırlar. Bölgeleri içerisindeki özellik arzedecek tüm resmi veya özel kurumlarla irtibat halinde olmalıdırlar. Onların işlerine engel olmayacak derecede ziyaretler yapılmalı, bilgi alışverişinde bulunulmalıdır.

Polis amirleri de görevli polis memurlarını her zaman denetlemeli, kendilerine verilen rapor ile görevli oldukları bölgede halktan aldıkları bilgilerin

arasında denge olup olmadığını değerlendirmelidir. Bölgede bulunan muhtarlar proje içerisine çekilmeli, irtibat koparılmamalıdır. Mahalleye gelen tüm yapancılar kayıt için öncelikle muhtara gelmektedir. Nerelerde şüpheli veya suç işleyebilecek şahısların olduğu muhtarlar tarafından daha iyi tespit edilebilmektedir. Polis amiri görevli olduğu bölgedeki bilgi alabileceği kişilerle zaman zaman toplantılar yaparak bilgi almalı ve planlamaya dâhil etmelidir. Yine okul müdürleri ile bir araya gelinerek okulda öğrenci topluluğuna hitaben konuşma yapılarak proje anlatılmalı, onların bile desteğine ihtiyaç olduğu duygusu yansıtılmalıdır. Tüm kamu veya özel kuruluşların proje kapsamında yapabileceği bir şey mutlaka vardır. Bir elektrik idaresi tüm sokakları aydınlatarak ister istemez toplum destekli polisliği katkıda bulunabilir. Diğer özel kurumlar iş yaptıkları kişilerin şüpheli olanlarını bildirebilir. 2006 Yılından itibaren tam olarak faaliyete geçen asayiş projesi kapsamında otel görevlileri, kendilerinde kalan misafirlerin kimliklerini projeye girmekte ve böylece büyük kapsamlı bir uygulamaya gerek kalmadan kişinin aranıp aranmadığı tespit edilebilmektedir. Önemli olan tüm kalanların kimliklerinin girilmesidir. Burada da görevlinin çok iyi seçilmiş bir kişi olmasına yönetim dikkat etmelidir. Aranan bir şahıs menfaat karşılığı, otelde kaldığı halde kalmamış gibi gösterilebilir. Bu durumda otel yöneticisi bu personelini kontrol ederek bu tür suçlamaların önüne geçmiş ve toplum destekli polis kavramına hizmet etmiş sayılır. Görüldüğü gibi tüm bölge insanları ve kurumlar, iyi bir organize ile toplum destekli polislik hizmetine fayda sağlayacaktır. Fakat buna uyum sağlamak isterken ister istemez olumsuzluklar meydana çıkabilecektir.

Uygulamada sınırlar ile karşılaşılması, projenin amaca ulaşmasını engeller. Birinci olarak bu görevi yapan polis memurlarının, bu görevi beğenmeyip daha aktif olarak çalışmak istemeleri, beklenen amaca ulaşmayı engellemektedir. Polis alt kültürünün toplum destekli polislik hizmetlerine direnç göstermesi uygulamanın hiçbir işe yaramayacağını kanıttır. Yine kurumlarla ikili ilişkilerde bananecilik duygusu hâkim olduğundan her şeyi polise bırakmakta olduklarından proje tam olarak işletilememektedir. Tam olarak amaca uygun uygulama yapılabilmesi için düzenleyici kanunların bir an önce

çıkartılması gerekmektedir.²⁴¹ Şu ana kadar tam olarak ülkemizde faaliyete geçirilemeyen toplum destekli polislik hizmetleri ancak yeni bir anlayış ve bu hususta çıkarılacak yeni kanunlarla mümkün olabilecektir.

Sonuç olarak, mevcut suçların faillerinin yakalanarak olayın aydınlatılması ve gelecekte işlenmesi muhtemel suçların önlenmesi için mutlak suretle toplum destekli polisliğe ihtiyaç vardır. İç güvenliğin sağlanabilmesi ve toplumun mağduriyetten korunabilmesi için halkın ve kurumların toplum destekli proje içerisine çekilmesi ve kararların karşılıklı işbirliği içerisinde alınması ve sonuca gidilmesi esastır. Polisin tek başına olayları önlemesi gelişmiş bir toplumda düşünülemez. Polis ancak halktan aldığı destekle kendini güçlü hissedecektir. Toplum destekli polisliğin bir an önce tam olarak faaliyete geçirilmesi ve engeller hakkında da yasal düzenlemelerin çıkarılması gerekmektedir.

5.4. Cezaevlerinin Olayları Önlemedeki Rolü

Hürriyeti bağlayıcı cezaların infaz edildiği yer cezaevleridir. Cezaevlerinin amacı, suç işleyen insanları ıslah etmek, onları topluma tekrar kazandırmak için sosyal ve psikolojik sorunları ile ilgilenmektir. Bunu sağlamak için de bu yerlerde bir takım rejim, tedbir ve teknik usuller uygulanmaktadır.

Cezaevlerinde, asıl amaca uygun tedbirlerin alınıp alınmadığı, standartlara uyulup uyulmadığı devamlı olarak tartışılan konu olmuştur. Tartışma yaratan bu yerlerdeki durum tekrar ele alınıp kalite ve verimlilik artırılmalıdır. Aksi durumda bugünkü durumdan daha da kötüye gidecektir.

Türkiye’de cezaevleri koğuş sistemine dayanmaktadır. Sayısı ise 584 olup, 50 bin civarında tutuklu ve hükümlü bulunmaktadır. Görevli sayısı ise, 23639 dur. Bu sayıya dış güvenlik görevlileri dahil değildir.²⁴²

Koğuş sisteminde 16 ila 100 kişi 24 saat birliktedirler ve her koğuşun bir ağası ve yazılı olmayan kuralları vardır. Koğuştu bu kurallara göre hareket edilir. Koridorlar görevlilere yaşam yerleri de mahkûmlara ait olduğundan dolayı, çıkabilecek her hangi bir kargaşa bastırılamamaktadır. Bu da

²⁴¹ Kavgacı, H.İ. "Demokratik Polislik Temel Yaklaşımlar", Maset matbaacılık, Ankara 1997 s.198

²⁴² Bıçak, Vahit. "Ceza Adaleti Yönetiminde Kalite ve Etkinlik", <http://www.geocities.com>. s.7 erişim(04.05.2006)

mahkûmların toplu olarak bir arada bulunmalarından kaynaklanmaktadır. Bu nedenle sosyalleşme sorunları hiçbir zaman ortadan kalkmaz ve asıl olan cezaevi amaçları da gerçekleşmez. Çoğu zaman yatacak yer bile bulunmayan cezaevlerinde bırakın sosyalleşmeyi sayım işlemi bile mümkün olamamaktadır.

Hapsetme, suç işleyenleri cezalandırma ve vatandaşları onların hareketlerinden koruma biçimidir. Cezaevinin amacı orada bulunan suçlu kişiyi topluma tekrar uyum sağlayacak biçimde yetiştirmektir. Ancak günümüz cezaevlerinde bunu görmek mümkün değildir. Kadınlar devamlı olarak cezaevinde bulunan mahkûmlara kötü davranıldığını göstermektedir. Burada bulunan kişiler pek çok yoksunluk içerisindeyler. Bu durumdaki kişilere eğitim verilmesi yerine katı bir disiplinle yola getirileceğine inanmak onları daha da hırçın yapacak ve saldırgan duruma getirecektir. Bütün bu koşullar, onların davranışlarını dışarıdakilerin davranışlarına uydurmaktan çok o davranışlardan kopmalarına yol açacaktır. Mahkûmlar burada karşılaştıkları davranışlarla ilgili olarak sıradan bir kişiye karşı bile kin duyabilir, şiddeti olağan bir şey gibi algılayabilirler. Kendi hallerine bırakıldıklarında içeride bulunan azınlı suçlulardan daha da çok şeyler öğrenme yolunu seçebilir, eğitilmiş bir suçlu gibi dışarı çıkmayı beklerler. Bu nedenle sabıkalılık oranlarının rahatsızlık verecek kadar yüksek olması şaşırtıcı değildir. İngiltere’de daha önce hapis yatmış olan kişilerin yüzde 60’ı ilk dört yıl içerisinde tekrar suç işleyerek mahkûm olmaktadır. Yakalanmamış olanlar da bu oranı daha da yükseltecektir. Günümüzün cezaevleri suçluları ıslah etmekten uzak ise de onları yeni bir suçtan koruma anlayışına göre faydalı olabilir. Cezaevi koşullarının kötülüğü, bizzat hapiste yatanları caydırmasa da dışarıda bulunan ve suç işleme kapasitesi bulunan kişileri bu yönüyle suçtan alıkoyabilir. Burada cezaevi reformcularının karşısında çözümsüz olan bir sorun bulunmaktadır. Cezaevlerini özellikle kötü yerler haline getirmek, potansiyel suçluları caydırmaya yardımcıdır, ne vardır ki buda ıslah reformlarını etkisiz hale getirmektedir.²⁴³

Türkiye’de bulunan cezaevlerinin olumsuz koşulları mâhkum veya tutukluların yeniden topluma kazandırılmalarında başarısızdır. Yeterince eğitim

²⁴³ Giddens,Anthoni, "Sosyoloji" Ayraç Yayınevi, Ankara 2000, s.197

verilmemekte, dolayısıyla da insanların çıkışından sonra suç işlemleri her zaman gündemde olmaktadır. Bu vesile ile de suç oranlarının azalmasında cezaevlerinin rolü hemen hemen hiç yoktur.

Cezaevinde bulunan kişi içeride bulunduğu süre içerisinde daha çok olumsuz tutum ve davranışlar edinmekte, hırsla dışarı çıkmakta ve yaptığının fazlasını yapabilmektedir. Geçmişte yaşanan olaylar göstermiştir ki, hâlâ içeriden çıkarken yani tahliye sırasında, özellikle terörden yatan kişiler ellerinin iki parmaklarını havaya kaldırarak sözde zafer işareti yapmaktadırlar. Bu da onların ne kadar hırslandıklarının göstergesidir. İçeride bu tip kişiler normal insanlara uyum eğitimi almamış, kendi amaçları doğrultusunda eğitim almışlardır.

Yine geçmiş dönemde yapılan hayata dönüş operasyonunda cezaevinde bulunan koşulları arası geçişlerin tamamen yok edildiği ve birlik içerisinde oldukları gözlemlenmiştir. Bu durumda cezaevlerinin çok denetimsiz olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bütün bu durumların sonucunda da cezaevlerinin yeniden yapılanması ve suçluları eğitici sistemlerin geliştirilerek onların tekrar topluma kazandırılması, bir daha suç işlenmesinin önlenmesi gerekmektedir. Aksi durumda ise cezaevlerinin durumu olduğu gibi devam edecek, olayları önleme yolunda hiçbir katkısı olmayacaktır. Tabi ki cezaevi bir lüks otel haline dönüştürülmemelidir. Böyle olunca da dışarıda işi gücü olmayan, yatacak yeri ve mekânı bulunmayan kişiler oraya girmek için suç işleme yarışına gireceklerdir. Cezaevi, amacında belirtildiği üzere kişilerin cezasını çektiği yer olarak hizmet görmeli, onların kişiliklerini yok etmemelidir. Cezaevinden çıkan bir kişi bir daha oraya girmeyecek derecede bilinçlendirilmelidir.

Cezaevinin asıl amaçlarının uygulanabilmesi ve başarıya ulaşabilmesi için, öncelikle oraların çağdaş ve fiziki koşullara kavuşması, uzman personel ve iyi yetişmiş yöneticilerin görevlendirilmesi ile mümkün olabilecektir. Türkiye’de bulunan cezaevlerinin bu koşulları taşımaması ve aşırı yığılma sebebiyle hükümlülerin ıslah edilmeden salıverilmesi her zaman olabilmektedir.²⁴⁴

²⁴⁴ Demirbaş, Timur. "Kriminoloji", Seçkin yayıncılık, Ankara, 2001 s.320

Cezaevlerinde bulunan ve bir daha suç işlemeyeceğine inanılan mahkûmların, içeride kalıp daha da hırslı şekilde çıkmalarına engel olmak ve devletinde ekonomik olarak fayda görmesini sağlamak için, onlara dışarıda kamu hizmetleri gördürülebilir. Nitekim birçok AB ülkesinde bu uygulama vardır. Son çıkarılan yasa ile 1 yıla kadar cezalarda tutuklama olmayıp, para cezasına hükmedilmekte veya evden ayrılmama, bulunduğu yerde bulunan güvenlik güçlerine her gün imza atmaya gitme gibi cezalandırma şekilleri çıkmışsa da yeterli değildir.

Kuşkusuz, olayları önleme yolları sadece yukarıda saydığımız maddelerle sınırlı değildir. Önemli olan girişimde bulunmak ve alternatif çözümler üretmektir.

SONUÇ

Suç ve suçluk kavramı insanlık tarihi kadar eskidir. İnsanların birada yaşamaya başlamasından sonra suç doğmuş ve günün şartlarına paralel olarak ilerlemeye başlamıştır. Günümüze kadar gelen toplumlarda suç oluşmamış bir toplum düşünmek mümkün değildir. Suç gerek ihtiyaçtan gerekse alışkanlıktan insanlar tarafından, çevre koşulları, yaşadıkları ortam, ailevi sebepler, eğitimsizlik, ekonomik düzey gibi olgularla işlenmiştir. En çok suç işleyen kesim ise çocukluk ve gençlik çağıdır. Yaş ilerledikçe ve suçun ne denli kötü bir olay olduğunun anlaşılmasıyla bu kesimler de suç işleme alışkanlıklarından, özellikle mala karşı işlenen suçlardan vazgeçme eğilimi göstermektedirler.

Gençler arasında en çok suç işleyenler ise, okumayanlar, anne-baba şefkatinden yoksun olanlar, kötü arkadaş seçenler, başkasının yaşamından etkilenenler ve lüks yaşam isteyenlerdir. O halde toplumu suç mağduru olmaktan, çocuk ve gençleri ise bu suçluluktan kurtarmak için top yekûn hareket etmek gereklidir. Öncelikle anne-babaya, okula bu konuda önemli görevler düşmektedir. Daha sonra da sivil toplum örgütleri kendilerine düşen görevi yapmalıdırlar. Onların kendi kendilerine topluma uyum sağlamalarını beklemek demokratik toplum kurallarına aykırıdır.

Modern çağdan önce toplumda suç işleyenler, kendi örf adet ve geleneklerine göre cezalandırılmaktaydı. Bu da hor göre aşağılama, konuşmama şeklinde idi. Ancak modern çağ ile birlikte bu hareketler suç işlemeyi engellemeye yetmeyince yazılı hukuk kuralları çıkmış ve kanunlar çerçevesinde suç işleyenler cezalandırılmıştır. Nasıl bir kanun çıkarılırsa çıkarılsın suç olgusu yıllardır devam etmiş, hiçbir yöntem ve cezalandırma suç işlemeyi engelleyememiştir.

Türkiye’de de olayların artış göstermesi ve bazı maddelerin uygulama alanı bulamamasıyla 1 Haziran 2005 tarihinde yeni Türk Ceza Kanunu çıkarılmış, ancak suçlar işlenmeye devam edilmiştir. Yeni kanun, hırsızlık suçunun alt sınırını altı aydan bir seneye çıkarmış, kapkaç adı altında yeni bir suç türüne verilecek cezayı da kanuna eklemiştir. Kapkaç gündemden hiç düşmemiş alt sınırı 4 yıldan başlamış ve 7 yıla sınırlı tutulmuştur. Kap kaç suçunda bu kanundan sonra azalma görülmüşse de işlenmeye devam edilmiştir. Malvarlığına karşı işlenen suçların cezası genel olarak az olduğundan ve üst sınırdan pek ceza verilmediğinden sanıklar vazgeçmemişlerdir.

Yeni TCK’ da suçun işlenmesine engel olamamıştır. Bir yıla kadar cezalarda tutuklamanın olmaması ve polisin yetkisinin kısıtlanmasıyla birlikte adeta suç işleme eğiliminde olan kişilere taviz verilmiştir. Son zamanlarda gerek basında gerek kişiler arası konuşmalarda İstanbul ilinde malvarlığına karşı suçların arttığı yönünde konuşmalar başlamıştır. Hâlbuki suçlar, artmamıştır. Ve geçmiş dönemlerde istatistik verilerine alınmayan suçlar şimdi aşağı yukarı hepsi girmekte olduğundan suç oranları yüksek gözükmektedir. Suçların tamamına yakınının istatistiklere yansıtılması cesaret işidir ve sayın Cerrah bunu yaparak büyük bir cesaret örneği göstermiş İstanbul gerçeğini gözler önüne sermiştir. Gerçekleri herkesin bilmeye hakkı vardır. Ancak bu sebeple gelecekte daha da başka tedbirler almak gerekecektir.

İstanbul ilinde ve genel olarak tüm Türkiye’de suçları önlemek için çok etkin ve sistemli bir çalışmaya ihtiyaç vardır. Örnek olarak bu çalışmaların; polisin verimli şekilde çalıştırılması, güvenlik sistemlerinden olabildiğince yararlanılması ve toplum destekli polislik hizmetleri olarak ele alınmasında fayda vardır.

Polis memurlarının iyi organize edilerek etkin bir şekilde çalıştırılması, en başta onları her yönü ile anlamaktan geçer. Onlara uygun iş vermek, görevin hassaslığını ve getirisini anlatmak, onları motive etmek gerekmektedir. Onları anlamadan, sadece görevin gereği yerine getirilsin diye görevlendirmek verimsizliktir. Zaman kaybıdır. Bu nedenle görevli amire çok büyük iş düşmektedir. Çünkü; onları en iyi o tanımaktadır.

İkinci olarak özellikle işyerlerinin güvenlik sistemleri ile donatılması büyük cadde ve sokakların denetim altına alınması ve kameralar sayesinde kayıt edilmesi olayların önlenmesinde önemli rol oynayacaktır. Bugün İstanbul Emniyet Müdürlüğü tarafından hizmete sokulan Mobese sistemi ile olayların en çok meydana geldiği sokaklar denetlenmektedir ve sayıca yeterli değildir. İleride daha da artırılabilecektir. Toplumdaki bazı vatandaşlar, özel hayatlarına müdahale edildiğinden bahisle bu durumdan şikâyetçi olmaktadır. Özel hayat, kişinin her türlü haklarını ve özel işlerini yaptığı yaşam yeriyle sınırlı olması gerekir. Kamera olmadan da bu kişiler sokakta her türlü harekette bulunmakta iken, kamera kayıt yaptı diye rahatsızlık duymaktadırlar ki yersizdir. Toplumun huzur ve güvenliği tek bir kişinin güvenliğinden daha da önemlidir.

Son olarak ve en önemli görülen ve bir türlü tam anlamıyla faaliyete geçirilemeyen toplum destekli polislik hizmetleri en kısa sürede uygulamaya konulmalıdır. Toplum destekli polislikten maksat, uygulama yapılan bölgedeki halkın, kamu kuruluşları ile özel kuruluşların proje içerisinde yer almaları ve desteklerinin sürekliliğinin sağlanmasıdır. Ancak halkın desteği ile olayların önlenebileceği ve oluşmuş suçların faillerinin yakalanabileceğine inanılmaktadır. Bugünkü sistemler olayların engellenmesinde fayda sağlamamaktadır. Mevcut cezaevleri de amaca uygun hizmetten yoksun kaldığından oradan çıkan suçlular tekrar suç işleyebilmektedirler.

Bu nedenle olayların önlenmesini sadece kolluktan beklemek çözüme çözümsüzlükle yaklaşmaktır. Toplumsal bir sorun olan olayları önlemek için hep birlikte, belirlenen sistemli bir proje çerçevesinde mücadele etmek ancak netice verebilecektir.

KAYNAKLAR

- 1- AKYİĞİT Ercan , İş Hukuku.Dördüncü baskı,Ankara:Seçkin Yayıncılık,2005
- 2- ARSLAN Çetin, Bahattin AZİZAĞAOĞLU, Yeni Türk Ceza Kanunu Şerhi s.619
- 3- AYDIN A.H.”Meşruiyet ve Polis” Seçkin yayıncılık, Ankara 2002,s.91-106
- 4- AYDOĞAN C.,”Polislikte Popüler Bir Felsefe: Toplum Destekli Polislik İçin Türkiye’deki Zemin, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi,2002
- 5- BAHAR H.İ., Bahar, H.İ.”Toplum Destekli Polislik ve Türkiye’de Uygulanabilirliği”,Seçkin Yayıncılık, Ankara 2002,s.292-306
- 6- BAHAR H.İ.”Poliste Demokrasi ve İnsan Hakları” Türk Demokrasi Vakfı Yayınları, Ankara 1998.
- 7- BIÇAK Vahit,”Ceza Adaleti Yönetiminde Kalite ve Etkinlik”, <http://www.geocities.com>. s.7 erişim(04.05.2006)
- 8- BIYIKLI Hasan , “Çocuk Suçluluğu Nedenleri”, Adalet Dergisi Kasım 1972
- 9- CERRAH İ., ”Uluslar arası İzlenimler Işığında Polis Eğitiminin Geleceği”, (21.yy da polis: Temel sorunlar, Çağdaş Yaklaşımlar),Sibel matbaası, Ankara,2000,s.24-25
- 10-DEMİRBAŞ Timur, ”Kriminoloji”, Seçkin yayıncılık, Ankara,2001 s.320
- 11- DEVECİOĞLU Veli,”Çocuk Suçluluğunda Türkiye Toplumsal Gelişim sürecinde Çocuk Suçları Sempozyumu”, Akbank Yayını, Nisan 1979 İstanbul.
- 12- DÖNMEZER Sulhi, Kriminoloji, İÜHF Yayınları No:44 İstanbul 1975, s.356
- 13- DÖNMEZER Sulhi, Kriminoloji,8.baskı,Beta,İstanbul,1994,s.53
- 14- DÖNMEZER,Sulhi/ERMAN.S.”Ceza Hukuku”C.I,8.Bası,İstanbul 1983,s.350
- 15- DURAN, Mustafa”5237 Sayılı Yasadaki Hırsızlık Suçu ve 765 Sayılı Yasadaki Hırsızlık Suçu ile Karşılaştırılması”,<http://www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/112.doc>. s.2 (Erişim 26.01.2006).
- 16- EREN Erol,”Yönetim Psikolojisi”3.Baskı, İstanbul 1998, s.413-421

- 17- ERDEM M.Ruhan, "Yeni Türk Ceza Kanununda Malvarlığına Karşı Suçlar", <http://www.Ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/119.doc>.
- 18- FINDIKLI Remzi, "Polis Hizmetlerinde Verimlilik", MPM, 2. Verimlilik Kongresi Bildirileri, Ankara 1994
- 19- GIDDENS Anthoni, "Sosyoloji" Ayraç Yayınevi, Ankara 2000, s.197
- 20- İÇLİ Tülin Günşen, Kriminoloji, 11. bası, Ankara, 1999, s.5
- 21- İst.em.md.lüğü, "sevgilianne-babalar" <http://www.iem.gov.tr> (Erişim.26.6.05)
- 22- JOHN J. Macionis, Sociology, New Jersey, Prentice Hall, 2001, s.191
- 23- KAVGACI H.İ., "Demokratik Polislik Temel Yaklaşımlar", Maset matbaacılık, Ankara 1997 s.198
- 24- KOPARAN M.Reşat, "Yeni TCK'da Mala Karşı Suçlar", <http://www.ceza,bb-Adalet.gov.tr>. (Erişim 26.1.2006)
- 25- KÖKNEL Özcan, "Gençlik Suçları" www.kriminoloji.com 2002-2005 (Erişim 16.12.2005) s.1
- 26- KUNTER, N. "Suçun Maddi Unsurları Nazariyesi", İstanbul 1954, s.3. vd.
EREM F./DANIŞMAN A./ARTUK E. "Ceza Hukuku Genel Hükümleri", 14. Bası, Ankara 1997, s.48. vd.
- 27- ÖZSEVER Atilla, "Türkiye'de Çocuk Suçluluğu", Adalet Dergisi, sayı: 3-4 Ankara 1979, s.243.
- 28- SENCER Muzaffer, "Toplumsal Araştırmalarda Yöntembilim" Todaie Yayını Ankara 1971
- 29- SEYHAN Kazım. "Suçla Mücadele" <http://www.suç.gen.tr/modules> s.34 (Erişim.30.01.2006)
- 30- SEYHAN Kazım, "Polislik ve Suçun Önlenmesi", Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2002 s.176-190
- 31- Suç Bilimleri, "Emniyet Kapkaç'ın saatini hesapladı", <http://www.suç.gen.tr/modules.php>.
- 32- ŞİMŞEK H., "Toplum Destekli Polislik" K.Üni. SBE Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi 2002.
- 33- TAŞDEMİR Kubilay, "Son Değişikliklerle Uygulama ve Öğretimde Mala Karşı Suçlar", Ankara, Eylül 1993, s.117

- 34- ULUĞTEKİN Sevda, "Çocuk Mahkemeleri ve Sosyal İnceleme Raporları", Ankara 1996,s.6
- 35- YAVUZ Enis , "Malvarlığına Karşı Suçlar",www.mersin,adalet.gov.tr/seminer (Erişim 07.03.2006)
- 36- YAVUZER Haluk , "Çocuk ve Suç",Remzi Kitabevi, İstanbul 1988,s.33
- 37- YAVUZER Haluk," Psiko Sosal Açıdan Çocuk Suçluluğu", Remzi Kitabevi, İstanbul 1981,s.5
- 38- YENİSEY Feridun,"Yeni Türk Ceza Kanunu",İstanbul, Uğur Yayımcılık 2004,s.63,madde 141.
- 39- YENİSEY Feridun, Ayşe NUHOĞLU, İdris GÜZEL,"Kolluk Yetkileri Güvenlik ve Hukuk",Ankara, Nergiz Yayınları, Aralık 2004.s.365
- 40- YÖRÜKOĞLU Atalay,"Türkiye'de Suçlu Gençler" www.kriminoloji.com2000 s.1.(Erişim 16.12.2005)
- 41- YÖRÜKOĞLU Atalay,."Gençlik Suçluluğu ile Savaş 2002- Kriminoloji.com, (24.12.2005)s.1
- 42- YÖRÜKOĞLU Atalay,"Gençlikte Davranış Bozuklukları ve Suçluluk",2002, www.Kriminoloji.com.

ÖZGEÇMİŞ

01 Mayıs 1960 Yılında Yozgat ilİ Akdağmadeni ilçesinde doğdum. İlk Orta ve Liseyi aynı yerde tamamladıktan sonra Burdur ili Bucak ilçesinde askerliğimi tamamladım. Bir yıl Uluslararası nakliyecilik yaptıktan sonra 16 Ağustos 1985 yılında Bursa Polis Eğitim Merkezini bitirdim ve polis memuru Ankara'da ilk görevime başladım aynı zamanda Eskişehir Anadolu Üniversitesi İşletme Fakültesine kayıt yaptırdım ve 1990 yılında eğitimimi tamamladım. Erzurum ilinde şark görevimi tamamlayıp komiser yardımcılığı sınavlarını verdikten sonra amir olarak İstanbul iline atandım ve halen Başkomiser rütbesiyle Adalar Emniyet Müdürlüğü Kınalıada Polis Merkezi Amiri olarak görevimi sürdürmekteyim.2005 yılında Beykent Üniversitesinde Yönetim ve Organizasyon dalında yüksek lisans eğitime başladım.

Evli ve iki çocukluyum, özel ilgi alanlarım, kitap okuma, spor ve mesleğimle ilgili araştırmalar yapmaktır.

Abdulvahit ÜNAL